

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

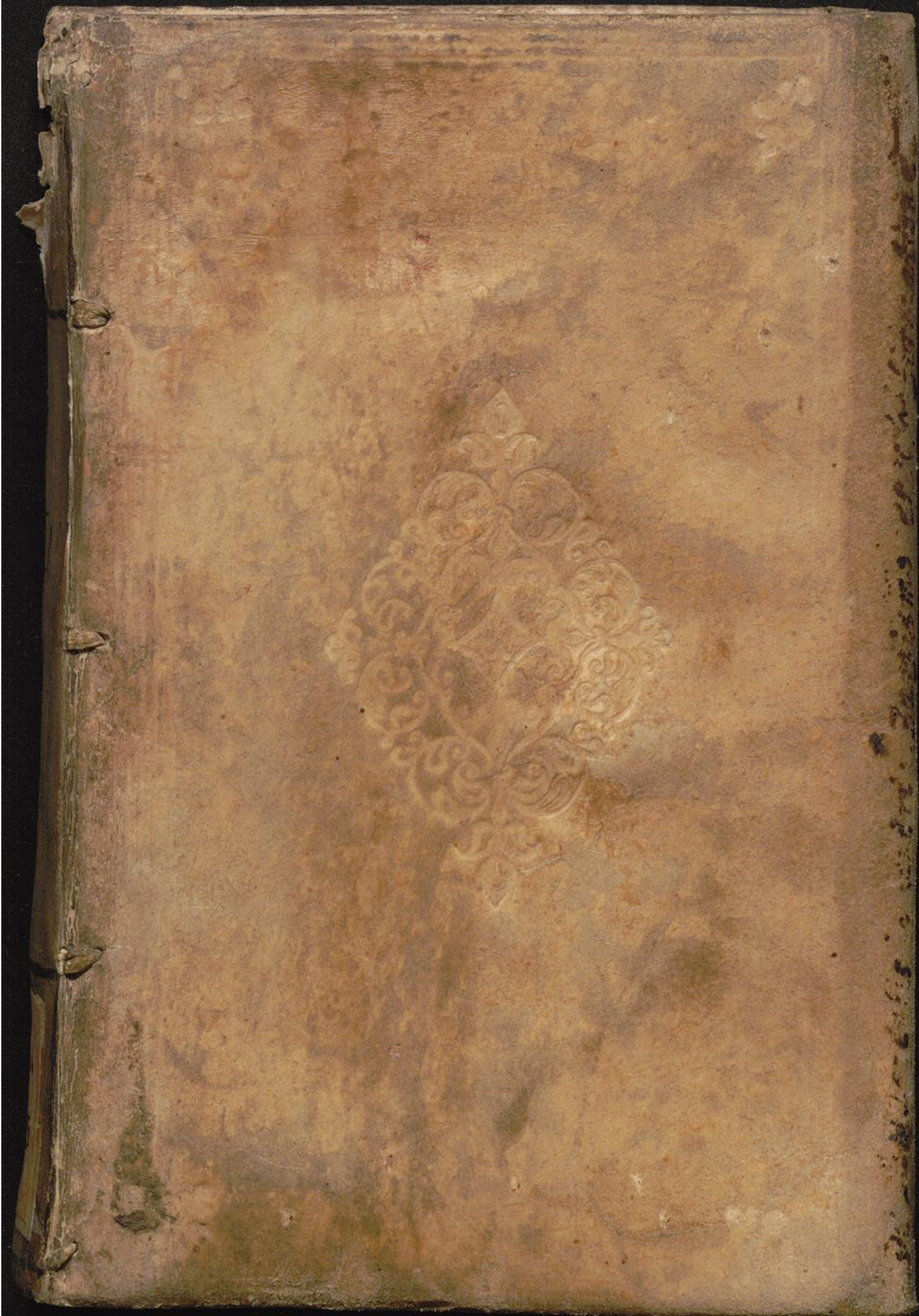
De Baptismo Et Confirmatione - Dvobus Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

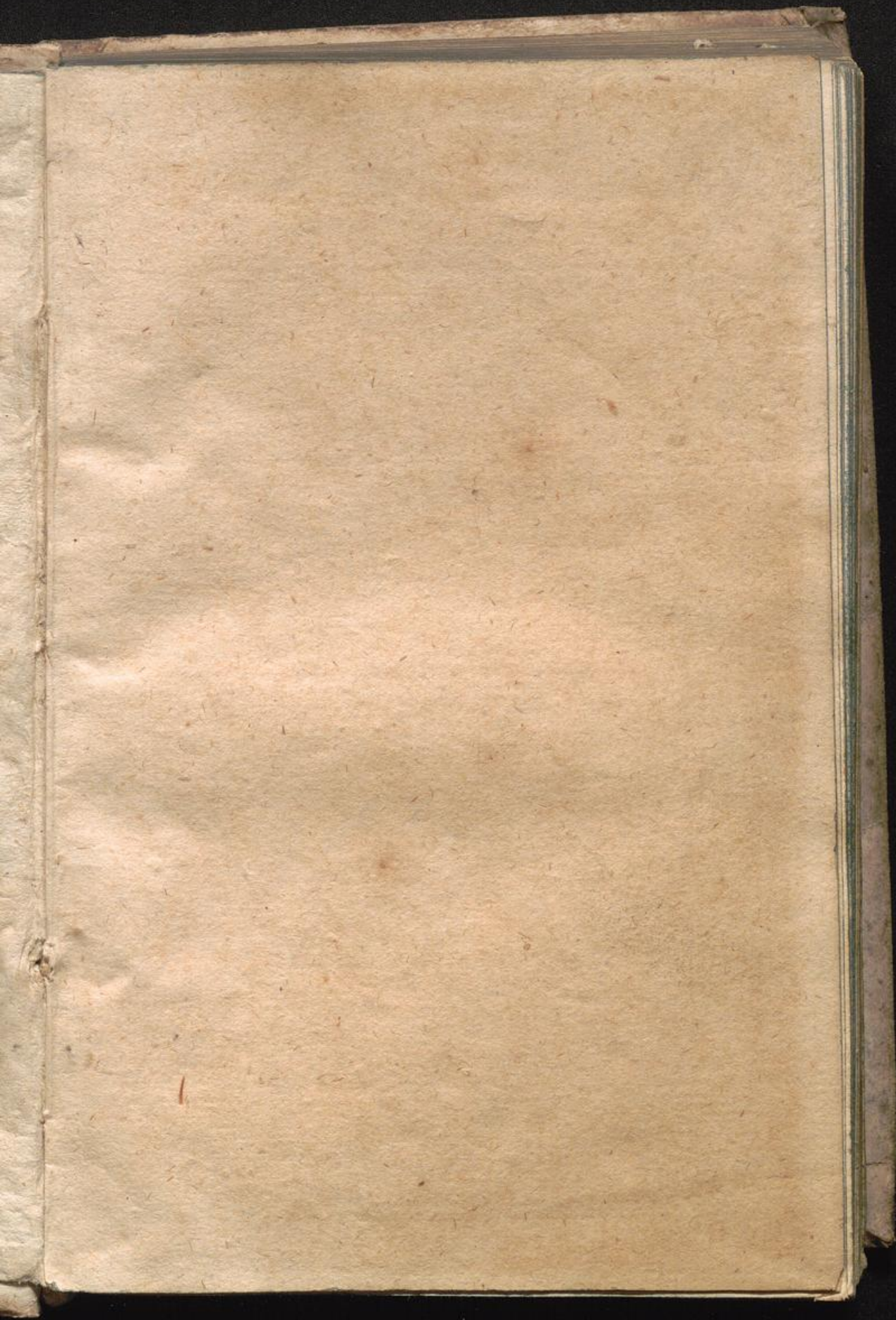
Ingolstadii, [1599]

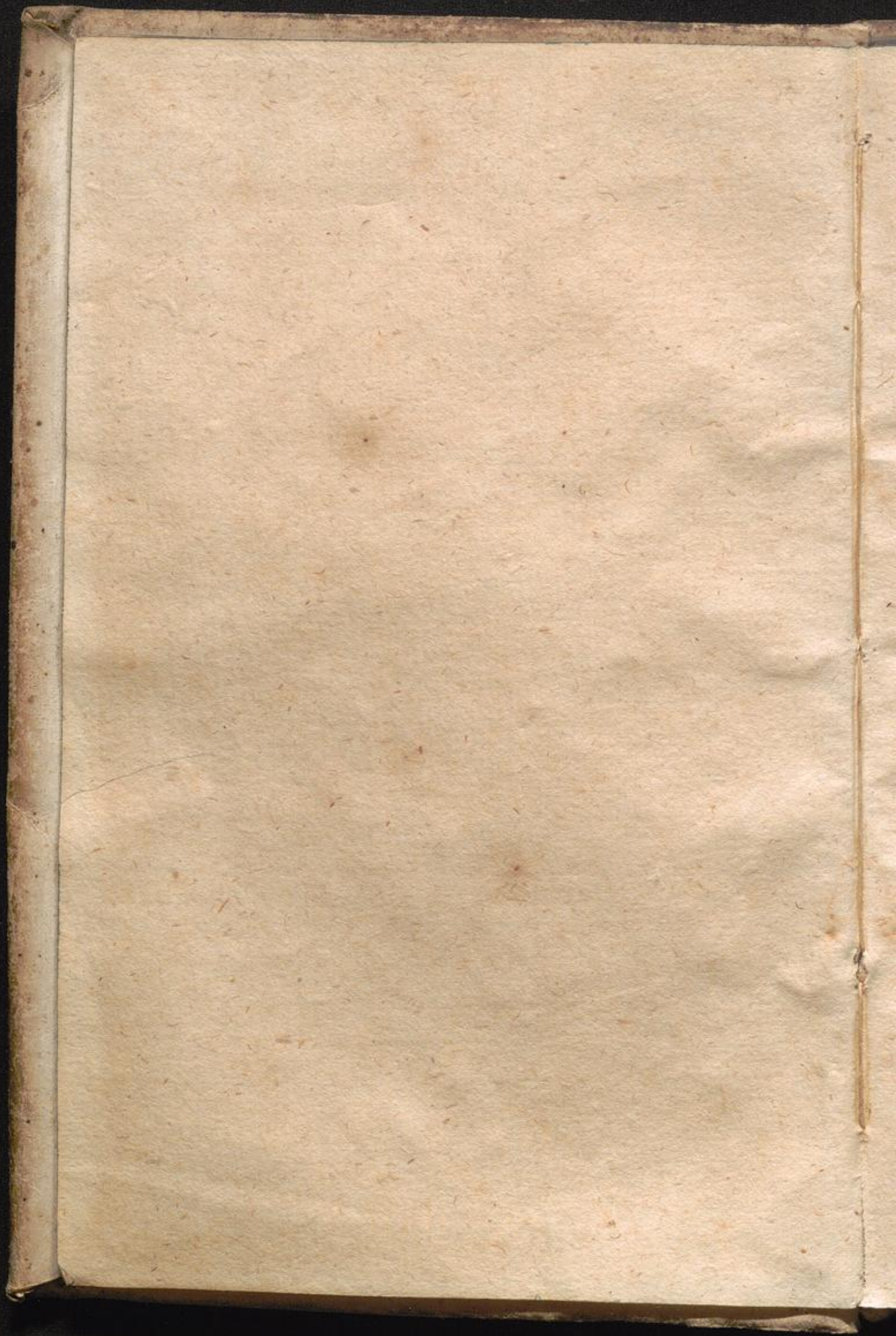
VD16 B 1607

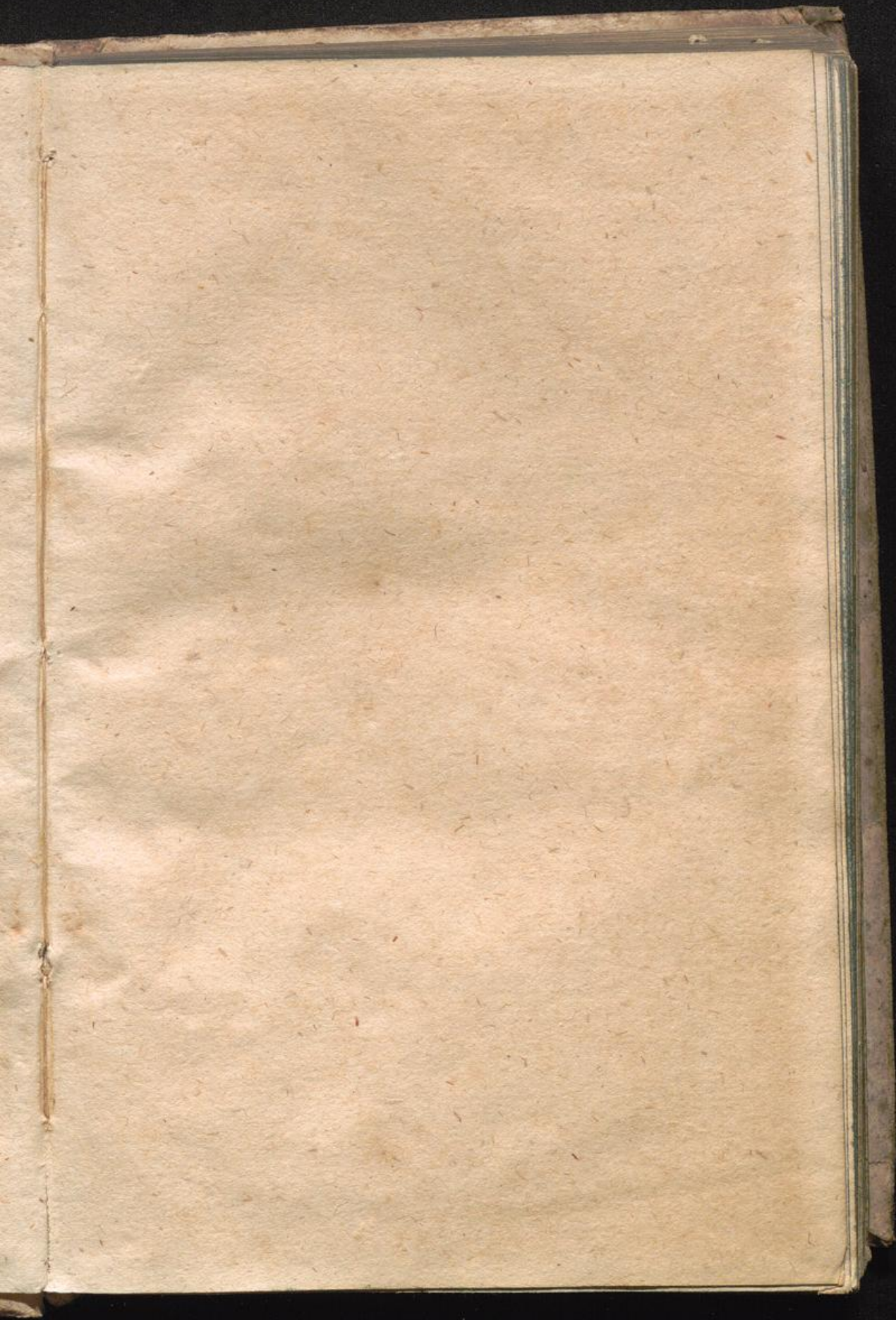
[urn:nbn:de:hbz:466:1-53934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53934)

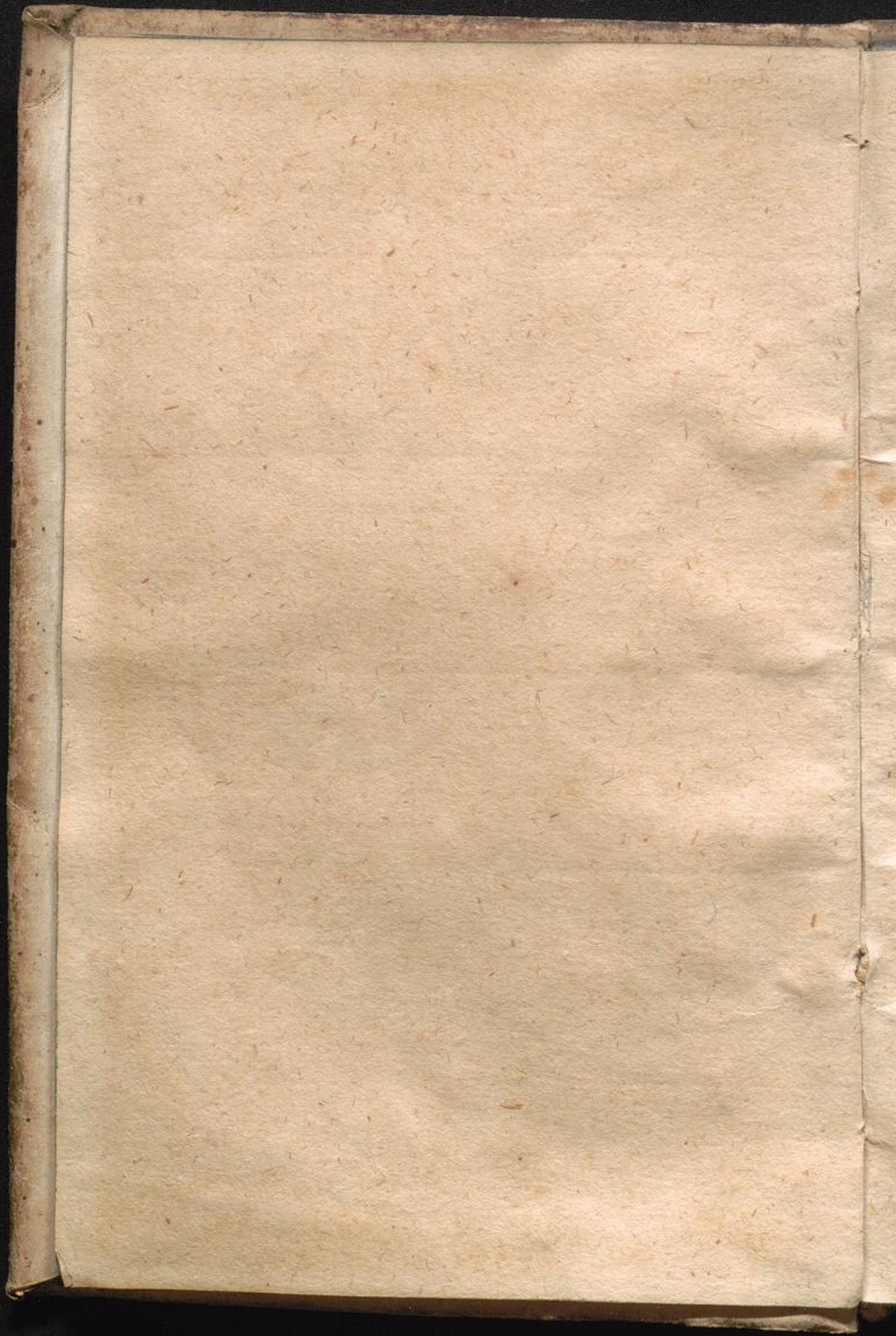

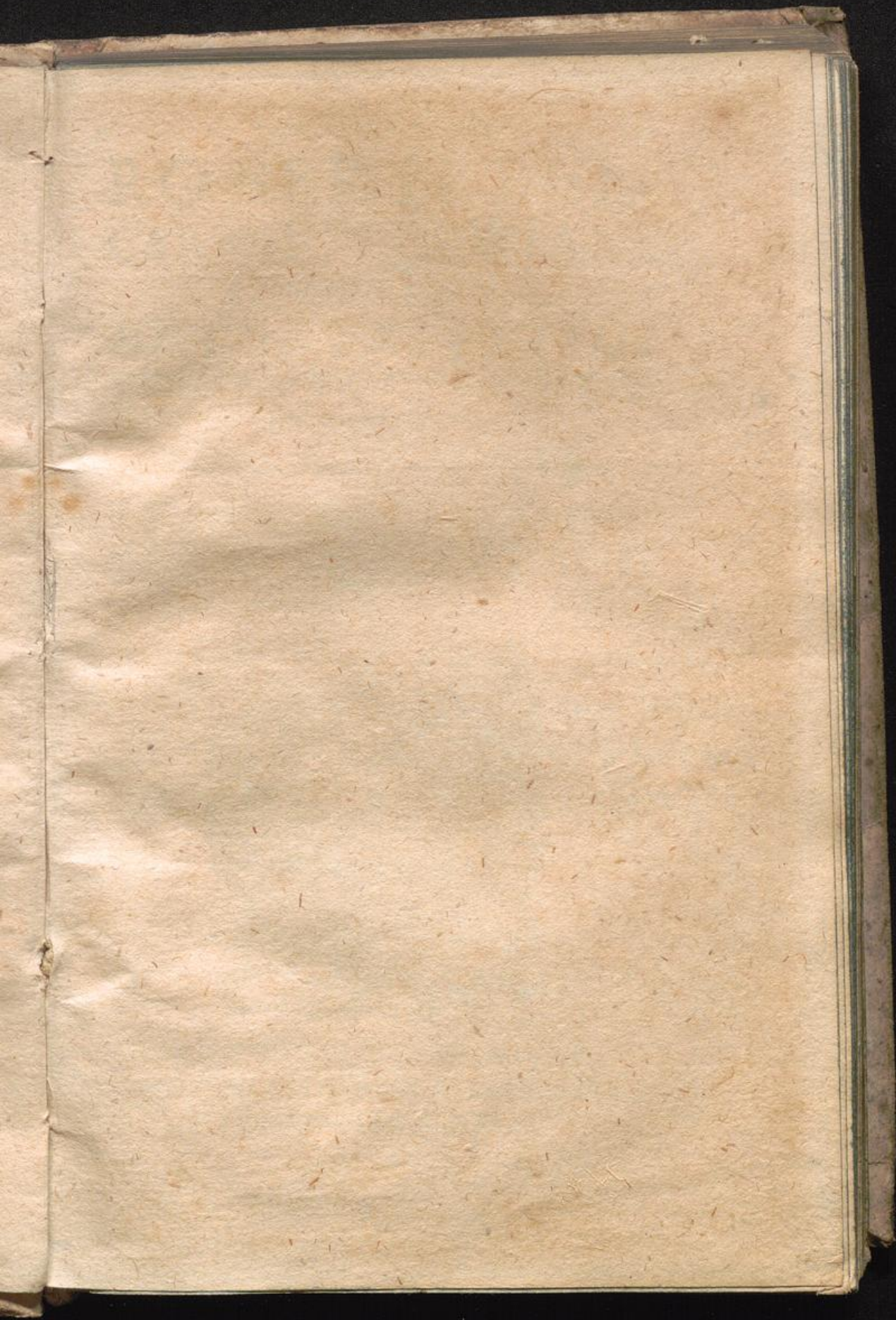
Th. 1507.

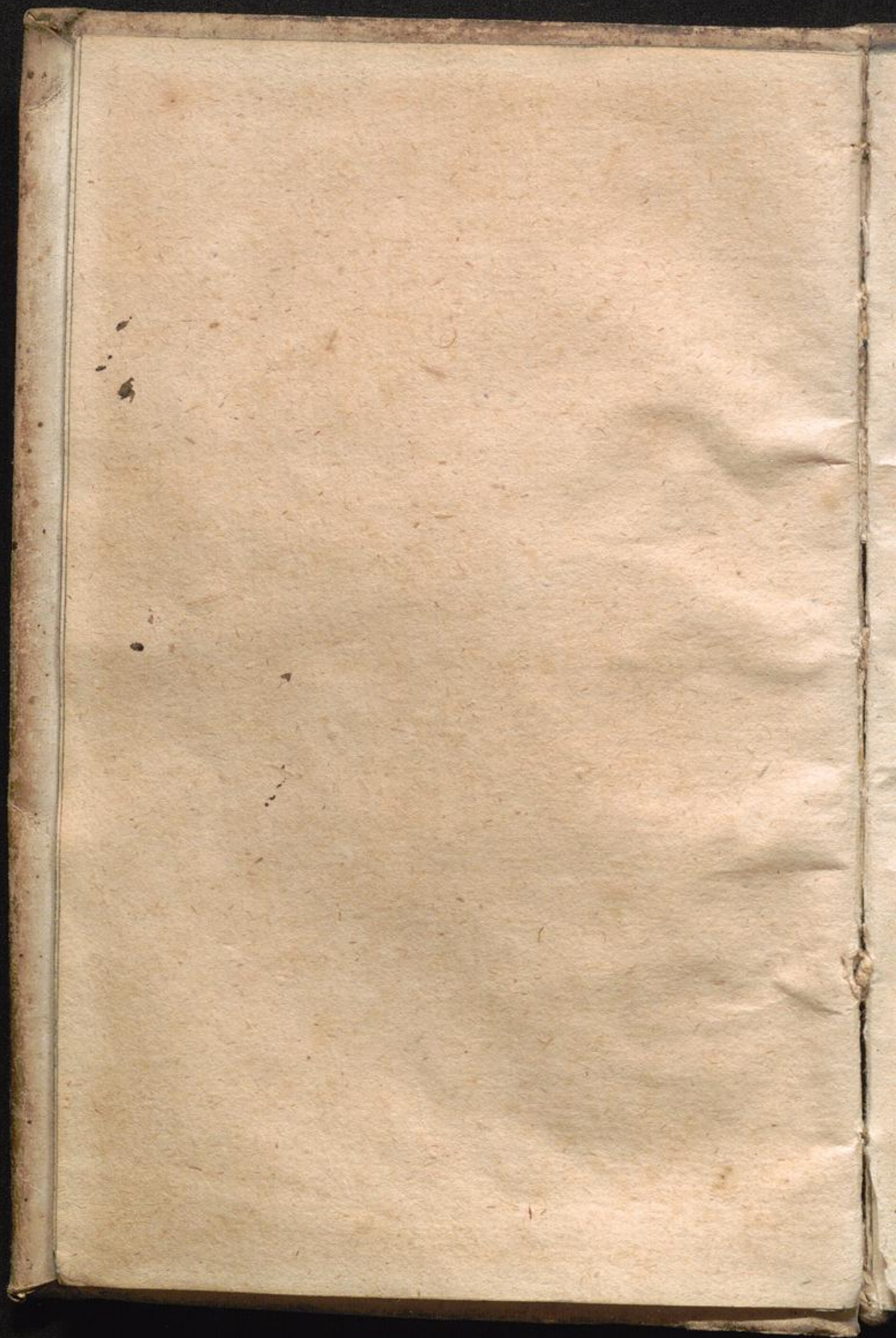

SECUNDI TOMI
SECUNDA
CONTROVER-
SIA GENERALIS,
DE
BAPTISMO ET CON-
FIRMATIONE,

DVOBUS LIBRIS
EXPLICATA,

SECUNDI TOMI

SECUNDA
CONTRORVER
SIA GENERALIS

D E

PAPTISSIMO ET CON-
FIRMATIONE

DYOBVS LIBRIS
EXPLICATA

LIBRORVM ET CAPITVM.

LIBER PRIMVS.

De Sacramento Baptismi.

Argumentum, & partitio disputationis de
Baptismo.

- CAP. I. De nomine, definitione, & partibus Baptismi.
II. De materia Baptismi.
III. De forma Baptismi.
IV. De necessitate & institutione Baptismi.
V. Quo tempore cœperit Baptismus esse necessarius.
VI. De Baptismo sanguinis & flaminis.
VII. De ministro Baptismi.
VIII. De Baptismo infantium, contra Anabaptistas.
IX. Soluuntur obiectiones Anabaptistarum.
X. Quid sentiant aduersarij de fide, quæ requiritur in Baptismo paruulorum.
XI. Declaratur quæ fides requiratur in Baptismo paruulorum, & refelluntur errores aduersariorum.
XII. Qui sint veri, aut falsi effectus Baptismi.
XIII. Quòd Baptismus verè tollat peccatum.
XIV. Quòd

- XIV. * *Quòd Baptismus non faciat homines impeccabiles.*
- XV. *Per Baptismum non liberari homines à seruanda lege Dei.*
- XVI. *Per Baptismum non liberari homines ab obligatione legis Ecclesiasticæ.*
- XVII. *Per Baptismum non fieri irrita omnia vota.*
- XVIII. *Sola memoria Baptismi non posse dimitti peccata, quæ sunt post Baptismum.*
- XIX. *De Baptismo Ioannis, qui fuerint errores.*
- XX. *Baptismum Ioannis non fuisse Sacramentum idem cum Baptismo Christi.*
- XXI. *Baptismum Ioannis non habuisse eandem vim, & efficaciam, quam habet Baptismus Christi.*
- XXII. *Quòd post Baptismum Ioannis necessario percipiendus erat Christi Baptismus.*
- XXIII. *Soluuntur obiectiones.*
- XXIV. *De ceremoniis Baptismi.*
- XXV. *Ceremoniæ ante Baptismum sunt duodecim.*
- XXVI. *De ceremoniis, quæ Baptismum comitantur.*
- XXVII. *De ceremoniis, quæ sequuntur Baptismum.*

LIBER SECVNDVS.

De Sacramento Confirmationis.

- CAP. I. *De erroribus, & mendacijs circa Sacramentum Confirmationis.*
- II. *Probat ex Scriptura Sacramentum Confirmationis.*
- III. *Probat veritas testimonijs summorum Pontificum.*

IV. *Idem*

- IV. *Idem probatur ex Conciliis.*
V. *Idem probatur ex Patribus Græcis.*
VI. *Idem probatur ex Latinis.*
VII. *Diluuntur solutiones aduersariorum ad Patrum
testimonia, quæ sunt etiam argumenta ipso-
rum contra veritatem.*
VIII. *De materia Sacramenti Confirmationis.*
IX. *Soluuntur obiectiones contra materiam Confir-
mationis.*
X. *De forma Sacramenti Confirmationis.*
XI. *De effectu huius Sacramenti.*
XII. *De ministro huius Sacramenti.*
XIII. *De ceremoniis Confirmationis.*

DE SACRAMEN-
TO BAPTISMI.
LIBER VNICVS.

Argumentum, & partitio disputa-
tionis de Baptismo.

DE BAPTISMO, QVÆ DISPV-
tari solent, ad nouem capita reuocari
possunt. PRIMVM est, de nomine,
& definitione. SECVNDVM, de
materia, TERTIVM, de forma.
QVARTVM, de necessitate. QVIN-
TVM, de ministro. SEXTVM, de suscipientibus. SEPTI-
MVM, de effectis. OCTAVVM, de comparatione Bap-
tismi Christi, & Ioannis: præcipua enim comparatio circa
effecta versatur. NONVM, de ritu, & caeremoniis. In qui-
bus omnibus controuersis explicandis, duos præcipue fines
intuebimur VNVM, vt Canones Concilij Tridentini de
Baptismo, qui habentur in 7 sessione, defendamus contra
Caluini Antidotum, & Examē Kemnitij. ALTERVM,
vt præcipuorum huius temporis hæreticorum sententias, &
argumenta benè intelligamus, & efficaciter, Deo adiuuan-
te refellamus.

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

De nomine, definitione, & partibus Baptismi-

DE NOMINE Baptismi nulla dissensio est: vtuntur enim omnes hac voce, quod in Scripturis passim habeatur. Significat autem βαπτισμα proprie immersionem. Ordinariè enim Baptismus fit per immersionem, idque ad Christi sepulturam representandam, iuxta illud Coloss. 2. *Consepulti ei per Baptismum.* Habet autem apud Patres alia multa nomina, de quibus vide præcipuè Clementem, lib. 1. Pædagogici, cap. 6. Nazianzenum oratione de Baptismo. & Chrysostomum, homil. ad baptizatos; qui vocant Baptismum *illuminationem, gratiam, donum, sigillum, mysterium, expurgationem, & alia quædam: sed præcipuum nomen, & communissimum est φωσμός, id est, illuminatio: hoc enim præter tres citatos Patres, vtuntur omnes alij Græci posteriores, & ante eos Dionysius Areopagita de Ecclesiastica hierarchia, cap. 2. immò & ipse Apostolus, Hebr. 6. cum ait: *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, &c.* Et cap. 10. *Rememoramini pristinos dies, in quibus illuminati magnum certamen sustinistis passionum.* Vnde etiam Cyrillus Hierosolymitanus Catecheses suas de Baptismo, vocat Catecheses illuminatorum. Dicitur autem Baptismus illuminatio, quia in eo infunditur habitus fidei.*

Quod autem attinet ad definitionem, S. Thomas, 3. parte q. 66. art. 1. aliquod definitiones adfert. Sed ex Scripturis Catechismus Romanus aptissimè ita definiuit: *Baptismus est Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vite.* Quæ definitio partim sumitur ex Ioan. 3. partim ex Paulo ad Ephes. 5. Et quidè PRIMO loco ponitur, *Sacramentum*, quod est genus. DEINDE additur, *regenerationis*, quæ differentia est contrahens genus, & distinguens à Sacramentis veteris legis. TERTIO additur, *per aquam*, quæ est alia differentia, adhuc magis contrahens, & distinguens ab aliis Sacramentis nouæ legis. Etsi enim cetera nō dicuntur propriè regenerare, tamen iustificat impium, ac præsertim Pœnitentia: iustificatio

catio autem impij, præsertim hæretici, aut apostatæ, parum aut nihil differt à regeneratione. Vnde Galat. 4. Paulus, *filii mei, quos iterum parturio*. Sed cùm additur, *per aquam*, iam perspicua differentia est. Non enim reconciliatio pœnitentium est regeneratio per aquam, sed reformatio quædam, & quasi reuocatio ab inferis.

Vbi & illud OBSERVANDUM est, Sacramentum Baptismi non esse ipsam aquam, quæ est res permanēs, sed ablutionem, quæ est res transiens. Itaque Baptismus est Sacramentum regenerationis per aquam, id est, signum externum sanctificant per aquæ asperisionem. DENIQUE additur, *in verbo vitæ*, ut exprimat etiam forma Sacramenti, quæ est præcipua pars essentia.

Philippus in locis, anni LVIII. tit. de sacrificio, ita definit Baptismum: *Baptismus signum est, quo Deus nobiscum agit, & recipit nos in gratiam*. Sed hæc definitio conuenit omni Sacramento, immò etiam ipsi verbo, quod tamen non est sacramentum.

Calvinus lib. 4. Instit. cap. 15. §. 1. ita definit: *Baptismus est signum initiationis, quo in Ecclesiæ coopramur societatem, et Christo insiti inter filios Dei censeamur*. Quæ definitio multa habet vitia. Nam neque est essentialis; cùm non attingat ullam partem essentia Baptismi; neque explicat effectum, seu finem principalem huius Sacramenti. Nam finis principalis secundum Catholicos, immò secundum Scripturas est iustificare, & regenerare; secundum Calvinum (ut ibidem ipse subiungit) est alere fidem more diplomatis signati, qui certè finis in ea definitione nõ explicatur, sed solùm finis quidam secundarius, qui est testari fidelitatem, quam Deo, & Ecclesiæ debemus, & sic agnosci, ac numerari inter filios Dei.

ADDE, quòd ista definitio conuenit etiam Circumcisioni. Nam Circumcisio erat signum initiationis, quo Iudæi cooprabantur in Ecclesiæ societatem, & Christo inferebantur. Nam etiamsi Iudeorum cætus dicatur Synagoga, quando distinguitur contra Ecclesiam; tamen absolute Ecclesia erat, & Ecclesia Dei veri, antequam Christum negaret. Ipse etiam Christus, licet non fuerit homo tempore Synagoga, nisi in ultimis diebus, tamen ut Deus; semper fuit caput totius Ecclesiæ. Immò etiam, ut homo venturus, & passurus, iam tum erat

erat caput, cui per fidem Hebræi coniungebantur, ei que inse-
rebantur. Vnde, 1. Corinth. 10. Iudæi dicuntur in deserto ten-
tasse Christum. Et Apocal. 13. dicitur; Agnus occisus ab origi-
ne mundi. Eadem etiam definitio verbi Dei prædicato conue-
nire videtur: nam etiam per verbum Dei initiamur, & coopta-
mur in Ecclesiam, & Christo inserimur.

CAPVT SECVNDVM.

De materia Baptismi.

DE materia nulla ferè dissensio est, tametsi non
pauci errores de hac re aliquando exstiterint, vel
etiam existant. PRIMVS fuit error Manichæo-
rum, qui teste Augustino, libro de hæres. cap. 46.
Baptismum in aqua non putabant adhibendum, quod vide-
licet aquam vt res ceteras corporales, non Deus, sed Diabo-
lus procreasset. Magis verecundi fuerunt Marcionistæ, qui et-
si crederent aquam esse opus mali principij, id est, Diaboli,
non Dei boni: tamen eam adhibebant in Baptismo ob Chri-
sti præceptum. Refert Theodoretus, lib. 1. fabul. hæret. se vi-
disse senem quendam Marcionistam, qui fatebatur in myste-
rio aquam adhibendam, & tamen ita illam oderat, vt faciem
suam mallet proprio sputo, quam aqua abluere, ne videlicet
creatore indigere videretur.

SECUNDVS error fuit Seleuci, & Hermiæ, qui aquam
ex Baptismo excludebant, idq; ob auctoritatem Scripturarum,
quæ ubicunque comparant Baptismum Ioannis cum Christi
Baptismo, semper affirmant Ioannem baptizasse in aqua,
Christum baptizaturum Spiritu sancto, & igne, Matth. 3. Luc. 3.
Ioan. 1. Marc. 1. Actor. 1. Referunt hunc errorem Philastrius
in lib. de hæresibus, & Augustinus de hæresibus, cap. 59.

TERTIVS error ex eodem fundamento fuit Iacobitarum,
qui loco aquæ Baptismalis ferro candente imprimebant in
frontibus crucis figuram. Testis est Bernardus Lutzembur-
gensis in Catalogo hæreticorum.

QUARTVS est Paulicianorum qui teste Euthymio in 2.
parte Panopliæ titul. 21. pro elemento aquæ in Baptismo illa
verba substituunt, Ego sum aqua viua.

QVINTVS error Lutheri est, qui in symposiacis colloquijs, cap. 17. interrogatus, num deficiente aqua liceat baptizare in lacte, aut ceruisia: primùm respondit, iudicio diuino id esse committendum: deinde addidit, quidquid balnei nomine nuncupari potest, illud esse aptum ad baptizandum. At certe balnea vini, & lactis, nedum ceruisiæ fieri posse, nemo dubitauit vnquam.

Aduersus hæc omnia deliramenta statuit Concilium Tridentinum, sess. 7. can. 2. aquam veram, & naturalem requirit ad Baptismum. Ex quo intelligimus duo. PRIMO, nullum liquorem esse materiam Baptismi, qui non sit vera, & naturalis aqua. SECUNDO, omnem veram, & naturalem aquam, quantumuis accidentaliter alteratam, & mutatam, esse materiam idoneam ad Baptismum. Id verò patet ex apertissimis Scripturis. Nam Ioan. 3. dicitur: Ex aqua, & Spiritu sancto.

Item ibidem orta est æmulatio discipulorum Ioannis, qui videbant Christum baptizare per discipulos suos in aqua, ut etiam ipse Ioannes baptizabat. Actor. 8. Ecce aqua, qui prohibet me baptizare? Ephes. 6. Lauacro aquæ in verbo vitæ. 1 Cor. 10. Paulus comparat Baptismum mari rubro. 1 Pet. 3. comparat Petrus eundem Baptismum diluuiio. Denique etiam Prophetæ expressè prædixerunt Baptismum aquæ, ut Ezechiel cap. 36. Effundam super vos aquam mundam. Cur autem aquam Deus elegerit potius, quàm aliud elementum, causas reddunt auctores adferentes varias aquæ proprietates: quas vide apud S. Thomam 3. part. quæst. 66. art. 3. & Gulielmum Parisiensem in libro de Sacramentis, cap. de Baptismo.

Neque testimonia à Seleucianis allata concludunt. Nam non docent discrimen esse inter Baptisma Ioannis, & Christi, quod vnum esset in sola aqua, alterum in solo Spiritu, vel igne: sed quod vnum esset in sola aqua, alterum non in sola aqua, sed in aqua, & Spiritu, ut dicitur Ioan. 3. Vnde 1 Ioan. 3. Hic est, qui venit per aquam, & sanguinem, non in aqua solum, sed in aqua, & sanguine. Quod autem additur de igne Mat. 3. & Luc. 3. non significat ignem aliquem elementalem, ut stultè putarunt Iacobite, sed ignem quendam cœlestem, & diuinum: nam idè coniungitur cum Spiritu sancto. Potest autem ille ignis, vel significare linguas igneas, quæ descenderunt in Apostolos in die Pentecostes, vel ignem Purgatorij, ut Hieronymus

nymus docet in cap. 3. Matthæi, & Beda in cap. 3. Lucæ, vel etiam ignem diuini iudicij, vt exponit Hilarius canone 2. in Matth. vel denique ignem tribulationis in hac vita, qui nulli baptizato deest, vt exponit auctor operis imperfecti in cap. 30. Matth.

Kemnitius in hunc canonem nihil aliud notat, nisi non esse necessarium, vt aqua exorzizetur, & benedicatur: si aqua vera, & naturalis sufficit. Sed malè id colligit: nam etiam si ad substantiam Sacramenti non requiratur benedictio aquæ, tamen rectè est instituta, vt infrà dicemus.

CAPVT TERTIVM.

De forma Baptismi.

FORMAM Baptismi etsi hoc tempore ferè omnes admittant, quod ad praxim attinet, quæ est singularis Dei prouidentia, ne innumerabiles infantes pereant, tamen fuerunt, & sunt non leues de hac re errores. PRIMVS fuit quorundam, qui ipso tempore Apostolorum baptizabant in nomine trium principio carentium, id est, trium Patrum, vel in nomine trium filiorum, aut trium Paracletorum. Qui error refertur, & damnatur can. 48. aliàs 49. Apostolorum.

SECUNDVS fuit Gnosticorum, qui teste Irenæo lib. 1. cap. 18. baptizabant in nomine Ignori Patris, in veritate Matris omnium, & in nomine descendentis IESV.

TERTIVS fuit Cataphrygum, & Paulianistarum, qui non baptizabant in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vt Innocentius I. testatur in epist. 22. cap. 5. & ideo iterum baptizari iubentur in Concilio Nicæno, canone 19. & Laodicensi, can. 8.

QUARTVS fuit aliquorum Arianorum, qui baptizabant in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto. Refert Nicephorus lib. 13. cap. 35. ita baptizare voluisse quendam Episcopum Arianum nomine Deuterium; sed diuino miraculo continud aquam euanuisse. Alios item Arianos non seruasse veram Baptismi formam patet ex Concilio I. Arelatensi, vbi can. 8. iubentur interrogari Ariani, cum ad Ecclesiam redeunt, sub qua forma verborum à suis baptizati sint: non enim eodem modo

modo omnes baptizabant. Multi quoque eorum Catholicos rebaptizabant, ut Augustinus testatur libro de hæres. cap. 49.

QVINTVS error fuit quorundam Eunomianorum, qui non baptizabant in nomine trium personarum, sed in Domini mortem, ut refert Socrates lib. 5. cap. 23.

SEXTVS fuit Græcorum, qui aliquando ita adhaerebant suæ formæ, qua dicunt, Baptizetur N. seruus Christi, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ut rebaptizare audeant Latinos baptizatos, illis verbis; Ego te baptizo, &c. Refert, & damnat hunc errorem Concilium Lateranense sub Innocentio III. cap. 4. vbi non damnatur forma baptizandi Græcorum, quæ non differt à nostra, quoad substantiam, ut in Concilio Florentino sess. vlt. declaratum est, sed damnatur Græcorum error, qui nostram formam damnare audebant sine ulla ratione, vel causa.

SEPTIMVS error est Lutheri, Zvinglij, & Brentij, qui licet forma usitata utendum esse doceant; tamen id non putant necessarium ad Baptismi substantiam. Lutherus in lib. de captiu. Babyl. cap. de Baptismo, affirmat Baptismum esse ratum, quibuscumque verbis collatum, modò non in nomine hominis, sed in nomine Domini detur. Immodò addit, etiam si impius minister non det in nomine Domini, tamen esse ratum, si suscipiatur in nomine Domini. Zvinglius in lib. de vera, & falsa religione, cap. de Baptismo sub finem, aperte docet, non esse necessarium ullam certam verborum formam in Baptismo. licet dicat se non vetare, quo minus utamur sacris verbis iam receptis. Vnde Zvingliani quidam, ut refert Ioannes Eckius homil. 10. de Baptismo, baptizabant in nominibus Patris, & Filij, & Spiritus sancti; qui est manifestus Arianismus. Nomen enim, potestatem, & auctoritatem significat in Scriptura. Marc. vlt. *In nomine meo Dæmonia eiciunt.* Ioan. 5. *Ego veni in nomine Patris mei.* Ut autem est vna Deitas trium personarum, ita vnum nomen, vna virtus, vna auctoritas. Vnde Ambrosius lib. 2. de Sacramentis, cap. 7. & Hieronymus in cap. 4. ad Ephes. notant in Baptismo trinam fieri immersionem, & tamen non dici, In nominibus, sed in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Ioannes Brentius in suo Catechismo, cap. de Baptismo scribit, verum esse Baptismum, si minister post recitationem à Catechumeno Symbolum fidei, ita diceret: *Audite*

iam ex te confessionem fidei tuæ, quod credas in Deum Patrem, Filium, & Spiritum sanctum: in hanc igitur confessionem intingo te in aquam, ut hoc signaculo certus sis te esse insertum Christo; vade in pace. Monet tamen, ut forma Ecclesiæ vilitata seruetur. Quod quidem benè monuit, alioqui non esset ratus Baptismus.

Præter hos errores est opinio quædam incommoda multorum Catholicorum, qui putarunt sufficere ad Baptismum, invocationem vnus personæ diuinæ tantum, ac præsertim Christi. Ita videntur sentire S. Ambrosius libro 1. de Spiritu sancto, cap. 3. Beda in cap. 10. Actor. qui ipsa verba Ambrosij citat. Bernardus epist. 340. ad Henicum, qui docet, ratum sibi videri Baptismum, quem quidam contulit ex imperitia, In nomine Dei, ac sanctæ & veræ crucis. Item Hugo de S. Victore, lib. 2. de Sacramentis, parte 6. cap. 2. & Magister lib. 4. sentet. dist. 3. & denique Nicolaus Papa in epist. ad Bulgaros, ut habetur can. A quodâ iudæo, de consecrat. dist. 4. qui nihil quidem definit, sed profert Ambrosij auctoritatem, & eam approbare videtur.

Fundamenta horum auctorum sunt duo. PRIMVM, auctoritas Apostolorum, qui baptizabant in nomine Christi, ut habetur Actor. 8. & 10. & 19. SEC VNDVM, quia in qualibet persona diuina implicitè continentur omnes tres. Qui enim dicit Patrem, simul dicit Filium, & Spiritum oris eius; qui dicit Christum, dicit vngentem, id est, Patrem, vinctum, id est, Filium, & vntionem, id est, Spiritum sanctum; qui dicit Spiritum sanctum, dicit patrem, & Filium, à quibus ille spiratur. Sed fundamentum præcipuum omnium auctorum post Ambrosium, est ipsius Ambrosij auctoritas; quare si forrè Ambrosius non illud voluerit dicere, quod verba eius sonare videntur, ruit fundamentum præcipuum illius opinionis.

Sed quidquid de hoc sit, certum est, Baptismum, aut absolute, aut sub conditione repetendum, si detur in nomine Christi, aut alterius cuiusvis personæ, sine expressione aliarum, ut rectè docent Theologi omnes grauiores in 4. dist. 3.

Est igitur hæc vera forma Baptismi: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Vbi non est de essentia, illa particula, *Ego*, & licet ea non debeat omitti cum præscribatur ab Ecclesiâ, tamen si omitteretur, Baptismus integer,

ger esset, quia satis exprimitur persona ministri in verbo, *Baptizo*.

Porro hanc esse veram & necessariam formam Baptismi colligitur ex Evangelio, sed non euidenter ex solo Evangelio, sed cogimur recurrere ad traditionem, & Ecclesiae declarationem. Quod est NOTANDUM contra Calvinum, & alios hereticos, qui eandem formam praescribunt in ritu Baptismi, & eadem utuntur, cum tamen nolint traditiones, sed solam Scripturam admittere. In Evangelio nihil habemus nisi vnum testimonium, Matth. 28. *Euntes, docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Ex quibus verbis, si sola considerentur, non cogimur dicere, *Ego te baptizo*, sicut non cogimur dicere cum praedicamus, *Ego vos doceo*; sed videmur satisfacere, si baptizemus, & doceamus, etiam si non exprimamus verbis nos id facere. Pari ratione non colligitur euidenter ex hoc solo loco, oportere dicere, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*: posset enim exponi hic locus, vel de fide Trinitatis, ut baptizemus in fide Trinitatis; vel etiam de auctoritate, id est, ut baptizemus auctoritate à Deo accepta; quemadmodum cum Marc. ult. legimus: *In nomine meo daemones eiciunt, &c.* Si tamen adiungamus ad hunc locum Evangelij, Ecclesiae auctoritatem, constabit certissimè, omnia illa verba ad formam Baptismi pertinere.

NAM IN PRIMUM esse dicendum: *Ego baptizo*, vel aliquid eiusmodi, quo exprimat actio ministri; docet Concilium Florentinum in instructione Armenorum: *docet etiam Alexander Papa III. extra de Baptismo, & eius effectu, cap. Si quis puerum*: docent omnes Catechismi, & rituales libri, etiam antiquissimi. Denique etiam ratio id docet. Nam sola illa verba *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, etiam cum ipsa lotione externa, non determinatè significant id, quod hoc Sacramento significari debet. Nam posset fieri lotio illa ad refrigerandum, aut curandum ab aliquo morbo, & ad id etiam rectè inuocaretur auxilium sanctae Trinitatis. Itaque addendum est verbum, *Baptizo*, quo ex usu Ecclesiastico significatur absolutio à sordibus non tam carnis, quam spiritus.

DEINDE esse exprimendam aliam personam à ministro diuersam; quod facimus per pronomen (*Te*) ac proinde non posse vllum baptizare seipsum; docet praeter testimonia iam allata, disertis verbis Innocentius III. extra de Baptismo, & eius effectu, cap. Debitum,

DE NIQUE esse exprimendas tres diuinas personas; præter allata testimonia, docent duo summi Pontifices, Pelagius can. Sircuera, & can. Multi sunt, & Zacharias can. In Synodo, de consecrat. dist. 4. qui affirmant, Baptismum non esse ratum, si detur in nomine Domini, aut in nomine Christi, nisi discretè exprimentur tres personæ. Idem confirmat traditio omnium Patrum, qui affirmant, Baptismum dari debere in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti Vide can. 49. Apostolorum. Dionysium de Eceles. hierar. cap. 2. Iustinum in Apologia 28. Originem in cap. 6. ad Rom. in illud: Quicumq; in Christi baptizati sumus. Vbi etiam dicit, non haberi ratum Baptismum in nomine solius Christi, nisi addantur aliæ personæ. Item Athanasium serm. 3. contra Arianos, parùm à medio: vbi dicit, non esse perfectam initiationem, nisi in nomine trium personarum; quod idem habent Basilius lib. de Spiritu sancto, cap. 12. & Didymus lib. 2. de Spiritu sancto, non procul ab initio. Vide etiam Nyssenum in lib. de Baptismo ante medium. Chrysostomum in cap. 5. ad Ephes. in illud: Mundans eam lauacro. Nazianzenum oratione in sanctum lauacrum prope finem, Damascenum lib. 4. cap. 10. & Theophylactum in cap. ult. Matth. Præterea ex Latinis Tertullianum lib. contra Praxeam, & lib. de corona militis. Cyprianum in epist. ad Iubaianum. Hilarium libro de Synodis in fine. Ambrosium lib. 2. de Sacramentis, cap. 5. & 7. de iis, qui initiantur mysteriis, cap. 4. Hieronymum in cap. 4. ad Ephes. Siricium in epist. 1. Innocentium epist. 22. Augustinum lib. 6. de Baptismo, cap. 25. Leonem in epist. 4. Fulgentium de incarnatione, & gratia Christi, cap. 11. Gregorium lib. 9. epist. 61.

Neque illa argumenta quæ posuimus pro eorum opinione, qui putabant Baptismum esse ratum, si in nomine solius Christi daretur, aliquid concludunt Ad PRIMVM de exemplo Apostolorum, aliqui Scholasticorum respondent, Apostolos id fecisse ex quadam peculiari Dei dispensatione. Sed, cum neq; in Scriptura, neq; in vlllo Concilio, neq; in Patribus legatur talis dispensatio, solidius respōdent, qui negant Apostolos baptizasse, nisi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, id quod etiā confirmatur ex ca. 19. Act. Nam cum quidam paulo dixissent: Neque si Spiritus sanctus est, iudicimus; subiunxit Paulus: In quo ergo baptizati estis? Quibus verbis indicat etiam suo tempore

per

pore in ipsa forma Baptismi nominari solitum Spiritum sanctum. Et cum certum sit, nunquam datum esse in nomine solius Spiritus sancti, sequitur ut datus sit in nomine trium personarum. Adde, quod cum in Canonibus Apostolorum damentur, qui aliter baptizant, quam in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & antiquissimi Patres, qui vel Apostolos viderunt, vel eorum discipulos, ut Dionysius, & Iustinus, eandem formam Baptismi præscribant, non est villo modo credibile, Apostolos aliter baptizasse.

Quod autem Lucas dicit in Actis, cap. 2. 8. 10. & 19. baptizasse Apostolos, in nomine Domini Iesv: potest intelligi multis modis, nimirum, ut baptizasse dicantur in fide Domini Iesv, vel auctoritate Domini Iesv, vel Baptismo à Christo instituto, vel denique in nomine Domini Iesv, sed non solius, verum adiuncto Patre, & Spiritu sancto. Fortasse enim ad magis commendandum nomen Christi, ita dicebant; Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij eius Iesv Christi, & Spiritus sancti.

Et hoc modo videntur mihi intellexisse hæc loca, Hilarius, Basilius, & Fulgentius. Nam Hilarius in libro de Synodis prope finem, enumerat varia loca Scripturæ, quæ videntur inter se pugnare, nisi rectè intelligantur: & inter alia ponit hæc loca, quod Apostoli Matth. vii. iussi sint baptizare, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & tamen in Actis Apostolorum referantur baptizasse in nomine Christi. Et quamvis non explicet Hilarius quomodo hæc intelligenda sint, tamen modo loquendi ipsius, & ex aliis similibus locis in speciebus pugnantibus, colligitur eum sensisse Apostolos baptizasse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: alioqui, ut ipse dicit, in crimine fuissent, tanquam prævaricatores regulæ diuinæ sibi datæ; sed Lucam in Actis id ipsum brevissimè significasse, exprimendo nomen Christi, & non negando nomina aliarum personarum. Fulgentius de incarnatione, & gratia Christi, cap. 11. apertissimè dicit, Apostolos baptizasse, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & hoc ipsum esse baptizare in nomine Domini Iesv, ut dicitur Actor. 2. vel in morte Christi, ut dicitur Rom. 6. Basilius in lib. de Spiritu sancto, cap. 12. scribit in nomine Filij, intelligi omnes personas, cum Scriptura dicit, Apostolos baptizasse in nomine Christi: proinde

Aposto-

Apostolos reuera in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti baptizasse, non in nomine solius Christi. Vbi vult S. Basilius in vna persona intelligi omnes, quod attinet ad verba S. Lucæ in Actis, non autem quod attinet ad ipsam formam Baptismi. Et hoc etiam modo aliqui volunt loquutū esse Ambrosium, & ex eo Bedam. Nam Ambrosius videtur sequi Basilius, cum eadem testimonia adducat, & de eadē re loquatur, & frequentissimè soleat Basilij sententias suas facere: certè Catechismus Romanus cap. de Baptismo, coniungit in hac re Ambrosium cum Basilio.

Ad SECUNDVM argumentum respondeo, non sufficere in Baptismo implicitam mentionem trium personarum, tum quia Dominus in Euangelio, & omnes Patres explicitam tradunt, tum etiam quia sacramenta sunt signa externa, & sensibilia; proinde oportet inuocationem trium personarum exterius, & sensibilibiter sonare, nec sufficit, si vnus personæ inuocatio exterius sonet, aliarum autem sola mente concipiatur, quod fit, quando implicitè solū inuocantur.

CAPVT QVARTVM.

De necessitate & institutione Baptismi.

DIXIMVS de causa materiali & formali, nunc de necessitate dicendum, quæ ad causam finalem pertinere videtur. Ac primum nulla quæstio est, quin Baptismus sit necessarius ad salutem ex diuino Christi mandato. Id enim etiam Calvinus fatetur in Antidoto Conc. liij. sess. 7. can. 5. Sed controuersia est, an sit necessarius, vt medium ad salutem, ita vt si quis nō baptizetur, pereat, etiam si fortè ob ignorantiam excusetur à præuaricatione præcepti. Ac præcipuè habet locum controuersia in paruulis, qui non sunt capaces præcepti. Tres autem sunt quæstiones: PRIM A, an Baptismus sit necessarius. SECUNDA, quando ceperit esse necessarius. TERTIA, an possit suppleri per martyrium, aut poenitentiam, quæ dicuntur Baptismata, illud sanguinis, hoc flaminis.

De PRIM A quæstione fuit olim hæresis Pelagianorum, Baptismum non esse necessarium ad remissionem peccati originalis;

nalis, sed solum ad assequutionem regni cœlorum, teste Augustino lib. de hæresibus, cap. 69.

Sed nostri hæretici Pelagianis multò audaciores, non solum ad remissionem peccati, sed etiam ad regnum cœlorum negant Baptismum esse necessarium, Id in primis negavit Ioannes Wiclef, ut testatur Thomas Waldensis tom. 2. cap. 96. Deinde Zwinglius libro de vera, & falsa religione satis aperte negat, Baptismum esse necessarium ad salutem; quod nihil nisi externum solum. Martinus Bucerus in cap. 3. Martii, idem docet, sed ex alio fundamento, nimirum, quia pueri prædestinati etiam sine Baptismo saluantur, non prædestinati autem, etiam cum Baptismo damnantur. Ioannes Calvinus in Antidoto Concilij ad 6. sess. cap. 5. & lib. 4. Instit. cap. 16, §. 24. & 25. docet, paruulos fidelium etiam sine Baptismo esse sanctos, & membra Ecclesiæ, & si moriantur, saluari. Fundamentum eius est, quia putat filiis fidelium non imputari peccatum originis, idque ex vi fœderis Dei facti cum Abraham, Genes. 17. *Ero Deus tuus, & semini tui.* Nos enim successimus per Christum in Abraham posteritatem. Idem habet Petrus Martyr in cap. 7. 1. ad Corinth. in illa verba: *Alioquin filij vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt.* Vbi aperte dicit, filios fidelium saluari sine Baptismo, & profert eadem argumenta, quæ Calvinus. Idem quoque habet Henricus Bullingerus Zwinglij successor in Tigurina synagoga in eundem locum, 1. Corinth. 7. Hoc tamen videtur interesse inter Bullingerum, & Calvinum; quòd Calvinus solos eos facit sanctos, ante Baptismum, qui nascuntur ex parentibus fidelibus: Bullingerus autem in libro de Testamento, seu fœdere Dei vnico, & æterno, docet, satis esse, si parentes aliquando fuerint fideles, licet tunc non sint, quando filij eis nascuntur. Immo etiam videtur dicere, satis esse, si maiores fuerint fideles, licet immediati parentes non sint fideles. Ex quo sequitur secundum opinionem huius hominis saluari ferè omnes pueros: rari enim sunt, qui non habuerint aliquem ex maioribus suis fidelem.

Contra hos errores posuit Concilium Tridentinum, sess. 7. canon. 2. *Si quis dixerit, Baptismum non esse necessarium ad salutem, anathema sit.* Probatur hæc veritas PRIMO ex Dei verbo expresso, Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu*

Calv.

Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quæ verba non sonant præceptum, sed medium, vt Augustinus demonstrat libro 1. de peccatorum meritis & remissione, cap. 30. vbi hunc locum accuratè expendit. Et patet etiam ex ratione, quæ redditur: *Quod natum est ex carne, caro est, & Oportet vos nasci denuo.* Indicat enim Dominus homines nasci carnales, & peccatores, atque aded seruos peccati; & proinde necessarium esse remedium contra hæc mala, quod remedium deinceps erit Baptismus. Idem apertissimè conuincitur ex figura ænei serpentis, quam ibidem Dominus ponit Vult enim ita esse remedium contra mortem æternam renasci per fidem, & Baptismum suum, vt olim fuit serpens æneus remedium vnicum contra morsum serpentium. Itaque illud: *Nisi quis renatus fuerit, &c.* simile est, ac si quis diceret; Nisi comedas, non viues vel; Nisi pharmacum sumas, non conualesces. Ista enim non tam præceptum, quàm medium necessarium significant. Neque de hoc aduersarij disputant; sed nituntur variis expositionibus ita deprauare hunc locum, vt non possit ex eo colligi aquam necessariam esse.

Caluinus in Antidoto loco notato duo dicit. PRIMO, secundum aliquos Patres aquam accipi pro mortificatione quod idem habet Kemnitius in Examine, can. 2. sess. 7. & nominat Basilium, qui per aquam intelligit mortificationem. At hoc vanum est. Nam Basilium libro de Spiritu sancto, cap. 15. non explicat quid ad literam significet aquæ vocabulum, Ioannis 3. sed præsupponens significare veram, & naturalem aquam, quærit cur aqua adiungatur Spiritui in Baptismo, & causam reddit, vt aqua significet mortificationem peccatorum, spiritus autem resurrectionem virtutum.

SECUNDO Caluinus dicit, aquam hoc loco esse epithetum Spiritus, & sensum esse; Oportere nasci ex Spiritu, qui purgat ad modum aquæ. SED hanc expositionem refutauimus supra libro 2. de Sacramentis, capite 3. vbi attulimus quindecim testimonia Patrum, qui hunc locum intelligunt de aqua Baptismi: & præterea idem confirmauimus aliquot rationibus.

Petrus Martyr in cap. 7. 1. ad Cor. præter hæc Caluini explanationem, quam non improbat, adfert aliam, quod videlicet nõ sit vis facienda in illa copulatiua: *Ex aqua, & Spiritu.* Ictis enim

enim est, si ex Spiritu homines renascantur, quomodo Rom. 10. dicitur: *Cordē creditur ad iustitiam, & ore confessio fit ad salutem.* Vbi habetur eadē copulatiua particula, *et*, & tamen non est eiusdem necessitatis fides cordis, & confessio oris. At hoc etiam miserum est effugium. Nam in primis confessio oris, & fides cordis non referuntur ad eundem finē, fidem, seu effectum; fides enim cordis necessaria est ad iustitiā acquirendam; confessio oris ad salutem non amittendam. At in Baptismo, Spiritus & aqua ad eandem regenerationem pertinent; quare loca illa non sunt similia. Præterea si non est vis faciendā in copulatiua, certè æquiualebit disiunctiua: inde autem sequetur satis esse renasci ex aqua sine Spiritu, quod absurdissimum est. Quod enim Martyr dicit, Christum velle, ut renascamur ex Spiritu, gratis dicit. Si enim particula, *et*, copulatiua accipitur, vtrumque est necessariū, sin disiunctiua, alterutrum sufficit, quodcundque illud sit.

Zyvinglius in cap. 1. Marc. exponit per Baptismum concionem. Ioan. Brentius in cap. 1. Matth. totum locum Euangelij: *Nisi quis renatus fuerit* exponit de pœnitentiā, vt sensus sit: *Nisi quis pœnitentiā egerit, non intrabit in regnum cœlorū.* Denique Ioannes Wiclef, teste Thoma Waldensi, tomo 2. cap. 101. per aquam in loco Euangelij Ioan. 3. intelligit aquam illam, quæ fluxit ex Christi latere, vt sensus sit; Nisi quis renatus fuerit ex aqua, quæ fluet ex meo latere, id est, ex passione mea, &c.

Sed hæc & similia somnia facilè refutantur. PRIMO, ex communi consensu Patrum suprâ citatorum. Cùm enim hic locus tam variè exponatur ab hominibus huius, & superioris ætatis, nihil rectius facere possunt homines prudentes, etiam si Christiani non essent, quàm appellare ad iudicium antiquorum, qui ante nostras lites hunc locum exposuerunt.

SECUNDO, refelluntur ex communi axioma Theologorum, quo docemur Scripturam intelligere secundum verborum proprietatem, vbi non cogimur euidenti absurdo; alioqui possemus deprauare omnia loca, etiam clarissima, si liceat pro arbitrio fingere novos sensus. Porro aduersarij nullum absurdum ostendunt, quod sequatur, si hoc loco per aquam intelligamus aquam, nisi quia hinc refellitur ipsorum hæc resis,

TER-

TERTIO, quia si hoc loco per aquam non intelligimus aquam, difficile erit statuere, Sacramentum Baptismi constare ex aqua: quod tamen affirmant hoc tempore omnes tum Catholicos, tum hæreticos. Nam cetera loca Scripturæ, ubi fit mentio aquæ in Baptismo, ut Actor. 8. & Ephes. 5. probant quidem posse homines baptizari aqua, sed non probant non posse baptizari aliis etiam liquoribus. Et præterea poterunt ea loca detorqueri ad metaphoras, non minus, quam iste. Rectè igitur Concil. Tridentinum, sess. 7. can. 2. anathema dicit omnibus, qui hunc locum Euangelij detorquent ad metaphoras, & non intelligunt de vera, & naturali aqua, ut verba sonant.

SECUNDO, probatur eadem veritas ex traditione Ecclesiæ, & Patrum, semper enim Ecclesia credidit, infantes perire, si absque Baptismo de hac vita recedant. Ac PRIMVM habemus testimonia Conciliorum Carthaginensis, & Mileuitani apud Augustinum epist. 90. & 92. in quibus ex professo damnatur sententia eorum, qui putant paruulos saluari sine Baptismo. Quibus consonat Tridentinum Concilium, sess. 9. cap. 3. & sess. 7. can. 5.

SECUNDO, habemus testimonia Pontificum. Siricij in epist. 1. ad Himericū, cap. 2. & Innocentij I. epist. 26. ad Concilium Mileuitanum, qui docent, paruulos omnino perire, si absque Baptismo decedant. Item Leonis I. epist. 80. aliàs 78. ad Episcopos Campaniæ, ubi dicit, in periculo vitæ quocunque tempore esse homines baptizandos, ne careant necessaria liberatione.

TERTIO, habemus testimonia omnium ferè Patrum, qui idem docent, ut Irenæi lib. 3. cap. 19. Originis in cap. 6. ad Roman. Nazianzeni oratione in sanctum lauacrum. Basilij orat. 13. de exhortatione Baptismi. Item Cypriani lib. 3. epist. 8. ad Fidum. Ambrosij lib. 2. de Abraham, cap. ult. Hieronymi lib. 3. contra Pelagianos. Augustini lib. 1. de peccatorum meritis, & remiss. cap. 16. 23. 24. & 27. & epist. 28. lib. 2. de origine animæ, cap. 12. & lib. 13. cap. 9. Prosperi lib. 2. de vocatione Gentium, cap. 8. Fulgentij lib. de fide ad Petrum, cap. 30. Bernardi serm. 66. in Cantica, & Petri Cluniacensis in epist. contra Petrobrusianos, qui ex professo hoc tractat. Sed audiamus vnum aut alterum AUGUSTINI testimonium nomine aliorum, lib. 3. de origine animæ, cap. 9. *Noli, inquit, credere,*

b 3

noli

noli dicere, noli docere, infantes antequam baptizentur morte praeventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vn esse Catholicus. & in epist. 20. ad Hieron. Quisquis dixerit, quod in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine Sacramenti eius participatione de vita exeunt, hic profecto, & contra Apostolicam praedicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam: ubi propterea cum baptizandi parvulis festinatur, & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos in Christo omnino vivificari non posse.

TERTIO, probatur ratione deprompta ex fundamentis adversariorum. Nam fundamentum ipsorum est, quia filij Christianorum nascuntur liberi a reatu peccati originalis, non quidem, quod non habeant peccatum, sed quia eis non imputatur, cum sint filij sanctorum. Hoc enim fundamentum facile potest everti. PRIMO, quia Iacob, & Esau, filij erant optimi patris Isaac, & tamen Deus Iacob dilexit, Esau autem odio habuit, antequam aliquid boni, vel mali egissent, Rom. 8. Non ergo filij sanctorum nascuntur sancti

Respondet Petrus Martyr in comment. 1. Corinth. 7. filios sanctorum nasci sanctos, quando sunt praedestinati: quia tamen nos ignoramus, qui sint praedestinati, ideo bene speramus de omnibus filiis sanctorum, donec illi per mala opera non prodant tuam reprobationem. INEPTA responsio; Nam si res ita se habet, impertinens erit nasci ex fideli, vel infideli, & bene sperandum erit de omnibus infantibus; saepissimè enim contingit, ut filij fidelium sint reprobi, & filij infidelium praedestinati. Praeterea si filij fidelium non praedestinati, non nascuntur sancti, male allegat Petrus Martyr, Calvinum sequutus illam promissionem Genes. 17. Ero Deus tuus, & semini tui.

Respondet Martyr, illam promissionem non esse univrsalem, sed solum habere locum in praedestinitis. At hoc gratis dicitur; Verba enim Scripturae absoluta sunt, neque vlla sit in toto illo capite mentio praedestinationis. Et denique promissio illa inanis redditur, si adiungenda est conditio praedestinationis: nullam enim consolationem inde capere possunt, vel parentes, vel filij, cum ignorent an sint praedestinati, simile est si Rex diceret alicui; Do tibi hanc urbem pro te, & posteris, si tamen mihi placuerit posteris tuis illam concedere.

SECVN-

SECUNDO, Dauid erat filius hominis fidelis, & tamen Psal. 50. dicebat: *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Et Apostolus erat filius sanctorum, ut ipse affirmat 2. Corinth. 12. & tamen ait Ephes. 2. *Eramus & nos natura filij iræ.*

Respondent: Hæc dici de corruptione naturæ, & de peccato quod reuera inest, non de reatu, qui non est in filiis fidelium, cum eis peccatum non imputetur. SED certè, esse filium iræ, apertissime sonat reatum. Filius enim iræ non est, nisi qui est obnoxius pœnæ, & vindictæ. Non autem est obnoxius pœnæ, cui peccatum non imputatur. Vnde Paulus non ait; Sumus filij iræ, sed, *Eramus*, & tamen secundum aduersarios peccatum semper manet etiam post Baptismum.

TERTIO, loca Apostoli Pauli de peccato originali generalia sunt, Rom. 5. *In quo omnes peccauerunt.* Et 1. Corint. 15. *Christus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt.* Nec possunt hæc loca exponi de vitio naturæ, non de reatu: alioqui nemo haberet reatum. Nec potest dici, filios fidelium contrahere peccatum originale, sed mox dimitti eis, antequam nascantur. Nam si filij fidelium ideò sanctificantur, quia sunt filij fidelium, eodem momento incipient sancti esse, quo incipiunt esse filij fidelium; at eodem momento incipiunt esse filij fidelium, quo incipiunt esse simpliciter; ergo nunquam habent peccatum originale, quod est contra Paulum, & contra ipsos aduersarios, qui admittunt peccatum originale, & non aduertunt se pugnantia dicere.

QUARTO, fundamentum aduersariorum, pugnat cum axioma omnium Patrum, immò etiam omnium Christianorum; quod est, Christianos non nasci, sed fieri; ut Hieronymus ait epist. 7. ad Letam. Tertullianus in Apologetico, cap. 17. in fine, & alij passim. Iam enim secundum Calvinum, & Martyrem Christiani nascuntur, non fiunt.

Sed argumenta ipsorum videamus. PRIMO obijciunt illud Genes. 17. *Ero Deus tuus, & semini tui.* Quod quidè dictum est Abrahamæ, & eius posteritati: sed nos per Christum successimus in posteritate Abrahamæ. Christus enim soluit maceriam, quæ nos separabat à populo Dei.

RESPONDEO, promissionem illam, ut supra ostendimus in quæstione de differentia Sacramentorum nouæ & veteris legis,

legis ad literam non fuisse promissionem remissionis peccatorum, sed peculiaris protectionis, & gubernationis, & terræ felicitatis; tamen sensu quodam mytico, fuisse etiam spirituales promissiones, & remissionis peccatorum, ac vitæ æternæ, & ad nos pertinere: sed ad nos descendere non per carnalem generationem parentum, sed per spirituales regenerationem Christi. Nam Apostolus Rom. 4. & Galat. 3. & 4. aperte docet eos esse veros Abrahamæ filios, non qui sunt filij carnis, sed qui sunt filij fidei, id est, qui imitantur fidem Abrahamæ. Tunc ergo incipimus secundum Apostolum esse filij Abrahamæ, cum incipimus esse fideles; quod paruuli nõ faciunt, nisi cum baptizantur; illis enim baptizari est credere, vt dicit Augustinus lib. 2. de peccatorum meritis, & remiss. cap. 27. Et præterea ratio idem docet. Nam per carnalem generationem non possumus fieri filij Abrahamæ, cum parentes nostri ab Abraham non descendant, sed quia Christus verè fuit filius Abrahamæ; tunc & nos incipimus esse filij Abrahamæ, cum incipimus esse Christi filij, vel fratres. Id autem certum est non fieri nisi per Baptismum. Vnde Ioan. 1. *Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.* Et Ioan. 3. *Oportet vos nasci denuo.* Vide Augustinum epist. 100. ad Arellicum.

SECUNDO obiciunt illud Apostoli 1. Corinth. 7. *Filij vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt.*

RESPONDEO cum Augustino lib. 1. de peccatorum meritis, & remiss. cap. 1. quidquid significetur per hanc filiorum sanctitatem, non posse villo modo intelligi, quod aduersarij volunt, filios fieri sanctos sine Baptismo. Nam ibidem Paulus dicit, sanctificari coniugem infidelem per fidelem, & tamen stultissimum esset credere, coniugem infidelem, sine conuersione ad Deum, & Baptismo Christi, posse peruenire ad remissionem peccatorum hoc loco, quod adhæret coniugi fidei.

Porrò tres sunt huius loci Patrum expositiones. Vna est, sanctos hic vocari filios sanctitate quadam ciuili, quod videlicet legitimi, non spurij sint. Ita commentarius, qui tribuitur Ambrosio, & S. Thomas, & Anselmus in hunc locum.

Refellit Martyr hanc expositionem, quia filij essent legitimi, etiam si vterq. coniunx esset infidelis. & tamen Apostolus dicit,

dicit, filios nasci sanctos ex vno coniuge fideli, altero infideli; quia sanctificatur infidelis per fidelem; aliqua igitur alia sanctitas hoc loco agnoscenda est. SED malè reprehenditur hæc expositio. Nam alia ratio est coniugij inter duos infideles, alia inter fidelem, & infidelem. Nam cum vterq; coniunx est infidelis, coniugium sine dubio est legitimum, vt ciuilis quidam contractus; neque de eo dubitari poterat; vt etiam non potest dubitari cum vterque est fidelis. At cum alter fidelis est, alter infidelis, dubitari poterat, an coniugium esset legitimum propter religionis disparitatem: videtur enim fidelis pollui ob cohabitationem cum infideli. Idè Apostolus monet Christianos, etiam tum Matrimonium esse legitimum, neque pollui fidelem ob cohabitationem cum infideli, sed è contrario sanctificari infidelem per fidelem: maior enim vis est fidei, quam infidelitatis. Esse autem etiam in tali disparitate religionis, legitimum coniugium, probat ex eo, quod filij eorum non censentur immundi, id est, infames, & spurij, sed sancti, id est, legitimi & liberi à ciuili ignominia.

ALTE RA expositio est, filios horum coniugum dici sanctos, quia consecrantur Deo ab altero coniuge fideli, & per Baptismum Christiani fiunt, & in Dei timore educantur. Hortatur enim Apostolus coniuges Christianos, vt non discedant à coniugibus infidelibus, si ipsi infideles velint cum fidelibus permanere, & rationem reddit, quia sanctificatur infidelis per fidelem, id est, vel conuertitur ad fidem, vel certè est candidatus fidei, cum non abhorreat a consuetudine coniugis fidelis: inde autem sequitur, vt filij sancti sint, id est, Christiani fiant. Quod certè non fieret, si nollet infidelis cum fideli habitare, vel non sanctificaretur infidelis per fidem; tunc enim filij sequerentur parentem infidelem, & proinde immundi, & infideles essent. Ita exposuit Tertullianus lib. 2. ad vxorem, & ex eo S. Hieronymus libro 1. in Iouinianum, & in epistola 53. ad Paulinum, & Augustinus libro 2. de peccatorum meritis, & remiss. cap. 26. & lib. 3. cap. 12. & libro 1. de serm. Domini in monte, cap. 27.

Carpit etiam hanc expositionem Petrus Martyr, vt suam hæresim ex hoc loco Apostoli stabilire possit. Nam sæpe accidit, vt qui ex scortatione filios suscepit, eos Christianos fieri curet, & in timore Dei enutriet, vt Augustinus ipse fecit cum

Candidatus fidei

Sed hinc
 filio suo Adeodato, & tamen nemo inde probaret sanctam esse coniunctionem cum scorto; Paulus autem probat sanctum esse coniugium etiam infidelis cum fideli, quia inde nascuntur filij sancti. At immeritò reprehendit Martyr hanc expositionem. Nam coniunctio cum scorto, res est per se mala, & idèdò nò potest fieri sancta per coniunctionem fidelis, nec potest fieri laudabilis, & retinenda, etiamsi inde nascantur filij, qui Christiani fiant. Nam non sunt facienda mala, ut veniant bona, Rom. 3. At coniugium etiam infidelium res est bona, & idèdò potest fieri melior, si alter eorum convertatur ad fidem, & potest commendari, & suaderi perseverantia in tali coniugio; ob bonum, quod inde sequitur, ut filij Christiani fiant.

TERTIA expositio est aliorum, ut referunt Augustinus, & Anselmus locis citatis, qui dicebant, sanctificari coniugem infidelem per fidelem, quia discebat servare leges coniugij, & non abuti Matrimonio. Infideles enim qui ignorant Deum, etiamsi legitimè coniuncti sint, tamen sæpe abutuntur Matrimonio, neq; abstinere se à copula coniugali tempore menstrui, neque semper naturalem modum servant: inde autem polluitur coniugium, & filij nascuntur immundi; à qua pollutione liberantur & parentes & filij, per hoc quod infidelis consentit habitare cum fideli, & proinde servare leges casti coniugij.

TERTIVM argumentum Caluini; Prophanatur Baptismus cum datur ei, qui ad Christum non pertinet, quomodo prophanatur sigillum regium, cum eo signatur falsum diploma.

RESPONDEO, Baptismus non prophanari, cum datur immundis, sed contra potius sanctificare, & purgare immundos. Non enim est sigillum, ut Calvinus somniat, acceptæ gratiæ, sed est instrumentum conferens gratiam, & signum gratiæ, quæ tunc datur.

QVINTVM argumentum; Infantes Iudæorum, qui ante octavum diem moriebantur, non poterant circumcidi, & tamen non est verisimile eos periisse; igitur sine Circumcisione saluabantur. At eadem ratio est Baptismi apud Christianos, & Circumcisionis apud Iudæos.

RESPONDEO; Totum argumentum constare ex rebus incertis

certis. Nam IN PRIMIS multi veterum (vt supra diximus) negant Circumcisionem datam in remedium contra peccatum. DEINDE non scimus an ante octauum diem haberent infantes Iudæorum aliquod remedium, & quod illud esset. DENIQUE non est eadem ratio Christianorum, & Iudæorum. Nunc enim determinatum est à Christo certum remedium, & quidem communissimum, & facillimum, præter quod non licet fingere aliud; tunc autem quid fieret, certò sciri non potest, cum Scriptura nihil dicat. Illud vnum certò scimus ex diuinis literis, omnes homines nasci peccatores, nec saluari, nisi per Christi passionem certis mediis applicatam, vt Augustinus fusè docet in tribus libris de peccatorum meritis, & remissione, & libris quatuor de origine animæ.

QVINTVM argumentum; Si Baptismus est necessarius, peribunt sine sua culpa infiniti infantes, quod alienum videtur à Dei misericordia. Hoc argumentum Petri Martyris, fuit etiam quorundam Catholicorum, vt Caeterani, Gabrielis, & aliorum, qui non quidem docent, filios Christianorum nasci sanctos, sed tamen conantur inuenire alia remedia pro parvulis, præter Baptismum.

SED respondemus cum Augustino lib. 2. de bono perseuerantia, cap. 12. & Prospero lib. 2. de vocatione Gentium, cap. 8. tamen esse iustissima. Nam etiam si paruuli sine sua culpa non baptizantur, non tamen sine sua culpa pereunt, cum habeant originale peccatum. Qui autem fingunt aliud remedium præter Baptismum, apertissimè pugnant cum Euangelio, Conciliis, Patribus, atque Ecclesiæ vniuersæ consensu. Nam vt Augustinus ait, epistol. 28. non alia de causa in Ecclesia festinatur, & curritur cum infantibus periclitantibus ad Baptismum, nisi quia constat nullum esse aliud remedium. Videntur autem, qui ista fingunt, non cogitare curam infantium magis ad Deum, quàm ad se pertinere; & Christum cum Baptismum necessarium asseruit, Ioan. 3. bene sciuisse, multos eo remedio sine sua culpa priuandos, & facillimum esse Deo, si vellet, prouidere infantibus omnibus Baptismum, sicut re ipsa prouidet omnibus electis. Quod enim Bucerus, & Martyr dicunt, infantes prædestinatos etiam sine Baptismo saluari, ineptissimè dicitur, vt Augustinus ostendit lib. 3. de origine animæ, cap. 10. Quos enim Deus prædestinauit, iis remedia ad salutem efficacissimè

ficacissimè prouidit. Proinde omnes, qui in infantia moriuntur, si prædestinati sint, sine dubio baptizantur, & contra si reprobis sint, non baptizantur.

CAPVT QVINTVM.

Quo tempore cœperit Baptismus esse necessarius.

Vo tempore cœperit Baptismus esse necessarius, quæstio est inter Theologos. Sed quia non est controuersia cum hæreticis, exponam solum pauca propositionibus, quæ mihi esse probabilior sententia videatur.

PRIMA propositio: *Baptismus ante passionem Domini institutus est.* NOTA, negari non posse, quin aliquem baptismum Christus in usu habuerit ante passionem. Nam Ioan. 3. & 4. dicitur Christus baptizasse per discipulos suos. Sed dubium esse potest, an ille Baptismus fuerit Sacramentum illud, quod nunc habemus, & de quo fit mentio Matth. ult. an uero fuerit præparatio quædam ad Baptismi Sacramentum postea instituendum, ut erat Baptismus Ioannis. Et quidem CHRYSOSTOMVS homil. 28. in Ioan. & Theophylactus in cap. 3. Ioan. apertè docent Baptismum illum, quo discipuli Christi baptizabant, Ioan. 3. non remisisse peccatum, & fuisse in aqua tantum sine Spiritu; nec ullam fuisse differentiam inter Baptismum discipulorum Christi, & Ioannis, sed utrumque fuisse præparationem ad fidem: & idèd Christum nõ baptizasse per se, sed per discipulos, quia non decebat eum baptizare sine Spiritu. Idem videtur sentire S. LEO epist. 4. ad Episcopos Sicilia, cap. 3. *Ipsa, inquit, operis qualitas docet celebrande generaliter gratiæ eum esse legitimum diem, id est, diem Resurrectionis, in quo orta est & virtus muneris, & species actionis. Ad cuius rei confirmationem plurimum ualet, quod ipse Dominus Iesus Christus, posteaquam resurrexit à mortuis, discipulis suis, in quibus omnes Ecclesiarum præsules docebantur, & formam, & potestatem tradidit baptizandi, dicens: Euntes ergo nunc docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. De quo utiq; eos enã ante passionem potuisset instruere, nisi propriè uoluisset intelligi, rege-*

NOTA

nerationis gratiam ex sua Resurrectione cepisse. Hæc ille. Probabilius tamen est, quod nos diximus. Quod ex professo docent Cyrillus lib. 2. in Ioan. cap. 57. & sequentibus, & Augustinus tract. 13. & 15. in Ioan. & epist. 108. ad Seleucianam, & Hugo de S. Victore, lib. 2. de Sacramentis, part. 6. cap. 4.

Est hæc communior Theologorum sententia, cum Magistro in 4 dist. 3. Et ratio est. PRIMO, quia Ioan. 3. dicitur Christus baptizasse, cum tamen non ipse baptizaret, sed discipuli eius, ut ibidem adiungit Euangelista. Ergo ille Baptismus erat propriè Christi Baptismus, ut distinguitur à Baptismo Ioannis; alioqui non ipse, sed Ioannes diceretur baptizasse eos, quos discipuli Christi baptizabant. Si autem erat propriè Christi Baptismus, necessariò erat in aqua, & spiritu, non in sola aqua. Semper enim Scriptura ponit hoc discrimen inter Christum, & Ioannem, quòd iste in aqua, ille non in sola aqua, sed etiam in Spiritu baptizaret. Nec decebat ut Christus institueret inanem caremoniam, aut munus Ioannis sibi usurparet, nimirum baptizandi in sola aqua. Adde, quod Ioan. 1. dicitur de Christo in præsentem: *Hic est, qui baptizat in Spiritu sancto.*

SECUNDO probatur hoc idem, quia Actor. 19. legimus rebaptizatos, quos Ioannes, baptizauerat. At nusquam legimus rebaptizatos, quos discipuli Christi ante passionem eiusdem baptizauerant. Immo probabilissimum est (ut Augustinus docet in epist. 108.) Apostolos non fuisse baptizatos, nisi ante Christi passionem.

TERTIO Patres communi consensu docent, Christum, cum baptizaretur in Iordane dedisse aquis vim sanctificandi, ut patet ex Tertulliano libro contra Iudæos, cap. de passione; ex Hilario can. 2. in Matth. Ambrosio lib. 2. in Luc. cap. 12. Hieronymo in Dialogo contra Luciferianos; Nazianzeno in oratione in sancta Lumina; Beda in cap. 3. Luc. & ex aliis. At certè non habuerunt aquæ vim sanctificandi, nisi ab eo tempore, quo cœperunt esse materia Baptismi.

DENIQUE fundamentum contrariæ sententiæ non est solidum. Solum enim adferunt Chrysostomum & Theophylact. in illud Ioan. 7. *Nondum erat Spiritus datus, quia nondum Iesus erat glorificatus.* At hic locus intelligitur de plenitudine Spiritus sancti, quæ dari cœpit visibiliter in Pentecoste.

ste,

ste; alioqui enim omnes sancti habuerunt Spiritum sanctum, etiam ante Christi passionem.

SECUNDA propositio: *Baptismus Christi institutus est, quando Dominus ipse in Iordane à Ioanne baptizatus est.*
NOTA de hac re, id est, quo puncto temporis Christus Baptismum instituerit, esse plurimas opiniones Scholasticorum, sed communiorem, & probabiliorem esse, quam nos sequimur, quam etiam amplectitur Catechismus Concilij Tridentini, & Magister cum S. Thoma, & aliis lib. 4. dist. 3.

NOTA præterea, non velle nos dicere, Christum in die sui Baptismi verbis docuisse materiam, aut formam Baptismi; id enim falsum est; sed tum primum statuisse, ac decreuisse, quod postea declaravit Ioan. 3. Nicodemo, & alio tempore suis discipulis; ut aqua esset materia Baptismi, & ut forma esset invocatio trium diuinarum personarum. Determinauit enim aquas, & Baptismi materiam, cum eas tactu mundissimæ carnis suæ, consecrare, & illustrare dignatus est, ut docent Patres citati. Et simul determinauit formam, cum in eius Baptismate tota Trinitas sensibiliter apparuit, ut patet Matth. 3. Christo enim baptizato aperti sunt cœli, & vox Patris intonuit; & Spiritus apparuit in specie columbæ, & Filius ipse Dei in carne assumpta præsens erat; ubi etiam simul (Hilario teste loco citato) declaratus est effectus Baptismi à Christo instituti, nempe, quod baptizatis aperitur cœlum, & à Patre in Filios adoptantur, & Spiritu sancto replentur, &c.

TERTIA propositio: *Baptismus Christi non fuit necessarius, necessitate mediij, aut præcepti ante Christi mortem.*
PROBATVR, quia vsque ad Christi mortem lex antiqua vim suam retinuit, ut patet, quia Christus eam seruauit vsq; ad mortem. Nam pridie quam pateretur, seruauit cærimoniam agni Paschalis, & Matth. 23. monebat homines, ut seruarent, & tacerent, quæ Scribæ, & Pharisei docebant ex cathedra Moïsis; ergo etiam Circumcisio, si in remedium peccati data fuerat, vsq; ad Christi mortem vigeat. Non igitur toto eo tempore Baptismus Christi necessarius erat ut medium ad salutem, quando quidem sine eo poterant homines, etiam paruuli iustificari. Quare illud Christi verbum Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit, &c.* non significat ab eo die, quo Dominus cum Nicodemio loquebatur, fuisse Baptismum necessarium, sed signifi-

cat

erat necessarium futurum fuisse in lege noua, postquam cessarent cæremoniæ legales, vt rectè exponit Bernardus epist. 77. ad Hugonem. Et eodem modo exponendum est, quod ait Fulgentius lib. de fide ad Petrum, cap. 3. ex quo tempore dictum est: *Nisi quis renatus fuerit, neminem sine Baptismo posse saluari.* Accipit enim nomine temporis, non illum diem, quo ea dicebantur, sed tempus legis nouæ. Denique illud etiam Luca 16. *Lex et Prophetæ usq; ad Ioannem;* non significat tunc legem cessasse, quoad vim, aut obligationem, sed quoad prædicationem: Ioannes enim fuit vltimus Prophetarum. Vnde subiungitur: *Ex eo regnum Dei euangelizatur.* Præterea in morte Christi cessauit efficacia cæremoniarum, & totius legis veteris; ergo cessauit etiam vis Circumcisionis; ergo vsque ad illud tempus vim habuit lex vetus. Porro in morte Christi cessasse vim legis, patet ex Euangelio Matth. 27. *Scissum est velum.* & Ioan. 19. *Consummatum est.* Item ex Apostolo Rom. 7. *Mortificati estis legi per corpus Christi.* Item omnes ferè cæremoniæ legis figuræ erant Christi, Coloss. 2. & Hebr. 10. Christus autem in morte compleuit opus redemptionis.

QUARTA propositio: *Baptismus Christi cepit esse necessarius necessitate medij, & præcepti à die Pentecostes.* NOTA, legem veterem simpliciter cessasse in morte Christi, quia tunc cessauit vniuersaliter ratio legis; tamè ob ignorantiam huius rei adhuc obligasse Iudæos, vsq; ad publicam promulgationem Euangelij: & contra legem Euangelicam, & Sacramenta Christiana condita fuisse, & multum profuisse etiam ante Christi mortem, tamen non habuisse vim præcepti, nisi post promulgationem solennem, vt Conciliū Tridentinum, sess. 6. cap. 4. dicit de Baptismo. Et ratio est, quia promulgatio est de essentia legis, vt S. Thomas docet, part. 2. quæst. 90. art. 4. Promulgatio autem solennis nouæ legis facta est in die Pentecostes. Quod probatur PRIMO, quia, vt diximus, lex vetus viguit vsque ad Christi mortem: ab eo autem tempore vsque ad Pentecostem, neque Christus, neque Apostoli publicè ad populum loquuti sunt. SECUNDO, non debuit promulgari solenniter lex noua, nisi completis omnibus mysteriis redemptionis; mysteria ante completa sunt in Ascensione Christi. TERTIO, lex vetus solenniter promulgata fuit in monte Sina die quinquagesimo post primum Pascha Iudæorum; ergo lex noua præ-

ua promulgari debuit die quinquagesimo post primum Pascha Christianorum. Fuisse enim illam legis promulgationem, figuram promulgationis Euangelij, docent Augustinus episcopus. 119. Leo sermo. 1. de Pentecoste, & alij. QUARTO, concioni primæ, quam habuit S. Petrus Actor. 2. ipso die Pentecostes, conueniunt omnes conditiones promulgationis solennis. Nam habita est in vrbe Regia Hierosolymorum, præteribus omnibus hominibus omnium nationum, vt Lucastatur, a summo Præcone Euangelij, qui erat Apostolus Petrus, & in ea concione comprehensa sunt præcipua capitotius doctrinæ Euangelicæ. Denique continuo etiam coepit vsus Sacramentorum.

CAPVT SEXTVM.

De Baptismo sanguinis, & flaminis.

VO D attinet ad POSTREMAM partem disputationis de necessitate Baptismi, quæstio est, an Baptismus aquæ suppleri possit per Martyrium, tam in paruulis, quam in adultis; & per veram cordis Conuersionem in adultis.

Martinus Kemnitius in 2. part. Examinis, pag. 90. 91. & 92. admittit hæc tria Baptismata, ac dicit, ab antiquis venulic distincta esse tria Baptismata, sanguinis, flaminis, & fluminis. Sed dissentit à Catholicis in modo explicandi: non enim vult Martyrium aut Pœnitentiam remittere peccata, vt facit Baptismus aquæ, sed solam fidem, quæ tempore Martyrij & Pœnitentiæ, apprehendit Christum, esse eam quæ iustificat. Illyricus quoque Cent. 5. cap. 4. col. 517. dicit, Prosperum cõtra verbum Dei, & cum magna iniuria Baptismi æquasse Martyrium Baptismo. Sed Illyricus non adfert argumenta: Kemnitius autem probat, quia Martyrium & Pœnitentia sunt opera nostra; absurdum autem, & impium est, opera nostra æquare sanguini Christi, & virtuti Baptismi. Confirmat ex Augustino, qui lib. 4. contra Donatistas, cap. 22. dicit, bonum latronem, qui cum Christo pendeat in cruce, non passione sua obtrouisse remissionem peccatorum, sed ex fide apprehendente Christum, cuius contrarium docuerat Cyprianus, sed eum Augustinus loco notato refutauit.

Hæc

Hæc sententia Kemnitij non solum est falsa, sed etiam secum ipsa pugnat, & mendaciis suis non caret. Nam cum idem Kemnitius passim doceat cum Magistro suo Luthero, in ipso etiam Baptismo aquæ solam fidem iustificare; an non aperte secum pugnat cum dicit, Martyrium & Pœnitentiam non remittere peccatum, eo modo, quo Baptismus, quia in eis sola fides iustificat? Mendacia verò duo sunt in hac sententia Kemnitij. PRIMVM, cum ait, Augustinum asserere bonum latronem sola fide Christum apprehendente iustificatum. Non enim hoc Augustinus dicit; sed bonum latronem fide, & conversione cordis ad Deum iustificatum esse. SECUNDVM, cum ait, ab Augustino refutari Cyprianum, qui crediderat Martyrium iustificare, eo modo, quo facit Baptismus. Idenim est impudens mendacium. AVGVSTINVS enim non modò non refutat, sed etiam laudat Cypriani sententiam. Sic enim ait: Baptismi sanè vicem aliquando implere passionem, de latrone illo cui non baptizato dictum est: Hodie mecum eris in Paradiso, non leue documentum idem B. Cyprianus assumit. Hæc ille. Docet quidem paulò infra Augustinus, latronem illum non posse dici Martyrem, nec saluatum Baptismo sanguinis, sed Baptismo flaminis, sed hoc dicit ad confirmandam Cypriani sententiam; si enim Baptismus flaminis iustificat, multò magis Baptismus sanguinis, ut Cyprianus dixerat. Ut autem res tota explicetur, ponam aliquot propositiones.

PRIMA propositio: Martyrium rectè dicitur, et est quoddam Baptisma. Probatur hæc propositio duplici ratione.

PRIMO, quia Scriptura diuina, & sancti Patres Martyrium Baptisma nominare solent. Marcio. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum; aut Baptismo, quo ego baptizor, baptizari? Et quomodo coarctor, donec perficiam illud? Idem etiam Patres passim docent. TERTVLLIANVS in libro de Baptismo, de Martyrio loquens: Hic, inquit, est Baptismus, qui lauacrum regenerationis non acceptum refert, vel perditum reddit. PROSPER in Epigrammatis.

Et quidquid sacri fert mystica forma lauacri,

Id totum imp' euit gloria Martyry.

Cyprianus præfatione libri de exhortatione Martyrij, dicit Martyrium esse Baptismum, & quidem Baptismo aquæ præstantio.

stantio.

stantiorem. Ambrosius in Psal. 118. serm. 3. tria Baptismata distinguit, vnum aquæ, alterum sanguinis, tertium purgatorij in alia vita: Hieronymus in cap. 4. ad Ephes. in illud: *Vnum Baptisma*, distinguit Baptismum aquæ, à Baptismo Martyrij. Augustinus libro 13. de ciuitate Dei, capite 7. epistola 108. ad Seleucianum, libro 1. de origine animæ, capite 9. lib. 4. de Baptismo, cap. 21. & 22. Cyrillus Catechesi 3. ponit etiam duo ista Baptismata, vt faciunt quoque Nazianzenus, oratione in sancta lumina. Damascenus lib. 4. capite 10. Bernardus in epistola 77. & Hugo de sancto Victore lib. 2. de Sacramentis par. 6. cap. 7.

ALTERA ratio est, quia Martyrium conuenit cum Baptismo aquæ in tribus effectibus; nimirum, quod PRIMO configurat hominem Christi passioni, & morti. SECUNDO, remittit peccatum originale, & reliqua omnia, si quæ sint admilla. TERTIO, quod remittit omnem pœnam peccato debitam, tam æternam, quàm temporalem: quod inter Sacramenta proprium est solius Baptismi.

Hic tamen OBSERVANDUM est, non esse hæc omnia æquè certa. AC PRIMVM, certum est, quod Martyrium sit configuratio mortis Domini, vt notum est, & configuratio nobilior, quàm Baptismi aquæ; quia illa est realis, hæc Sacramentalis. ITEM certum est apud omnes, quod remittat omnem pœnam, ita vt Martyres continuò perueniant ad coronam. Id quod pater vel ex eo, quod Ecclesia nunquam orat pro animabus Martyrum, sed illis potius se commendat *Inuicem*, inquit AUGUSTINVS sermone 17. de verbis Apostoli, & INNOCENTIVS capite cum Marthæ, extra, de celebratione Missarum, *facit Martyri, qui orat pro Martyre.* Vnde CYPRIANVS libro 4. epist. 2. ad Antonianum conferens Martyres cum aliis Christianis morientibus: *Aliud, inquit, est ad uentiam stare, aliud ad gloriã peruenire, aliud missum in carcerem non exire inde, donec soluat nouissimum quadrantem, aliud statim fidei, & virtutis accipere mercedem, aliud pro peccatu longo dolore cruciatu emendari, & purgari diu igne, aliud peccata omnia passione purgasse, aliud denique pendere die iudicij ad sententiam Domini, aliud statim à Domino coronari.*

DE SECUNDO effectu est maior difficultas, Nam non de-

sunt

sunt Theologi, vt Dominicus à Soto, & Martinus Ledesmus in 4. dist. 3. q. vn. art. 11. qui docent, Martyrium non dare gratiam ex opere operato, sed tantum ex opere operantis, nec dare ullum gradum gratiæ, præter eum, qui respondet merito charitatis ipsius Martyris. Martyrium enim sine charitate susceptum nihil prodest, vt Paulus ait 1. Corinth. 13. Qui autem est in charitate, sine dubio est in gratia. Vnde etiam credimus, omnes veros Martyres habuisse veram, immò etiam summam charitatem, antequam Martyrium subirent, iuxta illud Ioan. 15. Maiores charitatem nemo habet, quam vt qui ponat animam suam pro amicis suis.

Probabilior sententia est, Martyrium ex opere operato conferre primam gratiam, ita vt si quis ad Martyrium accedat adhuc in peccatis existens, tamen sine affectu ad aliquod peccatum, & cum fide, & dilectione inchoata, & pœnitentiâ saltem imperfecta, qualis requiritur etiam ante Baptismum aquæ; is virtute Martyrij ex opere operato iustificabitur, & saluabitur. Ita docet expressè S. Thomas in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæst. 3. ad 1. & quæst. 4. tota, & Ioan. Maior, Gabr. & alij eadem dist. 4. lib. 4. & probatur PRIMO ex Martyrio infantium: constat enim infantes pro Christo occisos non solum saluari, sed etiam haberi ab Ecclesia in numero Martyrum, vt patet de festo sanctorum Innocentium, cuius meminit Bernhardus in serm. de Innocentibus, & ante eum Augustinus lib. 3. de lib. arbit. cap. 23. & epistol. 28. ad Hieronymum, & ante Augustinum, Origenes homil. 3. in diuersos Euangelij locos, & Cyprianus lib. 4. epistol. 6. ad Thibaritanos. At paruuli nihil operari possunt, & peccatores sunt antequam baptizentur Baptismo aquæ, vel sanguinis.

Respondent quidam, eos Innocentes fuisse circumcisos, proinde ante Martyrium iustificatos. SED hoc nihil est. Nam incertum est, an fuerint illi omnes circumcisi; immò probabilissimum est, & ferè certum non fuisse omnes circumcisos. Nam occidit Herodes omnes pueros, qui erant in Bethlehæm, & finibus eius, nec iussit filios tantum Iudæorum, sed omnes omninò occidi fortasse autem non pauci erant Gentiles inter eos. Præterea iussit occidi à bimatu & infra, omnes infantes; proinde eos etiam, qui nondum peruenerant ad octauum diem, quo solo poterant circumcidi. Denique non est

est de fide, Circumcisionem iustificasse, & tamen Ecclesia absolutè omnes illos infantes certò credit esse saluos. Præterea Ecclesia eos innocentes non solùm vt saluos, sed etiã vt Martyres honorat; ergo passio pro Christo suscepta aliquid eis contulit ex opere operato. Neque valet quod Sotus respondet, esse hoc priuilegium paruulorum: id enim sine vllò fundamento asseritur. Si enim Martyrium ex opere operato infantibus prodest, cur non adultis? certè non minus est Martyrium; nec minus potens, & efficax adultorum, quàm infantium, sed contra potius, nobilius, & efficacius.

SECUNDO probatur ratione S. Thomæ. Nam gratia, quæ datur Martyri, remissionis omnium pœnarum, non potest esse ex opere operantis; nam vel esset ex ipsa tolerantia pœnæ, vel ex feruore charitatis. Non tolerantia pœnæ, quia multi Martyres fuerunt ante homines scelestissimi, qui milites meritem promeriti fuerant, & sine dubio non erat sufficiens satisfactio mors quædam læuissima, vt per capitis abscissionem; & tamen si verè sint Martyres, dimittuntur eis omnes pœnæ. Multi etiam Confessores, Plura sæpe patiuntur, quàm Martyres, & tamen non semper eis dimittitur tota pœna. Non etiã id potest tribui merito charitatis. Multi etiam sancti Confessores maiorem habuerunt charitatem multis Martyribus, & tamen non habuerunt indulgentiam omnium pœnarum. Martyres autem etiam si non haberent nisi vnum gradum charitatis, tamen hoc ipso quod sunt Martyres, habent indulgentiam omnium pœnarum. Fatendum est igitur, Martyrium ex opere operato, id est, ex pacto, & institutione Christi conferre gratiam. Quod si Martyrium ex opere operato confert gratiam, certè poterit etiam primam gratiam conferre; id enim solùm ob stare videbatur, quod non haberet vim ex opere operato.

TERTIO Ecclesia, vt aliquem colat vt S. Martyrem, nunquam examinat, an antea fuerit in gratia, sed indifferenter omnes honorat, quos constat pro Christo occisos in confessione veræ fidei, & vnitæ Ecclesiæ. Hæretici enim, & schismatici Martyres esse non possunt, cum ponant obicem gratiæ Dei per peccatum infidelitatis, & schismatis, in quo actu perseverat.

QUARTO, si Martyrium non conferret primam gratiam ex opere

ex opere operato, sed tantum ex feruore charitatis operaretur, non verè distingueretur Baptismus sanguinis à Baptismo flaminis; sed vtrumque esset Baptisma flaminis, cum vtrumque consisteret in interna cōuersione, & motione animi in Deum. At reuera Baptismus sanguinis distinguitur à Baptismo flaminis, quia ipsa sanguinis effusio supplet Baptismum in Martyrio; in Baptismo autem flaminis sola interna conuersio, & aspiratio Spiritus sancti.

QVINTO sit aliquis, qui comprehensus in persecutione malit mori, quàm Christum negare, & re ipsa moriatur; & tamen non habuerit ante ipsum Martyrium veram contritionem, sed solum attritionem quandam suorum peccatorum; & denique non habuerit maiorem dispositionem, quàm eam, quæ necessaria est ad Baptismum aquæ. Aut iustificabitur iste, & saluabitur, aut non: si sic, ergo Martyrium, ex opere operato dat primam gratiam; neque enim iste aliquid mereri potuit ante ipsum Martyrium, cum non esset iustus: si non, ergo Baptismus sanguinis non supplet Baptismum aquæ; iste enim verè baptizatur in suo sanguine, & verè Martyr est, cum pro vera fide moriatur. fatendum est igitur eum ex opere operato iustificari.

SEXTO & vltimo videtur omnino hæc sententia Patrum, CYPRIANVS in epistola ad Iubaianum: *Nunquid potest, inquit, vñ Baptismi esse maior, aut potior, quàm cōfessio, quàm passio?* Item AVEGVSTINVS lib. 13. de ciuit. Dei, cap. 7. *Quicumque etiam non percepto regenerationis lauacro pro Christi confessione moriuntur, tantum eū valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis.* Hæc illi. At falsa hæc erunt, si Baptismus primam gratiam confert, & peccata etiam quoad culpam dimittit; Martyrium autem neutrum facere potest: sic enim erit longè maior virtus Baptismi aquæ, quàm Baptismi sanguinis; cuius contrarium Patres docent.

Ad argumentum, quod contrà fieri solet, ex I Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Et Ioan 15. *Maiorem charitatem nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* RESPONDEO, hæc loca non concludere, oportere Martyrem ante ipsum Martyrium habere veram charitatē, & proin-

proinde esse iustificatum. Nam P R I O R locus non requirit, ut charitas precedat, sed ut comitetur reliqua bona; sine charitate enim nihil sufficit ad salutem. Et hoc est verissimum; nam etiam Martyrium nihil prodesset, si Martyr de hac vita decederet sine charitate. Sed non potest decedere sine charitate, cum vi ipsius Martyrij, ex pacto & privilegio Dei infundatur gratia, & proinde charitas. Quòd autem non sit necesse propter hunc locum Pauli, charitatem precedere, saltem tempore, ipsum Martyrium, patet, quia ibidem Paulus dicit, sine charitate non prodesse fidem, & scientiam; & tamen ordinariè prior est fides, & sæpe etiam scientia in homine, quàm charitas: & tamè si fides, & scientia semper maneant sine charitate, non saluant hominem, ut rectè Apostolus dixit. Ad hoc, quòd id, quod dicit Apostolus de Martyrio, dicere possumus etiam de Baptismo: qui enim habet Baptismum, si non habet charitatem, non saluatur; & tamen nemo negat Baptismum dare primam gratiam.

A L T E R locus docet, summam esse charitatem ex parte operis, ponere vitam pro amico, quia non habet aliquid maius homo, quod det pro amico, quàm vitam tamen non docet hic locus, omnem, qui dat vitam pro amico, habere summam charitatem quoad habitum, vel actum internum, ut notum est; cum multi qui nõ dederunt vitam, habuerint maiorem charitatem iis, qui dederunt, ut patet de beata Virgine, de sancto Ioanne Euangelista, & aliis. Præterea etiam qui vitam ponit pro Christi amore, habet sine dubio magnam, & veram charitatem, ut hic locus Euangelij docet, & tales videntur fuisse Martyres plurimi. tamen potest etiam fieri, ut aliquis nondum plenè iustificatus, raptus ad Martyrium, vitam ponere decreuerit, nõ tam propter Dei charitatem, quàm nondum habet, quàm metu gehennæ, vel spe cœlestis præmij: certè de tali non potest dici, quod habeat veram charitatem; & tamen benè facit ponendo vitam in confessione Christi, & Martyr est, id est, testis veritatis. Ac de eiusmodi dicimus, remitti illis peccata, & infundi gratiam ex opere operato Martyrij.

S E C U N D A propositio: Perfecta conversio, ac Penitentia re etè Baptismus flaminis dicitur, et Baptismum aque saltem in necessitate supplet. N O T A, Baptismum flaminis non dicitur quamli-

quamlibet conuersionem, sed perfectam, quæ includit veram contritionem, & charitatem, & simul etiam desiderium, seu votum Baptismi.

Nota SECUNDO, non fuisse apud veteres tam certam hanc propositionem, ut erat superior. Nam de Martyrio nullus veterum, quod sciam, negauit eo suppleri Baptismum aquæ: at de conuersione, & pœnitentia, non desunt, qui id negauerint. Nam liber, qui inscribitur de Ecclesiasticis dogmatibus, qui falso tribuitur Augustino, cap. 74. aperte dicit, Catechumenum non saluari, etiamsi in bonis operibus vixerit, nisi Baptismo aquæ, aut sanguinis purgatus fuerit. Tempore etiam sancti Bernardi fuisse, qui idem sentirent, patet ex epistola eius 77.

At sine dubio credendum est, veram conuersionem supplere Baptismum aquæ, cum non ex contemptu, sed ex necessitate sine Baptismo aquæ aliqui decedunt. Idem expresse habetur Ezechielis 18. *Si impius egerit pœnitentiam à peccatis suis, iniquitatum eius non recordabor amplius.* Idem aperte docet AMBROSIVS oratione de obitu Valentiniani iunioris: *Quem eram, inquit, regeneraturus, amisi, sed ille gratiã quam sperauerat, non amisit.* Idem Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 22. & Bernardus epistol: 77. & post eos Innocentius III, cap. Apostolicam, de presbytero non baptizato. unde etiam Concilium Tridentinum, sess. 6. cap. 4. Baptismum dicit esse necessarium in re vel in voto Denique vera conuersione conuenit cum Martyrio, & cum Baptismo aquæ, in nomine Baptismi, & in effectibus duobus; ergo credibile est conuenire etiam in alio effectû, qui est dimittere culpam & iustificare hominem, & eo modo supplere Baptismum aquæ. Antecedens probatur. Ac primùm denomine Baptismi, legimus Marc. 1. & Luc. 3. *Prædicans Baptismum pœnitentiæ in remissionẽ peccatorum.* Et 1. Corinth. 15. *Quid facient quid baptizantur pro mortuis? Si mortui non resurgunt, ut qui baptizantur pro illis?* Non enim vlla dari potest huic loco aptior expositio, quam si per Baptismum intelligamus operam pœnitentiæ, & afflictionis, quæ viuentes suscipiunt pro animabus defunctorum. Præterea pœnitentia configurat hominem Christi passioni, ut facit Martyrium, licet non tam perfectè quam facit Martyrium: dimittit etiam totã pœnam perfecta conuer-

conuersio, vt fuit in conuersione Mariæ Magdalene, boni latronis, & aliorum. Neque enim dicitur Baptismus flaminis absolute, & simpliciter, interna conuersio, nisi quando est ita perfecta, & feruens, vt omnem rubiginem peccati tollat. Alioquin enim, si non tollat totam pœnam, vt plerumque fit, non est Baptismus, nisi imperfectè.

TERTIA propositio: *Tam Martyrium, quàm Pœnitentia peccata remittunt; non autem sola fides, qua Martyres, aut Pœnitentes Christum apprehendunt.* Hæc est contra Kemnitium, & probatur Scripturis, Patribus, & ratione. **PRIMO** Scripturæ ipsi passioni, & Pœnitentiæ tribuunt remissionem peccatorum. *Marth. 10. & 16. Qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. Marc. 8. & Luc. 9. Qui perdiderit animam suam propter me, saluam faciet eam. Ezechiel 18. Cum auerterit se impius ab impietate sua, & fecerit iustitiam, ipse animam suam uiuificabit. Et Luc. 7. Magdalene dicitur: Remittuntur ei peccata multa, quoniã dilexit multum.* **SECUNDO**, Patres supra citati nunquam soli fidei, sed ipsi passioni, aut pœnitentiæ, & desiderio Baptismi tribuunt iustificationem. **TERTIO**, si sola fides operaretur in Martyrio, & Pœnitentia, non essent tria Baptismata, sed duo, vel potius unum tantum: proinde non rectè diceret Kemnitius tria Baptismata uerè à Patribus distincta. Quòd si dicat esse tria Baptismata, quia sunt tria instrumenta excitandæ fidei, dicam ego esse multò plura, quia multò plura sunt instrumenta excitandæ fidei, vt patet.

Neque argumentum Kemnitij concludit. Nam non æquamus opera nostra uirtuti Baptismi, aut Christi sanguini, cum dicimus, per Martyrium, & Pœnitentiam remitti peccata, & suppleri Baptismus; sed æquamus Dei gratiam, Dei gratiæ, & Christi pactum, & institutionē, Christi pacto, & institutioni. Nam vt in Baptismo aquæ, quod præcipuè operatur, est institutio diuina, & gratia; ita etiã in Martyrio, & Pœnitentia; non enim passio Martyrum ex se vim habet iustificandi, sed ex pacto, & promissione Christi. Similiter Pœnitentia, & conuersio, est solum dispositio quædã, ad quam ex pacto, & promissione Dei sequitur iustificatio. **ADDE**, quod nec ipsa dispositio est præcipuū opus nostrum, sed Dei, qui primò inspirat pœnitentiam, & amorem Martyrij, & postea iuuat ad perficiendum.

QUARTA

QUARTA propositio: *Martyrium, & Conuersio ad Deum, licet Baptismata quædam sint, non sunt tamen Sacramenta.* Probatur PRIMO, quia non habent essentiam Sacramenti: nã in Martyrio non est vlla forma verborum de essentia; in conuersione, neque est forma verborum, neque signum externum sensibile, quod necessariò requiratur. SECUNDO, Sacramenta sunt remedia contra peccatũ ordinaria, & omni tempore conuenientia. At Martyrium non est ordinariũ remedium, nec omni tempore potest haberi. TERTIO, Sacramenta sunt causa gratiæ, vt actiones Dei per suos ministros: at Martyris occisio non est actio Dei per suum ministrũ, sed actio Diaboli per suum satellitem, vt autem est passio, concurrit ad iustificacionem dispositiuẽ tantũ, vt etiam Conuersio in Baptismo flaminis: atque ita diuerso modo iustificant ex opere operato Sacramenta & Martyrium. Ibi enim opus operatum est causa actiua instrumentalis gratiæ, hic solũ est dispositio.

CAPVT SEPTIMVM.

De ministro Baptismi.

EQVITVR QVINTA controuersia de causa efficiente ministeriali; de qua re, vna solũ qua stio est, vt scilicet laici possint baptizare. Nouam enim hæresim Calvinus excogitauit, lib. 4. Instit. cap. 15. §. 20. 21. 22. vbi docet, nec in extrema quidem necessitate licere baptizare iis, qui non sunt ordinarij Ecclesiæ ministri ad hoc ipsum vocati, & ordinati: quod etiam repetit in Antidoto Concilij Tridentini, sess. 7. can. 10. de Sacramentis in genere. Vtrum autem existimet Baptismum non esse ratum, si a laico detur, an tantũ non licere sine peccato laicis baptizare, non satis aperte explicat.

Porro Catholici Doctores communi consensu, sex pronuntiata affirmant. PRIMO, ius baptizandi ex officio ordinario conuenire solis Sacerdotibus, id est, Episcopis, & Presbyteris, sic tamen, vt Presbyteris conueniat cum subordinatione, & dependentia ab Episcopis. Quemadmodum enim potestas absoluendi à peccatis datur Presbyteris, in sua ordinatione, & tamen, quia absoluere à peccatis est actus iurisdictionis, quæ est Episcoporum propria, idẽ Presbyteri

non possunt uti ea potestate, nisi quantum eis Episcopi concedunt: ita quoque de potestate baptizandi sentiendum est. Hinc conciliari possunt testimonia quædam auctorum, quæ alioqui contraria videri possunt. Quidam enim simpliciter affirmant, officium baptizandi ad Presbyteros pertinere, ut Isidorus, lib. 2. de officiis diuinis, cap. 24. Alij dicunt Presbyteros baptizare non posse sine Episcopi facultate, ut Tertullianus lib. de Baptismo, & Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos.

SE C U N D O docent, Diaconis quoque ex officio conuenire baptizare, sed in absentia Sacerdotum, aut eorum iussu. Ita docent iidem auctores, Tertullianus, & Hieronymus. Neque his repugnant Ignatius in epist. ad Heronem, & Epiphanius hæresi 79. qui negant Diaconis conuenire munus baptizandi, & proprium id esse dicunt Sacerdotum. Nam loquuntur Epiphanius, & Ignatius de ordinario officio, Tertullianus, & Hieronymus de extraordinario, & utriusque rectè dicunt: ordinariè siquidem ad solos Sacerdotes pertinet baptizare, extraordinariè etiam ad Diaconos. Quod etiam habet Gelasius in epist. 1. cap. 9. & exprimitur in ipsa ordinatione Diaconorum.

TE R T I O Catholici docent, nunquam licere laicis solenniter baptizare, neq; etiam priuatim præsentè Sacerdote, aut Diacono, aut iis etiam absentibus, extra casum necessitatis, Docet hoc Augustinus lib. 2. contra epistolam Parmen. c. 33. & rationem reddit, quia nemini licet usurpare alterius officium.

QU A R T O docent, laicis baptizatis licere in casu necessitatis baptizare. De hoc enim nunquam in Ecclesia dubitarum inuenio: unde noua est & inaudita Caluini hæresis.

QU I N T O docent etiam, non baptizatis in casu necessitatis licere Baptismum dare, si sciant ritum. De hoc tamen veteres dubij fuisse videntur. Nam **T**E R T U L L I A N U S in libro de Baptismo reddit causam, cur liceat laicis baptizare: *Quia, inquit, quod ex æquo ab omnibus accipitur, ex æquo ab omnibus dari potest.* Et **H**I E R O N Y M U S in Dialogo contra Luciferianos, Tertullianum imitatus, inquit: *Scimus etiam licere laicis, ut enim accipit quis, ita et dare potest.* & Concilium Eliberinum, can. 38. dicit, laicos posse baptizare, modo sine ipsi bapti-

baptizati, & non bigami. Augustinus similiter dubius fuit. Nam lib. 2. contra epistol. Parmeniani, cap. 13. proponit quaestionem, an non baptizatus possit baptizare, & dicit se non audere rem determinare, cum in nullo generali Concilio res definita sit. Idem etiam habet lib. 7. de Baptismo, cap. 53. Denique Gregorius II. in epistola ad Bonifacium, & habetur etiam apud Gratianum, can. Quos à paganis, de consecr. dist. 4. iubet rebaptizari à paganis baptizatos.

Ceterum res iam definita est in Concilio generali, ut Augustinus cupiebat. Nam in Florentino Concilio habetur, in casu necessitatis licere laico, seu viro, seu foeminae, seu Christiano, seu pagano baptizare, modò adsint materia, forma, & intentio debita. Quod idem multò antea statuerat Nicolaus Papa, ut habetur can. A quodam Iudæo, de consecr. dist. 4. & idem habetur ibidem, can. Romanus. Et ratio idem suadet. Nam cum non requiratur in ministro Baptismi fides aut probitas, aut ordinatio, ut notum est, nulla est ratio, cur non sit verum Baptisma, quòd à Pagano aut Iudæo confertur, si adsint ea, quæ necessaria sunt ad Baptismi essentiam.

ADDE, quod nullum testimoniorum contra prolatorum convincit, non licere Baptismum à non baptizato accipere. Nam Gregorius II. non tam creditur iussisse rebaptizari à pagano baptizatos, propter vitium ministri, quàm propter vitium formæ Sacramentalis, quam illi pagani, & imperiti fortè non tenebant. Augustinus autem etsi dubius fuit, tamen paratus erat generali Concilio acquiescere. Et præterea lib. 7. de Baptismo, cap. 53. aperte dicit, si sententia ipsius quærat, se responsurum, Baptismum esse ratum à quocunque, & ubicunque traditum, modò verbis Euangelicis consecratum. Elibertinum Concilium asseruit, quod erat certum, laicum baptizatum licitè baptizare non autem negavit expressè contrarium, sed reliquit sub dubio. Denique Tertullianus, & Hieronymus id solum fortè dicere voluerunt, Baptisma ab omnibus posse dari, ut ab omnibus accipitur, id est, quia est Sacramentum omnibus necessarium, idèd ab omnibus posse accipi, & similiter ab omnibus posse dari, non quòd oporteat eum, qui dat, prius accepisse. Id mihi persuadeo, tum quia verba hunc sensum ferre possunt, tum quia si alium sensum faciant, absurdam rationem continent. Non enim est bonum argu-

mentum;

mentum; Hic habet Baptismum, ergo potest dare; alioqui posset etiam presbyter ordinare presbyteros, & diaconus diaconos, quia habet ille presbyterium, & hic diaconatum. Neque est bonum argumentum, si negatiuè ratiocinemur, Non habet iste Baptismum, ergo non potest dare, alioqui non posset minister impius, per verba, & Sacramenta alios iustificare, quia nimirum caret ipse iustitia, & pietate. Non igitur requiritur, ut habeat in se Baptismum formaliter, qui est futurus minister; sed satis est, si habeat virtualiter, & ministerialiter, quomodo omnes habent, qui habent vsum rationis, linguam, & manuum, ut possint ex intentione verba proferre, & aquam spargere.

SEXTO docent, non modò viros, sed etiam fœminas in extrema necessitate posse baptizare. Ita habet expressè Concilium Florentinum, ita Concilium Carthagenense IV. can. 100. ut infra citabimus, & Urbanus II. in epist. ad Vitalem, & habetur 30. quæst. 3. can. Super his, & denique idem habet consuetudo Ecclesiæ, & ratio manifesta, quæ supra facta est pro non baptizatis.

His ergo ita constitutis, superest solum, ut contra Calvinum probemus, licere in casu necessitatis baptizare iis, qui ministri Ecclesiastici non sunt. Probatur igitur PRIMÒ, exemplo Testamenti veteris. Nam Exod. 4. Sephora vxor Moysis filium suum circumcidit, & eo modo virum suum à mortis periculo liberavit. At Circumcisio figura erat Baptismi, & secundum Calvinum idem omninò efficiebat, quod nunc facit Baptismus; igitur licebit etiam in casu necessitatis mulieribus baptizare.

Caluino, loco notato, lib. 4. cap. 15. §. 22. mouit hoc exemplum bilem vehementissimam; dicit enim Sephoram stultam mulierem, & temerariam fuisse; *Inscitè, inquit, ad imitationem trahitur, quod egit stulta mulier. Et infra: Lectores attendere velim, nihil minus Sephoræ fuisse propositum, quàm ut Deo ministerium præstaret. Filium periclitari videns, fremit, obmurmurat, nec sine indignatione præputium in terram proicit, marito sic conuiciatur, ut Deo quoque succenseat. Denique hoc totum ab animi impotentia profectum esse palàm est, quia Deo, & marito obstrepit, quod filij sanguinem fundere cogitur. Adde, quod si in aliis omnibus probè*

probè se gessisset, hæc tamen est inexcusabilis temeritas, quod præsentem marito circumcidit filium, non privato quopiam homine, sed Moyse primario Dei Propheta, quo nullus unquam maior in Israele surrexit, quod nihilo magis ei licebat, quam hodie mulieribus sub Episcopi oculis. Hæc ille

SED Calvinus, qui arguit Sephoram temeritatis, & impotentia animi, non advertit se ex mera impotentia animi, & libidine detrahendi incredibili temeritate id facere. Nam ut ab ultimo incipiam; non peccavit Sephora, quod præsentem viro filium circumciderit; id enim fecit coacta ab ipso Moyse, vel potius à Deo. Licet enim Moyse esset præsens, tamen non poterat ipse per se id facere, cum esset in angustiis maximis, & penè exanimatus. Quod enim Scriptura dicit: *Occurrit ei Dominus, & volebat occidere eum*, vel significat, ut non malè exponit Rabbi Abenezra, immissum fuisse Moyse diuinitus grauisimum morbum, vel, ut nostri exponunt, apparuisse ei Angelum nudato gladio, qui eum continuò vexauit, & quiescere non permisit, donec Sephora filium circumcidit; tunc enim demum Angelus Moysem dimisit. Itaque non potest dubitari, quin Moyse, si potuisset, filium ipse circumcidisset, sed quia non poterat, significauit uxori ut ipsa id faceret. Id quod ipse etiam Calvinus nesciens quid loquatur, & secum pugnans, indicauit, cum ait: *Deo, & marito obstrepit, quod filij sanguinem fundere cogitur*. Nam si coacta est à Deo, & à marito, non igitur temerè id sibi sumpsit, ut præsentem Moyse filium circumcideret. Vbi est ergo temeritas Sephoræ, quam Calvinus inexcusabilem esse dicit?

Quod autem Calvinus dicit, Sephoram circumcidisse filium sine proposito obsequendi Deo, & proiecisse præputium in terram, & obmurmurasse contra Deum, & contra maritum, sunt mera mendacia sine vlllo fundamento, & ex mera libidine detrahendi profecta; Scriptura enim nihil tale dicit. Vnum est verbulum, quod fortè Calvinum decepit adiuncta Lyrani expositione. Quod enim Scriptura dicit: *Et dimisit eum*, postquam dixerat; *Sponsus sanguinum tu mihi es*, Lyranus ita exponit, quasi Sephora dimiserit Moysem, & recesserit ab eo indignata ob filij Circumcisionem.

SED fallitur Lyranus, & quicumque ita exponit. Illa enim verba: *Et dimisit eum*, non possunt referri ad Sephoram, sed ad

ad Angelum, qui dimisit Moysen, id est, destitit eum vexare, quando Sephora peracta Circūcisione dixit: *Sponsus sanguinum tu mihi es.* nam vox Hebræa est masculini generis, אֱלֹהִים,

proinde non potest conuenire Sephoræ. nec significat אֱלֹהִים dimittere propriè, quomodo cū vnus ab alio recedit, sed significat lenem esse, seu remissum, id est, non amplius petere qui, & vexare, quod propriè conuenit Angelo, qui placatus ob Circumcisionem, destitit a Moysse vexando. Vnde Græca edmo addit nomen Angeli ὁ ἀγγελὸς ὁ ἀπὸ τοῦ ἀγγελοῦ. Ex quo etiam colligitur, Sephoræ factum Deo placuisse proinde fuisse rectum, & bonum, quandoquidem eo continuo placatus est.

Sed respondet Calvinus ad hanc nostram consequentiam: *Quod placatus, inquit, fuit Dei Angelus postquam illa arrepto lapide filium circumcidit, inde perperâ colligitur factum illius probatum fuisse Deo. Alioqui dicendum esset, placatus Deo, quem Gentes ab Assyria traductæ erexerant cultum.* Hæc ille SED quæ est inter ista similitudo? Nam Gentes illæ ab Assyria traductæ, quia falsum cultum instituerunt, discerpebantur à leonibus, 4. Reg. 17. Sephora autem circumcidendo filium, liberauit Moysen à mortis periculo. Si fortè respondeat Calvinus, non se loqui de eo tempore, quo colebant idola sua Gentes illæ, & à leonibus discerpebantur: sed de tempore posteriore, quo Deum simul cum idolis colebant, & à leonibus immunes erant: contra obiiciam, Gentes illas à leonibus liberatas, quia Deum verum vero ritu colebant, edoctæ nimirum à Sacerdote Israëlita, vt eodem loco dicitur: non autem quia idola simul colebant, vel quia ritu aliquo à seerogitato utebantur. Licet enim Gentes illæ Deo non placerent, nec apud Deum aliquid mereri possent, cū Deum simul, & idola colerent: Deus tamen indicare voluit, quantum interesset inter cultum à se institutum, & impias Gentium superstitiones; & idèd leones immisit in eas Gentes, quando idola tantum colebant, & leones repressit, quando Deum verum vero cultu honorare cœperunt.

SECVNDO, probatur eadem veritas ex eo loco, vnde Calvinus sumit præcipuum argumentum, nimirum, *Matth. ult. Euntes, docete omnes Gentes, baptizantes eos, &c.* Hæc di-

CHISTUS

cuntur solū Apostolū, qui à Christo instituti sunt ministri Verbi, & Sacramentorum: Non ergo licet aliū id munus usurpare. Ita Calvinus. Sed ex hoc ipso nos argumentamur, licet ministerium Verbi sit proprium Apostolorum & Episcoporum, qui eis succedunt, tamen omnibus licet, immò omnes tenentur in articulo necessitatis docere, & instruere ignorantes, præsertim in periculo æternæ salutis. Exemplum habemus, Actor. 18. de Aquila, & vxore eius Priscillia, qui videntes Apollinem quendam prædicare, cum non bene teneret fidem Domini, instruxerunt eum diligenter.

Ergo eodem modo, licet munus baptizandi sit proprium Sacerdotum, tamen in necessitate licebit etiam laicis, & feminis baptizare immò maiori ratione id licebit, cum sit magis proprium Apostolorum, & Episcoporum prædicare, quàm baptizare: *Non misit me Dominus, inquit Paulus, i. Corinth. 1. baptizare, sed prædicare.*

TERTIO probatur exemplis Scripturæ, Actor. 8. Philippus Diaconus baptizauit. Qui quidem licet non fuerit laicus, tamen non erat Apostolus, nec Episcopus, aut Sacerdos: & tamen secundum Calvinum soli Apostoli acceperunt à Christo baptizandi potestatem; sic enim loquitur, 9. 20. *Neque enim aut mulieribus, aut hominibus quibuslibet mandauit Christus, ut baptizarent, sed quos Apostolos constituerat, in mandatum hoc dedit.* Præterea, Actorum 9. Ananias Paulum baptizat, qui neque Apostolus, neque etiam Diaconus erat, sed planè laicus. Id enim factum est primo anno à passione Domini, quo tempore nondum erant ordinati vlli Episcopi, aut Sacerdotes, præter Apostolos, neque erant vlli Diaconi, præter septem. Item Actor. 10. Petrus Cornelium, & eius familiam baptizari iussit à fratribus, qui secum venerant: quos certè fratres probabilissimum est non fuisse Apostolos, nec Diaconos, sed simplices discipulos. Denique Actorum 2. antequam vlli ordinarentur Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, ipso die primo Pentecostes baptizata sunt tria hominum milia; quod certè non potuit commodè fieri per solos Apostolos; oportuit igitur, ut etiam alij baptizarent, qui laici erant. Nam etiam 72. discipuli eo tempore laici erant: non enim Dominus Sacerdotes ordinauit, nisi in vltima cæna, vbi soli erant Apostoli.

QUARTO,

QVARTO, probatur testimoniis, & exemplis Patrum. TER-
 TULLIANVS, lib. de Baptismo, vbi dixerat ius baptizandi pro-
 priè conuenire Episcopis, & Presbyteris, nec non etiam Dia-
 conis, si Episcopus iubeat, subiungit: *Alioqui & laici iusti*
baptizandi. Quod enim ex æquo accipitur, ex æquo dari potest.
 ALEXANDER Episcopus Alexandrinus, cum vniuersa sua Ecce-
 sia ratum habuit Baptismum, quem Athanasius ad huc pres-
 & laicus aliis pueris contulerat, teste Ruffino, lib. 10. hist. ca-
 14 Concilium NICAENVM, teste Hieronymo, in lib. contra
 Luciferianos, statuit Baptisma hæreticorum esse ratum, mo-
 dò detur secundum formam Ecclesiæ. Quod antea definerat
 Stephanus Papa, & Martyr, vt Cyprianus refert in epistola ad
 Pompeium. At non poterant ignorare Stephanus, & Patres
 Concilij Nicæni apud aliquas hæreses non esse verum Sacer-
 dotium, proinde laicos esse, qui baptizarent, licet fortasse di-
 cerentur Sacerdotes. Concilium ELIBERTINVM, circa hoc
 idem tempus celebratum, can. 38. docet fideles laicos posse ba-
 ptizare, cum Ecclesia procul abest, & aliquis Catechumenus
 vicinus est morti. AMBROSIVS, seu auctor Commentario-
 rum in epistolas Pauli, quæ Ambrosio tribuuntur, in cap. 4. ad
 Ephes. dicit, in primitiua Ecclesia omnibus licuisse prædica-
 re, & baptizare, ob ministrorum paucitatem; nunc autem re-
 bus Ecclesiasticis suo ordine constitutis, non licere clericis, &
 laicis prædicare, vel baptizare. At eertè, quod licuit in primi-
 tiua Ecclesia ob ministrorum paucitatem, eadem ratione li-
 cere debet quocumque tempore in extrema necessitate. HIERO-
 NYMVS in Dialogo contra Luciferianos: *Baptizare, in-*
quit, si necessitas cogat, scimus etiam licere laicis. AVGVSTI-
 NVS lib. 2. contra epist. Parmeniani, cap. 13. idem habet & Con-
 cilium CARTHAGINENSE IV. cui Augustinus interfuit,
 can. 100. *Mulier, inquit, baptizare non præsumat, nisi neces-*
sitate cogente. Quamuis enim non habeatur in tomis Conci-
 liorum illa exceptio: *Nisi necessitate cogente,* tamen ita cano-
 nem hunc citat Petrus Lombardus, lib. 4. sent. dist. 6. & Gra-
 tianus can. *Mulier*, de consecrat. dist. 4. Denique idem docent
 de laicis baptizantibus, Gelasius epist. 1. Isidorus lib. 2. de offi-
 ciis diuinis, cap. 24. & Magister cum vniuersa Schola, lib. 4.
 dist. 6. & postremò Florentinum Concilium.

Ad hoc argumentum more suo ita Calvinus respondet: *Quod*

Quod autem multum ab hinc seculo, adeoq̄ ab ipso ferè Ecclesie exordio usu receptum fuit, ut in periculo mortis laici baptizarent, si minister in tempore non adesset, non video quàm firma ratione defendi queat. Hæc ille. At hæc ipsa est gravissima ratio; siquidem in rebus huiusmodi, quid maius habere possumus totius Ecclesie consensu, eoq̄ue antiquissimo atque adeò ab ipso exordio Ecclesie ad nos deducto? Sed videamus nunc quid ille contra adferat.

PRIMO, obiicit Christi mandatum, Matth. ult. *Euntes docete, &c.* quod quidem ad solos Apostolos pertinet. Respondeo PRIMVM, non esse certum, an hæc dicta sint solis Apostolis. Licet enim Matthæus mentionem faciat tantum undecim Apostolorum; tamen probabile est, fuisse tunc præsentibus multo plures. Videntur enim dicta illa verba in die Ascensionis, quo die aderant cum Apostolis quingenti fratres, ut Apostolus testatur, 1. Corinth. 15. Deinde SECUNDO responderi potest, Apostolica facta mandatum istud exposuisse. Cum enim Apostoli ratum habuerint, ut Stephanus, qui non erat Apostolus, concionaretur Philippus, qui etiam non erat Apostolus, concionaretur, & baptizaret; & idem multi alij facerent, qui neque Apostoli, neque Diaconi erant, ut Ananias, & alij: aperte declararunt, urgente necessitate licere omnibus, id quod alioqui ad quorundam speciale officium pertinet. Ut autem tunc urgebat necessitas propagandæ Ecclesie, cum paucissimi essent ministri ad hoc ordinati; ita nunc aliquando urget necessitas, cum quis est in periculo vitæ absentibus Sacerdotibus.

SECUNDO obiicit, quod ipsis etiam veteribus non constabat, an rectè fieret, ut laici in necessitate baptizarent, licet hunc morè ipsi quoque tenerent, vel permitterent. Et probat ex AUGUSTINO, qui sic loquitur, lib. 2. contra epist. Parmeniani, cap. 13. *Etsi laicus necessitate compulsus Baptismum dederit, nescio an pie quisquam dixerit, Baptismum esse repetendum. Nulla enim cogente necessitate si fiat, alieni muneri usurpatio est, si autem necessitas urgeat, aut nullum, aut veniale delictum est.* RESPONDEO, nullam hîc esse Augustini dubitationem. Nam priora verba continent quidem oratoriam phrasim, sed planè assertivam. Idem enim est dicere; Nescio an aliquis piè hoc dixerit, ac; Non nisi impiè

id affirmari potest. Posteriora verba significant peccatum esse veniale, cum laici non adhibent omnem diligentiam, ut Sacerdotem inueniant, qui baptizet: nullum autem esse peccatum, cum adhibita diligentia, & Sacerdote minimè inuenito, ipsi baptizant.

TERTIO, obiicit Concilium IV. Carthaginense, can. 100. ubi prohibentur mulieres baptizare. RESPONDEO, ipsum Concilium excipit casum necessitatis, ut ex Petro Lombardo, & Gratiano supra demonstrauius. Præterea licet Concilium non expressè exciperet, oporteret tamè intelligere eum casum esse exceptum: quemadmodum cum Apostolus prohibet mulierem loqui, 1. Corinth. 14. & 1. Timoth. 2. intelligitur exceptus casus necessitatis. Quod autem Caluinus hic respondet, nullam esse Baptismi necessitatem, iam superiore controuersia refutatum est.

QUARTO, obiicit TERTULLIANVM & EPIPHANIVM, quorum ille in libro de virginibus velandis: *Non permittitur, inquit, mulieri in Ecclesia loqui, sed nec docere, nec tingere, nec offerre, &c.* Et in libro de Baptismo: *Perulans, inquit, mulier, quæ usurpauit docere, non vtiq; & tingendi ius participet.* Epiphanius autem hæres. 42. quæ est Marcionistæ Permittit, inquit, etiam mulieribus, ut dent Baptisma, & hæres. 79. dicit, ne ipsi quidem sanctissimæ Christi Matris datum esse, ut baptizaret, alioqui ipsa potius, quam Ioannes Christum baptizasset. RESPONDEO, loquuntur isti Patres de publico ministerio, non de priuato in casu necessitatis. Nam Tertullianus dicit, in Ecclesia non licere mulieri loqui, docere, tingere, &c. & præterea coniungit officium dandi Baptismi, cum officio sacrificandi; sacrificium autem semper est publicum: sed cut igitur non licet mulieri sacrificare, quia id munus publicum est, ita nec licet publicè baptizare. Epiphanius quoque apertè indicat se loqui de ordinario, & publico ministerio, quia hæres. 79. ubi dicit, mulieri non licere Baptismum dare, ibidem dicit, id ipsum etiam Diaconis non licere: & tamen constat ex Scripturis id Diaconis licere, saltè extraordinariè.

Nec valet Caluini responsio, quod Epiphanius ludibrium esse pronunciauerit dare fœminis licentiam baptizandi, neque vllum casum exceperit. Nam hoc ipso, quod vocat ludibrium, indicat se loqui de publico ministerio. Idem enim ve-

re ludibrium, & probrum esset, si in templo viris presentibus mulier baptizaret. Nec mirum si non addidit exceptionem necessitatis: nam nec addidit, cum negavit, Diaconos posse baptizare, quia certum erat, eam per se intelligi potuisse.

CAPVT OCTAVVM.

De Baptismo infantium, contra Anabaptistas.

SEQVITVR CONTROVERSIÀ SEXTA de suscipientibus Baptismum: tota autem quæstio est de Baptismo infantium. Tamen enim iam probauerimus contra Calvinum, Baptismum infantibus necessari-um esse, si saluari debeant, supersunt tamen adhuc duæ quæstiones. VNA, cum Anabaptistis, utrum infantes capaces sint Baptismi, siue, an liceat infantes baptizare. ALTERA, cum Lutheranis, & Calvinistis, quæ fides sit necessaria in Baptismo paruulorum.

Quantum ad PRIMAM quæstionem; hæresis fuit tempore S. Bernardi, quæ docebat non licere infantes baptizare. Refert eam, & refellit S. Bernardus, serm. 66. in Cantica, & epist. 240. Eadem est huius temporis Anabaptistarum, non licere Baptismum tradere, nisi adultis, qui Baptismum per se flagitant. In hoc errore conuenire omnes Anabaptistas, licet alioqui in multis rebus inter se dissideant, testatur Calvinus in instructione contra Anabaptistas. Idem etiam Calvinus, lib. 4. Instit. cap. 16. §. 29. testatur Michaëlem Seruerum, & quosdam alios Anabaptistarum Magistros contendere Baptismum suscipi non debere, nisi anno XXX. qua ætate Christus Baptismum suscepit. Exorta est hæc hæresis anno Christi M. D. XXVII. vt Cochlæus refert in actis Lutheri Princeps videtur fuisse Balthasar Pacimontanus, qui postea Viennæ crematus fuit. Sic enim eum vocat Cochlæus in actis Lutheri, anni M. D. XXVIII. vbi dicit contra eum Lutherum scripsisse eodem anno, quanquam ex Lutheri scriptis hunc errorem Balthasar se collegisse fatetur: quod & verissimum esse, in sequenti quæstione demonstrabimus.

Ministri Transluani, qui anno M. D. LXVII. duos libros ediderunt contra Trinitatem, & Incarnationem Domini, ad
d s
finem

finem eorum librorum addiderunt ; 6. argumenta contra Baptismum paruulorum, in quo apparet maxima Satanæ rabies, contra genus humanum, qui non contentus per Lutheranos, & Sacramentarios perdidisse innumerabiles animas hominum adultorum, voluit etiam animas infantium perdere per Anabaptistas.

Præter hos hæreticos duo auctores obliquè id ipsum docuisse videntur. Erasmus præfatione paraphrasis in Mattheo, docuit, homines in infantia baptizatos, vbi adoleuerint, interrogandos esse, an habeant ratum, quod ipsorum nomine in Baptismo promissum est : & si ratum non habeant, esse liberos dimittendos. Ludouicus Viues annotatione in cap. 17. lib. 1. de ciuitate Dei, dicit, olim neminem consueuisse baptizari, nisi adulta ætate, & qui per se peteret Baptismum, & intelligeret quid sit baptizari.

Porro Catholica Ecclesia semper docuit infantes baptizandos ; quod etiam Concilium Tridentinum, sess. 7. can. 13. & 14. de Baptismo, iterum cum anathematis denunciatione definiuit. **PROBAT VR** hæc veritas tribus argumentorum generibus. **PRIMUM** sumitur à Scripturis, habemus autem in Scripturis tria argumenta. **PRIMUM**, sumitur à figura Testamenti veteris. Nam circumcisio figura erat Baptismi, adha manifesta, vt Baptismus à Paulo dicatur Circumcisio, Col. 2. At Circumcisio dabatur infantibus, Genes. 17. cur igitur non etiam Baptismus ? Hoc argumentum Anabaptistæ tacite possunt eludere, cum à Lutheranis, & Calvinistis proponitur. Lutherani enim & Calvinistæ formam Baptismi esse volunt concionem, vt libro superiore ostendimus, quod de Circumcisione dicere non possunt. Inde autem sequitur vt infantes circumcidi potuerint, non autem baptizari. At cum à nobis proponitur, qui ad Baptismi essentiã non requirimus verba concionalia, sed cõsecratoria, certè eludi argumentum non potest.

SECUNDVM argumentũ colligitur ex duobus locis Euan-gelij, simul iunctis Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c.* Hic locus probat infantes sine Baptismo in æternũ perire ; est enim generalis Domini comminatio. Sed nondum habemus, posse infantes baptizari : dicent enim Anabaptistæ paruulos perire, quod vnici remedij capaces non sint. At quod paruuli non pereant, Dominus docet, Matth. 19. Marc. 10. & Luc.

Luc. 18 *Sinite paruulos venire ad me; talium est enim regnum cœlorum.* vbi etiam Marcus dicit, Dominum complexum fuisse paruulos, eisque benedixisse. At quomodo paruulorum est regnum cœlorum, quomodo Dominus eos complectitur, eisque benedicit, si salui esse non possunt?

Ad hunc locum duæ dari possunt responsiones. VNA, Anabaptistarum, quòd Dominus in personis paruulorum benedixerit paruulos innocentia, & humilitate, non ætate: non enim dixit; *Horum est regnum cœlorum, sed: Talium.* Vnde etiam AVGVSTINVS lib. 1. Confess. cap. 19. *Humilitatis,* inquit, *signum in statura pueri commendasti Rex noster, cum asti: Talium est enim regnum cœlorum.* ALTERA, quòd Euangelia non loquantur de infantibus, sed de pueris, qui iam vsu rationis vtuntur. Vt enim Tertullianus notat, lib. de Baptismo, prope finem, idèd Dominus ait: *Sinite paruulos venire ad me.* Non enim veniunt nisi grandiores: infantes enim portari possunt, venire non possunt

SED neutra solida responsio est. Nam etiam si Dominus in statura pueri commendare voluerit humilitatem, & innocentiam, vt Augustinus rectè docet, tamen simul etiam indicauit infantilem ætatem non esse alienam à regno & salute. Nam cum Dominus ait: *Sinite paruulos venire ad me,* ad literam, & historicè loquitur de veris paruulis, quos, vt tres Euangelistæ testantur, multi offerebant, vt eis Dominus benediceret, & Apostoli prohibere conabantur, ne illi accederent. Quare etiam illa ratio: *Talium est enim regnum cœlorum,* debet conuenire veris paruulis. Et præterea ille complexus, & benedictio veris paruulis data, apertè significat eos pertinere posse ad Christi societatem, & regnum. Itaque sicut Isaac, & Ismael sunt allegoricè duo Testamenta apud Paulum, Galat. 4. & tamen historicè duo veri homines fuerunt; sic etiam ætas infantilis typus est humilitatis, & tamen reipta idonea est ad regnum cœlorum.

Altera solutio non est etiam solida. Nam verba Euangelistarum paruulos, & infantes significant. Matthæus, & Marcus habent *παῖδες*, id est, paruulos, Lucas habet, *βρέφη*, id est, infantes. Et ibidem Lucas dicit, eos portatos fuisse, non suis pedibus venisse *προσέφερον δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ βρέφη,*

d 3

id

id est, *Afferbant autē ad ipsum et infantes.* Igitur illa non
uenire, accipitur largo modo pro eo, quod est accedere, & ap-
 propinquare. Porro hoc argumentum, quod per se, & reser-
 uatum est, infirmum tamen est, cum à Calvinistis produc-
 tur. Nam Calvinistæ nolunt intelligi debere de Baptismo lo-
 cum illum, Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit.* Sublato autem il-
 lo loco, posterior locus, quo solo Calvinus utitur, non con-
 uincit, nam posset responderi ab Anabaptistis, secundum Cal-
 uini principia, paruulos ad Christum pertinere, quia natiun-
 tur sancti, vel quia prædestinati sunt. Viderit igitur Calvinus,
 quam solidè resistere possit Anabaptistis.

TERTIUM argumentum colligitur ex locis illis, ubi de-
 cuntur baptizata integræ familiæ, ut Actor. 16. dicitur *Lycia*
baptizata, & domus eius. Et ibidem de custode carceris: *Bap-*
tizatus est ipse, & omnis domus eius. Continuo. 1. Corinthe.
Baptizauit, inquit Paulus, Stephanæ domum. At certè in in-
 gris domibus rarum est, ut non sint infantes aliqui, Hoc argu-
 mento utitur etiam Calvinus, sed argumentum est probabile
tantum, non autem apertè conuincens. Hæc igitur ex
his literis.

2. Classis SECUNDA classis argumentorum continet testimonia
 ecclesiæ, quæ tanquã traditionem Apostolorum id semper, & ser-
 uauit, & seruauit. Utitur hoc argumento etiam Philippus in li-
 cis, titulo de Baptismo paruulorum, id quæ tanquam firmis-
 mum in prima acie posuit, sed meritò ridetur ab Anabaptistis.
 Nam si in hac re valere debet traditio, & antiquæ Ecclesiæ tes-
 timonium; cur non etiam valeat in aliis articulis? ut in asse-
 tendo Purgatorio, inuocatione Sanctorum, &c. Nostrum igitur
 est hoc argumentum, non aduersariorum.

Ac primùm habemus testimoniũ DIONYSII Areopagite,
 qui lib. Eccles. hierar. cap. vlt. par. vlt. ad Apostolis traditum
 affirmat, ut infantes baptizentur. Idem docet Iustinus, seu
 quicumque est auctor earum quæstionum, q. 56. ubi dicit par-
 uulos baptizatos saluari, alios non item Irenæus lib. 2. cap. 39.
 dicit, saluari omnes, qui renascuntur in Christo, infantes, pue-
 ros, iuuenes, & senes. ORIGENES lib. 5. in cap. 6. ad Rom. Ec-
 // *clesia, inquit, ab Apostolis traditionem accepit, etiam paru-*
 // *los dare Baptismum.* Cyprianus lib. 3. epist. 8. ad Fidum scribit,
 non solum sibi, sed etiam integro Concilio visum esse, paru-
 lot

Ios baptizari posse, etiam ante diem octauum. Hieronymus lib. 3. contra Pelagianos extremo, infantes baptizari dicit, & tamen omni peccato carere. Nazianzenus orat. in sanctum lauacrum, Basilius orat. exhortatoria ad Baptismum, Chrylостomus homil. ad Neophytos. A V G V S T I N V S lib. 10. de Gen. cap. 23. *Consuetudo, inquit, matru Ecclesie in baptizandis paruulū nequaquam spernenda est, nec vllomodo superflua deputāda, nec omninō credenda, nisi Apostolica esset traditio.* Idem Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 24. iterum repetit, Apostolicam esse traditionem, paruulos baptizandos. & lib. 1. de peccatorum merit. & remis. cap. 26. dicit, Pelagianos ausos non fuisse negare Baptismum paruulorum, quod viderent nimis apertē pugnandum fuisse cum tota Ecclesia, si id negarēt. Vide etiam Prosperum lib. 2. de vocatione Gentium, cap. 8. qui (vt etiam Hieronymus & Augustinus) hoc potissimum argumento contra Pelagianos probāt, dari peccatū originale, quōd infantes baptizentur, cū nullū habeant actuale peccatum.

Iam verō Concilium M I L E V I T A N V M inter alios Canones secundum edidit his verbis: *Placuit, vt quicumq; paruulos recentes ab vterū matrum baptizandos negat, anathematisi.* Concilium item Gerundense, ante annos M. celebratum can. 5. statuit, etiam ipso die, quo nascuntur, posse infantes baptizari, si periculum mortis imminere videatur Concilium II. Bracarense, can. 7. probat etiam infantium Baptismum. Vt etiam Concilium Viennense generale, vt habemus in Clementina I. de summa Trinitate, & fide Catholica.

His accedant expressa etiam sanctorum Pontificum decreta de re eadem. Clementis I. lib. 6. constitut. Apostol. cap. 15. Siricij epist. 1. ad Himerium, cap. 2. Innocentij I. epist. 26. ad Concilium Mileuitanum; Leonis I. epist. ad Episcopum Aquileiensem 84. aliās 86. Gregorij I. lib. 3. epist. 9. ad Ioannem Caralitanum; Innocentij III. in epist. ad Episcopum Arelatensem, & habetur cap. Maiores, de Baptismo, & eius effectu. Ex his colligitur quā falsum sit, quod ait Ludouicus Viues, neminem olim ad motum sacro Baptismo, nisi in ætate adulta.

TERTIA classis argumentorum, constat ex rationibus. PRIMA ratio, Paruuli salui esse possunt: sed extra Ecclesiam non est salus; igitur intrent Ecclesiam necesse est. PRIMA propositio probatur tum ex scriptura, citata Matth. 19. *Talium*

est enim regnum cælorum; tum exemplo sanctorum Innocentium, quos saluos esse semper Ecclesia docuit, ut supra probatum est, cap. 6. tum etiam quia si possunt paruuli participare esse peccati Adami, cur non etiam gratia Christi? Alioquin plus posset culpa quam gratia, cuius contrarium docet Apostolus Rom. 6. SECUNDA propositio certissima est. Nam Marthus dicitur: *Qui non est mecum, contra me est*; & idem in Symbolo coniungimus cum Ecclesia, remissionem peccatorum; *Credo sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum*. Idem etiam comparatur Ecclesia cum Arca Noë; quia sicut regnante diluuiio periiit, qui in arca non fuit; ita & nunc pereunt, qui in Ecclesia non sunt, ut ait Hieronymus in epistola ad Damasum de nomine hypostasis. Idem testatur celebre illud CYPRIANI dictum, lib. de unitate Ecclesie; *Non habet Deum Patrem, qui non habet Ecclesiam matrem*. Vide etiam Augustinum libro 4. de Baptismo, cap. 1. Denique Concilium LATERNENSE sub Innocentio III. cap. 1. *Vna, inquit, est fidelium vniuersalis Ecclesia, extra quam nemo saluatur*.

Habemus igitur, oportere infantem intrare Ecclesiam. At id facere non possunt nisi per Baptismum; igitur baptizentur necesse est, Assumptio probari potest PRIMVM ex illo Pauli Rom. 8. *Quos prædestinavit, hos & vocauit; quos vocauit, hos & iustificauit; quos iustificauit, hos & magnificauit*. Hinc enim habemus, omnem prædestinatum vocari, iustificari, glorificari, & e contrario nullum glorificari, nisi antè iustificatum, nullum iustificari, nisi antè vocatum; nullum vocari, secundum propositum, nisi antè prædestinatum. At in paruulis non potest fingi vlla vocatio, nisi per Baptismum. Tunc enim recte dicuntur vocati, cum in numerum vocatorum adscribantur, PRÆTEREA Actor. 2. dicitur: *Qui receperunt verbum, baptizati sunt, & appositæ sunt in die illa animæ circiter tria milia*. Vbi videmus, baptizari nihil esse aliud, quam Ecclesiam intrare. Vnde Patres communi consensu distinguunt Catechumenos a fidelibus ac docent illos, quod Baptismus careant, nondum esse intra Ecclesiam, nec dici posse fideles. Vide Nazianzenum orat. in sanctum lauacrum, Chrysostomum homil. 24. in Ioan. Cyrillum lib. 12. in Ioan. cap. 50. Augustinum tract. 4. in Ioan. & Concilium Florentinum in instru-

instructio Armenorum. DENIQUE non potest homo Ecclesie, & Christo coniungi, nisi fide tantum aut Sacramento tantum, aut utroque. Sed paruuli consentientibus Anabaptistis, non possunt fide ad Christum, & Ecclesiam adiungi; ergo per Sacramentum adiungi debent.

SECUNDA ratio. Si non possent infantes baptizari, aut impedimentum esset ex parte prohibitionis alicuius diuinæ, aut ex parte Sacramenti, aut ex parte ministri, aut ex parte ipsius suscipientis, aut denique ex parte Ecclesie, quæ per Baptismum acquirit ius in homines, quod non videtur posse fieri sine propria ipsorum voluntate. Nihil autem horum dici potest. Nam nulla exstat diuina prohibitio. Sacramentum autem non pendet nisi à diuina institutione; alioqui non esset certum, nec adferret solidam consolationem: itaque ex se semper est efficax, & idem operatur, siue adulto, siue infanti detur. Minister autem æquè potest infantem aspergere, & verba sacra super eum proferre, ac super adultum. Ex parte suscipientis requiritur quidem in adultis dispositio quædam per actualem fidem, & conuersionem in Deum: at hæc non requiritur in infante. Nam in adultis duplici de causa requiritur illa dispositio. PRIMO, propter peccata actualia, quæ illi originali addiderunt. Peccatum enim, quod committitur per actualem auersionem propriæ voluntatis à Deo, requirit, si remitti debeat, actualem conuersionem propriæ voluntatis in Deum. SECUNDO, quia Deus agit cum rebus secundum earum naturas, & ideo, qui habet usum liberi arbitrij, non iustificatur à Deo, nisi etiam ipse concurrat per assensum liberi sui arbitrij. At neutra causa in paruulis reperitur. Illi enim nec habent usum liberi arbitrij, nec peccauerunt per auersionem actualem propriæ voluntatis à Deo: solum enim habent auersionem habitualement, quæ potest tolli per habitum charitatis infusum, & peccauerunt aliena voluntate. Vnde æquum est, ut eis etiam profit aliena voluntas.

Denique non obstat obligatio, quæ nascitur ex Baptismo. Nam in primis non obligatur nisi ad ea, ad quæ alioqui obligatus, vel obligandus erat. Nam ad legem diuinam seruandam, ad abrenunciandum Diabolo & pompis eius, omnes tenentur, etiam sine Baptismo. Rursus omnes tenentur suscipere Baptismum, idque diuino mandato, & proinde omnes

renentur se subiicere Ecclesiæ, & eius præceptis. Hoc solum inter adultos, & infantes interest, quòd illi, quia sui iuris sunt, debent propria voluntate se Ecclesiæ subiicere; & nisi faciunt, peccant: isti, quia non sunt iuris sui, sed parentum, possunt eorum voluntate Ecclesiæ subiici. Itaque est illis aliena voluntas loco rectæ rationis, quam habere deberent si essent adulti: proinde nulla eis fit iniuria, sed ingens beneficium, cum baptizantur, licet inde consequatur obligatio obedientiæ Ecclesiæ. Sed neq; infantes illi, qui carent parentibus, & tutoribus, & ab aliquo extraneo baptizantur, queri postea possunt. Nam qui illos baptizant, agunt eorum causam; sicut si quis incidere in hominem lethali ter vulneratum, qui vsu lingue, & rationis careret, eumque in domum aliquam portari, & a medicis curari iuberet, certè non posset ille postea queri de isto homine, quod eum obligasset ad soluendam medicis mercedem: & si quereretur, ac soluere nollit, ab omni iusto iudice damnaretur.

CAPVT NONVM.

Soluuntur obiectiones Anabaptistarum.

ED OPERÆ pretium erit soluere argumenta illa triginta & sex, quæ pro se adducunt Ministri Transylvaniæ.

PRIMUM argumentum: *In sacro nullibi inuenitur Pædobaptismus, & nullum de eo mandatum, vel exemplum habemus; ergo reiciendus.* RESPONDEO; argumentum hoc aduersus Lutheranos magnas vires habet, quippe qui eo principio passim vtuntur. At apud Catholicos nihil iniqua valuit. Licet enim non inueniamus expressè mandatum, vt baptizemus infantes; tamen id & colligitur satis aperte ex Scripturis, vt supra ostendimus; & præterea non minoris auctoritatis est apud nos Apostolorum traditio, quam Scriptura: eodem enim spiritu Apostoli loquebantur, quo scribebant. Esse autem hanc Apostolicam traditionem, inde scimus, vnde scimus Scripturam Apostolicam esse Scripturam Apostolicam, nimirum ex testimoniis antiquæ Ecclesiæ.

SECUNDUM argumentum: *Mandatum est, vt prius doceamus*

ceamus, postea baptizemus; prius ergo docēdi infantes, quā
 baptizentur: *Ite, docete omnes gentes baptizantes.* Matth. 28.
 RESPONDEO; Ponit eo loco Dominus ordinem, quem ser-
 uare debeant Apostoli in conuersione Gentilium, vt prius in-
 struerent eos, deinde baptizarent, postremò monerent, non
 sufficere fidem, & Baptisma, nisi etiam adderent postea legis
 obedientiam, & opera bona. Ided enim subiungit: *Docentes*
eos seruare omnia, quęcunque pręcepti vobis. Qui quidem or-
 do seruandus est, cum fieri potest, vt etiam ab Ecclesia diligen-
 ter seruatur, cum adulti ad fidem veniunt. At si vel propter in-
 capacitatem hominum, vel propter defectum aquę, non pos-
 sint seruari omnia, vel nō eodem ordine, certē pręstat aliquid
 seruare, quā nihil. Si quis enim in deserto esset cum homi-
 ne Gentili iam moriente, vbi non esset aqua, posset illum do-
 cere, & instruere, vt crederet; nec peccaret contra pręceptum
 Domini: *Docete baptizantes*, quia id intelligitur, cum fieri
 potest. Quia igitur infantes non sunt capaces doctrinę, & ca-
 paces sunt Baptismi, mutatur in eis ordo, vt prius baptizentur,
 ne fortē pereant sine hoc vnico pręsidio, ac deinde cum ado-
 leuerint, doceantur. Quemadmodum si adultus ad fidem ve-
 niat, & iusta de causa differendus sit Baptismus, tamen docen-
 dus erit, & monendus, vt Dei legem obseruet. Et stultus sanē
 esset, qui diceret, non debere Catechumenos legem Dei ser-
 uare, & benē viuere, quia Dominus post Baptisma posuit, vt
 moneantur de obedientia legis pręstanda.

TERTIVM argumentum: *Gloriatur Paulus, & gratias*
agit Deo, quod neminem baptizauerit pręter Caium, & Cri-
spum, & Stephanę domum, 1. Corinth. 1. Quā igitur neces-
 sarius sit Pędobaptismus, illinc collige. Et quod pręterea Chri-
 stus ne quidem adultum baptizārit vnquam, vel Ioannes Ba-
 ptista infantem. RESPONDEO; Quod Christus, Ioannes, &
 Paulus non baptizārint infantes; aduersarij dicunt, sed non
 probant, immò contrarium est probabilius, saltem de Paulo,
 & Ioanne Nam in domo Stephanę, quam Paulus baptizauit,
 probabile est fuisse aliquem infantem. Porro ad Ioannem exi-
 bat omnis Hierusalem, immò & omnis Iudęa, vt baptizaretur
 ab eo, Matth. 3. & Marc. 1. Quis autem asserat, inter omnes non
 fuisse vllū, qui adduceret filium suum? Christus autē non ba-
 ptizabat quidem ordinariē per se, sed per discipulos, Ioan. 4.
 tamen

tamen aliquem, vel aliquos sine dubio baptizauit, vt haberet baptizatos, per quos alios baptizaret, vt scribit Augustinus in epist. 108. ad Seleucianam, & Euodius Apostoli Petri successor in Antiocheno Episcopatu, scribit, B. Virginem, & S. Petrum ab ipso Christo baptizatos, vt refert Nicephorus lib. 2. *hstor.* cap. 3. & Euthymius in cap. 3. Ioannis. SED esto ita sit, vt illi dicunt, à Christo, Ioanne, & Paulo nullum infantem baptizatum; num ideò non sunt infantes baptizandi? aut num illi antiquis temporibus non baptizabantur? Ioannes enim hunc nullum infantem baptizauit, quia eius Baptisma non erat infantibus necessarium; Christus, & Paulus maioribus rebus intenti, baptizandi officium aliis committebant: vt patet de Christo, Ioan. 4. & de Paulo, Actor. 19.

7. *QVARTVM* argumentum: *Reprobi non sunt baptizandi. Multi ex infantibus sunt reprobi, ergo abstinendum, ne prophanetur Sacramentum per nostram ignorantiam.* RESPONDEO PRIMO; Eodem argumento probarent, neque adultos esse baptizandos. SECUNDO; Rectè probat hoc argumentum contra Calvinum, & Bucerum, & similes, qui volunt Baptisma esse sigillum æternæ benevolentiae Dei. At apud nos nihil probat. Nam etiam si paruulus fortè sit reprobus, tamen dum baptizatur, verè iustificatur, & proinde Sacramentum non prophanatur, cum sit æquè in illo, atque in quouis electo signum gratiæ verum, & efficax.

8. *QVINTVM* argumentum: *Qui non credit, à Baptismo arceendus est.* Actor. 8. *Si credis licet: Infantes non credunt,* Deut. 1. *Nec sciunt malum, nec bonum.* RESPONDEO; Hoc argumentum demonstratio est contra Lutheranos, qui existimant Sacramenta nihil esse aliud, nisi instrumenta alendæ fidei: sed quid illi de hac re sentiant, sequenti capite explicabimus, vbi etiam hoc argumentum soluemus. Interim dico, sufficere infanti fidem alienam sicut ei obfuit peccatū alienum.

9. *SEXTVM* argumentum: *Cogi homines ad Baptismum, est plus tribuere Sacramento, quàm par sit, & Papæ opinionem stabilire, qui docet neminem sine Baptismo posse saluari.* RESPONDEO; Argumentum verissimè concludit; sed contra Calvinum, non contra Catholicos.

10. *SEPTIMVM* argumentum; *Coniungenda est aqua cum Spiritu, Ioan. 3. veluti fides cum Baptismo, Marc. vlt. Qui credit*

crediderit, & baptizatus fuerit. At infantes spiritu obruſi ſunt, & credere non poſſunt. RESPONDEO; Quod ad Spiritum attinet, locus Ioannis non docet baptizatum debere ſentire motionem Spiritus ſancti, vt Anabaptiſtæ credunt, ſed ſolam vim aquæ in Baptiſmo eſſe a Spiritu ſancto, & ſicut aqua lauat exterius, ita Spiritum lauare interius, quod poteſt fieri etiam in dormiente, & non ſentiente. Fit enim illa lotio, & renouatio interior per infuſionem habituum, qui ſine vllō noſtro actu infundi poſſunt. Quod autem ad fidem attinet, locus Marci vltimo intelligitur ſine dubio de adultis. Nam præcedit: *Prædicare Euangelium omni creaturæ: Qui crediderit, &c.* At infantibus ſtultum eſſet prædicare. Adde quod hoc ipſum fateri coguntur Anabaptiſtæ, ſi ſibi coſtare volunt. Nam docent infantes ſaluari ſine fide, & ſine Baptiſmo, vt Melancthon teſtatur in locis, tit. de Baptiſmo paruulorum. Adde denique non deeſſe fidem illis neceſſariam, vt ſuprà diximus, & infra dicemus.

OCTAVVM argumentum: *Ad fidei articulos tantum credendos Eccleſia obligatur; ergo cogi ad Pædobaptiſmum non debet, cum non ſit articulus fidei.* RESPONDEO; Ad fidem pertinere infantes poſſe baptizari. Nam etiam ſi non haberetur expreſſè in ſcripturis; habetur tamen in traditione Apoſtolica. Præterea deducitur euidenter ex ſcripturis, vt diximus. Argumentum tamen rectè concludit contra Zvinglium, & Calvinum, qui non admittunt traditionem, & putant, Baptiſmum non eſſe neceſſarium; & locum Euangelij Ioan. 3. *Si quis renatus fuerit, &c.* detorquent ad metaphoras.

NONVM argumentum: *Si infantes baptizandi ſunt, ergo & communicandi; vt oſtendit vetuſtas, quæ eiſmodi inanes lotiones, & cænis pueri obrudere coacta fuit.* RESPONDEO; Non eſſe parem rationem Baptiſmi, & Communionis. Nam Baptiſmus neceſſarius paruulis eſt, quia alioqui pereunt in æternum, ſi ſine Baptiſmo de hac vita decedant: Communiono verò, vt etiam Sacramenta cetera, non ſunt neceſſaria, niſi adultis, poſt Baptiſmum. Id quod ex ipſorum natura, & effectis patet. Euchariſtia enim (vt de ea ſolum loquamur) inſtituta eſt, vt vitam ſpiritualem in Baptiſmo acquiſitam conſeruet, ac nutriat, quod facit in rebus corporalibus cibis corporalis, qui vitam animaleſ conſeruat. Sicut igitur ſine cibo poteſt aliquan-

aliquandiu viui, nimirum donec naturalis calor non ceperit humorem vitalem consumere; ita quoque sine Eucharistia conseruari potest vita spiritalis, donec concupiscentiæ calor non ceperit humorem gratiæ, & virtutum depasci: quod certè nõ accidit in infantia, sed in adulta solùm ætate. Quamplè etiam Dominus, vt indicaret Eucharistiam non esse pro infantibus institutam, noluit eam in lacte cõstituerè, quod est vnicum infantium alimentum, sed in pane, & vino, quæ ad solos adultos propriè pertinent. Porrò veteres aliqui certis de causis in infantium ora infundebant eo modo quo poterant Eucharistiam, sed neque eæ causæ modo locum habent, & aliis de causis magis vrgentibus Ecclesia id non facit. Verùm de hac re alibi plura dicenda sunt.

10. DECIMUM argumentum: *Non datur Baptismus absque pœnitentiâ, Actor. 2. & Marc. 1. At infantes pœnitere nesciunt.* RESPONDEO; Pœnitentiã necessariã esse in Baptismo adultorum, de quo tractatur in illis locis ob peccata actiua, quæ adulti commiserunt: originale enim peccatum non est materia pœnitentiæ. Nemo enim rectè pœnitentiã agit eius peccati, quod ipse non commisit, & quod in eius potestate non fuit: originale autem peccatum non ipsi committimus, sed trahimus ab Adamo per naturalem propagationem. Vnde Roman. 9. dicitur de infantibus: *Cùm nihil boni, vel mali egissent.*

11. VNDECIMUM argumentum: *Nazianzenus in sermone de Baptismate optat differri Baptismum, donec pueri de fide sua aliquid possint respondere. Augustinus lib. 4. de Baptismo contra Donatistas, paruulorum Baptismum scribit non fuisse à Concilio stabilitum, incœpisse autem Origeni tempore. Addunt testimonium Trismegisti, Sybillarum, & Musculi.* RESPONDEO; Nazianzenus optabat quidem Baptismum differri vsque ad triennium, vt pueri aliquo modo respondere possent; excipit tamen periculum mortis. Vult enim, si periculum conspiciatur, baptizari quocunque tempore; & probat ex Circumcisione, aliisque argumentis. Itaque duo habet Nazianzenus contra Anabaptistas. VNVM, posse infantes baptizari quocunque tempore. ALTERVM, nunquam esse differendum vltra triennium Baptismum infantium. Ac certè pueri trium annorum nondum vtuntur ratione, neque pos-

sunt credere, aut poenitere, aut alia præstare, quæ cupiunt Anabaptistæ. AD DE, quòd Nazianzeni consilium non est probatum aliis Patribus: vtilitas enim illa perexigua est, & periculum ingens incurrere possent eiusmodi infantes, ob inopinos casus. Idem dici debet ad Tertullianum, qui in libro de Baptismo prope finē, idem consilium dedit, quod postea Nazianzenus. Iam verò AVGVSTINVS perperam & mendaciter citatur ab Anabaptistis. Non enim negat à Conciliis stabilitum Pædobaptismum Augustinus, quòd eum infirmare velit, sed vt ostendat antiquiorem esse omnibus Conciliis. Sic enim loquitur lib. 4. de Baptismo infantium: *Quod vniuersa tenet Ecclesia, nec Concilium institutum, sed semper retentum est non nisi auctoritate Apostolica traditum rectissimè creditur.* Ex quibus verbis refellitur etiam mendacium de inuento Pædobaptismo Origenis tempore: nam Augustinus neque dicit inuentum Pædobaptismum Origenis tempore, neque dicere potest, cum affirmet descendere ex Apostolica traditione. Porro testimonium Musculi Lutherani non pluris facimus, quàm ipsorum Anabaptistarum testimonia. Trismegistus, & Sybillæ non loquuntur de Christi Baptismo, sed de aliqua Ethnica lotione, quæ nihil ad nos.

DVODECIMVM argumentum: *Corde creditur ad iustitiam, ore confessio fit ad salutem, Rom. 10. Id paruuli non possunt.* RESPONDEO cum Augustino loco citato, lib. 4. de Baptismo, cap. 24 hoc esse, quod Apostoli tradiderunt, infantes saluari per Baptismum, etiam si corde non credant, nec ore confiteantur. Et si enim fidem actualem non habent, habent tamen fidei Sacramentum, quomodo è contrario bonus latro non habuit fidei Sacramentum, & saluus fuit per ipsam fidem, & conuersionem ad Deum. Itaque in necessitate supplet fides, & votum, Sacramenti defectum; & contra supplet Sacramentum, fidei actualis & propriæ defectum.

DECIMVM TERTIVM argumentum: *Perfecta Sacramenta cum sint perfectos requirunt. Infantes admodum imperfecti; ergo, &c.* RESPONDEO; Res perfectæ si comparentur ad causam agentem, non conueniunt nisi perfectis; non enim possunt perfecta opera facere, nisi perfecti artifices. At si comparentur ad causam patientem, id est, ad materiam seu subiectum, tum conueniunt imperfectis, non perfectis: earum enim

enim

enim munus est perficere res imperfectas. Huius generis est Baptismus respectu hominum: est enim perfectum Sacramentum, quod perficit homines imperfectos. Simile est de medicina corporali: perfecta enim medicina non datur perfecta in sanitate, sed valde imperfectis, id est, valde ægrotis. Vnde apostolus, Hebræ. 6. dicit, imperfectorum esse baptizari: *Intermittentes inchoationem Christi sermonem ad perfectionem, iterum iacentes fundamentum penitentiae Baptismatum, &c.*

14. DECIMUM QUARTUM argumentum: Cæna Domini requirit externam fidei confessionem, & propterea ab ea arceatur paruuli. At Baptismus quoque requirit externam confessionem, cum nihil sit aliud, nisi fidei protestatio. RESPONDEO; Tam Cæna Domini, quam Baptismus sunt fidei externe professiones: & idè per eorum susceptionem profitemur fidem, etiam si nihil omninò verbis diceremus. Quare etiam paruuli dum baptizantur, profitentur fidem; & idem facerent, si cõmunicarent: non enim ista est causa cur arceantur à cõmuniõne.

15. DECIMUM QUINTUM argumentum: Christi symbola ad ipsius commemorationem; & prædicationem sunt ordinata. Nihil horum possunt paruuli facere. RESPONDEO; Qui suscipiunt Christi symbola, hoc ipso quod ea suscipiunt, commemorant, & prædicant Christum: quare etiam paruuli faciunt: Dum enim merguntur in aquam, commemorant Christi mortem, & sepulturam; dum eleuantur ab aqua, commemorant Christi resurrectionem. Neque aliud requirit apostolus, Rom. 6.

16. DECIMUM SEXTUM argumentum: Fides ex auditu auditus per verbum Dei. Si dixeris infantes fidem habere, novam novæ fidei revelationem in illis demonstrabis, quod ex verbo Dei probare nunquam poteris. RESPONDEO; Argumentum concludit contra Lutheranos, qui fidem actualem ponunt in infantibus.

17. DECIMUM SEPTIMUM argumentum: Christus annorum triginta baptizatur. RESPONDET Nazianzenus oratione in sanctum lauacrum, non omnia quæ Christus fecit, à nobis eodem modo fieri posse, vel debere. Ieiunavit ille sine omni cibo, idq; mox à Baptismo; nos id facimus alio modo, & alio

alio tempore. Eucharistiam dedit ille in cœnaculo, post Cœnam, & ante passionem: nos in templis ante cœnam, post resurrectionem. **A D D E** præterea, Christum distulisse Baptismum ad annum trigessimum, tum quia non egebat ipse Baptismo, tum quia non erat ei periculum ne morte præueniretur; tum quia decreuerat in ætate perfecta auspicari prædicationem suam, & ostensionem suam ad homines; in Baptismo autem agnosci cœpit ob miracula, quæ tunc acciderunt. Nos autem egere Baptismo incipimus continuò ac nati sumus; nec sumus certi de tempore vitæ nostræ: & denique non baptizamur, vt mundo innotescamus, sed ne in æternum pereamus. **A D D E**, quòd Christus circumcisisus est in infantia: quòd autem Iudæis erat Circumcisio, nobis est Baptismus.

DECIMUM OCTAVVM: Quicumque baptizantur, Christum induunt, an infantes Christum induant, expende. **R E S P O N D E O;** Induunt infantes Christum, quandoquidem per habitum gratiæ illis infusum, exuunt veterem hominem, & induunt nouum. Posse autem id fieri sine proprio mentis actu, docet Apostolus, Roman. 5. *Sicut, inquit, per vnus inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita et per vnus obedientiam iusti constituentur multi.* Itaque sicut hoc ipso, quod aliquis nascitur ex Adam, communicatur ei peccatum Adæ, etiam si vsum mentis non habeat; ita hoc ipso, quod aliquis renascitur ex Christo per Baptismum, communicatur ei Christi iustitia, & ita Christum induit, licet per ætatem non habeat vsum rationis.

DECIMUM NON VM: Noui Testamenti Sacramenta sunt spiritualia; infantes toti carnales. **R E S P O N D E O;** Ideò recipiunt Sacramenta spiritualia, vt fiant etiam ipsi spirituales: quales ferè fiunt per habitum, non per actum.

VICESIMUM: Apostoli hominum piscatores sunt, non infantium. **R E S P O N D E O;** Quasi verò infantes non sint homines. Quanquam piscari propriè non est baptizare, sed prædicare; & fatemur infantibus non esse prædicandum.

VICESIMUM PRIMVM: Qui accedunt ad Sacramenta, probare seipfos debent, 1. Corinth. II. Infantes id non possunt; ergo, &c. **R E S P O N D E O;** Id solum Apostolus dixit de Eucharistia, quæ requirit, vt homo sine conscientia peccati accedat, alioqui indignè accedit, & vt discernat corpus Domini. **Q**uo-
circa

circa rectè Ecclesia non communicat infantes, qui non possunt discernere corpus Domini. In Baptismo non requiritur talis probatio. Potest enim quis accedere cum cōscientia peccatorum, dummodò pœniteat eum peccasse, & propositam habeat rectè viuendi: est enim Baptisma institutum. ut purget peccata. Quamuis autem requiratur in adultis ad Baptismum alia quædam probatio, vt non accedant ficto animo, nec cum affectu peccati; tamen in infantibus nulla probatio necessaria est, cum obicem ponere non possint.

VICESIMVM SECVNDVM argumentum: *Qui Christianus fieri vult, induere debet nouum hominem, exuto veteri. Id non possunt infantes.* **RESPONDEO;** iam dixi, assumptum esse filium. Quanquam nec maior propositio est absolute vera, cum Christianus sit etiam is, qui est malus, modò Baptismum percipit, & Christi fidem profiteatur.

VICESIMVM TERTIVM: *Fidelis dispensator det cibum in tempore suo, & aspuit albas messes, nō virides, & tenerissimas.* **RESPONDEO;** Id optime seruat Ecclesia, quæ parvulis dat Baptismum, non Communionē: quia Baptismi semper est tempus, non autem Cōmunionis. Porro regiones albe ad matrem duntur homines dispositi, & idonei ad recipiendam salutem; quales semper sunt paruuli; non autem semper tales sunt adulti, qui variis desideriis, & peccatis impediuntur.

VICESIMVM QVARTVM: *Illi verè dicuntur fratres, qui ex eodem poculo bibere possunt. Infantes non possunt; ergo, &c.* **RESPONDEO;** Dicuntur fratres qui bibunt ex eodem poculo, sed maiori ratione dicuntur fratres, qui Baptismo eodem renascuntur. Nam Baptismus facit nos Dei filios, & fratres Christiani ac omnium aliorum similiter renatorum: bibere autem ex eodem poculo, solum, est signum fraternitatis. Vnde Apostolus vtrumque dixit de Baptismo, 1. Corinth. 12. *Omnes vos in vno spiritu in vnum corpus baptizati estis.* De Eucharistia, 1. Corinth. 10. *Vnus panis, & vnum corpus multi sumus.* Et contra, bibere ex diuersis poculis, ita vt alij bibant calicē Christiani, alij calicem dæmoniorum, signum est diuersitatis, & schismatis. Quòd si qui ex nullo calice bibant, quod faciunt paruuli, non impedit fraternitatem, quæ aliunde haberi potest, nimirum ex Baptismo, qui verè nos fratres sub vno Patre, immò & membra vnius corporis facit. 1. Corinth. 12. *Omnes vos*

in uno Spiritu in unum corpus baptizati sumus. Id quod etiam in rebus carnalibus videmus, infantes enim interdum fratres sunt hominum adultorum, quia ex eodem Patre geniti sunt, licet non vescantur eodem pane, nec bibant ex eodem poculo.

VICESIMVM QVINTVM: Qui Sacramentorum externam partem tantum sumit, nihil sumit. Infantes aqua solam tinguntur, cum careant ratione; ergo, RESPONDEO, Falsa est assumptio. Licet enim infantes careant rationis usu, non tamen careant anima rationali, eiusque potentiis, in quibus Deus per gratiam habitare potest, & habitat, cum baptizati sunt, ut AVGVSTINVS scribit in epist. 57. ad Dardanum. Vbi dicit mirabile esse, & tamen verum, quod in multis Deus non habitet, qui eum non norunt, ut in Philosophis, de quibus Roman. 1. Cum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt: & contra in multis habitat, qui eum non norunt, ut in paruulis baptizatis. Et lib. 1. de peccatorum meritis, & remiss. cap. 9. Dat. inquit, sui Spiritus occultissimam gratiam, quam etiam latenter infundit et paruulo.

VICESIMVM SEXTVM: Non debet ad Christum vocari, qui non potest à Ioanne Baptista preparari. RESPONDEO, Verum est, si egeat preparatione; paruuli autem ea non egent. Quocirca Dominus ait Matth. 19. Sinite paruulos venire ad me. neque iussit eos expectare donec à Ioanne prepararentur.

VICESIMVM SEPTIMVM: Baptismus est tinctio cum doctrina, & manuum impositione, Hebr. 6. RESPONDEO, Non hoc dicit Apostolus: sic enim loquitur: Intermittentes inchoationem Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non rursus iacentes fundamentum penitentiae ab operibus mortuis, & fidei ad Deum Baptismatum doctrinae, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, & iudicij aeterni. Vbi illud: Baptismatum doctrinae, coniungendum est cum illis, non rursus iacentes fundamentum. Et sensus est; Non reuertamur iterum ad fundamentum doctrinae de Baptismo tradendae, & de impositione manuum, id est, de Confirmatione: ista enim traduntur Cathecumenis initio fidei, nunc ad altiora tendere nos oportet. Vbi non definitur Baptismus, tinctio cum doctrina, sed asseritur, doctrinam de Baptismo ad incipientes, non ad perfectos pertinere, quod

est contra Anabaptistas, qui Baptismum perfectorum esse volunt.

28. VICESIMVM OCTAVVM: *Baptismus est mortificatio, & ablutio cum inuocatione nominis Iesu, Act. 22.* RESPONDEO; Etiam in paruulis Baptismus mortificat peccatum. Peccati inuocatio illa non est de substantia Baptismi, sed conueniens, & adhibenda cum fieri potest.

29. VICESIMVM NONVM: *Baptismus est abluere corpore aqua in certitudine fidei, & pulsa mala conscientia, Hebræor. 10.* RESPONDEO; Non definit Baptismum Apostolus, sed monuit eum, qui vult ad Deum accedere, vt habeat plenam fidem, & bonam conscientiam, & præterea Baptismum. Sic enim ait: *Accedamus in vero corde, cum plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia mala, & abluere corpus aqua munda.*

30. TRICESIMVM: *Baptismus est depositio sordium, & peccatorum, & sepeliri cum Christo, Coloss. 2.* RESPONDEO; Etiam in infantibus conuenit, qui habent peccatum originale. Et si enim id Anabaptistæ negant: tamen Paulus affirmat Rom. 5. *In quo omnes peccauerunt.* Et Ephes. 2. *Eramus & in natura filij iræ.*

31. TRICESIMVM PRIMVM: *Baptismus est stipulatio bonæ conscientie erga Deum, 1. Petri 3.* RESPONDEO; Effectus est ille Baptismi, non ipsa Baptismi essentia. Porro eum effectum in infantibus Baptismus efficit fundamentaliter, vt sic loquimur, facturus deinde, cum ij adoleuerint, etiam formaliter abluere enim peccatum; ex qua ablutione oritur postea testimonium bonæ conscientie.

32. TRICESIMVM SECVNDVM: *Baptismus est lauacrum regenerationis, & renouationis Spiritus sancti, Tit. 3. & Ioann. 3.*

33. TRICESIMVM TERTIVM: *Baptismus, qui à Prophetis figuratus est, Ezech. 36. Zach. 13. nihil ad infantes pertinet.* RESPONDEO; Falsum assumunt, ex eo quod putant infantes non habere peccatum originale; hinc enim negant infantes regenerari, vel mundari debere.

34. TRICESIMVM QVARTVM: *Sacramenta sunt cibi solidi. Infantes lacte indigent.* RESPONDEO; Sacramentum Eucharistie est solidus cibus, ideoque sub specie panis institutum est, nec paruulis datur. At Baptismus non est cibus, sed regeneratio, quæ maximè conuenit paruulis; paruuli enim nasci

nasci solent. Quare Apostolus Hebr. 6. Baptismum imperfe-
ctorum esse dicit.

TRICESIMUM QUINTVM: Prius nos esse oportet anima-
les, deinde spirituales, 1. Corinth. 5. Sacramenta sunt instru-
menta spiritualia; ergo infantes spiritu renasci non possunt.

RESPONDEO; Vis argumenti hæc videtur esse. Sacramenta
sunt spiritualia; ergo spiritualibus tantum conueniunt. Sed
infantes non sunt spirituales, vt ex Apostolo colligitur, qui do-
cet nos prius esse animales, & postea spirituales; igitur Sa-
cramenta infantibus non conueniunt; Sed in hoc argumen-
to mala est prima consequentia. Sacramenta enim sic sunt
spiritualia, vt homines spirituales ex animalibus efficiant,
cum vim habeant regenerandi, & renouandi, Ioan. 3. & Tit. 3.

TRICESIMUM SEXTVM. Adultos cæcos, surdos, & mu-
tos nemo vnquam baptizare audebit; tantò minus infantes,
qui nec ambulare possunt, nec audire, nec loqui. RESPON-
DEO; Eiusmodi adulti, si indicare possint aliquo modo suam
voluntatem, qua baptizari velint, aut certè antea indicaue-
rint, quàm in eum morbum inciderent, omninò baptizari
possunt, ac debent: vt apertè tradit Concilium III. Carthag.
cap. 34. & Arausicanum I. can. 12. & Augustinus lib 1. de adul-
terinis coniugiis, cap. 26. de ægrotis, qui repente obmute-
scunt; Quòd si sciri nequeat eorum voluntas, non baptizan-
tur, quia in iis, qui rationis vsum habent, requiritur eorum
consensus, vt supra diximus; quod in infantibus nõ requiritur
vt quibus sufficit aliorum consensus. Item nescimus de adul-
tis cæcis, mutis, & surdis, an non ponant obicem aliquem;
quod de infantibus certè scimus.

CAPVT DECIMVM.

Quid sentiant aduersarij de fide, quæ requiritur in
Baptismo paruulorum.

ESTAT ALTERA quæstio de fide, qua paruuli
baptizantur. Sunt autem de hac re duæ extremae
sententiæ hæreticorum, inter quas media incedit
sententia Catholica Ecclesiæ.

PRIMA sententia Lutheranorum est, qui fidem actualem,
aut

aut aliquid simile actuali fidei paruulis tribuunt. Primus Lutherus anno XX. in libro de captiuitate Babylonica capite de Baptismo, cum dixisset: *Omnia Sacramenta ad fidem alteram instituta sunt, Item: Sacramenta non iustificunt, nec ulli profunt; sed sola fides. Item: Sacramenta non implentur dum fiunt, sed dum creduntur.* Vidit repugnare his sententiis paulorum Baptismum, atque cum sibi ipse obiecit: *Opponitur, inquit, forsan in, quæ dicta sunt, Baptismus paruulorum, qui promissam Dei non capiant, nec fidem Baptismi habere possint.* Respondet autem, ac duo dicit, PRIMO, infantes credere. SIC VNDO, fidem acquirere, non vi Sacramenti, sed per orationem Ecclesiæ, & fidem offerentium paruulum ad Baptismum; & sic exponit, quod dici solet, paruulis fide altera succurri. Quod autem loquatur de fide actuali paruulorum, non de aliquo habitu, patet ex illis eius verbis: *Sicut verbum Dei potens est, dum iona, etiam impij cor immutare, quod non minus est surdum, & incapax, quam ullus paruulus, ita per orationem Ecclesiæ offerentis, & credentis, cui omnia impossibilia sunt, & paruulus fide infusa mutatur, mundatur, & renouatur.* Hæc ille. At certè impius, cum ad vocem verbi Dei immutatur, vt velit conuerti, actualiter immutatur, non habitualiter.

Item Lutherus in lib. contra Cochleum anno XXI. Dicimus, inquit, ad Baptismum infantes credere per vim verbi, quo exorcizantur, & per fidem Ecclesiæ eos offerentis, & eius fidem orationibus suis impetrantis. Alioqui mera, & intolerabilia essent mendacia, quando baptizans à paruulo querit, an credat, non baptizaturus, nisi vice eius respondeatur, Credo. Vt quid interrogat an credat, si certum est, eos non credere? vt Cochleus contendit. Esto, Augustinus sic aliquando dicat; sed Cochleus satis sit, esse sic ab homine dictum: nos volumus hoc dictum diuini testimonii probari. Quin asserimus paruulos prorsus non esse baptizandos, si verum est, in baptismo non credere, ne illudatur maiestati Sacramenti, & verbum. Debemus autem & hunc negare in paruuli fidei errorem Sophistarum, &c. Vbi apertissimè loquitur de fide actuali, non de habituali; neque enim Cochleus, aut Augustinus, aut Scholastici; quos ille Sophistas vocat, fidem habituales in paruulis negarunt. Et præterea vult Lutherus fidem esse in paruulis an-

te Baptismum, dum exorcizatur, & interrogatur: illa autem non potest esse fides nisi actualis, habitualis enim non infunditur ante Baptismum, sed in ipso Baptismo. Idem etiam scripsit in lib. ad Waldenses, ubi ait, prestare prorsus omittere Baptismum in paruulis, quam baptizare eos sine fide. Nam si sine fide accipias Sacramentum, magno tuo malo accipies. Et probat ex illo Marci ultimo. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit.* Qui locus de actuali fide intelligitur.

Hæc sententia visa est admodum dura omnibus aliis, & peperit tres sectas diuersas. Quidam enim negarunt paruulos baptizandos, cum omnino crederent sine fide Baptismum nihil prodesse, vt Lutherus dixerat; & simul experimento certissimo tenerent, paruulos non credere, cum aperte renituntur, & eiulent cum baptizantur. Atque hi sunt Anabaptistæ, de quibus supra diximus.

Alij non negarunt paruulos baptizandos, sed negarunt fidem in paruulis requiri; & ij sunt Sacramentarij, de quibus mox dicemus dum alteram sententiam referemus.

Denique alij neque fidem, neque Baptismum paruulorum negarunt, sed mollire conati sunt, & exponere Lutheri sententiam. Itaque anno XXXVI. conuenerunt Lutherani ad Conciliabulum Wittembergense, cuius acta exstant apud Cochleum lib. 3. miscellaneorum tractat. 8. capit. 2. In ea Pseudofynodo hæc pronunciata habentur. PRIMVM, reiiciendum esse errorem illorū, qui imaginantur saluari infantes sine aliqua actione ipsorum. SECUNDVM, etsi nos non intelligamus qualis sit illa actio paruulorum, tamen certum esse in eis fieri sanctos, & novos motus; sicut in Ioanne Baptista, quando exultauit in utero. TERTIVM, licet non sit imaginandum, quod infantes intelligant, tamen motus eorum, & inclinationes ad credendum, & diligendum Deum, similes esse motibus fidei, & dilectionis; & hoc esse intelligendum, cum dicuntur infantes credere.

Hanc mitigationem sententiæ Lutheri, sequi videntur communiter Lutherani. Philippus in locis anni LVIII. tit. de Baptismo paruulorum: *De infantibus hoc satis est tenere; Spiritus sanctus per Baptismū eū datur, qui efficit in eū novos motus, nouas inclinationes ad Deum pro ipsorum modo.* Idē habet Ioan. Brentius in Apolog. pro confess. Wittember. cap. de

Baptismo; & David Chitræus in suo Catechismo, loco 7. de Baptismo. Item Illyricus cum Centuriatoribus, Cent. 2. cap. 4. col. 63. & Cent. 5. cap. 4. col. 517. reprehendit Iustinum, & Augustinum, quod velint infantes in Baptismo non credere fide propria, sed aliena. Denique (vt omitam ceteros) Martinus Kemnitius in 2. part. Exam Trident. Concilij ad canones 11. 7. sessionis, pag. 258. & sequentibus, dicit quidem esse difficile intellectu, & explicatu, quemadmodum infantes credant: Tamen, inquit, quomodo hoc simplicissimè possit intelligi, explicatur in formula Concordiæ inter Theologos Saxonie, & superioris Germaniæ anno M. D. XXXVI. constituta. Et ponit breuiter summam eorum, quæ ex conuenticulo Wittembergensi supra citauimus.

Est autem hic **OBSERVANDUM**, Kemnitium mira fraude, & artificio, immò aperto mendacio asserere, hanc sententiam conuenticuli Wittembergensis concordare cum Lutheri sententiis supra citatis, & rursus Lutherum cum Augustino; & contra Synodum Tridentinam dissentire in hac re: Synodo generali Viennensi, quod Synodus Viennensis docuerit infantibus in Baptismo infundi habitus fidei, spei, & charitatis: Synodo autem Tridentinæ ita sorduerit illud decretum, vt ne mentionem quidem eius facere voluerit. Quæ mendacia paulò post refellemus; atque hæc de prima sententia.

ALTERA sententia in altero extremo: infantibus nullam fidem in Baptismo esse necessariam. Hanc videtur primus etiam Lutherus docuisse. Nam licet antequam Anabaptistæ exorirentur, illa scripserit, quæ supra citauimus: tamen postquam illi apparuerunt, scripsit librum contra eos, anno M. D. XXVIII. & vbi ad hoc argumentum venisset de fide infantium, dixit nihil interesse, siue credant, siue non credant. Baptismus enim non fundari super fidem dantis, aut recipientis, quæ incertissima est, sed super Dei mandatum, & institutionem. Et similia habet in homiliis de Baptismo anno XXXVII. & XL. habitis; tamen hoc principium Lutheri non est solidum. Nam etiamsi ex eo, quod Sacramentum non pendet à fide nostra, sed à diuina institutione, sequatur illud in se semper esse efficax, non tamen sequitur nobis esse utile, & fructuosum, nisi cum fide accipiatur; alioqui etiam, qui

qui ficto animo accedunt, vel peccatum deserere nolunt, per Baptismum purgarentur. Idèd Sacramentarij sequuntur quidem Lutherum in eo, quod scribit non requiri fidem: sed ex alio fundamento id colligunt, nimirum ex promissione facta Abrahæ, & semini eius, vel certè ex diuina prædeterminatione.

Calvinus libro quarto Institut. cap. 16. cupiebat primam Lutheri sententiam, quam suprâ explicauimus, defendere, sed non est ausus. Vnde sic loquitur §. 18. *Non satû tutum fuerit hoc adimere Domino, ne sese illi quoquomodo exhibere cognoscendum queat.* & §. 19. *Non quod eadem esse fide præditos temerè affirmare velim, quam in nobis experimur, aut omninò habere notitiam fidei similem.* Hæc ille. Vides quomodo reiicit decretum Wittembergense? Inde §. 21. *Quos electione sua dignatus est Dominus, si accepto regenerationis signo præsentis vita antè demigrent, quàm adoleuerint, eos virtute sui Spiritus nobis incomprehensa renouat, quomodo expedire solus ipse prouidet.* Similia habet Theodorus Beza in sua confess. cap. 4. artic. 48. & Petrus Martyr, in cap. 1. & 7. prioris ad Corinth. vbi apertè dicit, infantes non intelligere, neque credere, & tamen rectè baptizari, quia iam antea sanctificati sunt, & membra Ecclesiæ effecti per donum electionis diuinæ, & promissionem parentibus factam. Immò Wolfgangus Musculus, qui interfuerat Conciliabulo Wittembergensi, postea Sacramentarius factus, in locis communibus, tit. de Pædobaptismo, dicit admodum inconsultè scripsisse Lutherum, si constet paruulos non credere, baptizandos non esse: & hanc fuisse occasionem Anabaptismi.

TERTIA sententia Catholicorum est: infantes non habere fidem actualem, nec tamen omni fide carere; sed habere fidem habitualement; & præterea credere fide aliena, & ipsa Baptismi susceptione. Quæ omnia, vt ordine probentur, ponam sequentes propositiones.

CAPVT XI.

Declaratur quæ fides requiratur in Baptismo parvulorum, & refelluntur errores aduersariorum.

PRIMA propositio: *Infantes non habent actuam fidem.* Hæc est contra primam Lutheri sententiam. Probatur PRIMO, quia Scriptura Deut. 1. & 10. nã ultimo affirmat, infantes non cognoscere distantiam boni, & mali; nec usquam excipit tempus Baptismi. Quare sine Scripturæ testimonio id Lutherus affirmat.

SECUNDO, Patres hanc sententiam reiiciunt, vt Nazianzenus, qui oratione in sancta lumina, dicit, infantes sine sensu sanctificationis sanctificari, & Augustinus, qui epistola 77. ad Dardanum ridet hanc Lutheri sententiam, vt quæ inuentionem faciat humanis sensibus: & rursus epistola 23. tractat de in Ioannem, libro quarto de Baptismo, capite 24. & libro primo de peccatorum meritis & remissione cap. 10. dicit, parvulos non habere fidem, quæ est in cogitatione, item non habere sensum fidei: denique non habere quod Paulus dicit: *Corde creditur ad iustitiam.* Ex quibus intelligimus Kemnitium pagina 258. omninò remerè, & mendaciter scripsisse, eandem esse in hac re Augustini, & Lutheri sententiã. Nam supra ostendimus, à Luthero fidem ipsam actualem tribui parvulis cuius contrarium tot in locis dicit Augustinus. Quid, quod Lutherus in libro contra Cochlæum fatetur, contra se in hac quæstione habere Augustinum? & tamen impudens Kemnitius, inuitum Lutherum, cum inuito Augustino concordare suo mendacio voluit.

TERTIO, est ratio. Nam fides non potest oriri in mente nisi ex diuina reuelatione: quæ quidem aut immediatè sit à solo Deo, aut per organum verbi Dei prædicati, aut lecti. PRIMO modo non dicit Lutherus dari infantibus fidem, sed secundo, cum ait eos credere per vim verbi, quo exorcizantur, adiuantibus Ecclesiæ precibus. Et præterea primus ille modus non est ordinarius, sed extraordinarius, & rarissimus, ac solis fortè Prophetis, & Apostolis concessus. *Fides enim ex auditu,* inquit Paulus Rom. 10. loquens de ordinario modo, quo

quo gignitur fides. At si omnibus infantibus fides immediate revelaretur, iam esset modus ordinarius, & possent omnes infantes, dum baptizantur, dici Propheta. Quod autem SECVNDO modo non oriatur in infantibus fides, patet manifesto experimento. Si enim verbum exorcismi gigneret fidem, certè audiretur, & intelligeretur ab infantibus: proinde attentè auscultarent infantes; cuius contrarium videmus. Deinde exorcismus non refertur ad fidem docendam, sed ad Dæmones cœercendos. Denique hoc est ponere novum miraculum in auribus, & mente infantium. Neque valet, quod Lutherus adfert de orationibus, & fide offerentiũ. Nam aliquando contingit, vt offerentes, & parentes, & ipsi baptizantes sint infideles, & tamen verè, & vtiliter detur infantibus Baptismus, vt Augustinus docet, epistola 23. Neque ea vis est orationum, & fidei offerentium, vt infallibiliter miracula impetrent. Et denique si Deus miraculum facit in mente infantuli, vt cor de credat ad iusticiam, cur non facit etiam in lingua, vt ore confiteatur ad salutem? Fortè hoc est impossibile Deo; aut orationibus, & fide impetrari nequit? At facilimum esse, testatur asinam Balaam, quæ Deo volente loquuta est sapienter, Numer. 22.

QVARTO, probatur ratione Augustini in epistola 57. quia cum constet infantes, & vocis eiulatu, & motibus corporis reluctari, & obstrepere Baptismo, si verè intelligerent (quod necesse est, si credere debent) quid agatur, rei fierent ingentis sacrilegij, nec abluerentur, sed magis sordidarentur.

SECUNDA propositio: *Non habent infantes, dum baptizantur, ullos novos motus, & inclinationes similes actibus fidei, & dilectionis.* Hæc est contra figmentum Conciliabuli Wittembergensis Philippi, Kemnitij, & aliorum Lutheranorum. Probarur PRIMO, quia repugnat verbo Dei. Isti enim volunt hos ipsos motus infantium sine cognitione esse, & dici fidem, licet improprie, & eo modo infantes non iustificari sine aliqua fide. At in tota Scriptura nusquam habetur nomen fidei in ea significatione, vt designet motum quendam sine sensu, & sine cognitione; sed potius in contraria, vt patet Rom. 10. *Fides ex auditu* Heb. 11. *Fide intelligimus aptata esse secula verbo Dei* & sic de aliis locis.

SECUNDO, repugnat rationi. Nam aut illi motus, & inclinationes

inclinationes sunt in corpore, aut in animo. Si in corpore, non possunt esse similes actibus fidei, & dilectionis, qui sunt in animo; nec enim corporalia dicuntur similia spiritualibus, nisi metaphoricè, & per quendam analogiam. Et præterea non potest fieri, ut motus & inclinatio ad credendum Deo, & diligendum Deum, sint corporales, cum Deus sit obiectum spirituale, & altissimum, quod vix mente attingi aliquo modo potest. Si autem sint in animo, est implicatio contradictionis, quod sint absque cognitione. Quid enim est motus intellectus, nisi intelligere? non enim aliter moveri potest intellectus, nisi intelligendo; sicut nec oculus, nisi videndo, nec sensus audiendi, nisi audiendo. Et quomodo potest voluntas inclinari, nisi præcedente cognitione? cum obiectum voluntatis non sit aliud, nisi bonum cognitum.

TERTIO, repugnat ipsi Luthero. Nam Lutherus locis antea citatis, illam fidem ponit in paruulis, de qua sæpe dixit, quod sola iustificet. Certum autem est, fidem iustificantem non esse motum sine cognitione: alioqui etiam bestie iustificari possent. Voluit etiam Lutherus fidem in paruulis gigni ex auditu verborum exorcismi; proinde non sine cognitione posuit fidem. Præterea Lutherus volebat, fidem in paruulis esse ante Baptismum, ut posset verè responderi ministro baptizatur, paruulum credere: at auctores huius sententiæ dicunt, per Baptismum dari paruulis istos motus. Sic enim loquitur Philippus loco citato: *Spiritus sanctus per Baptismum ei datur, qui efficit in eis novos motus, & inclinationes, &c.* Et similiter Kemnitius pag. 259. dicit, effundi Spiritum regenerationis in infantes, dum baptizantur, & operari in illis sanctos motus, &c. Quare falsò affirmat pagina superiore idem Kemnitius, Lutherum idem sensisse, quod ipse sentit.

QUARTO, repugnat doctrinæ, & principiis communibus omnium Lutheranorum. Nihil enim est apud eos certius, & communius, quàm sola fide iustificari hominem; & Sacramenta nihil esse aliud, nisi instrumenta excitanda vel nutriendæ fidei. At certè si motus illi infantium sine vera fide illis sufficiunt ad iustificationem, & ad Baptismum utiliter suscipiendum; falsum est sola fide hominem iustificari. Neque dicere possunt, hos ipsos motus esse fidem. Nam quando loquuntur de fide in materia iustificationis, semper intelligunt per fidem.

dem apprehensionem diuinæ misericordiæ, quæ sine cognitione esse non potest. Præterea cum isti motus immediate excitentur à Deo, vt ipsi volunt, & non per Sacramenta, quæ more concionis prouocent fidem per externos sensus; certè ruit illud principium, Sacramenta non iustificare, nisi fidem excitando more concionis. Itaque si quis rectè iudicet, positis principiis de sola fide iustificante, minus absurda est Lutheri sententia, quæ fidem paruulis tribuit, quàm Conciliabuli Wirtembergensis, quod motum sine cognitione iisdem concedit. Lutherus enim nouum miraculum falsò excogitauit, sed eo posito, omnia illi constant: isti autem & miraculum fingunt, & eo posito destruunt sua ipsorum principia, & cum aperta ratione pugnant.

TERTIA Propositio: *Infantes non iustificantur sine ulla fide.* Hæc est contra Sacramentarios: & probatur. **PRIMO**, quia Scriptura affirmat fidem esse medium ad salutem necessarium Ioan. 3. *Qui non credit, iam iudicatus est.* Ex quo loco **Augustinus** probat, infantes baptizatos habere aliquam fidem, lib. 1. de peccat. meriti. & remiss. cap. 33. Nam eo loco Dominus non loquitur de præcepto credendi, quo sine dubio non tenentur paruuli, sed de medio ad salutem. Nam antea dixerat: *Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto; ita exaltari oportet filium hominù, vt omnù qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* Et subiunxit: *Qui credit in eum, non iudicatur; qui autem non credit, iam iudicatus est.* Sicut igitur aspicere æneum serpentem, non tam fuit præceptum, quàm remedium vnicum salutis: ita & fides in hoc loco Euangelij asseritur necessaria, vt remedium, non vt præceptum.

SECUNDO, probatur ex illo Hebr. 11. *Sine fide impossibile est placere Deo.* Item Rom. 3. *Arbitramur hominem iustificari per fidem:* quod passim repetit, & inculcat Paulus. Quomodo igitur sine ulla fide iustificari & placere Deo possunt infantes? **AT**, inquit Calvinus, & Martyr; Si Deus prædestinauit infantes, & promisit se fore Deum ipsorum, sine dubio dabit illis Spiritum sanctum, eosque iustificabit modo aliquo sibi noto, licet non per fidem. **RESPONDEO**; Prædestinationem non impleri, nisi per ea media, quæ in Scripturis nobis sunt reuelata, Porro Apostolus Rom. 8. satis perspicuè explicat media, cum

cum ait: *Quos prædestinavit, hos & vocavit; quos vocavit, hos & iustificavit; quos iustificavit, hos & magnificavit* Idem verò Apostolus in eadē epistola, cap. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10. nihil aliud contendit, nisi iustificationem nō contingere sine fide. Quare tribuere paruulis iustificationem sine fide, & an- ro- cationem, id est, ante Baptismum, quo solo vocari possunt in- fantes, quid est aliud, nisi contra verbum Dei fingere novam iustificationem?

Q^UARTA propositio *Infantibus in Baptismo infunditur habitus fidei, spei, & charitatis.* Hæc INPRIMIS certa est Ca- tholicis ex auctoritate Conciliorum, & doctorum. Nam licet aliquando disputatum fuerit, an infantes reciperent cum gra- tia iustificante habitus harum virtutum, tamen semper fuit communior sententia, infundi paruulis per Baptismum hos habitus. Ita enim S. Thomas 3. part. quæst. 69. art. 6. item Sco- tus, Durandus, Gabriel, & ceteri verè omnes in 3. dist. 23. Quocirca Conciliū Viēnense generale, vt habemus Clementi 1. de summa Trinitate, & fide Catholica, definit hanc senten- tiam esse probabiliorem, & magis conformem testimonio tam vererū, quam recentium Theologorum, Neque hæc sen- tentia sorduit Tridentino Concilio, vt audacter mentitur Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 261 Nam licet Concilio Tridentinum non fecerit mentionem Concilij, Viēnensis tamen illam ipsam sententiam recepit, ac definit vt certam. Nam sess. 5. in decreto de peccato originis, definit infantes in Baptismo iustificari, ita vt si moriantur in eo statu, nihil sit, quod eos ab ingressu cœli remoretur. Deinde sess. 6. cap. 7. de- finit Concilium, in Baptismo infundi cum remissione pecca- torum hæc omnia dona, fidem, spem, & charitatem, eaque menti in hære.

S^ECUNDO, potest hæc eadem sententia colligi ex Scriptu- ris, quibus supra probauimus, sine fide paruulos non saluari. Cum enim constet, fidem propriè non significare, nisi actum, vel habitum, & simul constet in paruulis actum fidei esse non posse, certè sequitur, vt in eis sit habitus. Item ex Scripturis su- pra probauimus, infantes rectè baptizari, & per Baptismum iustificari, & saluari. Item constat ex Scripturis, iustificationem nullam esse sine fide. igitur constare etiam debet, infantes ha- bere saltem habitualem fidem.

TERTIO,

TER TIO, probatur ex Patribus, qui licet non meminerint expresse horum habituum, tamen aliis verbis idem dicunt. Primum enim omnes Græci, & multi Latini dicunt Baptisma esse illuminationem, & qui baptizantur, illuminari. Vnde etiam Augustinus tractat. 44. in Ioannem dicit, cæcum natum, cum a Christo fuit inunctus, factum esse quodammodo Catechumenum; cum fuit illuminatus, fuisse quodammodo baptizatum. Id autem Patres sine dubio dicunt propter fidem, quæ in Baptismo recipitur, quæ est lumen cordis, vt exponit S. Thomas 3. parte quæst. 69. artic. 5. Et idem colligitur ex illo Actor. 16. *Fide purificans corda eorum.* Et denique, quia sola fides ad intellectum pertinet ex virtutibus Theologicis, in quibus consistit iustificatio, quæ acquiritur in Baptismo. At non recipitur in Baptismo actus fidei. Actus enim præcedit in adultis, vt dispositio; in infantibus nullus est fidei actus, igitur Baptismus illuminat ratione habitus, qui in eo infunditur. Adde quod Augustinus lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione, cap. 26. in fine, affirmat infantulos per Baptismum non solum purgari, sed etiam illuminari, quod, vt dictum est, non nisi per fidem fieri potest.

QUARTO, probatur ratione. NAM paruuli baptizari verè dicuntur, & sunt fideles, vt Augustinus docet, lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione, cap. 33. & Concilium Tridentinum, sess. 7. can. 13. de Baptismo. At fideles non dicimur ab actu sed ab habitu fidei: alioqui cum dormimus, aut etiam cum vigilamus, sed de fide non cogitamus, non essemus fideles. Vnde AUGUSTINVS loco citato, cum dixisset paruulos esse fideles, addit; *Hoc enim eis acquiritur per virtutem Sacramenti, & offerentium responsonem.* Vbi apertissimè significat paruulos dici fideles, tum ab habitu, qui infunditur virtute Sacramenti, tum ab actu fidei alienæ.

ITEM, Deus in nobis habitat per fidem & charitatè, Ephes. 3. *Christum habitare per fidem in cordibus vestris.* 1. Ioan. 4. *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* At in paruulis baptizatis Deus habitat, vt Augustinus docet in epistola 57. ad Dardanum: igitur habent etiam paruuli baptizati illa dona saltem quoad habitum.

DENIQUE, Deus infundit paruulis suis occultam gratiam, cum baptizantur, vt Augustinus docet lib. 1. cap. 9. de peccatorum

rum

rum meritis, & remissione. Sed gratia iustificationis infusa in cordibus, consensu omnium Theologorum, aut est charitas cum fide, & spe; aut certè est quædam alia qualitas, cum qua infallibiliter coniunctæ sunt tres illæ virtutes.

5. *Q*UINTA propositio: *Paruuli actu credunt, partim re ipsa dum baptizantur, partim aliena fide.* PRIOR pars est Augustini lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione, cap. 17. ubi dicit, infantibus ipsum baptizari esse credere, quia nimirum ipsa actio est fidei professio. Similia habet epistola 23. Quæ admodum etiam de sanctis Innocentibus Ecclesia loquitur, cum ait, eos non loquendo, sed moriendo confessos esse. Neque de hac re vlla potest esse controuersia POSTERIOR pars est contra temeritatem Illyrici, Kemnitij, & aliorum, qui errorem Papisticum esse volunt, baptizari paruulos in fide Ecclesiæ. Sufficit autem ad hanc assertionem probandam, consensus Patrum. Ita enim docet Iustinus quaest. 56. Dionysius de Ecclesiastica hierarchia, cap. 51. Ambrosius, vel quicumque est auctor, in cap. 11. ad Hebr. Augustinus lib. 3. de libero arbitrio. cap. 23. ubi dicit, hanc esse totius Ecclesiæ sententiam. Item epistola 23. 57. & 105. lib. 4. de Baptismo, cap. 24. & 25. serm. 10 & 14. de verbis Apostoli, Prosper de vocatione Gent. lib. 2. cap. 8. & Bernardus serm. 66. in Cantica. & denique Concilium Tridentinum, sess. 7. can. 13.

Est autem hoc loco *OBSERVANDVM*, duplicem fidem requiri in Baptismo. *ACTVALEM VNAM*, quæ præcedit Baptismum, vt dispositio quædam; & ea est, quæ exigitur à baptizandis, cum iubentur recitare Symbolum, & interrogantur an credant. Quæ quidem, vt plurimum, iudicio grauium doctorum, non est ex habitu fidei, sed ex auxilio speciali Dei. Vnde Carechumeni cum ista fide adhuc non dicuntur fideles à Patribus: *ALTERA* est, quæ sequitur Baptismum, quæque est pars essentialis iustificationis, & non est actus, sed habitus, & hanc intelligunt baptizandi, cum interrogati, quid petant, respondent: *Fidem vitam æternam præstantem*, vt habemus in Concilio Tridentino, sess. 6. cap. 7. & in libris, qui tractant de ritu Baptismi. Iam igitur, cum Patres dicunt, paruulos baptizari in fide parentum, aut Ecclesiæ, non loquuntur de fide posteriore, sed de priore. Et cum dicimus paruulos baptizari in fide parentum, non est sensus, paruulos iustificari formaliter,

aut esse fideles aliena fide; vt perperam colligunt Kemnitius, & Illyricus locis citatis, vbi etiam perperam citant illud Habachuc. 2. *Iustus ex fide sua viuit.* Non enim vllus Catholicorum docuit vnquam, paruulos viuere fide aliena, sed sua habituali. Neque etiam est sensus, vt exponit Lutherus, paruulis impetrari fidem qua iustificentur, à fide & precibus offerentium, & Ecclesiæ. Fidem enim iustificantem habent paruuli infusam ex opere operato Sacramenti, non ex opere operantis ministri, aut Ecclesiæ. Sed sensus est, fidem actualem, quæ requiritur vt dispositio ad Sacramentum, non haberi à paruulis propriam, sed alienam,

DICES; Quid prodest paruulo fides aliena? **RESPONDEO;** Multum omninò prodest, **PRIMUM** enim eos ad Baptismum adducit Vt enim adulti, nisi credant, ad Baptismum non veniunt; sic etiam nisi parentes, aut aliqui alij, qui infantum curam gerunt, credant, non eos ad Baptismum deferent. Itaque sicut propria fides vnicuique prodest, quia est causa proprii Baptismi; ita fides aliena prodest infanti, quia est causa, vt infans baptizetur. Et contra infidelitas patris multum obest infanti, quia est causa, ne ille baptizetur. Atque hanc utilitatem persequitur Prosper loco citato. **ALTERA** utilitas est, quod hoc modo Deum honorant, & colunt, dum fidem profitentur, & Satanæ abrenunciant, & implent, quæ ad ritum Baptismi pertinent, saltem per os alienum. Habet enim Deus ratum hoc obsequium per alios præstitum, cum ipsi per se non possunt. Et hoc est, quod sæpe inculcat Augustinus locis citatis.

Ex quibus omnibus colligitur, fidem alienam non esse ita necessariam, vt non sit Baptismus verus, aut fructuosus, si ea desit, quandoquidem non est de essentia iustificationis, vel Baptismi; ramen esse necessariam ad solennitatem ritus, ac cærimoniam, & sæpe, vt diximus, ad ipsum Baptismum paruulis tradendum; quia si nemo haberet fidem, nemo curaret paruulos baptizari. Superest argumenta ipsorum soluere, quæ pauca sunt, & leuia.

Argumentum **PRIMUM** Lutheri est contra primam propositionem: *Si infantes non crederent, illudereretur Sacramenti sacrilego mendacio, dum responderetur pro infante, Credo.* **RESPONDEO;** Nullum est tibi mendacium. Non enim

enim qui responder, *Credo*, significat infantem credere proprio actu, sed alieno. Ut enim Augustinus loquitur serm. 10. de verbis Apostoli: *Accommodat mater Ecclesia infantibus aliorum pedes, ut veniant; aliorum cor, ut credant; aliorum linguam, ut confiteantur.* Idque non iniuria, cum peccato alieno pragrauentur, id est, ab alio contracto, licet sit veritas proprie inherente.

2. SECUNDUM argumentum: Matth. 18. *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt. Igitur pusilli credunt.* RESPONDEO, Pusilli, de quibus loquitur Evangelium, non infantes, sed pueri grandiores erant. Nam vocavit eos Dominus ad se; & scandalizari posse dixit; at veniens suis pedibus, & scandali capacem esse, infantibus non convenit.

3. TERTIUM argumentum contra secundam propositionem: *Ioannes Baptista exultavit in utero*, Luc. 2. *Non videtur mirum, si habeant infantes novos motus.* Respondeo primo, exemplum unum non facere regulam generalem, ut Augustinus de hac ipsa re loquens testatur epist. 57. At quia Kenotius dicit, hoc exemplo non se probare velle, id ita esse in omnibus infantibus, sed tantum esse posse. Respondeo secundo, Ioannem Baptistam non habuisse motum sine cognitione, ut isti fingunt. Nam ut Ambrosius, & Beda in commentario eius loci, testantur, Ioannes cognovit Domini presentiam & inde exultavit. Ipsum quoque Evangelium, dicitur ait, exultasse illum in gaudio, satis aperte docet, illum non caruisse cognitione.

4. QUARTUM argumentum, contra eandem propositionem: *Infantes salvari possunt, dicente Domino, Marc. 10. Non si quis acceperit regnum caelorum, sicut paruulus, non intrabit in illud. Igitur oportet infantes recipere Spiritum sanctum, & proinde aliquam eius operationem. At non possunt recipere fidem cum cognitione; ergo novum motum sine cognitione.* RESPONDEO, ultima consequentia nihil valet; possunt enim recipere, & re ipsa recipiunt infantes habitum fidei, qui neque est fides cum cognitione, neque motus sine cognitione.

CAPVT XII.

Qui sint veri, aut falsi effectus Baptismi.

SEQVITVR SEPTIMA controuersia de effectu Baptismi. Duæ sunt autem quæstiones de hac re. VNA de veris effectibus, quos agnoscunt Catholici. ALTERA de falsis effectibus, quos aduersarij Baptismo tribuunt.

Veri effectus apud Catholicos tres sunt. PRIMO enim Baptismus tollit, ac delet verè omnem culpam, & pœnam. SECUNDO confert ex opere operato gratiam, & dona diuina, quibus verè, & formaliter iustificatur homo. TERTIO imprimat indelebilem characterem, ob quem reiterari non potest. Ad hos reuocantur illi quos Patres enumerant, & maxime Nazianzenus oratione in sanctum lauacrum, & Chrysostomus homil. I. ad Neophytos, vt quod faciat animam pulchram, Deo dilectam, splendentem, quod eam obsignet regio sigillo, quod faciat hæredem Dei, quod aperiat regnum cœlorum, & similia. Aduersarij PRIMVM effectum negant; dicunt enim peccata per Baptismum non verè tolli, sed tantum non imputari. SECUNDVVM etiam negant. Nolunt enim iustificari hominem ex opere operato per Sacramenta, sed solum per fidem. TERTIVM absolutè negant, & idcirco non possunt sufficientem causam reddere, cur Baptismus non repetatur. Sed de duobus effectibus posterioribus satis multa diximus in disputatione de Sacramentis in genere: solum de primo hic agendum est. Atque hæc erit PRIMÆ quæstio; An Baptismus verè tollat peccata.

Porro aduersarij alios quinque effectus Baptismi enumerant. PRIMVM, quod baptizatus non possit damnari, etiam si velit, nisi nolit credere. SECUNDVVM, quod Baptismus liberet ab obedientia diuinæ legis. TERTIVM, quod liberet ab humanarum legum obseruatione. QVARTVM, quod liberet ab omnibus votis. QVINTVM, quod sola memoria Baptismi iustificet à peccatis, quæ fiunt post Baptisma. Qui certè non tam sunt Baptismi effectus, quam Lutheranorum errores; ac merito damnantur à Cœcilio Tridentino, sess. 7. totidē canonibus, id est, 6. 7. 8. 9 & 10. De his igitur effectibus erit altera quæstio.

CAPVT XIII.

Quòd Baptismus verè tollat peccatum.

QUOD igitur attinet ad PRIMAM quæstionem, sive hæresis antiquissima Origenistarum, peccatum non tolli per Baptismum, sed solum regi: tolli per peccata tandem per mortem. Ita habet Proculus quidam Origenista apud Epiphanium hæres. 64. vbi etiam ponit refutationem huius hæresis ex libro S. Methodij Martyris de resurrectione. Similem hæresim postea excitatum Messaliani, teste Theodoro lib. 5. de fabulis hæreticorum. Item rursus alij quidam tempore S. Gregorij, vt ipse refert lib. 9. epist. 39. ad Theoctistam Patritiam.

Hoc nostro seculo idem docent omnes Luherani. Nam Lutherus ipse artic. 2. exiis, quos anno XX, Leo X. damnauit sic ait: *In puero post Baptismum negare remanens esse peccatum, est Paulum, & Christum simul conculcare.* Deinde assert. eiusdem articuli: *Aliud est, inquit, omnia peccata remitti, aliud omnia tolli; Baptismus omnia remittit, nullum penitus tollit, sed incipit tollere.* Similia habet Ioannes Calvinus in Antidoto Concilij Tridentini, sess. 5. vbi recitat decretum de peccato originis: *Manet, inquit, vere peccatum in nobis, neque per Baptismum statim vno die extinguitur, sed quia deletur reatus, imputatione nullum est.* Idem habet lib. 4. Institut. cap. 15. §. 10. & 11. Idem etiam Philippus in Apologia 2. artic. Confessionis Augustanæ. Vbi NOTANDUM est insigne mendacium. Sic enim Philippus: *Augustinus ait Peccatum in Baptismo remittitur, non vt non sit, sed vt non imputetur.* Atque hoc idem dixerat Lutherus in assert. 2. & Ioannes Roffensis, conuincit eum mendacij, ostendens Augustinum non hoc dicere. Editus est autem liber Roffensis anno M. D. XXIII. & tamen Philippus anno M. D. XXX. iterum idem mendacium protulit. Præterea testatur Cochleus in discussione Confessionis Augustanæ, artic. 2. ipsum Philippum ab Eckio conuictum, & confessum esse, locum Augustini malè esse citatum: & tamen idem mendacium toties detectum, & confutatum, iterum scripserunt in libro Concordiæ Latino, pag. 59. edito anno M. D. LXXX. & semper repetunt eum

cum Apologiam illam imprimunt. Denique Martinus Kemnitius in Exam. 5. sess. Concilij Tridentini pag. 430. & seq. idem defendit, quamvis magis cautè. Fatetur enim primò remitti in Baptismo omnia peccata, quin etiam tolli, ac deleri, & solùm restare reliquias quasdam peccati originalis. Deinde tamen addit illas reliquias esse quiddam, quod malum sit, & malum culpæ, & secundum Scripturas peccatum dicatur, & quod hominem damnare posset, si Deus imputare illud vellet. Quod est dicere; Peccatum in Baptismo remitti, non quia tollitur, sed quia non imputatur.

Contra hunc errorem gravissimum, & perniciosissimum statuit Concilium Tridentinum, sess. 5. decretum, quo affirmat per Baptismum tolli re ipsa id omne, quod habet in homine rationem peccati.

Et autem hic OBSERVANDUM, fundamentum aduersariorum non esse aliud, nisi quia putant ipsam concupiscentiam, quam certum est manere etiam in baptizatis, usque ad mortem esse verè, & propriè peccatum, licet ei non consentiamus, sed repugnemus. Quæ quidem quæstio non est huius loci, sed tractari solet, & a nobis tractata est in disputatione de peccato origenis. Et quia ita coniuncta est illa cum ista, ut vna explicata, etiam altera terminetur; potuisset fortasse hoc loco ista quæstio præteriri: tamen quia alia sunt argumenta, quibus probatur Baptismum tollere omnia peccata; & alia, quibus probatur concupiscentiam non esse peccatum, nisi improprie, idèd visum est hic tractare propositam quæstionem, licet, ut dixi, ex definitione vnius consequatur etiam alterius definitio.

PRIMO igitur probatur ex Scripturis, Baptismo re ipsa tolli omnia peccata, ita ut non solùm non imputetur, sed nec sit, quod imputari possit ad culpam. Et quia Scripturarum testimonia plurima sunt, reducam ea ad aliquot capita.

PRIMUM est eorum, quæ habent vocabula mundandi, lauandi, tollendi, delendi, auferendi, & similia, quæ in primis pugnant cum modo loquendi aduersariorum, ac præsertim Lutheri; & præterea non possunt nisi ineptissime exponi per non imputari. Non enim dicitur rectè quis tollere ab alio ignorantiam, vel malitiam, quia ignoscit illi, quod aliquid ignoranter, aut malitiosè fecerit. Loca hæc sunt, Psal. 50. Dele iniquitatem,

ratem. Amplius laua me. Michea 7. *Auferis iniquitatem*
 Ioan. 1. *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Ephes. 5.
Mundans eam lauacro. Kemnitius in Examine pag. 501 re-
 spondet, Paulum non dixisse, *Mundauit*, sed, *Mundans*, quia
 quotidie ea mundat, donec exhibeat eam in die iudicij glo-
 riosam. At non considerauit Kemnitius illud, quod sequitur:
Lauacro aqua in verbo uitae. Mundatio enim per lauacrum
 aquae, id est, per Baptismum non fit quotidie, nisi in diebus
 hominibus, qui veniunt ad Baptismum. Solum enim bap-
 tur quisque semel, & tum mundatur, & efficitur sine macula
 & ruga, quamuis Christus id quotidie faciat in diuersis, in
 die iudicij totum corpus suum, id est, omnes electos exhibeat
 sine macula, & ruga.

SECUNDUM caput est eorum locorum, qui dicunt tolli
 maculas, aut inquinamenta, aut iniquitates. Nam secundum
 aduersarios non tollitur per Baptismum peccatum, nisi quod
 reatum, id est, quoad obligationem ad poenam; manere ob-
 rem volunt ipsam peccati foeditatem, quae erat causa illustra-
 atus. Voces autem: *Maculae, inquinamenti, iniquitates,* &c.
 milia, non significant reatum, id est, obligationem illam, quae
 potest tolli per non imputationem, sed significant ipsam fo-
 ditatem, quam illi manere volunt. Cant. 4. *Tota pulchra est*
amica mea, & macula non est in te. Similis locus est Euan-
 gelij, Ioan. 13. *Qui lotus est, non indiget, nisi, ut pedes lauetur;*
sed est mundus totus. Ponderat hunc locum Gregorius lib. 10.
 epist. 39. Non enim vere potest dici mundus totus, in quo aliquid
 quid relinquitur, quod maculae rationem habeat. Ezech. 36.
Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab
omnibus inquinamentis vestris. Ephes. 1. *Elegit nos, ut esse-*
mus sancti, & immaculati. Coloss. 1. *Reconciliauit vos in*
corpore carnis eius per mortem, exhibere vos sanctos, & im-
maculatos, & irreprehensibiles. Vbi vides, non solum non
 habere maculam, sed nec aliquid, unde reprehendi possint.
 Quod intelligitur quantum attinet ad ipsam iustificationem
 à Deo acceptam; nam postea bene possunt homines labi, &
 facere digna reprehensione. Ex quo tollitur euasio Kemnitij,
 qui respondet, pag. 496. & seq. obiciendo alia loca, ubi iube-
 mur emundari ab omni inquinamento carnis, & spiritus, 2o
 Corinth. 7. & exuere veterem hominem, & induere nouum.
 Ephes.

Ephes. 4. & Coloss. 3. Sed hæc & similia intelliguntur, vel de peccatis, quæ postea fiunt, vel de mortificatione sensuum, & inclinationum, quæ ad malum prouocant, licet formaliter peccata non sint.

TERTIVM caput est ex figuris Baptismi. Nam multiplex figura præcessit. VNA, in Circumcisione, Col. 2. ALTERA, in mari rubro, 1. Corinth. 10. TERTIA, in Iordane sanante lepram, 4. Reg. 5. QUARTA, in suffocatione porcorum, Matt. 8. quam allegat Nazianzenus orat. in sanctum lauacrum. QUINTA, in probatica piscina, Ioan. 5. SEXTA, in lotionem, & curationem cæci nati, Ioan. 9. quam explicat Augustinus, tract. 44. in Ioan. At in Circumcisione verè, non autem per solam imputationem abscindebatur caro. In mari rubro, verè, & propriè suffocati sunt Ægyptij, quibus antè Hebræi teruebant. Quare S. GREGORIUS lib. 9. epist. 39. hunc locum tractans: *Qui, inquit, dicit, peccata in Baptismate, non funditus dimitti, dicat in mari rubro Ægyptios non veraciter mortuos.* Idem quoque de aliis dicendum est.

QUARTVM caput continet ea loca, quæ comparant mundationem iustificationis rebus verè, & propriè mundis. Psal. 50. *Lauabis me, et super niuem dealbabor.* Isaia 1. *Si fuerint peccata vestra, ut coccinum, sicut nix dealbabitur: et si fuerint rubra, ut vermiculus, sicut lana alba erunt.* Isaia 44. *Deleui ut nubem iniquitates tuas; et quasi nebulam peccata.* At certè cum solaris radius dissoluit nebulas calore suo, ita eas euanescere facit, ut nihil remaneat tenebrarum, sed cælum verè serenum appareat.

QVINTVM continet similitudinem peccati originalis, Rom. 5. *Sicut per vnus inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita per vnus obedientiam iusti constituentur multi.* At illi verè constituuntur peccatores, & verè iustitiam amittunt, non sola imputatione. Ioan. 3. *Quod natum est ex carne, caro est; quod natum est ex spiritu, spiritus est.* Illi verè sunt carnales; igitur isti verè spirituales. Confirmatur ex illo, 1. Corinth. 5. *Sicut in Adam omnes moriuntur; ita in Christo omnes uiuificabuntur.* Hic locus intelligitur de vera morte, & vera resurrectione; igitur etiam loca supra citata de vero peccato, & vera iustificatione.

SEXTVM continet similitudinem mortis Christi, Rom. 6.

Consepulti sumus cum Christo per Baptismum morte. Eri-
dem: Si mortui sumus, quomodo vivimus in illo? Idem repe-
titur, Colos. 2. de quo loco AUGUSTINVS in Enchirid. cap.
52 sic loquitur: *Quemadmodum in illo vera mors facta est,
sic in nobis vera remissio peccatorum: & quemadmodum in
illo vera resurrectio, ita in nobis vera iustificatio.* At Chri-
sti mors, & resurrectio vera fuerunt omnibus modis, & ex-
tem vera, quoad aliquid, & quoad aliud falsa; igitur & re-
missio peccati vera mors est peccati, non quoad reatum tan-
tum, sed quoad omnia, quæ peccati rationem habent.

SEPTIMUM continet ea, quæ docent, Baptismo nos rena-
sci. Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto.*
Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis.* Colos.
2. *Cum essemus mortui propter delicta, cõiuificauit nos Chri-
sto.* 1 Pet. 2. *Quasi modo geniti infantes.* At certè noua illa
generatio, & vita requirit veram mortem peccatorum, & ve-
ram mutationem internam, non autem solam imputatio-
nem. Quomodo enim verè sumus viuificati, & regenerati, si
huc mors in nobis manet?

OCTAVUM continet ea, quæ docent, non posse simul ha-
bitare lucem, & tenebras; peccatum & iustitiam. 1 Corinth.
*Non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ Demo-
norum.* 2 Corinth. 6. *Quæ societas lucis ad tenebras? quæ
participatio iustitiæ cum iniquitate? quæ conuentio Christi
Belial? qui autem consensus templi Domini cum idolo? Vt
enim estis templum Dei viuus.* At aduersarij volunt simul
Diabolum in nobis habitare per peccatum, quod verè semper
est in nobis, & Christum per iustificationem. Respondet Tertu-
llianus, pag. 501. Paulum docere non posse esse peccatum mor-
tale simul cum iustitia fidei: Papistas autem perperam hæc
loca intelligere, qui inde deducunt non posse simul consiste-
re vetustatem, & nouitatem; carnem, & spiritum. At in vtro-
que fallitur. Nam cum fatetur non posse esse peccatum mor-
tale cum iustitia fidei, id intelligit de mortali, non secundum
naturam suam, sed ex misericordia Dei non imputante. Vult
enim cum Magistro suo Lutero semper esse in nobis pecca-
tum dignum ex se morte eterna, sed in credentibus fieri remia-
le, quia Deus non imputat. At hoc ipsum est contra Paulum.
Quia si verè est in nobis post Baptismum peccatum natura
sua

sua mortale; ergo est in nobis iniquitas; ergo tenebræ; ergo Belial: ergo est conuentio luci ad tenebras, iustitiæ ad iniquitatem, Christo ad Belial; non enim iniquitas desinit esse iniquitas, quia non ponitur, vt notum est. Porro Catholici non negant esse in homine vetustatem carnis, & nouitatem spiritus, cum fateantur esse in nobis concupiscentiam, quæ est lex membrorum pugnans cum lege mentis, ad Rom. 7, sed eam negant esse peccatum, nisi quando libera voluntate eius desideris consentimus.

NONVM caput continet ea loca, quæ docent, Deo odio esse peccata. Psal. 5. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem.* Psal. 44. *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem.* Sap. 14. *Odio est Deus impius, & impietas eius.* Ex his enim locis efficitur, vt aut Deus in iustificatione penitus tollat peccata, ita vt nihil sit, quod odio habere possit; aut certè nihil omninò remittat, ne obligationem quidem ad pœnam. Si enim peccatum maneret, Deus illud odisset; si odisset, punire vellet; si punire vellet, non ignosceret. Itaque dicere Deum non imputare peccata, quæ verè manent, atque ea nolle punire, est manifesta contradictio secundum Scripturas sanctas, quæ Deum hostem, & vindicem peccatorum seuerissimum vbique describunt.

Argumenta aduersariorum non aliud probant, nisi concupiscentiam esse verè peccatum, licet ei nõ consentiamus. Quæ omnia soluta sunt à nobis in disputatione de peccato originis.

CAPVT XIV.

Quod Baptismus non faciat homines impeccabiles.

NUNC ad effectus Baptismi, quos aduersarij confingunt, veniamus. Et quoniam ea ferè omnia, quæ hic dicenda essent, ad alia loca propriè spectant, & hic solùm tractantur propter canones Concilij Tridentini de Baptismo; solùm breuissimè rem attingemus, tot propositionibus constitutis, quot sunt Concilij canones.

ATQVE

f 3

Sit

Sit igitur PRIMA propositio: *Baptismus non id efficit, ut baptizati non possint gratiam Dei amittere, nisi nolint credere.* Hæc expressè habetur can. 6. Concilij. Sunt autem quædam breuiter annotanda. PRIMVM, fuisse olim duos errores apud veteres. VNVS fuit Iouiniani, qui, vt referunt Hieronymus, lib. 2. contra Iouinianum, & Augustinus libro de hæresibus, cap. 82. docuit, *hominem verè baptizatum non potè amplius peccare, & si fortè peccat, non fuisse tinctum, nisi aqua.* Argumentum præcipuum erant illa verba, 1. Ioan. 3. *Omni qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quia semel ipse in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est.* Et 1. Ioan. 5. *Qui natus est ex Deo, non peccat, sed generatio Dei conseruat eum.* Refellit hunc errorem accuratè S. Hieronymus loco notato; & certè Scripturæ diuinæ passim occurrunt, vt illa Rom. 11. *Tu fide stas, noli altum sapere, sed time, &c.* Et Hebr. 6. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, &c.* Et Pet. 2. *Melius erat eis non cognoscere veram iustitiam, &c.* Denique, Actor. 8. aperte legimus, *Simonem credidisse, & Baptismum suscepisse: & tamen ibidem legitur eius ruinam.* Porro testimonia ex epist. Ioannis accipienda sunt in sensu composito, quemadmodum & illud, Matth. 7. *Non potest arbor bona malos fructus facere: nimirum dum manserit arbor bona.* Solùm enim vult Ioannes ostendere, non posse consistere veram iustitiam & charitatem cum peccato mortali, proinde non esse iustum, qui male agit. Ita exponunt Augustinus, tract. 5. in epistola Ioannis, & Hieronymus lib. 2. in Iouinianum.

ALTER error quorundam fuit, qui, vt Augustinus refert, lib. 21. de ciuitat. Dei, cap. 25. docebant baptizatos non potè damnari, etiamsi perditissimè viuerent, modò ab Ecclesia Catholica non recederent. Refellit hanc errorem Augustinus ibidem ex clarissimis testimoniis Scripturarum: & præterea librum integrum scripsit contra errorem, qui inscribitur, *De fide, & operibus.* Scripturæ præcipuæ sunt, Rom. 8. *Si secundum carnem vixeritis, moriemini.* 1. Corinth. 6. *Nolite errare: neque fornicarij, neque fures, neque adulteri, &c. regnum Dei possidebunt.* Et similia habentur, Gal. 5. Ephel. 5. 1. Thes. sal. 4. 1. Timoth. 6. & alibi, quæ omnia dicuntur baptizatis, vt ex iisdem locis patet.

NOTA

NOTA SECUNDO, utrumque errorem aliqua ex parte hoc nostro seculo instauratum esse. Nam PRIOREM errorem instauravit Ioannes Calvinus, qui hominem semel verè iustificatum docuit, non posse vnquam excidere à gratia, & salute. Nam in Antidoto Concilij Tridentini, sess. 7. can. 7. de Baptismo, dicit, Baptismo tanquã Dei chirographo nos certiores reddi de perpetua adoptionis gratia: & lib. 3. Instit. cap. 2. §. 11. & 12. docet, veram fidem semel habitam amitti non posse, esseque donum electorum proprium. Sed refutatio istius erroris, non est præsentis loci: non enim id ipse tribuit virtuti Baptismi, sed prædestinationi. Interim repugnat Scripturis apertissimè Caluini sententia, cum Actor. 8. Simon Magus crediderit, & baptizatus fuerit, & paulò post à fide, & charitate exciderit. Et præterea, si verum esset, quod vult Calvinus, nulli vnquam fuissent Apostatae, nec vlli ex Catholicis hæretici fierent, quod non solum pugnat cum totius orbis terræ consensu, sed etiam cum Scripturis. Actor. 20. *Ex vobis ipsis exurgēt viri loquentes perversa, ut abducant discipulos post se.* 1. Timoth. 4. *Quidam circa fidem naufragauerunt.* 1. Timoth. 4. *In nouissimis temporibus discedent quidam à fide.* Et cap. 6. *Radix omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes, errauerunt à fide.* Et 1. Ioan. 2. *Ex vobis exierunt.*

POSTERIOREM errorem instauravit Lutherus in lib. de captiuit. Babylon. cap. de Baptismo, vbi habet illa ipsa verba, quæ Concilium in suo can. 6. damnauit. Nec ab ea sententia discordant eius discipuli, etsi modum loquendi non probent. Tribus enim modis potest intelligi illa propositio: *Non potest homo damnari, nisi nolit credere.* PRIMO, ut sensus sit, nullum esse peccatum verè, & in se mortale, nisi incredulitatem. Et hoc non docent aduersarij, immò è contrario, contendunt omnia opera etiam optimè facta, esse peccata mortalia, si secundum rigorem iustitiæ iudicentur à Deo. Vnde Kemnitius in censura canonis 6. Concilij Tridentini, probat ex Scripturis, multa peccata damnare posse hominem præter incredulitatem.

SECUNDO, ut sensus sit, peccata omnia, ita esse coniuncta cum infidelitate: & contra, fidem ita coniunctam esse cum iustificatione, ut non possit fides consistere cum vlllo peccato mortali: proinde qui habet fidem, nullum habere peccatum,
nec

nec posse perire, & contra, quicumque peccat, hoc ipso carere fide. Quod quidem simile est ei, quod Catholici dicunt de charitate: Charitas enim reuera non potest consistere cum peccato mortali, & idè nemo perit cum charitate, & nemo saluatur sine charitate. Hunc sensum vult esse Kemnitius illius Lutheranae propositionis in 2. parte Examinis, pag. 111, & sequentibus, vbi dicit, Lutherum nunquam sensisse non amitti gratiam praesentem per quodlibet peccatum mortale, sed id sensisse, posse hominem per veram fidem statim redire ad gratiam. Vt enim peccata destruunt fidem, ita fides reuiuiscens destruit omnia peccata.

TERTIO modo potest intelligi ea propositio, vt sensus sit, posse hominem simul dum peccat, retinere fidem, & per hoc non amittere Dei gratiam praesentem: quia licet peccata ex natura sua hominem reum facerent, & Dei inimicum, tamen fides permanens in corde facit, ne imputentur, & non damnent. Hunc sensum fatetur Kemnitius esse Epicuræum, & meritò damnatam à Concilio eam propositionem in hoc sensu, quod etiam fatetur Calvinus in Antidoto huius canonis 6. Hinc enim datur licentia hominibus baptizatis peccata, quæuis peccata, modò simul credant ea sibi non imputari. Sed nullo modo Kemnitius concedit hanc fuisse mentem Lutheri.

NOTA TERTIO, rectissimè à Concilio damnatam esse illam Lutheri sententiam. Nam & dicta est à Luthero in lectu tertio, licet noli Kemnitius: præterea hæretica est etiam in secundo sensu, quem Kemnitius, & Calvinus admittunt. Ac PRIMUM fuisse illam mentem Lutheri, patet ex his locis. In libro de Babylonica captiuitate, cap. de Baptismo, postquam dixerat, hominem baptizatum non posse damnari, nisi nolit credere, subiungit: *Nulla peccata eum possunt damnare, nisi sola incredulitas: cetera omnia si redeat, vel stet fides, in promissionem diuinam baptizatio factam, in momento absorbentur per eandem fidem.* Hæc ille. Vbi vides, eum dicere, si redeat, vel stet fides. Putauit igitur Lutherus posse stare fidem, dum quis peccat, & per eam fidem, peccata non imputari, etiam dum fiunt; quanquam Kemnitius non bona fide hanc sententiam referrens, omisit illud; *vel stet fides.* Item in libro de libertate Christiana: *Non facit, inquit, per* sonam

sonam bonam nisi fides, nec malam, nisi incredulitas. Item in quaestione, An opera faciant ad salutem, hæc est prima assertio: *Vt nihil iustificat nisi fides, ita nihil peccat, nisi incredulitas.* Secunda assertio: *Iustificatio proprie est fidei quarto modo: et peccatum incredulitatis.* Item in libro de votis monasticis: *Credentis in Christum nulla sunt tam mala opera, quæ possint illum accusare et damnare.* Denique in 1. sermone super Euangelium feriæ 2. Pentecostes super illud: *Sic Deus dilexit mundum Vbi fides, inquit, est, ibi nullum nocet peccatum.* Et addit; Sic Deum nihili facere peccata credentium in se, quomodo pater nihili facit nugas ludentium infantium. Vbi apertè loquitur de peccatis, quæ actu fiunt, & vult ea non nocere, quia per fidem reguntur, vel excusantur.

Quo d autem etiam in secundo sensu falsa sit ea propositio, patet, quia repugnat Paulo, 1. Corinth. 13. *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Vbi Paulus docet, posse fidem esse sine charitate, & proinde hominem cum vera fide damnari. Respondet, Paulum loqui de fide miraculorum, non de fide iustificante. Contra, quia fides miraculorum nihil est aliud, nisi excellens fides Catholica, & iustificans suo modo. Vnde Paulus infra de eadem fide loquens, annumerat eam aliis virtutibus Theologicis: *Nunc, inquit, manet fides, spes, charitas.* Et hoc loco dicit: *Si habuero omnem fidem.* P R A E T E R E A, secundum Lutheranos nulla est ratio cur non possit fides ipsa iustificans manere cum peccato. Nam nihil est aliud, nisi fiducia diuinæ misericordiæ, ut ipsi passim definiunt. Quid autem prohibet, quò minus possit aliquis dum furatur, vel mœchatur, confidere, Deum non imputaturum eam actionem ad peccatum. D E N I Q U E, si potest cum fide manere peccatum factum, quod tamen verè peccatum est, & in iustificationis hæret, ut ipsi dicunt, cur non etiam peccatum, quod fit? certè si peccatum non posset consistere cum fide, id non esset ratione temporis præteriti, vel præsentis, sed ratione malitiæ, & sceleritatis ipsius peccati. At peccatum iam factum cum tota sua malitia, & sceleritate manet præsentis fide. Ergo fieri etiam potest præsentis fide. Quare coguntur, si principia sua destruere nölunt, admittere tertium illum sensum cum Luthe- ro: quem tamen fatentur Epicuræum esse ac meritò damnatum à Concilio Tridentino.

CAPVT XV.

Per Baptismum non liberari homines à seruanda lege Dei.

SEQVITVR ALTERA propositio de secundo effectu Baptismi: *Baptismus non id efficit, ut homo solus fidei debitor sit, non autem implende vniuersæ legi Christi.* Hęc habetur in 7. can. Concilij Trident. Est autem obseruandum PRIMO, duobus modis intelligi posse hominem baptizatum dici liberum à lege diuina seruanda. VNO modo, vt facere contra eam legem non sit iniustum, nec peccatum, quasi lex abrogata esset. Et hoc non docent aduersarij, quippe qui volunt omnia opera iustorum esse peccata, quia nunquam implent legem, vt oporteret. Et in hoc sensu fatetur Kemnitius in 2. part. Exam. pag. 216. rectè positum esse Concilij canonem, & contrariam sententiam esse blasphemam in ipsum Baptismum. Itaque de hoc sensu non est controuersia.

ALTERO modo intelligi potest, vt facere contra legem sit quidem peccatum, tamen non imputetur iis, qui fidem habent; nec pendeat iustificatio, aut salus ab impletione legis, sed à sola misericordia, quæ per fidem apprehenditur. Eiusmodi hoc sensu Lutherani omnes docent (licet alij timidiùs, alij liberiùs loquantur) non obligari Christianos ad legem diuinam, sed solùm ad fidem, immò in hoc constituunt summam libertatis Euangelicæ; vt patet ex lib. Lutheri de votis monasticis, vbi in hoc dicit consistere libertatem Euangelij, quòd quia conscientia sit libera ab omnibus operibus, non quidem faciendis (volunt enim ea fieri, vt fructus fidei) sed accusantibus, & defendentibus; quia nulla opera sunt tam mala, quæ credentem accusare valeant, & damnare; nulla tam bona, quæ eum queant defendere, & iustificare. Item in comment. 2. cap. ad Galat. instituit hunc dialogum: *Si conscientia diuina dicit, Peccasti; responde, Peccaui. Ergo Deus puniet, & damnabit; non. At lex Dei hoc dicit; sed nihil mihi cum lege. Quare? quia habeo libertatem.* Idem satis apertè docet Ioannes Calvinus, libro 3. Institut. cap. 19. §. 2. 4. & 7.

Nota SECUNDO, quid aduersarij de Concilij canone sentiant.

TYRAC

tiang

tiant. Calvinus in Antidoto Concilij, agnoscit canonem 7. Concilij, contra suam & suorum sententiam esse positum; & apertè contrarium profiteretur.

At Kemnitius in Examine eiusdem canonis fraudulenter agens, more suo, prætermittit eum sensum, in quo ipsi negare solent, obligari ad legem implendam: & perperâ exponit tam Concilij sententiâ: ut eam refellat, quàm Lutheri, ut eam defendat. Itaque duo dicit, PRIMO, Lutherum nō docuisse Christianos liberos esse ab obedientia legis Dei, sed id solum, gratiam Baptismi, & iustificationem non pendere à conditione obseruatę legis, quasi nemo iustificetur, nisi qui antea id meruit per integrâ legis obseruationem; sed gratis dari per fidem. SECUNDO dicit, Concilium definire voluisse, pendere iustificationem, quæ fit in Baptismo, à conditione legis impletæ. Et quia Concilium id non apertè dicit, colligit ipse hoc modo. Concilium mutuatur ex cap. 5. ad Galat. illam Phrasin: *Qui circumciditur, debitor est vniuersę legis faciendę.* Illa autem verba Paulus non dixit ex propria mente, sed ex mente, & abusu Pseudoapostolorum, qui putabant vniuersam legem esse implendam, ad hoc ut circumcisi gratiam Dei obtinerent. Ergo etiam Patres Concilij idem sentiunt de gratia Baptismi, nimirum, quòd pendeat à conditione impletæ legis Christi. Deinde fingit etiam duo sophismata Concilij pro isto dogmate, quæ & soluit. PRIMVM est, quia renunciamus in Baptismo Satanæ, & profiteremur nos Deo seruituros. Inde Concilium colligit gratiam Baptismi, non pendere à sola fide, sed etiam à conditione legis. SECUNDM, quia non baptizamur in Moysem, sed in Christum, id est, non in legem, sed in Euangelium. Concilij Patres pro nomine Euangelij, legem posuerunt, ut indicarent pendere à legis obedientia, gratiam Baptismi.

Sed vtrumque pronunciatum Kemnitij mendacio plenum est. AC PRIMVM Lutheri sententia tam disertè ab ipsomet Luthero expressa est, ut nullo modo excusari possit. Sic enim loquitur in libro de libertate Christiana: *Nullò opere, nullâ lege Christiano homini opus est, cum per fidem liber sit ab omni lege.* Item in argumēto epist. ad Galat. *Summa, inquit, ars, & sapientia Christiana est nescire legem, ignorare opera, & totam iustitiam actiuam.* Et infra: *Ad nouum hominē nihil pertinet lex.* Similia passim docet in commentario epist. ad Galat,

Galat,

Galat. in lib. de votis monasticis, & alibi. Denique coguntur velint nolint hoc dicere. Nam cum ipsi existiment legem esse impossibilem, & omnia opera etiam sanctissimorum hominum esse peccata, certè si salus penderet a conditione seruatae legis, nulli saluarentur omninò ex eorum sententia.

Quantumlibet igitur Kemnitius tergieretur, & mentitur, confiteri cogitur, nisi Papista fieri velit, non ita obligeat Christianos ad legem seruandam, vt ab eius obseruatione pendeat salus. Atque hoc ipsum est, quod Concilium damnat, & anathematizat. Nam mendacium est (vt ad SECVNDOM dictum Kemnitij veniamus) Concilij sententiam esse pendere gratiam Baptismi à conditione legis seruatae. Concilium enim hoc non dicit, nec vlllo verbo insinuat, sed contrarium disertis verbis in infinitis locis asseruit, ac præsertim, sess. 6. cap. 8. vbi dicit, nulla nostra merita esse ante gratiam iustificationis. Et in isto ipso canone 7. de Baptismo, perspicuè Concilium dicit, ab ipso Baptismo nasci debitum seruandæ Christi legis: ex quo manifestè colligitur non requiri ad gratiam Baptismi consequendam, conditionem legis seruatae, sed solum propositum seruandæ post Baptismum. Quod etiam multò antè docuerat Concilium II. Arausicanum, canone 25.

Ad coniecturam Kemnitij ex phrasi desumpta ex epist. ad Galatas respondeo. PRIMO, Concilium Tridentinum non citasse, nec nominasse epistolam ad Galatas. SECVNDO, in epistola ad Galatas, siue Paulus loquatur ex mente sua, siue ex mente aliorum, non haberi, ante Circumcisionem seruandam legem fuisse, sed post Circumcisionem. Id enim sonant illa verba: *Testificor omni homini circumcidenti, quod debitor est vniuersæ legi faciendæ.* Adde TERTIO, quod Kemnitius dicit, loqui Paulum ex abusu Pseudoapostolorum; quod etiam habet Calvinus in Antidoto Concilij ad hunc 7. canonem, esse manifestam Scripturæ deprauationem. Nam Paulus seridè testatur ita esse, vt dicit: *Testificor, inquit, omni homini, &c.* Itaque, si id falsum erat, vt Calvinus, & Kemnitius volunt, falsus testis fuit Apostolus Paulus.

Porro duo illa sophismata, quæ nomine Concilij Kemnitius sibi ipse obiecit, somnia sunt delirantis. Si enim vigilans, & ca-

& sanus fuisset, saltem argumenta finxisset, quæ haberent aliquam speciem argumenti. Illa autem nullam prorsus speciem habent. Ex eo enim, quod renunciamus in Baptismo Satanæ, & promittimus Deo nos deinceps seruituros, nullo modo colligi potest, pendere gratiam Baptismi à conditione impletæ legis; cum è contrario profiteamur illa abrenunciatione, & illa promissione, nos ante Baptismum seruisse Satanæ, & non Deo. Legem autem Christi non Euangelium, Concilium nominavit dedita opera, ut damnaret errorem Lutheranorū, qui Euangelium solam promissionem gratiæ esse volunt, non etiam legis nouæ promulgationem: cum tamen Christus ipse dixerit, Matth. ultimo: *Docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare omnia, quæcunque mandauimus vobis.* Vnde & Paulus Christi legem vocat, 1. Corinth. 9. *Cum ego sine lege non essem, sed in lege essem Christi.* Et Roman. 7. *Mente seruo legi Dei.*

Nota TERTIO, errorem, qui in 7. canone Concilij damnatur, quod videlicet non sint Christiani ita debitores legis, ut ab eius obedientia pendeat salus, refellendum esse in disputatione de iustificatione, tanquam in proprio loco. Interim tamen adferri posse apertissima Scripturarum testimonia. Nam Matth. 19. dicitur: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Rom. 8. *Debitores sumus non carni, ut secundum carnem viuamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis.* 2. Corinth. 5. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, sicut gesserit, siue bonum, siue malum.* Galat. 6. *Nolite errare, Deus non irridetur; quæ seminauerit homo, hæc & metet.* Denique nihil sæpius Scriptura clamat, quàm Deum unicuique datum secundum opera sua.

SED insignis omninò Lutheri responsio est ad hæc & similia loca in comment. 3. capituli ad Galatas: Cum illaqueant, inquit, te argumentis ex Scripturis pro defensione bonorum operum desumptis, simpliciter respondendum est; *Hic mecum est Christus, illic vobiscum Scripturæ testimonia, pro operibus.* Christus autem Dominus est Scripturæ, & bonorum operum. Item responde simpliciter; *Tu urges seruum, id est,*

Scripturam, quam relinquo tibi, ego urgeo Dominum, qui Rex est Scripturae. Egregia sanè solutio, quasi Christus, & Scriptura contraria sint, & non potius Christus per Scripturam nos alloquatur. Vt omittam, quod hic ille est Lutherus, qui in libro de abroganda Missa, & in omnibus ferè scriptis suis, sola Scriptura fretus contemnit omnes Patres, omnia Concilia, omnem Ecclesiam & totius orbis terrarum consuetudinem. Nimirum illud assequi voluit, ut ipse vnus non solum pro omnibus Patribus, & Concilijs, sed etiam pro omnibus diuinis literis haberetur.

CAPVT XVI.

Per Baptismum non liberari homines ab obligatione legis Ecclesiasticæ.

TERTIA propositio: *Non liberat Baptismus homines ab obligatione Ecclesiasticæ legis.* Hæc habetur in 8. can. Concilij, estque posita aduersus Lutherum, qui in libro de captiuit. Babylon. cap. de Baptismo, & alibi passim docet, non posse Papam, aut vllum hominum vnã syllabam statuere, qua obligentur conscientia hominum baptizatorum.

Vbi illud est **OBSERVANDVM**, alio modo ab aduersarijs liberari fideles ab obedientia legum diuinarum, & alio modo ab obedientia legum humanarum. Nam diuinas leges affirmant obligare in conscientia, ita vt sit peccatum eas violare, sed tamen addunt fidelibus indulgeri eiusmodi præuentiones, seu non imputari; ac per hoc idem esse, ac si liberi essent ab earum legum obseruatione. At leges humanas, siue Ecclesiasticas, siue politicas affirmant non obligare in conscientia, nisi ratione scandali, aut contemptus, quæ sunt prohibita lege diuina. Itaque transgredi legem humanam etiam studiosè, non modò non imputatur ad peccatum, sed neque est vllum peccatum apud aduersarios. Quare tam Kemnitius, quam Calvinus, ille in suo Examine, iste in suo Antidoto canonem istum 8. simpliciter reiciunt, ac Lutheri sententiam aperte defendunt.

Sed quoniam hunc errorem nos accuratè refutauimus in disputatione de summo Pontifice, & breuiter in lib. 2. de Sacramentis

mentis in genere, cap. 31. de caeremoniis, satis erit hoc loco ostendere, obligationem legis humanæ non pugnare cum Baptismo. Id quod fiet soluendo ipsorum obiectionē, quæ est huiusmodi: *Per Baptismum addicimur diuinæ seruituti, ergo liberamur ab omnibus aliis vinculis. Atq; hoc est, quod Scripturæ passim docent.* Matth. vlt. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare quæcunq; mandata vobis* 1. Cor. 7. *Precio empri estis, nolite fieri serui hominum.* Coloss. 2. *Si mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi, quid adhuc decretis mundi tenemini iuxta mandata, & doctrinas hominum?* Ezech 20 *In preceptis patrum vestrorum nolite ambulare.* Matth. 15. *Frustrà colunt me mandata hominum.* Et hæc quidem profert Kemnitius: addit verò vnum, quod solum Caluino satis fuit: *Et vnus est Legislator,* inquit Iacobus, cap. 4. *qui potest perdere, & saluare Vbi hoc falsum esse, inquit Caluinus, demonstrauerint, non recusabimus, quin sui nos legibus adstringant.*

AT non opus est demonstrare id esse falsum, quod Iacobus dicit, cum sit verissimum; sed ex illo vero non bene intellecto falsum aliquid, & perniciosum, & verbo Dei repugnans à Caluino perperam esse collectum. Iacobus enim de summo Legislatore loquitur, qui ita fert aliis leges, vt nullas ab alio accipiat, qui que ita potest perdere, & saluare, quos damnauerit, aut absoluerit, vt nullius ope indigeat, & à nullo impediri queat: talem autem Legislatorem fatemur non esse Papam, neque Imperatorem, sed vnum, & solum Deum. Sed non inde bene colligitur nō esse etiam homines quosdam verè legiflatores, licet sub Deo summo Legislatore constitutos; ita vt sicut inferioribus dant leges, ita etiam accipiant ipsi à superiore, id est, à Deo.

Esse autem eum sensum Iacobi patet, PRIMO ex ipso contextu. Nam probare volebat Iacobus non debere homines aliis hominibus detrahere. Id probat, quia lex Dei id prohibet: *Qui enim, inquit, detrahit fratri detrahit legi,* quasi lex bona non esset. Non esse autem detrahendum legi, probat, quia: *Qui detrahit legi, iudicat legem; qui autem iudicat legem, non est factor legi, sed iudex.* Nullum autem esse debere iudicem legis diuinæ, probat, quia: *Vnus est Legislator,* id est, vnus solus est, qui dat omnibus legem, & omnes omnino, illo vno excepto,

cepto, subiecti sunt legi. Hoc argumentum S. Iacobi bene intellectum, nihil aliud probat, nisi nullum esse præter Deum talem Legislatorem, qui non ab alio legem accipiat. Sed et ratio idem patet, quia Scripturæ, quæ certè secum nõ pugnant, non rarò nomen legislatoris, & iudicis tribuunt hominibus, vt Prouerb. 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores iustitia decernunt.* Psalm. 2. *Erudimini qui iudicatis terram.* Et confirmatur ex similibus, Matth. 23. *Vnus est Pater vester, qui est in cælis.* Item: *Magister vester, vnus est Christus.* Et tamen Apostolus vocat se Patrem, 1. Corint. 4. & Magistrum 2. Timoth. 1.

Ad alia, quæ sunt solius Kemnitij, RESPONDEO, per Baptismum nos Deo addici in seruitutem, ac proinde liberari a seruitute contraria. Contraria autem seruitus, non est obedientia, & seruitus, quæ præstat hominibus, sed seruitus Diaboli, & peccati; illa enim sola impedit, ne seruiamus Deo, ista autem iuuat potius, quàm impedit. Vnde Roman. 6. dicitur: *Liberati à peccato, non ab hominibus, serui autem sumus Deo.* Et idem Apostolus, passim imperat, vt obediant per Baptismum serui dominis, filij parentibus, priuati magistratibus, tum politicis, tum etiam Ecclesiasticis, Ephes. 6. Coloss. 3. Rom. 13. Hebr. 13. & alibi.

AD PRIMUM locum ex Matthæi ultimo. Si Kemnitius nosset rationem argumenta conficiendi, ita argumentari deberet. Dominus iubet, vt doceantur baptizati seruare omnia ipsius præcepta. Sed vnum ex eius præceptis est, vt obseruamus leges prælatorum, Luc. 10. *Qui vos audit, me audit.* Ergo pugnat cum verbo Domini, & cum professione Baptismi, nolle obligari ad leges Ecclesiasticas obseruandas. Et si enim Dominus Matthæi ultimo non expressè, & nominatim iussisset seruari leges Ecclesiæ, tamen generatim, & implicite mandauit.

AD SECUNDUM ex 1. Corinth. 7. Non prohibet Apostolus seruitutem humanam absolute; nam eandem ibidem approbat tanquam vtilem, ad humilitatem; sed solùm quatenus contraria esset diuino obsequio; quod fieret, si quis homini seruiret in iis, quæ sunt contra Deum, vel si homini seruiret præcipuè propter hominem, cùm seruiendum sit etiam homini propter Deum, cuius præcipuè serui sumus. Quem serui-

sum expressit Apostolus clariùs, Coloss. 3. vbi iubet seruis, vt dominis suis seruiant tanquam Christo, ita vt in homine, cui seruiant, non tam hominem considerent, quàm Christum, ob cuius amorem libenter subiiciuntur homini.

Ad alia loca respondimus in vltimo capite libri de Sacramentis in genere.

CAPVT XVII.

Per Baptismum non fieri irrita omnia vota.

 VART A propositio: *Per Baptismum non sunt irrita omnia vota.* Hæc habetur can. 9. Concilij Tridentini, estque contra Lutherum in lib. de captiuitate Babylonica, cap. de Baptismo, & in libro de votis monasticis, necnon Calvinum in Antidoto, & Kemnitium in Examine huius can. 8. qui docent, per Baptismum liberari hominem ab omnibus votis, non solum quæ antea, sed etiam quæ postea fecerit, excepto illo vno, quod fit in Baptismo, cum promittimus nos Dei legem seruaturus.

Fundamenta ipsorum sunt. **P**RIMO, quia Deus in Testamento veteri disposuit de votis, quomodo fierent, & quando, & de quibus rebus. At in testamento nouo Christus, & Apostoli nihil præscripserunt, nisi vnicam promissionem, quæ fit in Baptismo, Matthæi vlt. **S**ECUNDO, quia vel vouere volumus res à Deo præceptas, aut non præceptas. Si præceptas, frustra id facimus, cum in Baptismo vouerimus omnia præcepta. Si non præceptas, iam pugnamus cum Baptismo, qui nos liberauit ab omnibus humanis inuentionibus. **T**ERTIO, in Baptismo plus vouemus, quàm implere possumus; ergo stultus est, qui aliquid aliud vouet, & iniuriam facit Baptismo, quasi votum in eo factum non sit sufficiens.

Sed hæc fundamenta debilia sunt. Nam vt ad **P**RIMVM respondeamus, etiamsi Christus, & Apostoli nihil de votis præscripsissent, mirum non esset, cum vota sint de iure naturæ, vt patet ex voto Patriarchæ Iacob, Genes. 28. tamen falsum est Apostolos nihil de votis tradidisse, cum 1. Timoth. 5. B. Paulus omnium interpretum consensu de voto continentia loquatur, vbi dicit, viduas quasdam, si nubant damnationem habere, quia primam fidem irritam fecerunt.

Ad SECUNDUM respondeo, voueri posse, tum res præceptas à Deo, tum etiam res non præceptas, modò sint res bonæ. Neque frustra vouentur res præceptæ, tum quia per votum homo magis ligatur, & certior redditur implendi, tum etiam quia quod fit ex præcepto, & ex voto, est actus duarum virtutum, & proinde excellētius, quàm id, quod fit ex solo præcepto. Vouere autem rem non præceptam, non est contra prohibitionem Baptismi, quia vt supra diximus, Baptismus liberat à peccato, non ab iis rebus quæ iuuant ad vitanda peccata, & quæ magis Deo subiiciunt, & cum Deo ligant, vt sunt vota. Neque dici possunt vota, humana inuenta, cum habeant in Scripturis commendationem, Psal. 73. *Vouete, & reddite.* Et Ecclesi. *Si quid vovisti Deo, non moreris reddere.* Neque potest responderi vota esse Testamenti veteris: nam liber Psalmorum & Ecclesiastes, in oralia documenta tradunt, quæ omnino conveniunt. Denique violatio votorum pugnat potius cum Baptismo. Nam profiteremur in Baptismo, nos servaturos omnia Dei mandata; vnum autem est ex mandatis Dei, vt vota solvantur, vt patet ex locis citatis.

Ad TERTIUM respondeo, falsum, & blasphemum esse, quod aduersarij assumunt, nos in Baptismo plus promittere, quàm implere possimus; id enim, & pugnat cum verbis Christi, qui Matth. ii. vocat legem suam iugum suave, & onus leue: & cum verbis Pauli, qui dicit Rom. 8. Christum mortuum esse, vt iustificatio legis impleretur in nobis: & cum Concilio Arausicano II. can. 23. vbi definitur posse hominem baptizatum seruare omnia Dei mandata; & cum Basilio oratione in illud: *Attende tibi,* & cum aliis Patribus, qui dicunt, blasphemum esse asserere Dei mandata esse impossibilia. Neque putamus promissionem in Baptismo factam esse insufficientem. Est enim sufficiens ad suum finem, id est, ad saluandum hominem, licet addi aliquid possit, vt vel facilius, vel excellentius aliquis saluetur; quomodo non idem Baptismus est insufficientis, licet melius sit, baptizari & Eucharistiam sumere, etiam testimonio aduersariorum, quàm solum baptizari: neque verbum Dei est insufficiente, licet melius sit, verbum Dei audire & Sacramenta suscipere, quàm solum Dei verbum audire. Denique si Iudæi in Circumcisione pollicebantur se Dei legem seruaturus, & tamen præter ea vouere poterant multa alia, vt Kemni.

Kemnitius fatetur, neque dici poterat Circumcisionis promissio insufficientis, cur non poterunt Christiani vouere aliquid, etiamsi in Baptismo promiserint, se vniuersam Dei legem seruaturos? aut cur dicitur Baptismi promissio insufficientis? Atque hæc hoc loco sufficiant: nam devotis accuratè differuimus in disputatione de Monachis.

CAPVT XVIII.

Sola memoria Baptismi non posse dimitti peccata, quæ sunt post Baptismum.

VINTA propositio: Non potest fieri, ut sola memoria, & fide suscepti Baptismi peccata remittantur, quæ post Baptismum fiunt, sed necessarium est Pœnitentiæ Sacramentum. Hæc habetur in 10. canone Concilij Tridentini, estque aduersus Lutherum libro de captiuitate Babylon. cap. de Baptismo. Caluinum lib. 4. Instit. cap. 15. §. 3. & 4. & in Antidoto Cœcilij, & Kemnitium in censura huius can. 10.

Est autem PRIMO notandum, quæ sit ipsorum, & quæ Ecclesiæ sententia de hac re. Illiigitur PRIMO docent, Baptismum non aliter iustificare, nisi subiiciendo ante oculos promissionem, & eo modo excitando fidem, quæ sola iustificat. SECUNDO, inde colligunt, cum quis peccat post Baptismum, posse per memoriam Baptismi iterum redire ad gratiã ipsam Baptismi. Nam sicut ipse Baptismus subiicit ante oculos promissionem, ita etiam facit memoria, & cogitatio Baptismi: proinde ipsa etiam memoria excitat fidem, & eodem modo iustificat. Id quod etiam in aliis rebus videmus: nam si quis, visa insigni imagine crucifixi, mouetur ad amorem Christi crucifixi, certè etiam postea cum imaginem non videt, si mente recogitet, & recorderetur eam speciem, mouebitur. TERTIO, inde rursus colligunt Sacramentum Pœnitentiæ nihil esse aliud, nisi ipsum Baptismum memoria, & fide repetitum. Et sicut post Baptismum non remanet vlla satisfactio, nec sunt necessariæ indulgentiæ, nec Purgatorium post hanc vitam; ita existimant post Pœnitentiã, id est, post memoriam Baptismi nullam superesse satisfactionem, &c. QUARTO,

inde colligunt non rectè dixisse Hieronymum in cap. 3. *Malice*, & in epistol. ad Demetriadem, & ante eum Tertullianum in libro de Pœnitentia, Pœnitentiam esse secundam tabulam post naufragium. Nam Baptismi nauis nunquam frangitur, sed qui peccant, ab illa nauis excidunt, vnde non est opus, cum resipiscunt, vt quærant aliquam tabulam, sed redire possunt ad ipsam nauim, quæ integra, & incolumis eos expectat. Hæc est ipsorum sententia, & certè satis delicata, & mollis, vt Epicuro quidem meritò displicere queat.

At verò Catholici longè aliter docent. **PRIMUM** enim affirmant Baptismo remitti peccata ex opere operato, id est, vt Sacramenti, vt antea ostendimus. **SECUNDO**, inde colligunt Baptismi efficaciam non se extendere ad futurum, sed solum ad præteritum: remittit enim peccata antea cõmissa, & nondum dimissa, id est, ea quæ inuenit in homine, quando resipiscitur. Memoria autem Baptismi utilis quidem est ad agendas Deo gratias, & vt sit quasi frænun ad non peccandum, sed nullo modo sufficit ad iustificationem. **TERTIO**, inde colligunt, amissam gratiam Baptismi, non posse iterum recuperari per Baptismum, sed quærendum esse aliud remedium magis arduum, & difficile, id est, Sacramentum Pœnitentiæ post quod remanet luenda temporalis pœna pro satisfactione, & inde consequitur utilitas Indulgentiarum, Purgatorij locus, &c. **QUARTO**, inde colligunt rectissimè dictum esse à Patribus, Pœnitentiam post Baptismum esse secundam tabulam post naufragiũ, quia non redeunt, qui pœnitentiam agunt, ad nauim Baptismi, sed magno cum labore nauigant, vt ijs, qui recepta tabula post naufragium, in ea vehuntur.

NOTA SECUNDO, Kemnitium in Examine can. 10. peccatam exponere eum canonem, & Catholicorum sententiam. Nam pag. 229. dicit, Catholicos asserere, non posse hominem etiam per veram pœnitentiam redire ad gratiam Baptismi, & fœdus, quod Deus nobiscum in Baptismo pepigit. At non hoc Catholici dicunt: Fatentur enim posse hominem redire per veram pœnitentiam ad gratiam, ad fœdus nobiscum in Baptismo, id est, vt iterum simus filij Dei per gratiam, sed negamus id fieri per eadem instrumenta fœderis, id est, per Baptismum, aut eius memoriam, sed per aliud Sacramentum. Nam etiam si, vt plurimũ non ita deleantur peccata per Sacramentum

eramentum Pœnitentiæ, vt non remaneat aliqua pœna temporalis luenda, tamen potest tanta esse pœnitentia, vt planè deleat omnem pœnam; & sic reditur ad gratiam omninò similem ei, quæ in Baptismo habita est.

Ibidem Kemnitius dicit, Catholicos cùm peccant post Baptismum, niti propria contritione, & satisfactione, vt redeant ad gratiam. Sed hoc etiam falsò dictum est. Nitimur enim gratia Dei, Christi meritis, & virtute, atque efficacia Sacramenti, non propria cõtritione; licet contritione, vt dispositionem requiramus: sicut etiam cùm baptizamur, requirimus fidem, & pœnitentiam, & tamen non iis nitimur, vt causis iustificationis, sed Dei gratia, Christi meritis, & Sacramenti efficacia.

Deinde pag. 235. & 236. Kemnitius dicit, Concilium non fuisse ausum expressè damnare Lutheri sententiam, quia metuebat iudicium piarum aurium in tanta luce Euangelij, id eam deprauasse, ac sic deprauatam damnasse. Deprauasse autem ostendit, quia Concilium anathema dicit illis, qui docent peccata, quæ post Baptismum committuntur, sola recordatione suscepti Baptismi dimitti; hoc est, qui sine pœnitentia in sceleribus perseverant, & pergunt; illis si tantùm perfunctoriè, & historicè recordentur; se aliquando baptizatos esse, tali recordatione peccata dimitti: & addit hanc sententiam verè Epicuream etiam à suis sonora voce damnari. At bonus Kemnitius, dum vult ostendere à Concilio deprauatam sententiam Lutheri, deprauat ipse Concilij sententiam, & quidem tam manifesto mendacio, vt mirum sit. Nam Concilium in illo ipso 10. canone, quem Kemnitius iisdem verbis descripsit in suo Examine, non dicit, sola recordatione Baptismi; eaque perfunctoria, & historica dimitti peccata apud Lutheranos: sed dicit, sola memoria, & fide Baptismi. Vbi Concilium addit fidem (quam Kemnitius semper omittit, cùm canonem exagitat) & non addit historicam, aut perfunctoriam, quæ de suo Kemnitius addidit. Itaque Kemnitius partim detrahendo, partim addendo, deprauauit canonem Concilij. Concilium autem paucis verbis pro more aliorum canonum simpliciter comprehendit Lutheri sententiam, eamque disertè, & apertè damnauit.

NOTA TERTIO probationem accuratam veritatis Catholicæ, & refutationem erroris Lutheranorum, non esse huius loci, sed ad disputationem de Pœnitentia spectare; hic verò solum brevissimè probandum esse, non posse ad novum Baptismi redire eos, qui peccant post Baptismum, sed indigere alio remedio. PRIMVM igitur id probatur ex Apostolo, Hebr. 9. *Impossibile est eos qui sunt illuminati, iterum renouari ad pœnitentiam.* Vbi Apostolus non vult dicere, non posse lapsos redire ad pœnitentiam vlllo modo; iste enim est error Nouatianorum, quem nec aduersarij probât; sed vult dicere, non posse renouari ad pœnitentiam, quomodo renouantur, qui baptizantur. Ita enim exponunt Ambrosius, Chrysostomus, & alij interpretes; & eandem expositionem admittit Kemnitius in Examine sequentis canonis, pag. 240. & idem patet ex verbis, *illuminati, & renouari, & crucifigentes Filium Dei,* quæ sunt propria Baptismi, in quo illuminamur, & renouamur, & Christi mortem imitamur.

DICIT aliquis fortasse pro Kemnitio: Hic locus probat non posse iterari Baptismum; at non probat non posse hominem redire ad reconciliationem per memoriam Baptismi: immò verò hic locus id potissimum probat. Nam aduersarij, & si nolint repeti aspersionem aquæ, tamen repeti volunt Baptismi efficaciam, ita vt verè per Baptismum remittantur peccata postea facta, & remittantur eadem facilitate, & eadem perfectione, ac plenitudine sicut antea, vt non sit vlllo modo secunda reconciliatio laboriosior, quam prima. At hoc ipsum est, quod Apostolus negat. Nam in primis ideò noluit dicere impossibile esse iterum baptizari, sed impossibile esse iterum renouari ad pœnitentiam, scilicet Baptismalem. Præterea propositum Apostoli est, deterrere homines baptizatos a peccatis, quos ea ratione deterret, quia non poterunt amplius eadem facilitate reconciliari. At secundum Lutheranos eadem facilitas est, immò etiam maior in secunda reconciliatione, quam in prima: *facilius enim est recordari, & cogitare Baptismum, quam reipsa baptizari.*

SECUNDO idem probatur ex testimoniis Patrum, qui semper peccantibus post Baptismum, imposuerunt grauissimos labores, antequam eos reconciliarent, vt patet ex Cyrillano in sermone de lapsis, & ex alijs, quos nominare non est opus, cum

cum Calvinus lib. 3. Institut. cap. 4. §. 38. dicat, omnes ferè veteres, quorum libri exstant, aut in hac parte lapsos, aut nimis asperè, & durè loquutos. Vbi aperte confitetur veteres Patres, & quidem ferè omnes non fuisse in ea sententia, vt esset æquè facilis reconciliatio in Baptismo, & post Baptismum.

TERTIO idem patet ratione. Nulla enim æquitas patitur, vt æquè facilem viam habeant ad gratiam Dei, qui peccant ante Baptismum, & qui post Baptismum; cum illi Deum ignorarent, isti nossent: illi non haberent gratiam, isti haberet. Nam etli Catechumeni ante Baptismum Deum per fidem nouerunt, sæpe etiam charitate flagrant: tamen hæc omnia ad gratiam Baptismi pertinent. Nam & Catechismi doctrina, dispositio ad Baptismum est; & gratia illa, atque charitas, quæ interdum in Catechumenis reperitur, ex voto Baptismi procedit. Sed diluamus etiam breuiter ipsorum obiecta.

PRIMUM argumentum Lutheri sumitur ex illa promissione, Marci ultimo: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.* hæc enim promissio semper manet, & semper est vera. Quare, qui peccando à fide, & à Baptismi fœdere recessit, si iterum incipiat credere, & amplecti fœdus Baptismi sui, certè saluus erit. Confirmat Lutherus, quia hoc modo in Testamento veteri Iudæi, quando redibant ad pœnitentiam, vt reconciliarentur Deo, ad memoriam reuocabant exitum de Ægypto.

RESPONDEO, argumentum nihil concludere: quia licet veritas promissionis sit perpetua, tamen conditionata est, non absoluta. Alioqui omnes Apostatæ saluarentur: de illis enim verum est dicere; Crediderunt, & baptizati sunt. Itaque intelligitur conditio, Si permanserit in fide, & fœdere Baptismi, saluus erit: quod si non permanserit, non saluabitur hoc remedio, sed aliud querere debet. Qui enim semel excidit per peccatum mortale à fœdere Baptismi, non potest iterum ad illud redire: non enim reditur ad fœdus Baptismi per solam cogitationem, seu memoriam Baptismi. Reipsa autem baptizari, quod esset verè redire ad fœdus Baptismi, nullo modo licet. Et patet id exemplo fidei, & aliarum rerum: non enim redire dicitur ad fidem, qui cogitat se aliquando credidisse, sed qui iterum actu incipit credere. Confirmatio autem illa de
exitu

exitu ab Ægypto, nihil etiam probat: non enim commemorabant exitum illum, quasi ea commemoratione peccata purgarentur, sed ut commemorato tam insigni beneficio, arguerent ipsi suam erga Deum ingratitude, & eo modo se ad pœnitentiam prouocarent: quod commodum nobis quoque adferre Baptismum non negamus. ADDE, quòd si vera esset Lutheri sententia, debuissent Iudæi commemorare prius Circumcisionem, quæ erat illis pro Baptismo, quàm exitum de Ægypto.

SECUNDO argumentum Kemnitij est. Scripturæ cum de Baptismi effectu loquuntur, modò cum describunt per tempus præteritum, modò per futurum, modò etiam per præsens, igitur Baptismus vim habet purgandi omnia peccata præterita, præsentia, & futura. Antecedens probat; Nam Tit. 3. dicitur in præterito: *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis.* Marc. ult. dicitur in futuro: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.* I. Petr. 3. dicitur in præsentia: *Saluos nos facit Baptisma.* & Ephes. 5. *Mundans eam lauacro aquæ.* De quo loco AUGUSTINVS libro I. de nuptiis, & concupiscentia, cap. 33. sic loquitur: *Quod Paulus ait; Mundans eam lauacro aquæ, sic accipiendum est, ut eodem lauacro regenerationis, & verbo sanctificationis, omnia prorsus mala hominum regenerantium mundentur, atque sanentur, non solum præterita peccata, quæ omnia nunc remittuntur in Baptismo, sed etiam quæ posterius humana ignorantia, vel infirmitate contrahuntur; non ut Baptismus, quoties peccatur, toties repetatur; sed quia ipso, quod semel datum est, fit, ut non solum antea, verùm etiam postea quorumlibet peccatorum remissa fidelibus impetretur.* Denique addit Kemnitius id totum clarissimè explicari, Rom. 6.

RESPONDEO, nullum esse Scripturæ locum, quo probari possit, Baptismo deleri peccata futura, aut etiam præsentia, id est, quæ in præsentia committimus nos, qui iam dudum baptizati sumus, quæ quidem respectu Baptismi, futura dici possunt. Quod autem obijcitur ex Marc. ult. *Saluus erit,* vel accipitur de salute in re, id est, de ipsa gloria sempiterna; & cæ, non dubium est, futuram esse, sed ea non est effectus, sed finis Baptismi, Nos autem de effectu disserimus; effectus enim Baptismi est remissio peccatorum præteritorum, finis autem iusta beata

ta beata futura, iuxta illud Apostoli Rom. 6. *Nunc verò liberati à peccato, serui autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam: vel, accipitur de salute in spe, id est, de ipsa gratia iustificationis; & eam certum est mox consequi ad Baptismum; proinde esse quidem futuram respectu Baptismi, sed peccatorum præteritorum, non futurorum. Quemadmodum qui dicit; si tale pharmacum acceperis, curaberis; indicat curationem sequuturam post medicinam, sed eam curationem esse morbi antea contracti, non postea contrahendi.*

Quod verò obiicitur ex i. Pet. 3. *Saluos facit Baptisma, non est ad rem; nam Petrus cum loquitur de tempore præsentis, non comparat Baptismum cum peccatis, sed tempus Christi cum tempore Noë, ac dicit; quòd sicut tempore Noë diluuium saluos fecit octo homines per arcam, ita nunc tempore Christi saluat Baptismus credentes, &c.*

Quod obiicitur ex cap. 5. ad Ephes. *Mundans eam, facile explicatur. Nam illud (mundans) non refertur ad singulos homines, sed varios, qui vnã constituunt Ecclesiam. Christus enim quotidie mundat Ecclesiam lauacro aque, quia quotidie baptizantur aliqui; omnes tamẽ cum baptizantur, mundantur à peccatis præteritis, non futuris. Quod si quis referat ad singulos homines, tum dicendum est, Baptismo purgari peccata futura, non immediatè, sed mediatè; quia videlicet, qui baptizatus est, per gratiam quam in Baptismo accipit, impetrat veniam peccatorum venialium, quæ postea facit, si eam petat; & præterea per Baptismi characterem ius habet ad Sacramentum Pœnitentiæ, quo peccata etiam mortalia purgantur, quod Sacramentum percipere non possunt, qui Baptismo carent. Et hoc est, quod A V G U S T I N U S dicit eo loco, quẽ citat Kemnitius. Solùm enim Augustinus dicit, Baptismo peccata futura purgari aliquo modo, quia sine percepto Baptismo, nihil profunt cetera, quæ fiunt ad peccatum purgandum, vt Pœnitentia, Eleemosynæ, Ieiunia, &c. *Quid enim, inquit, prodesset, vel ante Baptismum Pœnitentia, nisi Baptismus sequeretur, vel postea nisi præcederet?* Vnde idem Augustinus, cum loquitur de immediato, & proprio effectu Baptismi, disertè contrarium scribit, vt in epist. 23. ad Bonifacium: *Semel acceptam paruulus Christi gratiam, non amittit,**

rit, nisi propria impietate, si ætatis accessu tam malus euaserit; tunc enim etiam proprie incipiet habere peccata, quæ non regeneratione auferantur, sed alia curatione sanentur.

Quod denique obiicitur ex cap. 6. ad Rom nihil momenti habet. Nam Apostolus in eo cap. non docet quomodo mittantur peccata post Baptismum, sed quomodo cauendeant: dicit enim per Baptismum hominem mori peccato, & deinceps uiuat Deo; proinde hominem semel renatū in Christo debere omni diligentia cauere, ne iterum inquinetur, & moriatur. Sed quid hæc ad rem de qua agimus?

3. TERTIVM argumentum est eiusdem Kemnitij. Fœdus Dei cum homine perpetuum est, Isaia 54. *In misericordia sempiterna misertus sum tui.* Rom. 3. *Nunquid illorum incredulitas fidem Dei euacuauit?* 2. Tim. 2. *Si non credimus, ille fidelis permanet, negare seipsum non potest.* Hierem. 3. *Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuere te ad me, dicit Dominus.* Ergo fœdus nobiscum initum in Baptismo nunquã ita frangitur, quin possimus ad illud redire, illudque renouare. Et confirmat, quia Paulus Galat. 3. & 1. Corinth. 12. lapsos post Baptismum reuocat ad promissionem gratiæ Baptismi. Denique addit, ipsam naturam eius promissionis hoc ostendere. Nam promissio Baptismi est: *Vt iustificati gratia Christi heredes simus vitæ æternæ,* Tit. 3. Hæc autem est generalis ratio iustificationis, post quemcunque lapsum; ergo semper iustificamur per Baptismum.

RESPONDEO, Kemnitium siue vlla verecundia ludere in Scripturis, earumque testimoniis abuti. Nam locus Isaia 54. continet promissionem absolutam, nimirum de fouenda perpetuò Ecclesia; ista enim promissio a nulla conditione pendet. Est enim Matrimonium inter Christum & Ecclesiam planè indissolubile. Similiter locus Rom. 3. continet absolutam promissionem de mittendo Messia in mundum. At promissio Baptismi non est absoluta, sed conditionata, vt patet, quia includit conditionem fidei, perseuerantiæ, &c. Locus autem 2. Tim. 2. pro nobis est. Cùm enim Paulus dicit: *Si non credimus, ille fidelis permanet, negare seipsum non potest,* significat Deum ita esse fidelem, quia facit quod promisit, dum iustos præmio, impios pœna afficit. Vnde promisit: *Si iustine-*
mu,

mus, et conuiuemus; si negauerimus, ille negabit nos. vbi vides
 promissionem conditionatam. Locus Hierem. 3. docet, Deum
 recipere homines ad gratiam, si redeant; sed non docet recipere
 eodem modo, & per eadem instrumenta, quibus antea rece-
 pit. Locus Galat. 3. nihil facit ad rem. Nam Paulus non docet
 eo loco, quomodo iustificentur impij lapsi post Baptismum,
 vt Kemnitijs fingit, sed docet homines nō iustificari Circum-
 cisione, aliisque operibus legis, sed per fidem Christi; id quod
 probat, quia qui baptizantur, Christum induunt. Locus au-
 tem 1. Corinth. 12. ne vlla quidem specie ad rem presentem
 facit. Solū enim Paulus dicit esse nos omnes vnum corpus,
 quia in vno spiritu baptizati sumus; nec aliquid addit de la-
 psis iustificandis post Baptismum. Denique argumentum ex
 natura promissionis Baptismi, est ineptum sophisma. Et si e-
 nim Baptismus promittat salutem per Christum; & quicūque
 post quemcūque lapsum iustificatur, per Christum iustifice-
 tur; non tamen inde sequitur, eos iustificari per Baptismum,
 qui post Baptismum lapsi sunt. Nam latius patet iustificari per
 Christum, quā iustificari in Baptismo per Christum. Nam
 etiam Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, & cetera
 promittunt salutem per Christum.

QVARTVM argumentum est Caluini lib. 4. Instit. cap. 15.
 §. 3. In Baptismo communicatur nobis Christi puritas. Sed ea
 semper viget, nec vllis maculis opprimitur; igitur semper ma-
 net virtus Baptismi nobis semel collati, & semper ad eam redi-
 re possumus, & per eam iustificari. Confirmat ex Patribus, qui
 reprehēdunt eos, qui differunt Baptismum vsque ad mortem.
 Multi enim olim hoc errore decepti, quōd Baptismus non
 purget, nisi præterita peccata, nolebant baptizari, nisi in fine
 vitæ, quando non amplius erant peccaturi. Sed Patres arguunt
 eiusmodi errorem; proinde credebant Baptismo purgari pec-
 cata omnia, etiam futura.

RESPONDEO, argumentum Caluini niti falso fundamen-
 to, quōd videlicet iustificemur ipsa Christi iustitia nobis im-
 putata. Illa enim verè semper viget, nec vllis maculis oppri-
 mitur; sed falsum est, ea nos iustificari formaliter. Nos enim
 iustificamur propria, & nobis inhærente iustitia, quæ planè
 non viget, & maculis obruitur, & aboletur, cū peccamus.
 Ad confirmationem respondeo, eam pro nobis facere. Nam
 si Pa-

si Patres credidissent id, quod credit Calvinus, quando reprehendebant eos qui Baptisma differebant, istam causam reddidissent, quod Baptismus lauet etiam peccata futura: nihil enim potuit adferri efficacius. At nullus veterum istam reddidit, sed alias quasdam, ut patet ex Basilio in orat. 13. de exhortatione ad Baptismum, & Nazianzeno orat in sanctum lazarum, & Crisostomo homil. 1. in Acta, qui hortantur ad differendum Baptismum, tum ob periculum, & incertitudinem mortis, tum ob multa bona, quæ secum adfert Baptismus.

*Q*UINTVM argumentum est Caluini ibidem, §. 4. Potestas clauium non potest separari à Baptismo; ergo qui post Baptismum lapsi, virtute clauium reconciliantur, per Baptismum reconciliantur. Antecedens probat; Nam potestas clauium non exercetur sine prædicatione Euangelij, qua annunciamus impios mundari Christi sanguine: signum autem, & testimonium sanguinis Christi effusi, est Baptismus; ergo potestas clauium non exercetur sine Baptismo.

*R*ESPONDEO; Si argumentum aliquid valeret, efficeret etiam nullum reconciliari, nisi per Eucharistiam, aut eius memoriam: nam Eucharistia est etiam signum, & testimonium sanguinis Christi effusi. Sed argumentum nihil concluditur quia falsum est, clauium potestatem non exerceri sine prædicatione Euangelij, tum etiam quia latius patet mundari impios Christi sanguine, quam mundari per Baptismum. Siquidem Christi sanguis est, qui semper mundat, sed is per varia instrumenta applicatur; aliquando quidem per Baptismum, aliquando per alia Sacramenta, aliquando sine

Sacramentis per fidem, & veram conuersionem; aliquando per martyrium, ut supra dictum est.

CAPVT XIX.

De Baptismo Ioannis, qui fuerint errores.

 EQVITVR controuersia OCTAVA de comparatione Baptismi Christi cum Baptismo Ioannis, de qua est primus canon Concilij Tridentini, sess. 7. de Baptismo: *Siquis dixerit. Baptismum Ioannis habuisse eandem vim cum Baptismo Christi, anathema sit.* Tres erunt partes huius controuersiae. PRIMO exponemus errores, & opiniones. SECUNDO aperiemus, & confirmabimus veritatem. TERTIO diluemus obiectiones.

Quod ad PRIMVM attinet, fuit antiquus error **Petilian** Donatistae, vnum esse Baptismum Christi & Ioannis. Distinguebat enim tres gradus eiusdem Baptismi; ac dicebat, **Ioan** nem baptizasse aqua, Christum Spiritu, Paracletum igne; sed hæc tria ad vnum, & eundem Baptismum pertinere. Refert, & refellit Augustinus libro 2. contra literas petiliani, cap. 32, 34, & 37.

Hoc nostro tempore Lutherus initio prædicationis suæ apertè distinguebat Baptismum Ioannis à Baptismo Christi. Nam in disputatione de Baptismo legis, Ioannis, & Christi edita anno XX. tria ponit discrimina inter hæc Baptismata. PRIMVM, quòd Baptisma Ioannis non sit Sacramentum, Christi autem sit. SECVNDVM, quòd illud non remittat peccata, hoc autem remittat. TERTIVM, quòd baptizati à Ioanne iterum essent baptizandi, non autem baptizati Christi Baptismo.

Ceterùm hæc sententia, quia non bene cohæret cum reliqua doctrina Lutheranorum de Sacramentis, non placuit Lutheri discipulis; omnes enim contrarium docuerunt, nimirum Baptisma Ioannis Sacramentum fuisse, & peccata remississe, & ab eo baptizatos non fuisse iterum Baptizandos. Ita docet **Melancthon** in locis annis LVIII. tit. de Baptismo Ioannis: *Et si, inquit, differentia erat in hoc articulo, Ioannes de passuro Christo, Apostoli de passo, & resuscitato prædicant: tamen ministerium fuit idem, & effectus eosdem habuit in credentibus.* Vbi apertè retractat, quod scripserat in locis anni XXII. tit. de Baptismo: ibi enim cum Luthero docuerat Baptismum

h

tismum

ptismum Ioannis signum fuisse mortificationis, Christi vero Baptismum, signum iustificationis; & propterea debuisse iterum baptizari, quos Ioannes baptizauerat, Idem habent, idem Philippus, & Alesius, & Lossius Lutherani in cap. 1. Ioan. Item Martinus Bucerus, & David Chytræus in cap. 3. Matth. Ioannes Brentius homil. 21. & 19. in Luc. Idem etiã Centuriones, Cent. 1. cap. 4. col. 156. & cap. 10. col. 361. Idem Nicolaus Schæccerus in 2. Pædagogicæ tit. de Baptismo. Item Zwinglius lib. de vera, & falsa religione, cap. de Baptismo, & Calvinus tum in Antidoto Concilij, tum in Instit. lib. 4. cap. 15. §. 7. & 8. Deniq; Martinus Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 165 & seq. conuenit cum ceteris, quòd Baptisma Ioannis remitteret peccata, & esset idem Sacramentum cum Baptismo Christi, quem Apostoli ministrabant, tamen non audeat definire, an baptizati à Ioanne essent iterum baptizandi Christi Baptismo. Nam proposita quæstione, & rationibus pro utraque parte. tandem ita loquitur pag. 190. in fine: *Relinquatur igitur hæc quæstio in medio ut quæ in utramque partem rationes habet.* In qua valde cautè, & solertè egit. Nam hoc modo non aperte repugnauit, aut priori Lutheri & Philippi sententiæ, aut posteriori, & communi sententiæ Lutheranorum: & præterea liberauit à molestissima quæstione, in qua soluenda alij multum fedant, nec tamen se expediunt, videlicet. quomodo Actores baptizari iubeantur Christi Baptismo, quos constabat à Ioanne antea baptizatos.

Inter Catholicos fuerunt etiam duæ opiniones de Baptismo Ioannis; quarum altera censetur erronea; altera multum in probabilis PRIOR fuit Petri Lombardi, qui lib. 4. dist. 2. distinguit duo genera baptizatorum à Ioanne. VNVM eorum, qui sic baptizabantur à Ioanne, ut spem ponerent in eo Baptismo, & non haberent notitiã Spiritus sancti; & hos faceret baptizandos fuisse Christi Baptismo. ALTERVM eorum, qui baptizabantur à Ioanne, sed non ponebant spem in eo Baptismo, & habebant notitiã Spiritus sancti; & hos dicit non fuisse necessarium baptizari Christi Baptismo. Hæc sententia præter argumenta, quæ infra adferemus contra hæreticos, refelli potest ex his, quæ Magister ipse, & omnes Catholici concedunt. Nam consensu omniũ, Christi Baptismus post promulgationem suam omnes homines obligat. At Baptismus Ioannis non

ais non erat Baptismus Christi, vt eadem distinctione docet Magister; igitur baptizati a Ioanne, obligabantur ad Christi Baptismum suscipiendum. Quare S. Thomas 3. p. quæst. 38. art. vlt. scribit hanc opinionem esse penitus irrationabilem.

ALTERA opinio est, Baptismum Ioannis fuisse Sacramentum quoddam, qualia erant Sacramenta veteris legis. Ita docuit Magister loco notato, & multi Scholasticorum, atque, ipse etiam S. Thomas ibidem: sed merito postea idem S. Thomas contrarium docuit 3. parte quæst. 38. art. 1. Nam Sacramenta veteris legis coeperunt cum ipsa lege, & durauerunt toto tēpore quo lex ipsa durauit. Baptismus autem Ioannis coepit in fine legis, & nō durauit nisi annum vnum; aut paulo amplius. Vnde rectè ait S. Thomas Baptismum Ioannis non pertinuisse ad legem veterem, sed potius ad nouam, vt quandam præparationem ad Christi Baptismum.

D I C I T S Baptismum Ioannis non fuisse Sacramentum legis veteris, nec nouæ, sed medium in vtraque. At id fieri nequit. Non enim esse potest Sacramentum medium inter Sacramenta duarum legum, nisi etiam lex ipsa media sit. Lex autem media inter veterem, & nouam nulla fuit: vna enim abrogata, altera continuò successit, quare si Baptismus Ioannis Sacramentum esset, esset omninò legis veteris, aut nouæ. Neque sufficit ad rationem Sacramenti (quod veteres illos sefellisse videtur) vt significet Christi Baptismum, vel etiam gratiam dandam per Baptismum. Nam etiam diluuium 1. Petri 3. & mare rubrum 1. Corinth. 10 significarunt Baptismū, & manna Eucharistiam, & tamen non fuerunt Sacramenta, sed solum figuræ Sacramentorum. His ergo omissis veniamus ad veritatem constituendam, & probandam contra hæreticos.

CAPVT XX.

Baptismus Ioannis non fuisse Sacramentum idem cum Baptismo Christi.

D explicandam, & probandam veritatem, tres propositiones constituendæ erunt. PRIMA propositio: Baptismus Ioannis non fuit Sacramentum idem cum Baptismo Christi. Hæc est contra Philip.

Philippum, Caluinum, Kemnitium, & ceteros, qui idem ministerium asserunt fuisse Ioannis, & Apostolorum. Probat PRIMO. Baptismus Ioannis ab ipso Ioanne institutus erat; non ergo erat Sacramentum præsertim nouæ legis. Consequenter patet, quia nullus homo purus Sacramenta instituire potest, præsertim nouæ legis, vt supra ex testimoniis eorum aduersariorum probauimus. Antecedens probatur, quia Scripturis passim vocatur Baptismus Ioannis, vt Matth. 3. *Videns Ioannes multos venientes ad Baptismum suum* Matth. 21. *Baptismus Ioannu de cælo erat, an ex hominibus?* Similiter legimus Marc. 11. Luc. 20. Act. 1. 18. & 19. Ista autem denominatio nõ potest significare Ioannem ministrum tantum fuisse eius Baptismi, sed etiam auctorem; alioqui Baptismus Christi potuisset etiam vocari, Baptismus Petri, Pauli, Philippi & aliorum; quod tamẽ Scriptura diligenter cavit, ne videretur illi auctores Baptismi, vt Augustinus notauit lib. 5. de Baptismo, cap. 13. & alibi.

DICES; At Baptismus Ioannis à Deo, non ab ipso institutus videtur. Sic enim ipse ait, Ioan. 1. *Qui misit me baptizare, ille mihi dixit.* RESPONDEO cum Augustino loco citato, cap. 9. & 10. & cum Tertulliano lib. de Baptismo, vbi tractat illam questionem à Christo propositam, an Baptismus Ioannis esset de cælo, an ex hominibus; Baptismus Ioannis à Deo fuisse institutum, sed mediante ipso Ioanne. Deus enim solùm in genere inspirauit, & inspiratione illa mandauit, vt baptizaret; sed ritum in particulari, quo baptizandum esset, ipse Ioannes instituit, non à Deo præscriptum accepit. Vnde merito dicitur proprius Ioannis Baptismus.

SECUNDO; In Baptismo Christi non sola aqua est de essentia ritus, seu Sacramenti, sed etiam inuocatio Trinitatis, vt supra probatum est: nec dissentiunt aduersarij saltem in praxi, cum etiam ipsi ita baptizent. At Baptismus Ioannis non habuit inuocationem Trinitatis; non igitur est idem Sacramentum cum Baptismo Christi. Assumptio probatur, quia licet Centuriatores Cent. 1. libro 2. capite 6. col. 496. affirmant Ioannem baptizasse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: tamen neque Scriptura, neque vlla Patrum traditio id docuit. Non possumus autem in eiusmodi rebus, nisi valde temerè aliquid fingere sine testimonio Scripturæ, aut traditionis. Fuerunt quidem

quidem, qui existimarent, Ioannem in suo Baptismo vsu[m] forma quadam verborum, nimirum, In nomine venturi Messiae, idque propter illa verba Pauli Actor. 19. Ioannes baptizauit Baptismo poenitentiae populum, dicens, In eum, qui venturus esset post ipsum, vt crederent. Ita enim docet Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto, capite 3. Hieronymus in capite 2. Iohelis, & Hugo de S. Victore libro 2. de Sacramentis, par. 6. capite 6. Sed isti ipsi, praesertim duo posteriores, monent Ioannem non baptizasse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & propterea non fuisse illud perfectum Sacramentum. ADDE, quod valde probabile est Ioannem nulla omnino forma verborum vti consueuisse. Illa enim verba Pauli non videntur significare Ioannem baptizasse in nomine venturi, sed tantum admonuisse populum vt crederent in venturum Messiam. Nam etiam Christum baptizauit Ioannes eo ritu, quo ceteros, & certe ridiculum fuisset, Christum baptizasse in nomine venturi.

TERTIO; Baptismus Christi est Sacramentum noui Testamenti, ergo institutum ab ipso auctore noui Testamenti. Neque id negare possunt aduersarij; nam Philippus in locis anni LVIII. titulo de numero Sacramentorum, dicit Baptismum, & Cœnam Domini, & Absolutionem esse Sacramenta instituta in prædicatione Christi, ac proinde esse Sacramenta propriè dicta. Et Kemnitiu[s] in definitione Sacramenti propriè dicti, tertiam conditionem posuit, vt in nouo Testamento sit institutum, & mandatū. At Ioannis Baptisma non fuit in prædicatione Christi institutum, nec à Christo mandatum, sed à Ioanne, antequam inciperet noui Testamenti auctor prædicare: non igitur est Sacramentum noui Testamenti, & multò minus idem cum Baptismo Christi.

QUARTO; Baptismus Christi iterari non potest, vt omnes hoc tempore Catholici, & haeretici docent, praeter Anabaptistas. At baptizati à Ioanne iterum ab Apostolis iussi sunt baptizari non igitur erat ille Christi Baptismus, quem Ioannes ministrabat. Huius argumenti assumptionem negant Caluinus, & alij: sed ea probatur in tertia propositione.

Ceterum Kemnitiu[s] negaret consequentiam admissa assumptione. Existimat enim ipse, vt supra diximus, potuisse baptizari Christi Baptismo eos, quos Ioannes baptizauerat,

quia licet ministerium sit idem, quoad substantiam, tamen differt quoad significationem. Distinguit enim Kemnitius tria, quæ idem efficiebant sub diuersa significatione, Circumcisionem, Baptismum Ioannis, & Baptismum Christi, quorum Circumcisio significabat Messiam venturum, Baptismus Ioannis, Messiam iam esse in via, & venire, Baptismus Christi, Messiam venisse. Inde colligit, quod sicut circumcisi debuerunt veniente Ioanne baptizari eius Baptismate, vt profiterentur se credere Messiam iam venire, licet essent iustificati per Circumcisionem: sic etiam baptizati à Ioanne debuerunt postea Baptismo Christi baptizari, vt profiterentur se credere Messiam venisse, licet iam essent iustificati Baptismo Ioannis.

At contra has Kemnitij argutias nos obicimus in primis **AUGUSTINUM**, qui libro 5. de Baptismo, capite 9. eam consequentiam facit, quam nos fecimus, & quam Kemnitius negat. *Baptizatos, inquit Augustinus, à Paulo eos, qui iam Baptismo Ioannis baptizati fuissent, legimus in actibus Apostolorum, non ob aliud, nisi quia Baptismus Ioannu non fuerit Christi Baptismus.* Præterea, si ratio Kemnitij valeret, probaremus etiam baptizatos ab Apostolis ante Christi passionem, & resurrectionem, debuisse iterum baptizari post resurrectionem. Nam Baptismus Christi ante eius passionem, significabat Christi passionem futuram, postea verò significare cœpit Christi passionem præteritam.

CAPVT XXI.

Baptismus Ioannis non habuisse eandem vim, & efficaciam, quam habet Baptismus Christi.

SECUNDA propositio: *Baptismus Ioannu non habuit eandem vim, & efficaciam, quam habet Baptismus Christi.* **NOTA**, non esse quæstionem, an Baptismus Ioannis potuerit remittere peccata ex deuotione, & fide accedentiũ, vel etiam ex contritione, quam homines concipiebant ex concionibus, & Baptismo Ioannis. Id enim facillè fieri potuit; & sic acceperunt illa verba **MARCI** 1. *Prædicans Baptismus penitentiae in remissionem peccatorum;* quidam Patrum, vt **Basilius** lib. 1. de Baptismo, cap. 2. & iterum

frater Basilij Gregorius Nyssenus in oratione de laudibus Basilij, & auctor quaestionum noui Testamenti, quaest. 29. in tomo 4. operum S. Augustini. Ipse etiam Augustinus lib. 5. de Baptismo, cap. 10. licet existimet illa verba aliter accipienda, tamen non existimat contentiosè resistendum iis, qui docent Baptismum Ioannis aliquo modo remisisse peccata, modò fateantur magnum esse discrimen inter Baptismum Christi, & Ioannis. Tota igitur quaestio est: an Baptismus Ioannis fuerit efficax, vt Christi Baptismus, ita vt si Baptismus Christi peccata remittat vi sua, seu ex opere operato (vt nos supra probauimus) idem etiam tribuendum sit Baptismo Ioannis.

Ac aduersarij quidem eandem efficaciam, & eundem effectum tribuunt vtrique Baptismo. Concilium autem Tridentinum sess. 7. can. 1. de Baptismo contrarium statuit, his verbis: Si quis dixerit, Baptismum Ioannem habuisse eandem vim cum Baptismo Christi, anathema sit. Quae quidem veritas probatur PRIMO ex scriptura. Nam Marci. Ioannes Baptista distinguit suum Baptisma à Christi Baptismate, quòd ipse baptizet in aqua, ille in Spiritu baptizaturus sit: Ego baptizauis vos in aqua, ille vos baptizabit Spiritu sancto.

Respondet ad hunc locum aduersarij, Philippus, Clauinus & Kemnitius locis notatis, Ioannem Baptistam distinguere voluisse hoc loco ministerium externum quod sibi conueniebat ab interno ministerio, quod est solius Christi. Itaque dicunt in Baptismo Ioannis datam fuisse remissionem, sed à Christo per ministerium Ioannis. Et adducit Kemnitius similem locum, ex priore ad Cor. cap. 4. Ego plantauis, Apollo rigauis, Deus autem incrementum dedit.

Sed facilè refellitur hæc solutio; quia Ioannes de suo ministerio loquitur in præterito tempore; de Christi operatione in futuro: Ego baptizauis vos aqua, ille vos baptizabit Spiritu sancto. Non igitur per ministerium Ioannis Christus dedit remissionem; tunc enim dixisset, Ego baptizauis aqua, ille baptizauit Spiritu sancto: sicut Paulus in loco citato à Kemnitio non dixit Ego plantauis, Apollo rigauit, Deus incrementum dabit, sed Deus incrementum dedit. Porro apud alios Euangelistas Matt. cap. 3. & Lucae cap. 3. de se Ioannes dicit in præterito: Ego baptizauis vos aqua, de Christo semper in futuro: Ille vos baptizabit Spiritu sancto, & igne.

Hanc nostram solutionem conatur Kemnitius oppugnare duobus modis. PRIMO, dicit pag. 191 per Baptismum Christi in Spiritu sancto, & igne, intelligi donorum visibilium effusionem, quæ facta est in die Pentecostes. Id probat tum ex vocabulo ignis, tum ex testimonio Christi, & Petri, qui usurpant eandem phrasim Ioannis. Christus enim Actor. 1. dicit Apostolis: *Ioannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos dies.* Et Petrus Actor. II. *Recordatus sum, inquit, verbi Domini, sicut dixit; Ioannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto.* Non igitur opponitur Baptismus Ioannis Baptismo Christi; sed Baptismus aquæ, in quo non datur visibiliter Spiritus sanctus, opponitur illi effusioni donorum visibilium, quæ sine aqua fiebat in primitiua Ecclesia post Baptismum, cum Apostoli manus imponebant.

HÆC prima solutio non est sufficiens. Nam IN PRIMIS vox, ignis, non impedit, quo minus intelligantur verba Ioannis: *Ille baptizabit in Spiritu sancto, & igne.* de Baptismi sacramento. Nam omnes ferè interpretes ita intelligunt; ac dicunt additum esse vocabulum ignis, quia post Baptismum Christi, sequitur ignis tribulationis, & ignis diuini iudicij, & ignis purgatorij; & in primitiua Ecclesia dabatur post Baptismum Spiritus sanctus in forma visibili ignis per impositionem manuum Apostolorum. Vide Hilarium, Hieronymum, & Chryostomum in cap. 3. Matth. Ambrosium, & Bedam in cap. 3. Luc. Quod autem attinet ad verba Christi, & Petri, non est certum eodem sensu illa verba dicta fuisse a Ioanne Baptista, & a Christo. Potuit enim Dominus alludere ad verba Ioannis, & tamen in alio sensu illa proferre, vt frequentissimè facit S. Bernardus in verbis Scripturæ usurpandis, vt etiam S. Paulus verba Epimenidis ad Tit. 1. citauit in alio sensu, cum ait: *Cretenses semper mendaces; hoc testimonium verum est.* Quocirca Patres, vt dixi, verba Ioannis exponunt de Sacramento Baptismi Christi, verba autem Christi & Petri non possunt exponi nisi de missione Spiritus sancti.

DEINDE, si admittamus & Ioannem, & Christum cum Petro, eodem sensu, verba illa protulisse; tum dicemus secundum Scripturas eria Baptismata distingui. VNVM, in aqua solum, & hoc erat Ioannis, quod in Scriptura perpetuò ita dicitur

tur in aqua, vt distinguatur contra Baptismum in Spiritu. AL-
 TERTIUM, in Spiritu, & igne solo, id est, non in aqua, & hoc est
 visibilis missio Spiritus sancti, quæ quidem non continet so-
 lum visibilem illam speciem linguarum ignearum, sed etiam
 internam charitatem, & gratiam à Spiritu sancto infusam,
 quæ per illa externa symbola significabatur, vt etiam admit-
 tit Kemnitijs, pag. 192. Vnde Baptisma Ioannis in sola aqua
 non solum distinguitur contra Baptismum ignis, id est, visi-
 bilis formæ ignis, sed etiam contra Baptismum Spiritus, id est,
 internæ gratiæ à Spiritu sancto infusæ. TERTIUM Baptisma
 est in aqua, & Spiritu simul; & hoc est Sacramentum Baptismi
 Christi, quod Ioan 3. dicitur esse ex aqua, & Spiritu sancto. Ita-
 que videmus verba Ioannis, quomocunq; intelligantur,
 semper distinguere Baptisma Ioannis tanquam externum, &
 corporale tantum à Baptismo Christi, quod est partim spiri-
 tuale, & partim corporale, cum constet vel ex Spiritu, & igne,
 vel ex aqua, & Spiritu.

Est igitur ALTERA solutio Kemnitijs, qui cum vidisset prio-
 rem non esse sufficientem, redit pag. 193. ad communem solu-
 tionem, quod illud: *Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, &*
igne, referatur ad operationem Christi internam in ipso Ioan-
 nis Baptismo. Et quia huic sensui videtur repugnare illud fu-
 turum (*Ipse vos baptizabit*) conatur ostendere Kemnitijs,
 eandem Scripturam loqui de operatione Christi etiam in præ-
 senti, immò & in præterito tempore. Itaque citat illa loca Io-
 an 1. *Hic est, qui baptizat in Spiritu sancto*. Vbi in præsentibus
 dicitur, *Baptizat*, & tamen tunc non baptizabat per se, nec
 per discipulos; ergo per Ioannem baptizabat, Item ibidem:
De plenitudine eius omnes accepimus. Vbi in præterito dicitur:
Accepimus; ergo operabatur Christus, interna opera-
 tione, etiam antequam inciperet per discipulos baptizare. De-
 nique Matthæi 3. vt intelligeremus non esse sine efficacia Ba-
 ptistæ ministerium; apparuit eo baptizante Spiritus sanctus
 in forma columbæ. Addit etiam verba Angeli, Lucæ 1. *Multos*
filiorum Israël conuertet ad Dominum Deum ipsorum. Ex
 quo perspicuum esse dicit, non fuisse inefficax Ioannis mini-
 sterium.

SED hæc nullo negotio refutantur. Nam IN PRÆSENTIBUS nun-
 quã reddit causam Kemnitijs, cur in futuro dixerint omnes

Euangelistæ: *Ipse baptizabit*, si operabatur interius Christum illo ipso tempore, quo Ioannes exterius.

DEINDE loca allata non faciunt ad rem. Illud enim: *Hic est qui baptizat in Spiritu sancto*, non significat, quod tunc Christus baptizaret, cum Ioannes ita loquebatur; sed significat, quod Christus, quando baptizat, in Spiritu sancto baptizat, non in sola aqua, ut Ioannes, sicut rectè exponit Augustinus tract. 13. in Ioannem, & alibi. Similiter etiam cum ibidem Ioannes ait: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*, significabat, Christum sublaturum peccata mundi, cum in cruce agni immolaretur in cruce; non autem, quod tunc ea colleret, cum Ioannes loqueretur. Illud autem: (*De plenitudine eius omnes accepimus*) significat gratiam qua præditus erat Ioannes, à Christo manasse; ut etiam gratiam omnium aliorum Sanctorum. Sed quid hoc ad Baptisma Ioannis? Nam etiam si ob merita Christi præuisa dabatur gratia Sanctis omnibus, non tamen dabatur per Baptisma Ioannis, sed alia via, & per alia instrumenta. Porro columba, quæ apparuit Ioanne baptizante, non testabatur efficaciam ministerij Ioannis, ut impudentissimè, & per summam temeritatem scribit Kemnitius. Alioqui oporteret fateri in ipsum Christum fuisse efficacem Ioannis ministerium: tunc enim solum columba apparuit, cum Christus baptizaretur. At hoc impium, & blasphemum est. Non enim eguit efficacia Baptismi Ioannis, Agnus ille innocens, qui tollit peccata mundi, teste eodem ipso Ioanne. Significauit igitur columba illa Christi innocentiam, & puritatem, & quod ipse esset, qui sanctificaret & purgaret aquas, & per aquas & spiritum homines regeneraret.

DEINQUE verba Angeli Lucæ I. non agunt de Baptismo, sed de concionibus Ioannis. Nemo autem negat, quin Ioannes efficacissimè prædicauerit, & conuerterit plurimos ad Deum. Sed aliud est prædicatione uerbi mouere corda hominum, aliud per Baptisma ea purgare. De primo argumento satis.

SECUNDO, probatur testimoniis Patrum. Origenes lib. 5. in epistolam ad Romanos, exponens cap. 6. docet, & probat aliquot argumentis Baptisma Ioannis, non remitti peccata, & in hoc distingui à Christi Baptismo. Idem docent alij
Græci

Græci. Iustinus quæst. 37. ad Orthodoxos. Gregorius Nazianzenus oratione in sancta lumina. Ioannes Chryostomus homil. 10. & 12. in Matthæum, & homil. 16. in Ioanem, & homil. 1. & 40. in Acta. Item auctor homiliarum in Marcum, quæ habentur in 2. tomo Chryostomi homil. 1. Cyrillus Alexandrinus lib. 2. in Ioannem, cap. 57. vbi ex professo hoc tractat, ac dicit, Spiritum sanctum præuidisse futuros aliquando temerarios homines, qui non discernent Christi Baptisma, à Ioannis Baptismate; ideoq; impulisse ipsum Ioannem, vt apertissimè diceret, se solum in aqua baptizare. Idem etiã habet Damasceus lib. 4. de fide, cap. 10 & Theophylactus in cap. 7. Lucæ. Denique S. BASILIUS, etiam si lib. 1. de Baptismo dicat, Baptismum Ioannis dedisse remissionem peccatorum, tamen ibidem sic loquitur. *Quantò præstantior est Spiritus sanctus aqua, tantò excedit, qui baptizat in Spiritu sancto, illum qui baptizat in aqua, & ipsum aded Baptisma.* Et orat. 13. quæ est exhortatio ad Baptismum, sic habet: *Ioannes penitentia Baptismum prædicauit, Dominus autem adoptionis filiorum Baptismum longè excellentius annunciat. Item initiorum erat Ioannis Baptisma. Christi autem perfectiorum. Illud à peccato auocabat, istud cum Deo coniungit, & familiarem reddit.* Hæc ille. Ex quo intelligimus Basilium non tribuisse eandem efficaciam Baptismo Christi, & Ioannis in dō Baptismo Ioannis non tribuisse vllam vim iustificandi, nisi ratione penitentia, & contritionis. Quomodo etiam intelligi debent verba Nysseni.

Iam ex Latinis TERTULLIANVS in libro de Baptismo: *Nihil, inquit, præstat cæleste, Baptismus Ioannis, sed cælestibus præministrabat, penitentia videlicet præpositus.* Et infra: *Aut daret, inquit, Spiritum sanctum, & remissionem delictorum, si cælestis esset.* Vbi Tertullianus contendit, nō fuisse cælestem, sed humanum Ioannis Baptismum, quia non dabat Spiritum sanctum, nec remissionem delictorum. Et infra: *Agebatur itaq; Baptismus penitentia, quasi candidatus sanctificationis, & remissionis in Christo subsequere.* Ex quo intelligemus, quomodo sint acceptanda illa verba eiusdem auctoris, initio libri eiusdem: *Neq; quidquam refert inter eos, quos Ioannes in Iordane, & quos Petrus in Tyberi tinxit.* Nam nō loquitur de toto Baptismo, sed solum de materia: ac docet nō referre

referre, qua quis aqua baptizetur: Non dissimiliter loquitur ceteri Latini. **Cyprianus** in sermone de Baptismo Christi. **Hilarius** in cap. 3. **Matt. Optatus** lib. 5. contra Parmenianum. **Ambrosius** in c. 3. Luc. & idem **Ambrosius** in praefatione **Sal.** 37. Baptismum Christi vocat oculum gratiarum, quia debet gratiam, Baptismum Ioannis, oculum suppliciorum, quia tantum erat Baptisma poenitentiae. **Hieronymus** in Dialogo contra Luciferianos similia habet, & in epist. 83. ad Oceanum, & in 2. cap. Iohelis. Idem habet **Innocentius** in epist. 22. cap. 5. **Leo** epist. 4. cap. 6. **Gregorius** homil. 7. & 20. super Evangelia. Denique **Augustinus** epist. 48. & 163. Enchiridij cap. 49. lib. 2. et ora literas Petiliani, cap. 37. & lib. 3. cap. 76. lib. 5. contra Donatistas, cap. 9. 10. & 14. de unico Baptismo, cap. 7. de unitate Ecclesiae, cap. 18. tract. 5. in Ioan. & alibi.

Ad haec loca non aliter Calvinus responderet, nisi more suo ea contempnendo. Sic enim loquitur lib. 4. Institut. cap. 15 § 7. *Quare neminem perturbet, quod alterum (Baptisma) ab altero (Baptismate) discernere veteres contendunt: quorum non tantum esse nobis debet calculus, ut Scripturae certitudinem quare faciat. Quis enim Chrysostomo potius auscultet, quam Lucæ? Nec recipienda est illa Augustini argutio; in spe dimissa fuisse peccata Baptismo Ioannis, Christi Baptismo re ipsa dimitti: At nos rectius dicere possumus; Quis Calvino potius auscultet, quam Chrysostomo, & Augustino, & tot aliis antiquissimis & doctissimis Patribus? Non enim quaestio est, an sit credendum Lucæ an Patribus, sed an Lucam melius intellexerit Calvinus, quam tot Patres.*

Porro Kemnitius in Examine loco citato tota fere disputatione conatur ostendere, quaestionem istam non esse necessariam, & proinde parum referre, utrum hoc, aut illud Patres dixerint. At non ita dicunt ipsi Patres. Nam **Hieronymus** in Dialogo contra Luciferianos aded non putat rem istam esse leuem, ut dicat eos, qui confundunt haec Baptismata, in peruersum dogma abire, & cum Baptismo serui plus tribuunt, quam par est, ipsum Baptismum Domini destruere. **Augustinus** libro 2. contra literas Petiliani, cap. 37. ubi dicit, Baptismum Ioannis non esse Baptismum Christi, neque ullam eius partem aut gradum, subiungit, eos, qui contrarium sentiunt, incidere in impiam, & sacrilegam opinionem. De-

Vide locum: nihil tale dicit Augustinus. Sed si ponas, Ioannem et Christi baptismum eundem esse; et simul ponas, baptizatos à Johanne rebaptizatos esse: tum sequi, aut iteratum, neque fuisse ipsum Christi baptismum, aut nostrum baptismum, cui iterum illa deest, reddere perfectum esse. Quodlibet a. h. totum, inquit, impium et sacrilegum est opinari.

aique Cyrillus Alexandrinus libro 2. in Ioannem capite 57. temerarios vocat, qui contra sentiunt.

Sed his omiſſis, TERTIO probatur veritas ex ipſa perſona, & officio Ioannis. Erat enim Ioannes præcurſor Domini, & ſolùm ad hoc venerat, vt pararet vias eius. Id enim prædixit Angelus Luc. 1. *Ipſe præibit ante illum in ſpiritu & virtute Helie, vt conuertat corda filiorum ad patres. parare Domino plebem perfectam.* Idem prædixit pater eius: *Præbis enim ante faciem Domini parare vias eius*, Luc. 1. Idem denique ipſe teſtatur adducens vaticinium Iſaiæ. Ioan. 1. *Ego vox clamantis in deſerto, parare viam Domini, &c.* At certè parate viam Saluatori, non eſt dare ſalutem, & iuſtificare, ſed diſponere ad recipiendum Saluatorem, & ſalutem, alioqui ipſe Saluator, non præcurſor Saluatoris fuiſſet. Vnde pater eius Zacharias Luc. 1. propriè designans officium Baptiſtæ: *Ad dandam, inquit, ſcientiam ſalutis plebi eius.* non dixit; *Ad dandam ſalutem, ſed ſcientiam ſalutis.* Docuit enim Ioannes, quomodo eſſet inuenienda ſalus, nimirum credendo in Chriſtum, cùm illum digito oſtendit, & ait Ioan. 1. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.*

CAPVT XXII.

Quod poſt Baptiſmum Ioannis neceſſariò percipiendus erat Chriſti Baptiſmus.

TERTIA propoſitio: *Poſt Baptiſmum Ioannis neceſſariò percipiendus erat Chriſti Baptiſmus.* Hæc eſt contra Kemnitium, qui id in dubium reuocat, & contra Caluinum, & ceteros, qui id apertè negant. Probatur PRIMÒ ex verbis Ioannis. Matth. 3. Lucæ 3. Marc. 1. *Ego baptizo in aqua: ille vos baptizabit in ſpiritu ſancto, & igne.* Si enim hic fiat collatio Baptiſmi Chriſti, & Ioannis, apertè videmus eorſdem, quos Ioannes baptizauerat, dici baptizandos iterum à Chriſto. Fieri autem collationem duorum Baptiſmatum, eſt communis interpretum ſententia; vt Ambroſij, & Bedæ in Lucam, Hilarij, Hieronymi, Chryſoſtomi in Matthæum, & aliorum Patrum citatorum.

SECUNDO probatur ex hiſtoria Euangelij, & Actorum.

Nara

Nam ut legimus Marc. 1. & Matth. 3. ac Luc. 7. ibant ad Ioannem ut baptizarentur, tota Hierusalem, omnis Iudæa, & regiones omnes vicinæ Iordani. Itaque rari admodum erant eo tempore non baptizati a Ioanne. At post Domini Ascensionem ipso primo die Pentecostes, B. Petrus in Hierusalem predicare cepit necessitatem Baptismi Christi omnibus hominibus. *Penitentiam, inquit, agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu,* & baptizati sunt eo tria millia, deinde paulò post quinque millia, præter eos, quos postea baptizavit Philippus, & alij discipuli in variis locis Iudææ, & Samariæ. In habemus Act. 2. 4. 8. & aliis. Igitur necesse est, ut multi à Ioanne baptizati, iterum ab Apostolis baptizati fuerint. Quomodo enim credibile est, ut inter tot millia, quos Apostolus in Hierusalem baptizavit, nullus fuerit à Ioanne antea baptizatus si verum est, quod Marcus dixit cap. 1. univerfos Hierosolymitanos à Ioanne baptizatos.

TERTIO probatur ex loco expresso, Act. 19. ubi Paulus iubet baptizari in nomine Domini duodecim viros, qui confessi fuerant, se non habere nisi Ioannis Baptismum.

Ad hunc locum incredibile est, quot explanationes, & quam diuersas aduersarij excogitauerint: numerantur enim ut minimum decem apud eos diuersæ opiniones. **PRIMA** est, quod in eo capite, semper Baptismus sumatur metaphoricè, & cum agitur de Baptismo Ioannis, & cum agitur de Baptismo Christi. Ita **Zwinglius**, qui in libro de vera, & falsa religione, capite de Baptismo, Baptismum in cap. Act. 19. accipit pro doctrina, ut sensus sit? eos duodecim viros, qui antea solùm in Iudæa fuerant in doctrina Ioannis, postea institui cœpisse in doctrina Christi.

SECUNDA est, quod semper ibi accipiatur Baptismus metaphoricè, sed primo loco pro doctrina, secundo loco pro donis Spiritus sancti, quæ dabantur per manus impositionem. Ita **Ioannes Brentius**, & **Lucas Lossius** in cap. 19. Act. 19.

HÆ DVÆ expositiones hoc vno argumento satis refelluntur, quod verba historica, & apertissima sine vlla causâ detorqueant ad impropria significationem. Non enim licet, præsertim in historiis, fingere tropos pro arbitrio: alioqui nihil esset certum in vlla Scriptura.

TERTIA expositio est, accipi Baptismum Ioannis metaphoricè

*Pharisæi baptizati Christi
per Apostolos, quam Ioannes
nes. Quod incredibile
nullum est ex ipso hunc
fuisse!*

phoricè pro doctrina; Baptismum Christi propriè: atque ita illos duodecim viros tantum semel baptizatos, idque à Paulo, non à Ioanne. Ita Henricus Bullingerus in cap. 19. Actorum.

QUARTA est contraria superiori, Baptismum Ioannis accipi propriè Baptismum Christi impropiè pro doctrina. Ita Kemnitius in 2: parte Exam. pag. 198. & 199. vbi etiam trahere conatur in hanc sententiam Ambrosium lib. 1. de Spiritu sancto, cap. 3. & glossam interlinealem in cap. 19. Actor.

QUINTA est Caluini, libro 4. institut. capite 15. §. 18. Baptismum Ioannis accipi propriè, Baptismum Christi impropiè, non pro doctrina, vt dicit Kemnitius, sed pro donis Spiritus sancti.

HÆ tres expositiones, præterquam quod fingunt tropos in historia pro arbitrio, admittunt etiam fœdam æquiocationem in eodem capite intra paucas lineas. Neque verum est, quod Kemnitius dicit, esse hanc explicationem Ambrosij, aut glossæ interlinealis. Nam Ambrosius in cap. 3. ad Galat, & lib. 1. de Spiritu sancto, cap. 3. apertè dicit, illos duodecim viros iussu Pauli verè, & propriè fuisse baptizatos. Quod etiam admittit Kemnitius pagina sequenti, qui proinde in duabus paginis secum ipse pugnat in Ambrosio citando. Glossa autem interlinealis, solum dicit non fuisse eos viros rebaptizatos, quod congruerent verba Pauli cum doctrina Ioannis. Vbi non negat Glossa, fuisse eos viros iussu Pauli verè baptizatos; sed negat fuisse illum Anabaptisimum. Anabaptismus enim est repetitio eiusdem Baptismi: illi autem non fuerunt eodem Baptismo bis tincti, sed diuersissimis. Intellexerant enim ex verbis Pauli alium fuisse Baptismum Ioannis, alium Christi, & hoc ipsum docuisse etiam Ioannem.

SEXTA expositio est, quod in eo cap. semper accipiatur Baptismus propriè, sed non agatur nisi de Baptismo Ioannis. Siquidem illa verba (*Hic auditis baptizati sunt in nomine Domini*) nolunt esse Lucæ narratis, quid egerint viri illi post verba Pauli audita, sed esse verba eiusdem Pauli narrantis, quid agere solerent discipuli Ioannis, auditis verbis eiusdem Ioannis prædicantis Christum venturum: nimirum, baptizabantur ab eodem Ioanne in nomine Christi venturi.

Hanc explicationem recitat, & laudat vt concinnam & piam

piam Nicolaus Selneccerus in 2. parte suæ pædagogicæ. Sed est quidem utcumq; arguta, at minimè pia, & probabilis. Nam Paulus primò dicit Ioannem baptizasse populum, secundò addit eundem Ioannem baptizando monuisse populum, ut cerderent in Christum venturum. Si ergo verba sequentia *Et auditis baptizati sunt* pertinent ad populum, cui loquebatur Ioannes; sequetur eum populum bis baptizatum a Ioanne, aut certè Paulum non bene rem illam narrasse: quoniam utrumque absurdum est. DE I N D E, vel duodecim illi viros iussu Pauli baptizati Baptismo Christi, vel non. Si sunt baptizati, est id quod nos contendimus: si non sunt baptizati, quoniam pertinet illa narratio Pauli? certè superuacua videtur. Non enim alia de causa Paulus monuit eos, qui baptizati erant solo Baptismo Ioannis, ipsum Ioannem prædicasse Christum, nisi ut intelligerent esse necessarium præterea Christi Baptismum.

SEPTIMA expositio est, nomen Baptismi accipi proprie in toto illo capite, & eos duodecim viros bis baptizatos; sed idèd factum esse, quòd non habuissent illi verum Baptisma Ioannis, sed corruptum, & adulteratum, quoad formam, nimirum, sine nomine Spiritus sancti. Ita docent Centuriones, Cent. 1. lib. 2. cap. 6. col. 496. & Bucerus in cap. 3. Matth. Fauet autem non parum Ambrosius huic sententiæ. Nam in cap. 3. ad Galat. & lib. 1. de Spiritu sancto, cap. 3. dicit eos, quos Paulus baptizari iussit, Act. 19. non fuisse baptizatos vero baptismo Ioannis, sed Baptismo quodam qui Ioannis diceretur.

Hæc expositio nititur falso fundamento, quòd nimirum Ioannis baptizârît in nomine Trinitatis, aut certè in nomine Christi venturi, quod (ut supra diximus) non est verum. Porro Ambrosius dicit quidem illos duodecim viros non habuisse verum Ioannis Baptismum, sed non dicit, si habuissent verum, non fuisse iterum baptizandos, quod aduersarij contendunt: immò contrarium colligitur ex testimoniis eius. Nam in cap. 3. Lucæ aperte dicit, Baptismum Ioannis fuisse in sola aqua, & pœnitentiæ, non gratiæ, & diuersum à Christi Baptismo, qui constat aqua, & spiritu & gratiam confert.

OCTAVA expositio est, Baptismum illorum duodecim viros fuisse corruptum, nō ratione formæ, sed ratione ipso-

tum accedentium, qui non accesserant rectè instituti in doctrina Domini, cum ignorarent Spiritum sanctum, & ipsum Christi Baptisma. Ita docet **Otho Brunfelsius** in annotationibus ad cap. 19. Actor.

Refellitur hæc expositio, quia ignorantia non violat Baptismum. Et sanè, ut non malè dicit **Calvinus** hanc expositionem refellens, lib. 4. cap. 15. §. 18. Institut. non sufficerent flumina, si deberent nouo Baptismo corrigi eiusmodi ignorantia.

NONA est, viros illos duodecim fuisse reuera rebaptizatos, sed malè, & per errorem, idque antequam Paulus eò veniret. **Ira Musculus** in locis, tit. de Baptismo.

Sed hæc expositio corrumpit textum: nihil enim in textu clarius, quam illos Paulo audito, eiusque iussu baptizatos.

DECIMA est Kemnitij in 2. parte Exam. pag. 164. ubi dicit, locum istum esse obscurissimum, cum tam variè à Doctoribus exponatur: & propterea quæcunque sit vera expositio, nihil certi inde posse colligi, non enim dogmata probanda sunt ex locis ambiguis.

AT nos opponimus his omnibus deprauationibus, PRIMO ipsum textum, qui si exponatur simpliciter & propriè, & sine præiudicio alicuius præconceptæ opinionis, sine dubitatione eum sensum offeret, quem nos defendimus. SECUNDO, consensum vnanimem Patrum suprà citatorum, ac præsertim Augustini, qui locis citatis constanter docet, viros illos iterum baptizatos: quod idem habent omnes veteres expositores Actorum, ut Chrysostomus, Beda, & Oecumenius. Neque potest dici locus ambiguus, quia hæretici non conueniunt in eo explicando: ista enim ambiguitas non oritur ex natura rei, id est, ex libri obscuritate, sed ex eorum pertinacia, in suis erroribus defendendis. Alioqui etiam Patres non conuenirent, si esset locus verè ambiguus; & si ambigua dicenda essent omnia loca, in quibus aliqui non conueniunt, nihil omnino ex

Scripturis probari posset: nulla enim sunt loca,

in quibus non possit vnus ab alio dis-

sentire, si velit pertinaciter

agere.

CAPVT XXIII.

Soluuntur obiectiones.

ARGUMENTVM PRIMVM est Caluini in Antido-
to, & in Instit. locis supra notatis Eadem fuit do-
ctrina, idem ritus, eadem gratiæ oblatio in Ba-
ptismo Ioannis, & Christi: igitur idem Baptisma
erat, & eiusdem efficaciam. Antecedens probat. Nam Ioannes,
quod attinet ad doctrinam, prædicauit Christum esse hostiam
pro peccatis nostris, cum ait Ioan. 1. *Ecce Agnus Dei, qui tol-
lit peccata mundi*, quæ certè est summa totius doctrinæ Chri-
stianæ. Quantum ad ritum, baptizauit in aqua, & in nomine
Christi, vt patet Actor. 19. Denique quantum ad oblationem
gratiæ, vtrique in pœnitentiam, vtrique in remissionem pec-
catorum baptizârunt, vt patet de Baptismo Ioannis, Luc. 3. &
de Baptismo Christi, Actor. 2.

RESPONDEO, hoc argumentum est fundamentum præ-
cipuum aduersariorum, & eo vtuntur etiam Kemnitius, & Phi-
lippus, & alij; sed tamen non difficulter solui potest. Nam
quod attinet ad doctrinam, in duobus errant aduersarij, id est
in antecedente, & consequentia argumenti. Siquidem non est
verum eandem fuisse doctrinam Ioannis, & Christi, nisi in eo
sensu, quod nihil contrarium docuit Ioannes Christo. Alio-
qui enim Ioannes nihil docuit de resurrectione Christi, immo
etiam neque expressè de passione. Nam quod vocauit illum
agnum Dei, potuit referri ad innocentiam, & mansuetudinẽ,
etiam si victima non fuisset. Deinde doctrina nihil facit ad Sa-
cramenti essentiam, & veritatem; alioqui hæretici, qui habent
falsam doctrinam, haberent falsa Sacramenta, qui est error Do-
natistarum, & à Caluino etiam, & Lutheranis reicitur. Sicut
igitur diuersitas doctrinæ non facit diuersum Baptisma: ita
nec doctrinæ similitudo facit Baptisma esse vnum, vel simile.
Quod attinet ad ritum, iam supra ostendimus, non fuisse
similitudinem, nisi in materia.

Quantum ad oblationem gratiæ, falsum est quod Caluinus
dicit: Vtrique in pœnitentiam, vtrique in remissionem pec-
catorum baptizârunt. Nam Ioannis Baptisma passim dicitur
Baptisma pœnitentiæ, vt Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. Actor. 1. &
29. At Baptisma Christi nusquam dicitur Baptisma pœnitenti-
æ,

tiz, sed lauacrum regenerationis, Tit. 3. Quod autem obiicitur ex Actor. 2. non conuincit. Nam Petrus non dicit Baptismum Christi esse Baptismum pœnitentiæ, id est, quod ad pœnitentiam prouocet, vt faciebat Baptismus Ioannis; sed dicit requiri pœnitentiam, vt dispositione ante ipsum Baptismum. Sic enim ait: *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestram.* Itaque pœnitentia contrario modo se habet ad Baptismum Christi, & Ioannis: nam Baptismum Ioannis sequitur pœnitentia, vt eius effectus; Baptismum Christi præcedit, vt eius dispositio. Quod autem attinet ad remissionem peccatorum, illa tribuitur Baptismo Christi, vt immediatus eius effectus. Actorum 2. *Baptizetur unusquisque vestram in remissionem peccatorum.* Et Ephes. 5. *Mundans eam lauacro.* Et Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum, &c.* At Baptismo Ioannis nusquam tribuitur remissio peccatorum, vt effectus immediatus, & proximus: solùm enim proferre possunt aduersarij illa verba Marc. 1. & Lucæ 3. *Prædicans Baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.* Ibi autem non tribuitur remissio peccatorum Baptismo, sed pœnitentiæ, ad quam prouocabat Baptismus.

Est enim sensus eius loci; Ioannes prædicabat Baptismum pœnitentiæ, id est, quod incitabat, & inuitabat ad pœnitentiam; quam pœnitentiam qui agerent, vt oporteret, consequerentur remissionem peccatorum. Atque ita exponunt, qui plurimum tribuunt Ioannis Baptismo, vt Basilius & Nyssenius supra citati. Nam alij, vt Tertullianus in lib. de Baptismo. Augustinus lib. 5. contra Donatistas, cap. 10. Gregorius homil. 20. in Euang. & Beda in cap. 3. Lucæ, illa verba: In remissionem peccatorum, referunt ad Baptismum Christi, non Ioannis: dicunt enim Ioannem baptizasse in pœnitentiam, & simul prædicasse Baptismum Christi futurum in remissionem peccatorum.

SECVNDVM argumentum Kemnitij, pag. 183. Apostolus Ephes. 4. per gradationem ostendit in nouo Testamento, vbi vnum est corpus, vnus spiritus, vna spes vocationis, vnus Dominus, vnus Pater, vna fides; ibi etiam vnum esse Baptisma. At illa omnia erant tempore prædicationis Ioannis Baptistæ; igitur idem tunc erat Baptisma.

RESPONDEO, si hoc argumentum valeret, probaret etiam tempore Moyſis, & Dauidis fuiſſe Chriſti Baptiſmum: nam tunc erat idem vnum corpus Eccleſiæ, eadem ſpes, eadem fides, idem Deus, &c. Præterea probaret hoc argumentum, apud hæreticos non eſſe verum Chriſti Baptiſmā; non enim apud eos eſt vnum corpus, vnus ſpiritus, vna fides, &c. Non igitur Apoſtolus probat idem eſſe Baptiſmā, vbi eſt idem Deus, eadem fides, &c. ſed probat debere Chriſtianos ſeruare cum omni diligentia vnitatem ſpiritus in vinculo pacis; quia ſunt vnum corpus: & vnum ſpiritus, vnum Deum, vnam fidem, vnam ſpem, vnum Baptiſmum habent.

3. TERTIVM argumentum, quod maximè Kemnitiū mouit, ibidem pag. 183. tale eſt. Quia ea eſt ſuauiſſima conſolatio omnium Chriſtianorum, quòd vnum & idem Baptiſmā habeant cum ſuo capite Chriſto. At hæc tota conſolatio perit, ſi non eſt idem Baptiſmā Ioannicum Chriſti Baptiſmo: Chriſtus enim Ioannis Baptiſmo baptizatus eſt, nos autem Baptiſmo Chriſti.

RESPONDEO, non eſt bona conſolatio, quæ vel gloriam Chriſto detrahit, vel etiam contumeliam, & iniuriam irrogat. Baptiſmum autem Chriſti ipſi Chriſto tribuere vix poſſumus ſine eius iniuria. Nam cum ſit lauacrū regenerationis, & adoptionis filiorum; ſi is Chriſto tribueretur, videretur indigniſſe regeneratione, & adoptione; quæ certè eſt maxima in Chriſtu blaſphemia, cum ſit ipſe Filius Dei naturalis, & ab ipſa Cœceptione ſanctiſſimus ſemper, & plenus gratia fuerit, in vniuerſa gratia crefcere in eo non potuerit.

DICET fortè cum Magiſtro ſuo Luthero in cap. 3. ad Galat. & in homil. de Baptiſmo, Chriſtum fuiſſe quidem in ſe ſanctum, tamen quia ſuſcepit peccata noſtra, fuiſſe etiam ratione eorum peccatorum, furem, latronem, homicidam, denique maximum peccatorem totius mundi; & ſic indigniſſe Baptiſmo in remiſſionem peccatorum præ omnibus hominibus, quia propter omnes homines. At iſta omnia ſunt mea blaſphemiæ in Chriſtum. Nam etiam ſi Chriſtus ſuſceperit in ſe onus peccatorum noſtrorum, tamen non poteſt verè ipſe de nominari fur, latro, homicida, peccator, vt impudèter eum vocat Lutherus ſine vllò exemplo Scripturæ, aut Patrum: non enim dicitur fur, qui ſoluit debitum, quod fur debebat, ſed qui furatur

furatur rem alienā. Partiratione peccata nostra Christus purgavit operibus virtutum suarum, non vi alicuius Sacramenti ab alio sibi ministrati.

DICES, potuit Christus accipere suum Baptisma, non ad effectum regenerationis & adoptionis consequendum, sed aliqua alia de causa, quomodo accepit Circumcisionem, qua non indigebat, & Baptismum Ioannis, quod fuit Baptisma pœnitentiæ, cū tamen ipse non egeret pœnitentiā; & denique quomodo accepit Eucharistiam, qua similiter non indigebat.

RESPONDEO, quidquid de hoc sit, certè magis gloriosum fuit Christo, non accipere suum Baptisma, quam accipere. Dum enim Baptismum confert, & non accipit, Imperatorem se, & principem huius militiæ ostendit, quippe qui characterem suum in aliis imprimit. At si acciperet, videretur etiam ipse ad militiam adscribi. Denique maior nobis consolatio esse debet, quod per Baptismum Christum induamus, & similitudini mortis eius configuremur, quàm si cum illo simul ablueremur.

QUARTVM argumentum ibidem; Christus cū baptizaretur à Ioanne, contactu carnis suæ sanctificavit aquas; & præterea adesse voluit visibiliter præsentiam Spiritus sancti in specie columbæ, & sonare vocem gratiæ, & beneplaciti diuini, quæ inuisibiliter adsunt in nostro Baptismo; non igitur diversa sunt Baptismata, illud, & nostrum.

RESPONDEO, Patres varias causas attulisse, cur Christus à Ioanne baptizari voluerit. PRIMÆ est, ad exemplum humilitatis, vt ipse ait, *Matt. 3. Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam.* De qua causa vide Augustinum in Enchirid. cap. 49. & Bernard. serm. 4. de Epiphania. SECUNDA est, vt confirmaret Baptismum Ioannis tanquam bonum, & Deo gratum, vt docet Hieronymus in cap. 3. Matth. TERTIA, vt ostenderet quanti facere debeant peccatores Baptismum Domini sui, quando ipse Dominus, & iustus, tanti fecit Baptismum serui sui. Ita Augustinus tractat. 4 & 13. in Ioannem. QUARTA, vt lauaret nostra crimina in Iordane; vt canit Ecclesia in die Epiphaniæ; & vt scribit Nazianzenus oratione in sancta lumina, vt veterem Adamum suffocaret in aquis, & novum emergere faceret, Quod quidem fecit, vt supra diximus,

non vi Baptismi accepti, sed merito humilitatis suæ. *QUINTA*, ut ipse in sua persona figuraret Baptismum nostrum, & gratiam, quam in eo accipimus, ut docet *Augustinus* lib. 15. *Trinitat.* cap. 26.

Sed *PRAECIPVA* fuit, ut Baptismum salutarem institueret, & consecraret. Instituit enim sanctificando aquam uitæ carnis suæ, ut supra ostendimus ex *Ambrosio*, & *Beda*, in cap. 3. *Lucæ*; ex *Chrysostomo*, & *Hieronymo*, in cap. 3. *Matthæ*, & ex aliis multis Patribus: & simul figuratè ostendit effectum Baptismi sui, dum cœlum aperiri voluit, & Spiritum sanctum descendere, & vocem audiri, &c. ut patet ex *Hilario* in cap. 4. *Matthæ*. Sed quid ista faciunt pro Kemnitio? immò quomodo non pugnant cum Kemnitio? Nam antequam Dominus baptizaretur, nunquam apparuit columba, neque audita est vox de cœlo, neque sanctificatæ sunt aquæ; & tamen idem erat Baptismus Ioannis, cum eo, qui postea fuit. Non igitur Baptismus, quem habuit Dominus à Ioanne, idem erat cum nostro: nam illud accepit, non instituit; nostrum autem instituit, non accepit.

5. *QVINTVM* argumentum pag. 119. Paulus dicit, 1. *Corinth.* 12. Nos omnes effici vnum corpus per Baptismum. At vnum corpus efficiuntur non solum inter nos, sed etiam cum Christo, igitur idem Baptisma habemus cum Christo.

RESPONDEO, hanc esse aliam contumeliam in Christum, quasi ille egerit Baptismo, ut fieret membrum Ecclesiæ: mirum est, cur non addiderit etiam, debuisse Christum per fidem, & pœnitentiam adipisci remissionem peccatorum. *Respondeo* igitur, Paulum loqui solum de corpore, non de capite. Nos enim membra Christi, & proinde vnum corpus Christi efficiuntur per Baptismum, quia hoc Sacramento regeneramur, & annectimur Christo. At ipse caput nostrum factum est, non per Baptismum, sed per gratiam vniõis hypostaticæ. Quemadmodum etiam filij Adæ, & quasi corpus eius efficiuntur per carnalem generationem; ipse autem non fuit factus caput omnium hominum per carnalem generationem, sed per creationem, & gratiam Dei singularem.

6. *SEXTVM* argumentum. Vnum corpus sumus, non solum nunc inter nos, sed etiam cum illis, qui erant prædicare Ioan-

ne, &

ne, & baptizante antequam Dominus baptizare inciperet. At qui vnum corpus efficiuntur per vnum Baptisma.

RESPONDEO, semper Ecclesiam fuisse vnum corpus mysticum, non tamen semper eodem Sacramento adiungebantur homines huic corpori, sed aliquando per Circumcisionem quo ad Iudæos, aut alio modo, quo ad Gentiles: nunc autem post Christi tempora, per Baptisma. Itaque tempore Ioannis erant Iudæi vnum corpus per Circumcisionem, non per Baptisma Ioannis, aut Christi: Paulus autem loquitur de tempore suo.

SEPTIMUM argumentum contra solutionem præcedentis. Etiam tempore Pauli multi erant vnum corpus Christi, qui tamen non habuerant nisi Baptisma Ioannis. Nam Apostoli non sunt baptizati, nisi Baptismo Ioannis, excepto Paulo. Similiter Apollo quidam Actor. 18. non nouerat, nisi Baptisma Ioannis, & tamen non est coactus rebaptizari. Denique ipse etiam Baptista non fuit à Christo, vel à discipulis eius baptizatus.

RESPONDEO, Apostolos baptizatos Christi Baptismo, scribunt, & probant Tertullianus in lib. de Baptismo, & Augustinus epist. 108. ad Seleucianum, & lib. 3. de origine animæ, cap. 9. Nam cum Dominus Ioan. 3. tam apertè pronunciauerit, neminem saluandum sine Baptismo, non debet dubitari, quin illi omnes Baptisma Christi acceperint, quos post ea tempora vixisse, & ad Ecclesiam Christi aggregatos constat, etiam si id nusquam scriptum sit. Alioqui negabimus etiam Romanos, Galatas, Ephesios, Philippenses, Timotheum, Titum, Philemonem, & alios, ad quos Paulus scribit, fuisse baptizatos, quia nusquam scriptum legimus, quando, & à quibus baptizati fuerint. Idem dici potest de Apollone, quem baptizatum fuisse Christi Baptismo affirmant Chrysostomus & Oecumenius in cap. 18. Actor. Denique de Ioanne Baptista, sicut non scriptum est baptizatum à Christo, ita neque contrarium scriptum est. Et coniectura non leuis est, eum fuisse à Christo baptizatum: quoniam ait, Matth. 3. Ego à te debeo baptizari: Sed quidquid de hoc sit, certum est eum à Christo saltem spiritu baptizatum, vt affirmant Nazianzenus oratione in sancta lumina, & Hieronymus, atque auctor operis imperfecti apud Chrysostomum in capite 3. Matth. Quod si non fuit baptizatus

134 *Cap. XXIV. De Sacramento Baptismi. Lib. 1.*
zatus aqua Ioannes, non est mirum, quia mortuus est, ante
quam lex de Baptismo Christi obligaret.

CAPVT XXIV.

De caeremoniis Baptismi.

DE caeremoniis baptizandorum copiosè scribit
Thomas Waldensis, tomo 3. de Sacramentali-
bus, tit. 5. cap. 45. & sequentibus septem, contra
Ioannem Wiclefum, qui omnes ferè Ecclesie
Catholicæ ritus, & caeremonias circa Baptismum reiciebat.
Easdem caeremonias fusè tradunt, & explicant Ordo Roma-
nus; Alcuinus in libro de diuinis officiis, cap. de Sabbato
sancto; Amalarius lib. de officiis Ecclesiasticis, & Rabanus lib.
1. de institutione clericorum; & ex veteribus Cyrillus in Cata-
chesibus, & Ambrosius in lib. de Sacramentis.

Eisdem ritus, paucissimis exceptis, damnant etiam hereti-
ci huius temporis, ac præsertim Ioan. Calvinus, lib. 4. Institut.
cap. 25. §. 19. & Illyricus Centur. 1. lib. 2. cap. 6. & Centur. 2.
cap. 6. qui tamen non aliud argumentum proferunt, nisi quod
ritus isti non sint in diuinis literis, neque præcepto, neque
exemplo commendati.

Nos autem illis duo obiicimus. **PRIMO**, quòd ipsi etiam
aliquid præscribant in administratione Baptismi, quod in sa-
cris literis non inuenerunt, Nam in libello de formula Sacra-
mentorum ministrandorum, præscribit Calvinus **PRIMO**,
vt infans adferatur ad Baptismum die Dominico, aut certè a-
lio die, quo populus in Ecclesia ad concionem conuenit, et
coram populo fiat Baptismus. **SECUNDO**, vt qui infantes
adferunt, interrogentur; an spondeant, se infantes illos, cum
adoleuerint, instituturos in doctrina fidei, & morum; & spon-
sione facta pergatur in Baptismo. **TERCIO**, vt nomen impo-
natur infanti baptizando. **QUARTO**, vt forma Sacramenti
pronunciatur lingua patria. **QUINTO**, vt recitetur Symbo-
lum, & Oratio Dominica, aliæque preces. At nihil horum in
Scriptura inueniet. **Lutherani** addunt etiam abrenunciatio-
nem Satanae, & pomparum eius, vt patet ex agenda Saxonica,
& aliis similibus. Vnde Illyricus etiam non audet reicere ab-
renun-

renunciationem, Cent. 1. lib. 2. cap. 6. col. 497. & ipse etiam Kemnitius in 2. parte Exam. pag. 219. examinans canonem 7. de Baptismo, fatetur inter baptizandum proponendam esse abrenunciationem. Denique Lutherus in suo Catechismo voluit etiam pingi signum crucis in fronte, & pectore baptizandi. Ego verò optarem aliquid horum demonstrari testimoniis, vel exemplis diuinarum literarum. Nam Scripturæ recensent Baptismum multorum millium, Actor. 2. & 4. Item Eunuchi Reginae Æthiopum, Actor. 8. Sancti Pauli, Actor. 9. Cornelij, Actor. 10. Lydiae, & custodis carceris, Actor. 16. & duodecim Asianorum, Actor. 19. sed nulla mentio fit diei Dominicæ, neque Ecclesiæ, aut frequentiae populi, aut impositionis nominis, aut susceptorum, & sponsonis, aut precationis Dominicæ, & Symboli Apostolici, aut etiam signi crucis: quæ omnia notauerunt etiam Centuriatores, Cent. 1. lib. 2. cap. 6. col. 496. & 497. non haberi in Scripturis. Neque his repugnat, quod oratio Dominica sit in Scripturis, & Symbolum, saltem quoad sensum. Nam in Scriptura non habetur, ut recitentur ista in Baptismo; immò nulla precatio legitur facta in tot locis Scripturæ, ubi narrantur Baptismata supra notata. Vel igitur aduersarij reiiciant omnes omninò cæremonias, & solum baptizent aspergendo aquam, & recitando verba; aut certe quærant alia argumenta, quibus opugnent ritus ab Ecclesia approbatos.

SECUNDO, illis obiicimus testimonium veteris Ecclesiæ. Omnes enim ritus, quibus nunc utimur, antiquissimi sunt, & vel ex Apostolorum traditione manarunt, vel à sanctissimis Patribus instituti sunt, quorum auctoritas, præsertim tot seculis ià confirmata, plus apud nos valere debet, quàm nouatorum clamores, cum ipsi nihil probare possint à nobis fieri contra sacras literas. Hoc igitur solum præstandum erit à nobis, ut adferamus pro singulis ritibus testimonia antiquitatis.

Quod ut facilius fieri possit, distribuemus cæremonias.

Baptismi in tres classes. Aliæ enim præcedunt
Baptismum, aliæ comitantur, aliæ
sequuntur.

CAPVT XXV.

Cæremonia ante Baptismum sunt duodecim.

P R I M A cæremonia est, quòd Catechumeni, qui baptizari cupiunt, dant nomen suum, & ex eo tempore dicuntur Competentes, seu Electi, & recipiuntur ab Ecclesia, vt instruantur, & præparentur ad Baptismum. Hinc sunt duo genera Catechumenorum (vt Rabanus docet loco notato) Vnum eorum, qui audiunt conuersiones, & volunt fieri Christiani, sed nondum petierunt Baptismum, & ij dicuntur Auditores, seu Audientes. Alij petunt Baptismum, & dicuntur Competentes, seu Electi Nam S. Leo, epist. 4. cap. 5. & 6. Electos vocat, vt etiam vocantur in ordine Romano; sed A V G V S T I N V S ordinariè Competentes vocat; sic enim ait, lib. de cura pro mortuis, cap. 12. *Pascha appropinquabat, dedit nomen inter alios Competentes.* Vide etiam lib. 9. Confess. cap. 6. de fide, & operibus, cap. 6. & serm. de tempore 116. qui est ad Competentes. Eodem nomine videtur Hieronymus in epist. ad Pammachium, de erroribus Ioannis Hierosolymitani.

S E C V N D A cæremonia est, scrutinium; quo nomine significatur propriè examen, & exploratio quædam, an Competentes firmiter credant, & syncerè: tamen continet hoc nomen etiam Catechismus, & Exorcismus, & omnes cæremonias, quæ fiunt ab eo die, quo nomen dederunt, vsque ad eum diem, quo baptizantur. Fiunt autem septem scrutinia, quorum principale est tertium, & fieri solet feria quarta post Dominicam quartam Quadragesimæ: tunc enim fiunt ferè omnes cæremonia, de quibus mox dicemus, vt patet ex auctoribus supra citatis. Porro hac voce scrutiniij non solum vtuntur Ordo Romanus, Alcuinus, Amalarius, & Rabanus, sed etiam antiquiores, Augustinus, lib. de fide, & operibus, cap. 6. & Leo in epist. 4. ad Episcopos Sicilia, cap. 6.

T E R T I A est, abrenunciatio Satanae, & operum eius; quæ saepe reperitur, tum in scrutinijs, tum etiam postea paulò ante ipsum Baptismum, ac sine dubio de Apostolica traditione descendit. Nam eius meminit Clemens, lib. 7. constitut. cap. 41. & 42. & Dionysius Areopagita de Ecclesiastica hierarchia, cap.

cap. de Baptismo. **Tertullianus**, in libro de Spectaculis, cap. 1. cum inquit: *Aquam ingressi, Christianam fidem in sua legis verba profiteamur; renunciaſſe nos Diabolo, & pompis eius, & Angelis eius, ore nostro contestamur.* Similia habet in lib. de idololatria, & in libro de corona militis, vbi hoc potissimum argumento probat, non debere Christianum fieri militem Imperatoris Gentilis, ne cogatur defendere Dæmonum templa, quibus in Baptismo renunciauit.

Eiusdem cæremonia apertè meminerunt **Cyprianus**, in libro de duplici martyrio. **Origen**, homil. 12, in Numer. **Cyrillus**, Catechesi mystagogica 1. **Basilus** in lib. de Spiritu sancto, cap. 11. & 27. **Chrysostomus** homil. 21 ad populum. **Ambrosius**, lib. 1. de Sacramentis, cap. 2. & lib. 2. cap. 7. **Hieronymus** in cap. 6. Amos **Augustinus**, lib. 1. de Symbolo ad Catechumenos, cap. 1. & lib. 1. de peccatorum meritis & remiss. capite 34.

QUARTA cæremonia est, fidei professio, quàm sapius interrogati respondent, & postea etiam in ipso die Baptismi publicè pronunciant recitantes Symbolum. Meminit huius cæremonia **Clemens**, & **Dionysius** locis citatis. Item **Origenes**, homil. 5. in Numer. **Cyprianus**, libro 1. epist. 12. **Cyrillus** Catechesi 1. **Hilarius**, can. 15. in Matthæum. **Hieronymus** in Dialogo contra Luciferianos. **Epiphanius** in Anchorato, & **Augustinus** libro de fide, & operibus, cap. 11. & lib. 8. Confess. cap. 2. Vbi refert historiam **Victorini** baptizati, cui cum offerrent presbyteri, vt si vellet, fidei Symbolum priuatim recitaret; maluit ille publicè ex edito loco de more fidem pronunciare.

QUINTA est, signum crucis in fronte, & pectore: in singulis enim scrutintis, vel à presbyteris, vel à clericis imprimitur illis signum crucis. Meminit huius cæremonia **Dionysius** loco citato. **Basilus**, lib. de Spiritu sancto, cap. 27. vbi ponit hanc cæremoniam inter Apostolicas traditiones, vt etiam abrenunciationem, & cetera, quæ in Baptismo fiunt. **Augustinus**, libro de catechizandis rudibus, cap. 20. alloquès Catechumenum prima die instruendum: *Crucis*, inquit, *signo in fronte hodiè tanquam in poste signandus es.* Vide eundem in epist. 118. in Psal 36. concione 2. tract. 3. & 36. in Ioannem, & serm. 19. de Sanctis.

SIXTA

SEXTA cæremonia est, Exorcismus, id est, adiuratio Dæmonum certis precibus facta, vt recedant ab homine baptizando. Hanc præter ceteras Calvinus ridet, vt inanem & fictitiã, lib. 4. Instir. cap. 19. §. 24. Sed nos facillè possumus ostendere ex libris ferè omnium veterum Patrum, omnia, quæ etiam hoc tempore Ecclesia retinet de Exorcismis.

Nam INPRIMIS accepisse Ecclesiam potestatem à Deo coërcendi Dæmones per Exorcismos, testantur antiquissimi Patres, vt IUSTINVS in Dialogo cum Triphone: *Illi, inquit, per nomen Iesu Christi adiurati à nobis, parent.* Idem habet TERTULLIANVS in lib. de corona militis, in lib. ad Scapulam, in Apologetico, cap. 32. & in libro de spectaculis, cap. de munere. CYPRIANVS in lib. ad Demetrianum: *O, inquit, si audire eos, & videre velles, quando à nobis adiurantur, & torquentur; spiritualibus flagris, & orationis flagellu exire coguntur.* Similia habent Minutius in Octauio. Lactantius, lib. 2. cap. 16. vbi etiam dicit, interrogatos nomen ab Exorcistis, Dæmones respondere, quo nomine appellentur. Cuius etiam rei meminit Beda in cap. 8. Lucæ. Vide etiam eundem Lactantium, lib. 4. cap. 27. & lib. 5. cap. 22. Augustinum, lib. 10. ciuitat. cap. 22. Denique (vt omittam infinitos alios) etiam Prudentius ita cecinit in Apotheosi contra Iudæos:

Torquetur Apollo

*Nomine percussus Christi, nec fulmina verbi
Ferre potest.*

*Intonat antistes Domini; Fuge callide serpens,
Exue te membris, & spiras solue larentes,
Hæc inter voces medius Cyllenius ardens
Eiulat, & notos suspirat Iuppiter ignes.*

DEINDE esse in Ecclesia non solum donum Sanctorum quorundam, sed etiam ordinarium officium exorcizandi, & coërcendi Dæmones, testantur Concilia antiqua. Antiochenum, can. 10. & Carthaginense IV. can. 7. & Laodicenum, can. 29. & Patres vetustissimi, vt Cyprianus lib. 4. epistol. 7. & Cornelius in epist. ad Fabium Antiochenum apud Eusebium, lib. 6. historię, cap. 33.

TERTIO, Exorcismos non fuisse quaslibet preces pro arbitrio Exorcistæ, sed certas, & præscriptas ab Ecclesia, quæ propriè dicuntur Exorcismi, patet ex Concilio Carthaginensi IV. can.

can. 7. & ex Ioan. Micrologo, lib. de obseruationibus Ecclesiasticis, cap. 7. vbi etiam monet Exorcismos non concludi: *Per Christum Dominum nostrum*, vt alias preces, sed: *Per eum, qui venturus est iudicare seculum per ignem*, quia *Dæmones maximè diem vltimi iudicij timent*.

QVARTO, ante Baptismum præmitti Exorcismos, testatur DIONYSIUS loco notato, & NAZIANZENSIS oratione in sanctum lauacrum: *Ne despuas*, inquit, *Exorcismi curationem; est enim & ipsa natura lyncermatis, &c.* CYRILLVS Catechesi 1. *Suscipe cælestem thesaurum, & in Exorcismis studiosè versare*. Idem repetit pluribus in præfatione Catecheseon. Vide etiam Cyprianum, lib. 4. epistol. 7. Ambrosiũ, lib. 1. de Sacramentis, cap. 5. Optatum, lib. 4. contra Parmenianum. Augustinum, lib. de fide, & operibus, cap. 6. lib. 2. de nuptiis, & concupiscentia, cap. 18. vbi dicit, in tota Ecclesia esse hanc ipsam consuetudinem. Coelestinum I. epist. 1. cap. 12. Denique Leonem I. epist. 4. cap. 7. vbi dicit, secundum Apostolicam regulam Catechumenos Exorcismis scrutandos esse.

SEPTIMA cæremonia est exsufflatio, quæ quidem annectitur Exorcismis. Nam & verbis Exorcismorum pelluntur Dæmones, & cæremonia exsufflationis significatur eorum expulsio, & simul significatur afflatio boni spiritus, quem recipiunt homines, cum recedit spiritus malus.

AVGVSTINVS, lib. 6. contra Iulianum, cap. 2. *Ecclesia*, inquit, *filios fidelium nec exorcizaret, nec exsufflaret, si non eos de potestate tenebrarum, & à principe mortis erueret*. Et infra: *Id tu commemorare timuisti, tanquam ipse ab orbe toto exsufflandus esses, si huic exsufflationi, qua princeps mundi à paruulis eicitur foras, contradicere voluisses*. Similia repetit, lib. 2. de peccato originali, cap. 40. & lib. 2. de nuptiis, & concupiscentia, cap. 17. & 18. & libro 5. Hypognostici prope finem.

AMBROSIVS, libro de iis, qui inician. myst. cap. 1. *Odo-rem*, inquit, *vite æternæ vobis inhalatũ carpite*. Neque hæc cæremonia rideri potest, nisi Dominus ipse rideatur, qui Ioan. 20. simili cæremonia vti voluit, cum Apostolis Spiritum sanctum dedit; nam insufflauit in eos, eiusdem cæremonia meminit Concilium secundum generale can. 7.

OCTA

OCTAVA cæremonia est, gustus salis. Datur enim Catechumenis gustandum sal, ut apparet ex Origine, homil. 6. super Ezechielem, & Concilio III. Carthagenensi, can. 5. Et fortè ad hunc salem alludit Augustinus, cum de se puero ait, lib. 1. Confess. cap. 12. Signabar in signo crucis eius, & condiebar eius sale. Dabatur etiam panis benedictus loco Eucharistie, ut Augustinus testatur, lib. 2. de peccatorū meritis, & remiss. cap. 26. Quamquam, & ipsum salem datum eis loco Eucharistie, constat ex Concilio Carthagenensi citato.

NONA est, cum tanguntur salua nares, & aures, & dicitur eis, Epheta, id est, adaperire. Hanc valde miratur, & confutit Calvinus, sed eam probat, & explicat Ambrosius, lib. 1. de Sacramentis, cap. 1. & de iis, qui in it. myst. cap. 1. ubi etiam adfert exemplum Domini, qui Marci 7. sputo tetigit linguam muti, & aures surdi, & dixit, Epheta. Ergo petenti Calvino cur etiam sputo tangamus nares, & aures Catechumenis, respondemus, ut nobis dicat, cur Dominus sputo tetigit linguam, & aures muti, & surdi, Marci 7. & oculos cæci nati, Ioan. 9. Certè enim sine his cæremoniis potuit Dominus utrumque curare.

DECIMA cæremonia est, impositio manuum ac benedictio Sacerdotalis. Huius meminit Dionysius loco notato, & Clemens, lib. 7. constitut. cap. 39. & Concilium IV. Carthagenense, can. 85. Item Cyprianus referens acta Concilij Carthagenensis in testimonio Vincenij à Thibari, asserit manus impositionem cum Exorcismis præcedere debere, Baptismi regenerationem. Augustinus, libro 2. de peccat. merit. & remiss. cap. 26. Catechumenos, inquit, secundum quendam modum suum per signum Christi, & orationem manus impositionis puto sanctificari. Atque hæc quidem cæremonia frequentissima est in diuinis literis. Nam & Dominus, Matth. 19. manus imponebat paruulis, & Apostoli semper ferè orationi super aliquos addebant manus impositionem, ut patet, Act. 8. 9. 13. & alibi.

VNDECIMA est unctio. Unguntur enim Catechumeni oleo benedicto ante Baptismum, in pectore, & scapulis, ungenti postea Chrismate post Baptismum. Meminit huius unctiois Clemens, lib. 3. recognitionum (etsi enim liber iste incertæ fidei sit, quoad dogmata, tamen antiquissimus est) Baptiz.

prizetur, inquit, unusquisque vestrum in aquis perennibus, nomine irine beatitudinis super se inuocato, perunctus primum oleo per orationem sanctificato. CHRYSOSTOMVS, homil. 6. in cap. 2. epist. ad Coloss. Inungitur baptizandus more athletarum, qui stadium iam ingressuri sunt. IUSTINVS, quæst. 107. quærit cur bis inungantur Christiani, semel ante Baptismum, & iterum post Baptismum. Ambrosius quoque vtriusque vñtionis meminit, prioris quidem, lib. 1. de Sacramentis, cap. 2. posterioris autem, lib. 2. cap. 7. Cyrillus vtriusque etiam meminit, prioris Cateches. 2. mystag. posterioris Cateches. 3. mystag. Vtriusque etiam meminit Augustinus, serm. 206. de tempore.

DYODECIMA est, abstinencia vini, & carniū, & etiam rei vxoria, aliaque opera Pœnitentiæ, non quidem ad satisfactionem, sed vt paratiores accederent ad Sacramentum Baptismi, vt patet ex Cyrillo Catech. 1. Nazianzeno oratione in sanctum lauacrum, & Augustino, lib. de fide, & operibus, cap. 6. & Concilio IV. Carthaginensi, can. 85.

CAPVT XXVI.

De ceremoniis, quæ Baptismum comitantur.

Nipso autem Baptismo hæc ceremoniæ adhibentur. PRIMO imponitur nomen baptizato; vbi ridiculus sanè fuit Illyricus, Cent. 1. lib. 2. cap. 6. col. 497. qui ex eo probat Apostolorum tempore non fuisse in vsu hanc ceremoniam, quia Eunuchus Reginae Candacis, Act. 8. semper vocatur Eunuchus, tam ante Baptismū, quam post: quasi Eunuchus sit nomen proprium personæ, & non potius designet vitium corporis, quod sanè Baptismo tolli non potest. Sumpta videtur hæc ceremonia ex Testamento veteri. Nam in Circumcisione imponebatur nomen paruulo, vt patet Luca 1. de Ioanne; & Luca 2. de Christo. Eiusdem apud Christianos meminit Dionysius Arcopagita loco citato. Veteres, qui quando baptizabantur, vel in fine vitæ, vel certè valde adulti, non mutabant nomina in Baptismo, vt patet de Saulo, Act. 9. & de Cornelio, Act. 10. & de Ambrosio, Augustino, & aliis: tamen cum baptizabantur infantes, sole-

solebāt patres eorum imponere nomina Sanctorum, vt modo facimus. Id patet ex Dionysio Alexandrino apud Eusebium, lib. 7. historię, cap. 20. secundum versionem Christophoroni. Scribit enim is Dionysius, filiis Christianorum saepe imponi consueuisse nomina Petri, Pauli, Ioannis, &c. Idem etiam patet ex ipsis nominibus multorum veterum, vt Petri Alexandrini, & Petri fratris Basilij; Ioannis Chrysostomi, & Ioannis Cassiani, & aliorum, qui nomina Hebraica habuerunt, cum ipsi Græci essent. Immo etiam de hac re exstat enim Canon XXX. inter Canones Nicæni Concilij nuper ex Arabico in Latinum conuersos, & editos à Francisco Turriano; in quo iubentur Christiani in Baptismo nomina imponere filiis suis, non Gentilium, sed Christianorum.

SECUNDA cæremonia est, vt habeant susceptores, à quibus de sacro fonte leuentur, & postea diligentius in fide instruantur. Eos vocat Dionysius Areopagita de Eccles. hier. cap. vlt. Susceptores; Tertullianus in lib. de Baptismo, sponsores appellat. De iisdem vide Augustinum, serm. 116. de tempore, qui est tertius de Dominica Palmarum, & lib. 1. cap. 34. de peccat. merit. & remis.

TERTIA est, consecratio aquæ, cuius meminit Dionysius cap. de Baptismo: *Regenerationis aqua sacris inuocationibus prius consecratur.* Idem habent Cyprianus, lib. 1. epist. vlt. Ambrosius, lib. 1. de Sacrament. cap. 5. Basilus, lib. de Spiritu sancto, cap. 27. vbi dicit, hanc esse Apostolicam traditionem. Denique Augustinus, lib. 6. in Iulianum, cap. 8. & homil. 27. ex libro 50. homiliarum, & tract. 118. in Ioannem in fine.

QUARTA est, trina mersio, cuius meminit Clemens, can. 49. Apostolorum, Dionysius loco citato, Tertullianus, libro de corona militum, & libro contra Praxeam. Cyrillus Catech. 2. Basilus de Spiritu sancto, cap. 27. Chrysostomus, homil. 24. in Ioan. Augustinus, ser. 91. & 201. de tempore. SERVANDVM est autem Arianos abuti cœpisse hac cæremonia (vt Gregorius scribit, libro 1. epist. 41. ad Leandrum) ad suum errorem stabiliendum. Nam cum trina mersio fieret à Catholicis ad significandas tres personas diuinas, & triduum sepulturæ Christi, vt Gregorius ibidem dicit: Ariani trina mersione utebantur ad significandas tres naturas trium personarum, Quare & tunc Gregorio visum est, vt in Hispania vna

mer.

mersio fieret; & idem paulò pòst confirmavit Concilium To-
 letan. IV. cap. 5. Nunc autem pro regionum varietate, vel v-
 na, vel trina mersio adhibetur: neutrum enim est de essentia
 Sacramenti, vt Gregorius, & dictum Concilium locis citatis
 testantur.

QVINTA est, tempus Paschale, & Pentecostes. Et si enim
 quouis tempore dari possit Baptismus, si necessitas vrgeat: ta-
 men veteres diligentissimè seruabant hanc cæremoniã, vt
 solùm in Sabbathis Paschæ, & pentecostes ordinariè baptiza-
 rent. Exstant de hac epistolæ decretales *Siriciij*, n. cap. 2. &
Leonis I. epist. 4. & epist. 86. & *Gelasij*, epist. 1. cap. 12. vbi se-
 uerissimè reprehendunt Episcopos quosdam, qui audebant ex-
 tra casum necessitatis Baptismum conferre in Epiphania, aut
 festis diebus Martyrum, & iubent, vt seruetur antiqua con-
 suetudo, vt solùm in Paschate, & Pentecoste, detur Baptismus.
 Esse item hanc antiquam, & vniuersalem consuetudinem, pa-
 tet ex Catechesibus *Cyrilli*, quæ ideò in Quadragesima habita-
 tæ sunt, quia præparabant ad Baptismum in Paschate cele-
 brandum. Item ex *Hieronymo* in epistola ad Pammachium,
 aduersus errores *Ioan. Hierosolymitani*, & ex illis verbis *Augu-
 stini*, libro de cura pro mortuis, cap. 12. *Veni Pascha, dedit
 nomen inter alios competentes.* Denique placuisse Deo hanc
 cæremoniã intelligi potest ex miraculo, quod narrat *Paschasti-
 nus* Episcopus in epist. ad S. Leonem, quæ habetur ante epi-
 stolam 64. S. Leonis. Vbi dicit, in Sicilia suo tempore fuisse
 sacrum fontem, in quadam perexigua Ecclesia, in quodam
 monte sita, qui toto anno aridus manebat, & in sola Paschais
 vigilia (quo tempore datur Baptismus) aquis redundabat ho-
 ra baptizandi, cum nulli canales, nullæ foueæ, nunquam aqua
 vicina cõspiceretur. Quod autem *Illyricus* obiicit ex Actis A-
 postolorum, qui non seruârunt hæc tempora in baptizando
 Paulo, Cornelio, & similibus; soluitur ab *Ambrosio*, in cap. 4.
 ad Ephes. Vbi dicit, initio Ecclesiæ, vt populus Christianus fa-
 cilè propagaretur, concessum fuisse omnibus, vt omni tempo-
 re baptizarent; tamen paulò pòst Ecclesiis constitutis, ordi-
 nem statutum fuisse, vt solùm quidam, id est, presbyteri, & cet-
 tis diebus baptizarent.

k

CAPVT

CAPVT XXVII.

De ceremoniis, quæ sequuntur Baptismum.

CEREMONIAE, quæ sequuntur Baptismum, sunt alia quinque. **PRIMA** videtur fuisse osculum patris, in signum, quod baptizatus est frater noster. Meminit huius ceremoniæ Cyprianus, lib. 3. epistol. 8. ad Fidum: respondet enim quibusdam, qui existimabant non esse baptizandos infantes recens natos, & in argumentum adferebant, quia oportet osculum dari baptizato; omnes autem horrent infantem recens natum osculari. Respondet autem Cyprianus, nihil esse cur horreat Christianus osculari eum, quem Deus ipse creauit.

SECUNDA est, vnctio **Chrismatis in vertice**; quæ quidem introducta videtur, quia non semper adest Episcopus, qui possit continuò dare post Baptismum Sacramentum Confirmationis. Ideò enim interim vngitur à presbytero baptizatus, non quidem in fronte, sed in vertice, Chrismate ab Episcopo consecrato. Meminit huius ceremoniæ Damascus in vita Syluestri. Innocentius I. epistol. 1. cap. 3. Ambrosius, libro 3. de Sacramentis, cap. 1. & Hieronymus in dialogo contra Luciferianos, vbi dicit, presbyteris non licere sine Chrismate baptizare. Vbi apertè loquitur de vnctione Chrismatis, quæ datur à presbytero in vertice: nam ibidem paulò antè asseruit, Sacramentum Confirmationis non dari, nisi ab Episcopo.

TERTIA ceremoniæ est, **cereus accensus**, qui datur baptizato in signum fidei, & gratiæ acceptæ, & quod sit translatus à potestate tenebrarum ad lumen, & sortem Sanctorum. Meminit huius ceremoniæ Gregorius Nazianzenus in orat. in sanct. lauari. & Augustinus in Psal. 65. in illud: *Transiimus per ignem & aquam.*

QUARTA est, **vestis candida**, quam ferre solebant à Sabbatho sancto, vsque ad Dominicam in Albis. Meminit huius Dionysius de Ecclesiastica hierarchia, cap. de Baptismo. Ambrosius, libro de iis, qui myst. inie. capite 7. & Augustinus, sermone 157. de tempore, qui est 1. in Octaua Paschatis.

QUIN-

QVINTA cæremonia olim fuit, delibatio lactis, & mellis,
ſeu vini, quæ tamen hoc tempore non eſt in uſu. Meminit
huius cæremonia Tertullianus, libro I. contra Marcionem,
& Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos, ubi dicit, id
fieri conſueiſſe in ſignum nouæ infantia in Chriſto. Vnde
etiam in Miſſa Dominicæ in Albis legitur propter Neophy-
tos illud ex epiſtola Petri: Quaſi modò geniti infantes lac con-
cupiſcite. ſed hæc non videtur fuiſſe generalis, cum tantùm
in Occidente eam viguiſſe ſcribat Hieronymus, in caput 55.
Iſaia, in illud: Emitte vinum, & lac. Itaque non mirum, ſi
prætermiſſa tandem fuit; ſicut etiam illa, cuius meminit Am-
broſius, lib. 3. de Sacramentis, cap. 1. lauandi pedes Neo-
phytis mox à Baptiſmo, particularis erat qua-
rundam Eccleſiarum, & ideo
facile exoleuit.

DE SACRAMEN TO CONFIRMA TIONIS.

LIBER VNICVS.

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS sex Controuersia sunt. *PRIMA*, an sit verum, & proprium Sacramentum. *SECUNDA*, de materia. *TERTIA*, de forma. *QUARTA*, de effectu. *QUINTA*, de ministro. *SEXTA*, de caeremoniis. Ac, vt à *PRIMA* incipiamus, tres erunt primæ Controuersia partes; In *PRIMA* referemus errores de Confirmationis Sacramento. In *SECUNDA* confirmabimus veritatem. In *TERTIA* soluemus obiectiones.

CAPVT PRIMVM.

De erroribus, & mendacijs circa Sacramentum Confirmationis.

HÆRETICI HVIVS TEMPORIS FERÈ OMNES Confirmationem de numero Sacramentorum auferunt. Etsi enim anno M. D. XLVIII. in conuentu Lipsiensi, Theologi Lipsienses, & Wittenbergenses receperunt septem Sacramenta, & nominatim Confirmationem, vt Sacramentum propriè dictum, & gratiam conferens, tamen non perstiterunt in ea Confessione. Siquidem omnes ferè eorum Doctores, & qui ante illud tempus, & qui

qui postea scripserunt, Sacramentum Confirmationis reiciunt.

Quia tamen negare non possunt, fuisse in veteri Ecclesia ritum aliquem, qui diceretur Confirmatio; finxerunt ipsi, ritum illum non fuisse quidem Sacramentum a Christo institutum, sed fuisse caeremoniam quandam vtiliter ab Ecclesia introductam: quam in sex capita distinguit Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 320. Is enim accuratissimè omnium describit ordinem Lutheranae Confirmationis. **PRIMO** dicit, parvulos in infantia baptizatos cum perveniunt ad annos discretionis, debere institui in doctrina Catechismi, & ubi saltem principia didicerint, offerri debere Episcopo, qui coram Ecclesia admoneat puerum de suo Baptismo, quid acceperit, quid promiserit, &c. **SECUNDO**, debere ipsos parvulos publice recitare confessionem fidei, & doctrinae, quam didicerunt. **TERTIO**, debere interrogari de praecipuis doctrinae Christianae capitibus, atque ad ea respondere. **QUARTO**, debere moneri, ut hac professione fidei ostendant, se dissentire ab omnibus ethnicis, haereticis, fanaticis, & prophanis opinionibus. **QUINTO**, debere graui exhortatione admoneri, ut in pacto Baptismi, & fidei professione perseverent, & proficiendo confirmentur. **SEXTO**, fieri debere publicam precationem pro illis pueris, ut Deus Spiritu suo sancto illos gubernare, & confirmare dignetur in hac fidei professione; & simul addi posse manus impositionem.

Hanc sententiam breuiter indicauit Lutherus in libro de Babyl. captiuit. cap. de Confirmatione. Nam, & negat esse verum Sacramentum; & addit posse recipi pro Ecclesiastica caeremonia, qualis est, consecratio aquae, & aliarum rerum: non meminit autem Lutherus Catechismi, aut Examinis in ritu Confirmationis. Zvinglius in libro de vera, & falsa religione, cap. de aliis Sacramentis, negat Confirmationem esse Sacramentum; & addit fuisse ritum in Ecclesia institutum, ad examen puerorum, qui in infantia fuerant baptizati. Quod idem postea docuit Philippus in locis, cap. de Confirmatione; Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. § 4. Ioannes Brentius in Confessione Wittenberg. cap. de Confirmatione, & alij.

Non sunt autem ipsi primi, qui hoc Sacramentum reiecerunt. Nam Ioannes Wiclefus in 4. lib. Trialogi, cap. 14. et si

k 3

non

non omninò videatur hoc Sacramentum respuere, tamen non vult posse probari ex Scripturis, & apertè reprehendit Catholicorum sententiam. Immo dicit, quibusdam videri à Diabolo introductam Episcoporum Confirmationem cum omnibus suis ritibus: nec reprehendit, sed potius indicat sibi placere sententiam eiusmodi. In alio etiam libro, qui fortè iam non existat, vñctionem Chrismatis apertè reiecit, vt Thomas Waldensis testatur, tomo 2. de Sacramentis, cap. 113. Antè Wicelsum Waldenses hæretici idem hoc Sacramentum reiecerunt, teste Anea Syluio in historia Bohemica, cap. 35. & ante hos omnes Nouatiani, de quibus sic loquitur Theodoretus, lib. 4. hæret. fab. *Nouatiani pœnitentiam à suo conuentu arcent pœnitentis, & in, qui ab ipsis ungiuntur, sacrum Chrisma non prebent. Quocirca eos, qui ex hac hæresi corpori Ecclesiæ coniunguntur, benedicti patres ungi iusserunt.* Cur autem Nouatiani reiecerint hoc Sacramentum, causa non fuit aliqua ratio conuincens aut Scripturæ testimonium euident: sed quia ipse Nouatianus (vt scribit ex Cornelio Papa Eusebius, lib. 6. hist. cap. 33. in lecto decumbens baptizatus fuit sine consuetis Ecclesiæ caeremoniis; nec postea adimpleri curauit, quæ ommissa fuerant, nec signaculo Spiritus sancti confirmatus fuit. Ob quæ, cum malè audiret apud omnes, hoc remedium excogitauit, vt negaret, Chrismate inungi oportere homines post Baptismum. Donatistas etiam contumeliosos fuisse in S. Chrisma scribit Optatus lib. 2. contra Parmenianum; sed non constat an Donatistæ oderint hoc Sacramentum absolute, an tantum, vt à Catholicis dabatur. Probabile tamen est eos hoc Sacramentum contempnisse, vt etiam Arianos, & alios multos hæreticos, qui cum ad Ecclesiam veniebant, iuebantur sacro Chrismate inungi, vt infra dicemus.

Sed ad hæreticos huius temporis redeamus. Doctrinã suam illi tam crassis mendaciis, tantaque impudentia conuiciorum, & blasphemiarum onerant, vt planè perspicuum fiat, eos, qui hoc Sacramentum oppugnant, recipere mali spiritus plenitudinem; sicut è contrario, qui illud reuerenter suscipiunt, sancti Spiritus plenitudinem consequuntur.

Ioannes Calvinus in Antidoto Concilij, sess. 7. can. 2. *Olei, inquit, qui faciat mentionem, nemo est ex veteribus; immò nec ex media illa ætate, quæ iam multum vitii abundabat.*

Hæc

Hæc ille. AT QVI meminerunt olei plurimi veterum, immò etiam vetustissimorum. TERTULLIANVS lib. 1. contra Marcionem, loquens de Sacramentis Christi: *Ille, inquit, neque aquam Creatoris respuit, qua suos abluit, neque oleum, quo suos ungit.* Et AVGVSTINVS lib. 5. contra Donatistas, cap. 20. *Si ad hoc valet, quod dictum est in Euangelio, Deus peccatorem non audit, ut per peccatorem Sacramenta non celebrentur: quomodo exaudit homicidam deprecantem, vel super aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, vel super capita eorum, quibus manus imponitur? Denique adedè clarè, & sæpe meminerunt Chrismatis Tertullianus, Cyprianus, & Cyrillus, ut Kemnitius hoc nomine istos Patres reiciat, & per contemptum vocet *Chrisma Cyrillum.**

Idem Calvinus ibidem, can. 3. Tridentinos Patres, afinos & porcos vocat, cum tamen modestissimus videri velit. Porro in Instir. lib. 4. cap. 19. §. 8. *Verbum, inquit, unctorum est, nullam promissionem in Baptismo percepisse, qua in agonibus instruantur.* Hæc ille. AT QVI hoc nullus Catholicorum docet. Nam quod citat Calvinus ex epist. S. Melchiadis: *In Baptismo regeneramur ad vitam, in Confirmatione armamur ad pugnam,* referendum est ad proprios effectus horum Sacramentorum. Baptismus enim propriè ad vitam regenerat, quamuis gratia illa regenerationis, valeat etiam ad peccata vitanda: Confirmatio autem propriè datur ad augmentum roboris, & ad pugnandum pro fide.

Rursus §. 10. aliud mendacium profert, cum ait: *Nonne se Donatistas produnt, qui vim Sacramenti à ministri dignitate aestimant?* quia nimirum dicimus, Sacramentum Confirmationis non posse conferri ordinariè, nisi ab Episcopo. AT Calvinus non ignorabat, Donatistas de alia dignitate loqui consuevisse, nimirum de dignitate probitatis, & innocentiae, non de dignitate ministerij Ecclesiastici. Alioqui etiam Calvinus Donatista esset, cum velit Baptismum non posse tribui à laico, neque à scemina, sed solùm à publico Ecclesiæ ministro. Igitur contra mentem, & conscientiam suam loquutus est, ac proinde mentitus.

Ibidem de S. MELCHIADE Papa, & Martyre, cuius verba proximè citauerat, ita loquitur: *Os sacrilegum, rûne pinguedinem fatore duntaxat anhelitus tui inquinatam, & verbo-*

rum murmure incantatam, aude Christi Sacramento oppo-
nere, & conferre cum aqua verbo Dei sanctificata? At parum
hoc ipsum erat tue improbitati, nisi etiam praferres. Hæc sunt
sanctæ Sedis responsa; hæc Apostolici tripodæ oracula. Pote-
ratne Calvinus impudentius blasphemare in sanctissimum
virum? poteratne manifestius confiteri, nihil sibi esse com-
mune cum antiqua Ecclesia? Siquidem S. Melchiodi omnis
Ecclesia, quæ tunc erat, communicavit; ac de eo sic loquitur
AUGUSTINVS, in epist. 162. *Qualis, inquit, ipse S. Mel-
chiodi vltima, est prolata sententia, quam innocens, quam
integra, quam prouida, atque pacifica?* Et infra: *Or-
dinum optimum, ô filium Christianæ pacis, ô patrem Christianæ
plebæ.*

Denique 6. 11. profert aliud mendacium Calvinus: *Ecce, in-
quit, præterit aqua, & nullo numero habita, unum oleum
in Baptismo magnificunt.* Hæc ille. Confinxit autem hoc
mendacium, occasione accepta ex verbis Magistri Sententia-
rum, perperam expositis. Nam Magister lib. 4. dist. 7. cap. 2. di-
cit, Sacramentum Confirmationis esse nobilius Sacramento
Baptismi aliquo modo, ratione videlicet ministri, a quo da-
tur, & ratione membri, in quo perficitur; nam Confirmatio
non potest perfici, nisi in fronte nobilissimo omnium mem-
brorum. Hæc ita accepit Calvinus, quasi Magister contulerit
unctionem Confirmationis, quæ fit in fronte, cum unctione
Baptismi, quæ fit in vertice; & proinde Sacramentum Baptis-
mi non constituerit in aqua, sed in solo oleo. At nouit intelli-
gere Calvinus verba Magistri; ille enim confert unctionem
Confirmationis, non cum unctione Baptismi, sed cum ipso
Baptismo, qui ex aqua, non ex oleo conficitur. Confert enim
inter se Sacramenta, non est autem Sacramentum unctio in Ba-
ptismate, sed asperio aquæ. At, inquit Calvinus, asperio aquæ
fit etiam in fronte. RESPONDEO, hoc interesse inter Baptis-
mum & Confirmationem, quod Confirmatio non perficitur,
nisi in fronte; asperio autem aquæ Baptismi, potest fieri in
fronte, sed potest fieri etiam extra frontem; immò nunc ordi-
nariè cum baptizantur infantes, solum vertici ipsorum infun-
ditur aqua. Vt etiam Confirmatio à solo Episcopo datur; Ba-
ptismus ab Episcopo dari potest, sed dari etiam potest à Pres-
bytero: & idcirco tam ratione ministri: quam ratione subie-
cti præ-

Et præstat Confirmatio Baptismo, vt rectè dicit Magister. Quare sine vlla causa mentitur Calvinus, Catholicos nullo numero habere aquam Baptismi.

Ibidem Calvinus dicit, se ne vnus quidem stercoreis facere oleum, siue in Baptismo, siue in Confirmatione. **A T Q V I** de vtroque oleo, omnes Sancti, & antiqui Patres honorificentissimè semper loquuti sunt, vt supra ostendimus in disputatione de cæremoniis Baptismi, & infra ostendemus, cum agemus de materia Confirmationis.

Iam verò Martinus Kemnitius multa similiter habet, & mendacia, & conuicia; sed vno tantum loco ero contentus. Igitur in 2. parte Examinis, pag. 298. tria simul mendacia conglutinat. **P R I M V M**, quòd vnctio Chrismatis ex schola Montani prodierit. **S E C V N D V M**, quòd Tertullianus, & Cyprianus in hac re Montanistæ fuerint. **T E R T I V M**, quòd Hieronymus hanc sententiã refutet in dialogo contra Luciferianos.

At nullus vnquam auctor prodidit hanc fuisse hæresim Montani. Scribunt de erroribus Montani, Tertullianus de præscript. Epiphanius hæ. 48. Eusebius lib 4 hist cap 14. Clemens Alexandrinus Strom. 4. Philastrius in Catalogo. Hieronymus in epist. ad Marcellam de erroribus Montani Augustinus hæret. 26, Theodoretus lib. 3. de fabulis hæret. Damascenus in libro de centum hæresib. in nullo autem horum, vllum est verbum de hac re. Sed colligit Kemnitius, vt est solers, hunc fuisse errorem Montani, licet nemo id scripserit, quia Tertullianus fuit Montanista: & ipse est, qui scribit, Spiritum sanctum dari baptizatis per Chrismatis vnctionem. At non omnia, quæ Tertullianus scribit, ad Montani errores pertinent, licet ille in vltima ætate Montanista fuerit. Alioqui Montanistarum hæreses erunt, Christum esse Filium Dei, Baptismum in aqua celebrandum, Eucharistiam in pane & vino; & alia id genus multa, quæ Tertullianus scribit.

Deinde quanta est impudentia, S. Cyprianum Martyrem celeberrimum Montanistam hæreticum facere? Quid, quòd ipse Kemnitius in hac ipsa re sibi non constat? nam pag. 317. dicit, hunc errorem confectum ab antiquissimis Partibus, Tertulliano, Cornelio, & Cypriano: At si isti confinxerunt; non ergo à Montano id acceperunt.

Denique, quod S. Hieronymus hunc errorem refellat in

k 5

Dialo,

Dialogo contra Luciferianos, crassissimum est mendacium. Nam in eo Dialogo solum explicat S. Hieronymus, quomodo dari dicatur Spiritus sanctus per manus impositionem, cum etiam ante in Baptismo datus sit: sed neque Montanum, ac Tertullianum, neque sanctos Episcopos Cornelium, & Cyprianum nominat; tantum abest, ut eos refellat, ut mentitur Kemnitius. Neque ex eo, quod Hieronymus dicit, in Baptismo dari Spiritum sanctum, sequitur refutari sententiam Tertulliani, & Cypriani, qui dicunt dari in Confirmatione: alioquin Hieronymus refutasset etiam Lucam, qui ait, Actor. 8. *Non dum enim in quenquam illorum venerat, sed baptizantur in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum sanctum.* At nullos refutat Hieronymus: non enim negant Lucas, & alij, in Baptismo dari Spiritum sanctum, nisi in illa plenitudine, qua datur in Confirmatione.

CAPVT SECVNDVM.

Probatnr ex Scriptura Sacramentum Confirmationis.

 VINQVE argumentis probandum est, Confirmationem esse Sacramentum verè, ac propriè dictum, ut Concilium Tridentinum docet, sess. 7. can. 1. de Confirmatione. **PRIMO**, ex Scripturis. **SECUNDO**, ex traditione, & testimoniis summorum Pontificum. **TERTIO**, ex testimoniis Conciliorum. **QUARTO**, ex testimoniis Patrum Græcorum. **QUINTO**, ex testimoniis Latinorum.

T. Quod ad **PRIMUM** attinet: Tria requiruntur ad essentiam Sacramenti Christiani propriè dicti. **PRIMO**, promissio gratiæ. **SECUNDO**, signum sensibile cum verbo, quod sit medium, seu organum, quo applicetur promissio. **TERTIO**, mandatum diuinum, quo id iubeatur ministrari. Hæc tria postulant sibi ostendi ex Scripturis in quæstione de Confirmatione, Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. §. 5. & Kemnitius in 2. part. Examinis, pag. 276. *In hac quæstione, inquit Kemnitius, que sine illa media, per que credendum sit Spiritum sanctum velle efficacem esse, ante omnia perimus ex verbo Dei nobis monstrari, expressum*

expressum mandatum, & promissionem diuinam: quando enim illa habemus, tunc scimus medium illis, utpote diuinum institutum, reuerenter esse utendum: scimus etiam quid illis tribuendum sit. Hæc ille. Itaque nihil aliud requirunt: & merito: nam ad hæc reuocantur omnia; & omnium consensu Sacramentum est proprie dictum, vbi hæc tria inueniuntur.

Ac promissio quidem, & certè amplissima habetur, Ioan. 14. vbi Dominus promittit Spiritum paraclætum, qui consolatur in omnibus aduersis. Item cap. 15. vbi promittit eundem Spiritum sanctum, qui faciat discipulos fortes, atque intrepidus in testificatione veritatis: Et cap. 16. vt arguat mundum de peccato, de iustitia, & de iudicio, id est, qui det robur Apostolis ad arguendam infidelitatem hominum, & testificandam Christi iustitiam, & annunciandum Principem huius mundi iam esse iudicatum. Item Luc. vlt. *Sedete in ciuitate, donec induamini virtute ex alto.* Denique Actor. 1. *Accipietis virtutem superuenientis Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes, &c.* Hanc certè diuinam esse promissionem, & in Scripturis haberi, & ea promitti hominibus iam baptizatis, & iustis gratiã ampliorem Spiritus sancti, qua fiant fortes in confessione fidei, nullo modo negari potest.

Iam verò medium, seu organum, seu signum sensibile consistans ex rebus, & verbis, quibus applicetur illa promissio, fuit manus impositio cum oratione. Nam Apostoli quidem singulari miraculo, & beneficio receperunt illam gratiam promissam sine vllò medio, seu Sacramento in die Pentecostes, vt notum est ex Act. 2. At verò ceteri recipiebant illam eandem gratiam ministerio Apostolorum per illud medium, vt patet Actor. 8. *Tunc imponebant manum super illos, & accipiebant Spiritum sanctum;* & antea dixerat illos venisse, vt orarent. Idem habetur Actor. 19. Et quod hoc medium sit mediũ, quo applicatur promissio facta de mittendo Spiritu sancto, patet ex effectu: nam cuiuscunque baptizato Apostoli manus imponebant, veniebat super eum Spiritus sanctus. Denique quod istud donũ, quod dabatur tunc omnibus baptizatis per manus impositionem, fuerit illud ipsum, quod promissum fuit Apostolis, patet ex testimonio S. Petri, qui Actor. 2. concionabatur populo, & promittebat idem donum, quod ipse acceperat, si crederent, & baptizarentur: & allegabat Ioëlem, qui prædixerat

rat

rat donum illud effundendum, non super Apostolos tantum, sed super omnem carnem. Idem etiam Petrus Actor. II. testatur, Cornelium, & eius comites accepisse idem donum, quod acceperunt Apostoli in Pentecoste: *Nihil, inquit, dixerunt miseris nos & illos, & tamen Scriptura nulquam meminit alterius medij, seu signi sensibilis, quo daretur donum illud, nisi manus impositionis cum oratione.*

Restat mandatum. Sed pro mandato damus illis mandati executionem. Nunquam enim Apostoli ita ordinariè, & securè imposuissent omnibus baptizatis manus, ut veniret super eos Spiritus sanctus, nisi Dominus hoc eis mandasset. Quemadmodum etiam hic in terris cum famulus aliquid agit, quod non potest nisi iussu Domini, & non est stultus; omnes intelligunt, eum habere mandatum, etiamsi is non dicat se habere mandatum; ut si lictores capiant magnum aliquem virum in medio foro, aut si viatores indicant senatoribus tali esse habendum senatum, &c. Fuisse autem ritum illum ordinarium, & communem omnibus baptizatis, patet ex cap. 8. & 19. Actor. & ex epistola ad Hebr. cap. 6. Itaque ipse etiam Calvinus cum lib. 4. Institut. cap. 19. §. 5. postulasset mandatum sibi ostendi, respondet ipse sibi nomine Catholicorum, §. 6. *Tuetur, inquit, se quidem Apostolorum exemplo, quos nihil temere fecisse existimant; ac responsionem admittens, ait: Id sane rectè; nec à nobis reprehenderentur, si se Apostolorum imitatores ostenderent, &c.*

Nunc videndum est, quid ad hoc argumentum respondeat aduersarij. PRIMA solutio est Calvini loco citato; quod illa manus impositio non fuerit Sacramentum, sed quaedam oblatio baptizatorum Deo: solebant enim per manus impositionem offerre Deo, quos baptizauerant.

At hæc solutio facile refellitur. Nam IN PRIMO si Calvinus tantum dicit, sed nec probat, nec potest probare ullo testimonio, nisi sua ipsius auctoritate. Sic enim ait: *Huic manus impositioni non altius subesse mysterium cogito, sed huiusmodi ceremoniam ab illis adhibitam interpretor, ut ipso gestu significarent se Deo commendare, & velut offerre eum, cui manus imponebant.* DEINDE Scriptura dicit, quod ad illam manus impositionem, sequebatur continuo effusio doni mirabilis; immò etiam asserit Scriptura, per illam impositionem manu-

manuum datum Spiritum sanctum, Actor. 8. sicut dicit Tit. 3. per lauacrum regenerationis saluos nos fieri. Vt igitur lauacrum non est simplex oblatio, sed mysterium conferens gratiam; ita etiam impositio manuum. PRAETEREA offerre Deo baptizatum, non est aliquid maius, quam baptizare, praesertim secundum Calvinum, qui dicit nihil subesse mysterij in hac caeremonia: ergo poterant offerre illi ipsi, qui baptizauerant. At Scriptura contrarium docet. Nam Actor. 8. Philippus baptizat, & tamen non potest imponere manus, sed veniunt ad hoc faciendum Petrus & Ioannes. Et Actor. 19. Paulo praesente baptizantur duodecim viri, & non exprimitur à quo, quia quilibet poterat id facere: at baptizatis Paulus ipse manus imponit. DENIQUE quid opus erat noua oblatione, cum ipso, quod quis baptizatur, offerat se Deo, eiusque legibus, & obsequio se subiiciat?

SECUNDA solutio est eiusdem Caluini ibidem, & Brentij in Confess. Wittenberg. cap. de Confirmatione, qui dicunt, Deum initio nascentis Ecclesiae per manus Apostolorum dedisse fidelibus dona quaedam visibilia Spiritus sancti, vt donum linguarum, donum miraculorum, & similia; ex quo sequitur illam impositionem manuum non fuisse Sacramentum, quia non dabat gratiam iustificationis. Et confirmant ex similibus; nam umbra Petri curabantur homines, Actorum 5. & per sudarium Pauli Actor. 19. & tamen non facimus inde Sacramenta.

SED haec etiam solutio facile reiici potest. Nam quod dicunt, illam impositionem manuum non dedisse nisi dona quaedam loquendi linguis, & miraculorum; falsum est. Nam in primis dona illa gratis data non dicuntur in Scriptura simpliciter Spiritus sanctus, nec dicitur Spiritus sanctus habitare in eo, in quo non sunt nisi illa dona; quin potius è contrario Spiritus sanctus effugiet fictum, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sapient. 1. dona autem illa gratis data, etiam in peccatoribus interdum inueniuntur; vt patet Matth. 7. At per manus impositionem Apostolorum dabatur ipse Spiritus sanctus Actor. 8. & 19. non igitur solum dona illa gratis data. SECUNDO id dabatur per manus impositionem, quod promiserat Dominus Ioannis 14. 15. 16. & Lucae ultimo, vt supra ostendimus. At quod promisit Dominus, non erat donum
lingua-

linguarum, aut curationum (id enim fuit additamentum quoddam) sed gratia roborans, & confirmans in fide. TERTIO. Dona illa non erant communia omnibus, vt patet ex Rom. 12. & 1. Corinth. 12. *Nunquid omnes prophetant? nunquid omnes loquuntur linguis?* At Spiritus sanctus per manus impositionem dabatur omnibus, vt aperte colligitur ex locis notatis Actorum 8. & 19. QUARTO. Apostolus Hebr. 6. numerat impositionem manus cum Baptismo, cum fide, cum poenitentia, cum aliis rebus, quæ pertinent ad salutem, immo etiam ad fundamenta religionis, vt ibidem Apostolus dicit. At certè loqui linguis, & prophetare, non pertinet ad salutem, multò minus fundamenta religionis. QUINTO. Si nihil aliud conferebat Spiritus sanctus datus per manus impositionem, nisi dona illa miraculorum; certè nunquam Apostoli primarij Petrus, & Ioannes ex Hierusalem in Samariam descendissent, vt manus imponerent. Nam satis multa miracula operabatur Philippus in Samaria, vt non essent ibi necessarij alij, qui miracula facerent. SEXTO. Idem ostendunt exempla, quæ aduersarij proferunt de vmbra Petri, & sudario Pauli; nusquam enim legimus per ea instrumenta datum esse Spiritum sanctum, sed solum temporalem sanitatem.

TERTIA solutio est ea, quam attingit quidem loco citato Calvinus, sed latius eam persequitur Kemnitius, pag. 290. In Apostolis priuilegium singulare fuit, vt Spiritum sanctum darent per manus impositionem: habuerunt enim illi peculiare mandatum, & promissionem de hac re. At nos non habemus eiusmodi mandatum, & promissionem; igitur temerè imitari conamur. Confirmatur argumentum ex euentu. Nam ad eorum manus impositionem sequebatur effectus; ad nostram nihil sequitur; etiamsi enim quis millies manus imponat, non descendunt linguæ igneæ. Cessauit igitur donum illud: proinde ociosa, & inanis cæremonia remansit.

HÆC quoque solutio facilè reiici potest. Nam IN PRIMIS non ostendent aduersarij, vbi mandauerit Dominus Apostolis, vt manus imponerent ad Spiritum sanctum recipiendum. Legimus quidem Marci ult. *Super ægros manus imponent, & bene habebunt;* sed illa dicuntur omnibus fidelibus, non

non autem solis Apostolis: *Signa*, inquit, *eos qui crediderint, hæc sequentur, &c.* & præterea ista est impositio manus ad morbos pellendos, non ad Spiritum aduocandum. Legimus item Ananiam Actor. 9. accepisse mandatum, vt Paulo manus imponeret; quem locum perperam Calvinus exponit de manus impositione, de qua nunc agimus, cum in Antidoto Concilij Tridentini, sess. 7. can. 3. de Confirmatione, tum in Instit. lib. 4. cap. 19. §. 10. Sed is locus nihil facit ad rem. Nam illa impositio manus fuit curatiua ad depellendam cæcitatē corporalem, non ad dandum Spiritum sanctum: vnde etiam ante Baptismum facta est. SECUNDO, neque ostendent Apostolis vsquam factam esse promissionem, vt cui manus imponerent, daretur Spiritus sanctus. Promisit quidem Apostolis Dominus Spiritum sanctum, quem & acceperunt in die Pentecostes: at vt ipsi aliis darent, nusquam legimus; & tamen dabant, & quidem ordinariè. Non igitur requirebatur peculiaris promissio. TERTIO, promissio generalis est non solis Apostolis, sed toti Ecclesiæ facta; igitur, & cæremonia, qua applicatur promissio, generalis esse debet, & perpetua. Probatur antecedens, Nam etiam si Dominus Apostolos alloquebatur, cum promittebat Spiritum sanctum, tamen in eis Ecclesiam totam alloquebatur, vt ait S. Leo, serm. 9. de Quadragesima: *Tota, inquit, Ecclesia salutare suum in iis qui aderant, vniuersaliter audiebat.* Vnde etiã Dominus ait Matth. ult. *Vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad mundi consummationem.* Vbi alloquitur eos, qui erant omnes morituri intra centum annos, & tamen dicit se cum eis semper futurum, quia nimirum, & ipsi semper erunt in posteris suis. Item ex eo, quod ait Luc. 22. *Hoc facite in meam cõmemorationem;* quod certè ad alios etiam pertinet, qui Apostoli non erant. Vnde beatus Petrus, qui eas promissiones rectissimè intelligebat Actor. 3. omnibus pollicebatur Spiritum sanctum, si crederent, & baptizarentur; & allegabat vaticinium Ioëlis: *Effundam de Spiritu meo super omnem carnem.* ACCEDIT etiam ratio euidens. Nam caussa, cur Deus promisit, & dedit Spiritum sanctum, non minus locum habet in nobis, quàm in Apostolis; siquidem omni tempore egent fideles virtute Spiritus sancti ad resistendum in persecutione & confitenda fide. Neque Dominus prouidere potuit, aut voluit Ecclesiæ suæ

ad

ad annos decem, aut viginti, & non perpetuò, quando illa auxilio indiget.

SED respondet Kemnitius, promissionem quidem esse generalem, sed organum, quo illa applicatur, non esse iam impositionem manus, sed alia instrumenta, nimirum Baptismum, & Eucharistiam. AT QUI hoc est temerè, & pro arbitrio, imò etiam contra verbum Dei fingere organa, quibus applicentur diuinæ promissiones. Nam si Baptismus, & Eucharistia applicant promissionem prædictam, cur Apostoli utebantur manus impositione? deerant fortasse illis Baptismus, & Eucharistia? DEINDE Apostoli ante Christi passionem baptizati fuerant, & Eucharistiam sumpserant, & tamen post illa omnia promittitur eis Spiritus sanctus. Non igitur acceperant hoc donum, nimirum in ea plenitudine, quæ danda erat in Sacramento Confirmationis, per Baptismum, & Eucharistiam.
 PRÆTEREA Actor. 8. Samaritani baptizati erant, & tamen Lucas disertis verbis dicit, Spiritum non venisse in quēquam illorum, nisi post manus impositionem Apostolorum. DENIQUE cum ipsa Scriptura tam apertè doceat, medium ad recipiendum hoc donum esse manus impositionem, quanta temeritas est hoc medium reiicere, & alia confingere?

AT, inquit, cessauit effectus ille, qui sequebatur ad impositionem manus. RESPONDEO; Cessauit quoad visibilia symbola, non quoad inuisibilem gratiam. Nam posse dari etiam inuisibiliter Spiritum sanctum, constat ex facto Dominici Ioan. 20. ubi insufflauit, & dixit: *Accipite Spiritum sanctum*; debuisse autem dari semper, saltem inuisibiliter, paulò antè probatum est. Fuit autem caussa rationabilis, quare tunc daretur visibiliter, nunc solùm inuisibiliter; quia initio Ecclesiæ ad fidem plantandam, & nutriendam, eiusmodi miracula necessaria erant. Vnde AVGVSTINVS, lib. 3. de Baptismo, cap. 16. *Neque enim temporalibus, inquit, & sensibilibus miraculis attestantibus, per manus impositionem, modò datur Spiritus sanctus, sicut antea dabatur ad commendationem rudis fidei, & Ecclesiæ primordia dilatanda. Qui enim nunc hoc exspectat, ut quibus manus ad accipiendum Spiritum sanctum imponitur, repente incipiant loqui linguæ? Sed inuisibiliter, & latenter intelligitur per vinculum pacis eorum cordibus diuina charitas inspirari.*
 Deni-

Denique idem patet ex similibus. Nam initio Ecclesiæ, quæ credebant, operabantur miracula iuxta illud Marci ultimo: *Signa, eos, qui crediderint, hæc sequentur; super ægros manus imponent, et bene habebunt.* Nunc cessavit iste effectus fidei. Nec tamen est fides otiosa, & inanis, quia habet effectum suum principalem, qui est viuificare: *Iustus enim ex fide uiuit,* Hebr. 10. Vide Gregorium in homilia Euangelij Ascensionis. Pari ratione in principio Ecclesiæ puniebantur peccatores uisibilibus pœnis, ut patet de Anania, & Sapphira, Act. 5. de Elima Mago Act. 13. de iis, qui indignè communicabant, 1. Corinth. 11. At num hoc tempore, quia non puniuntur ista peccata uisibilibus pœnis, idèò impunita manebunt, & non saltem inuisibiliter punientur, & hic, & in alia uita? Ita igitur & in bonis.

Q V A R T A solutio est Kemnitij, pag. 291 totum locum Act. 8. 19. nihil pro nobis facere, cum nos impositionem manus reiecerimus, & in eius locum unctionem Chrismatum subiecerimus.

Hæc solutio nulla est. Nam ut omittā, quæ infra de Chrismate dicenda sunt, falsum est, reiectam esse manus impositionem. Bis enim Episcopus manus imponit confirmandis, ut ex Pontificali Romano intelligi potest, semel cum super eos manus extendit, atque orat: & rursus cum signat in frōte: atque ungit; ipsa enim unctio, & signatio cum manu fiat, manus impositio rectissime dicitur, ut docet Hugo libro 2. de Sacramentis, pag. 7. capite. 2. Unde etiam Marc. 7. cum postulasset quidam, ut Dominus manus imponeret lunatico; ille id fecit, nam digito tetigit linguam, & aures eius.

CAPVT TERTIVM.

Probatnr ueritas testimoniis summorum Pontificum.

N U N C secundò probanda est ueritas ex ueterum, & sanctorum Pontificum responsis. Adferemus autem testimonia, quæ non quidem disertis uerbis affirmant, Confirmationem esse Sacramentum (id enim neque necessarium est, & facile posset detorqueri ad
1 signifi-

significationem Sacramenti largo modo accepti) sed testimonio adferemus, quæ rem ipsam demonstrent; id est, caeremoniam dantem gratiam, & a Baptismo distinctam.

PRIMVS igitur sit S. CLEMENS Romanus. Vide lib. 3. constit. cap. 10. 16. & 17. & lib. 7. cap. 44.

SECUNDVS sit S. VRBANVS in epistola sua decretali: Omnes, inquit, *fideles per manuum impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post Baptismum accipere debent, ut plerique Christiani inueniantur.*

TERTIVS sit S. CORNELIVS Papa & Martyr, in epistola ad Eusebium Antiochenum apud Eusebium lib. 6. hist. cap. 33. *Non fuit, inquit, signaculo Chrismatis consummatum, unde nec Spiritum sanctum potuit promereri.*

QUARTVS sit MELCHIADES Papa & Martyr, in epist. ad Episcopos Hispaniæ: interrogatus, utrum maius Sacramentum esset Baptismus, an Cōfirmatio, respondit hīs verbis: *Scitote utrum magnum esse Sacramentum & addit, Confirmationem in eo præstare Baptismo, quod solum à summis sacerdotibus, id est, Episcopis confertur. Vbi apertissimè docet, Confirmationem esse sacramentum verè, & propriè dictum, quia confert cum Baptismo, & aliquo modo etiã Baptismo antepōnit: Baptismum autem omnes fatentur Sacramentum esse verè, ac propriè dictum.*

QVINTVS sit S. EVSEBIVS Papa in Epist. 3. *Manus, inquit, impositionis Sacramentum magna veneratione tenendū est, quod ab alijs perfici non potest, nisi à summis sacerdotibus. Et probat ex actis Apostolorum.*

SEXTVS sit S. INNOCENTIVS I. in epist. 1. ad Decentium c. Presbyteri, inquit, *Chrismate baptizatos ungeri licet, sed quod ab Episcopo fuerit consecratum; non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solum debetur Episcopis, cum tradunt Spiritum sanctum Paracletum. & adducit exemplum Apostolorum Act. 8. Vbi Innocentius apertè distinguit Episcopalem Confirmationem, qua tradi dicit Spiritum sanctum, ac proinde Sacramentum esse, ab unctione, quæ fit in Baptismo, quæ non est Sacramentum, sed quid sacramentale; & præterea ab Apostolorum doctrina hoc descendere.*

SEPTIMVS sit S. DAMASVS in epist. 4.

OCTAVVS sit S. LEO in epist. 86. aliàs 88.

NONVS sit S. IOANNES III. in Epist. ad Episcopos Germaniæ
Hites

Hi tres Pontifices declararunt non licere Chorepiscopis, sed solis Episcopis dare Spiritum sanctum per manus impositionem & unctionem Chrismatis in fronte. Ac Ioannes III. citat Damasum, & Leonem, & causam reddit, cur tam ipse, quam illi ita declarauerint; quia in Actis cap. 8. soli Apostoli dabant Spiritum sanctum per manus impositionem: vbi videmus eos loqui de illa caeremonia, quae Apostolis fuit in usu.

DECIMVS sit S. GREGORIVS, qui lib. 3. epist. 9. monet, ne presbyteri signare audeat Chrismate baptizatos in fronte, cum ad Episcopi munus id pertineat. Et in cap. 1. Cantic. in illud: *In vineis Engaddi*, inquit, *balsamum nascitur, quod cum oleo Pontificali benedictione Chrisma efficitur, quo dona sancti Spiritus exprimuntur.* ADDE etiam Innocentium III. cap. cum venisset, extra de sacra unctione.

CAPVT QVARTVM.

Idem probatur ex Conciliis.

PRIMUM est ELIBERTINVM Concilium antiquissimum can. 38. Postquam enim dixerat posse laicum in necessitate baptizare, addit: *Si supervixerit, ad Episcopum eum perducatur, ut per manus impositionem perfici possit.* Idem etiam infra can. 77. iubet Diacono si quos baptizaverit.

SECUNDVM est CONCILIUM ARELATENSE I. tempore S. Sylvestri celebratum, quod can. 8. iubet haereticis ad Ecclesiam redeuntibus, si baptizati fuerint in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, non iterum tradi Baptismum, sed manus ab Episcopo imponi, ut accipiant Spiritum sanctum: quia nimirum haeretici illi Baptismum dare solebant, sed non Confirmationem.

TERTIVM est ARELANENSE II. sub eodem Sylvestro, quod idem statuit, can. 17. nisi quod exprimit etiam Chrisma cum manus impositione.

QVARTVM sit LAODICENVM etiam antiquissimum, vbi can. 7. iubentur Novatiani sancto Chrismate inungi; & can. 48. *Oportet, inquit, baptizatos sacratissimum Chrisma percipere, & caelestis regni participes fieri.*

QVINTVM sit AVRELIANENSE Concilium apud Gratianum de consecr. dist. 5. can. *Vt ieiuni: Vt ieiuni*, inquit, *ad Confirmationem veniant perfecte etate, ut moneantur con-*
fessio-

professionem prius facere, ut mundi donum Spiritus sancti valeant accipere

SEXTVM sit MELDENSE Conciliū apud eundem Gratianum eadem dist 5. can. Ut Episcopi: *Ut Episcopi*, inquit, *nō nisi reuocati per impositionem manuum Spiritum sanctum tradant.*

SEPTIMVM sit Conciliū II. HISPANENSE, can. 7. vbi idem repetitur quod suprā ex Leone I. citauimus.

OCTAVVM sit Conciliū, quod celebrauit S. Bonifacius Episcopus & Martyr, quod exstat in vita ipsius in tomo 3. Surti, vbi statutum est, ut Episcopi circumirent dioceses confirmando.

His accedant Concilia Generalia Constantinopolitanū I. can. 7. Florentinum, in instruct. Armenorum, & Tridentinū I. 7. can. I. de Confirmatione.

CAPVT QVINTVM.

Idem probatur ex Patribus Græcis.

DRIMVS ex Patribus Græcis sit DIONYSIVS Areopagita. Is de Ecclesiast. hierar. cap. 2. part. 2. sic habet: *Baptizatum indutum alba veste ad Pontificem decunt; ille diuino, ac deifico prorsus unguento eorum signat.* & par. 3. *Perficiens illa unctio facit perfectum.* cap. 4. par. 3. *Sed, & ipsis, qui Sacratissimo regenerationis mysterio consecrantur, aduentū Spiritus sancti consummans unguenti munusculo elargitur* Hic vides cæremoniam, & eius effectum, ac proinde Sacramenti propriè dicti rationem.

SECUNDO loco prodeat CLEMENS Alexādrinus, qui teste Eusebio lib. 3. hist. cap. 17. secundum versionem Christophori, refert historiam iuuenis cuiusdam à S. Ioanne Apostolo cōmendati curæ, ac diligentia Episcopi nuper creati, ac inter alia sic loquitur: *Qui (Episcopus) eum Baptismi Sacramento illuminauit, postea vero sigillo Domini tanquam perfectum, & cura eius animi custodia obsignauit.* Vbi apertè loquitur de Sacramento Confirmationis, quod est Sigillum Dominicū in fronte impressum, & custodia præbens per gratiam quam confert.

III. IUSTINVS q. 137. Orthodoxorum, scribit peractis mysteriis Baptismi, consignari fideles sacro unguento.

IV. ORIGENES homil. 8. in Leuiticum prope finem: *Sic ergo*, inquit,

inquit, conuersis à peccato purificatio quidem per illa omnia datur, quæ superius diximus: donum autem gratiæ Spiritus per olei imaginem designatur, ut non solum purgatione consequi possit, qui conuertitur à peccato, sed & Spiritu sancto repleatur; Et homil. 9. ultra medium. Omnes, inquit, qui unquam unguento sacri Chrismati delibuti sunt, Sacerdotes effecti sunt, sicut & Petrus ad omnem Ecclesiam dicit; vos autem genus electum, regale sacerdotium.

V. CYRILLVS Hierosolymitanus ex quinque catechesibus mystagogicis, 1 & 2 scripsit de Baptismo, 3. de Sacramento Confirmationis, 4. & 5. de Eucharistia, quæ sunt tria Sacramenta, quæ eodem die percipiuntur à Neophytis. Vnde apparet Cyrillum non tantum habuisse Confirmationem pro Sacramento, sed etiam pro Sacramento propriissime dicto, quandoquidem illud in numero ponit cum Baptismo, & Eucharistia. Præterea Catechesi 3. iam citata, sic loquitur: Quæ admodum panis Eucharistiæ post sancti Spiritus inuocationem non amplius est panis communis, sed est corpus Christi; sic & sanctum hoc unguentum, non amplius est unguentum nudum, postquam iam consecratum est, sed est Chrisma Christi, quod aduentu Spiritus sancti per ipsius diuinitatē energiam habet, quo frons & alij sensus tui symbolicè inunguntur, & corpus quidem isto visibili unguento perungitur, anima verò sancto ac uiuifico Spiritu sanctificatur. NOTA ad hunc locum. PRIMO, conferri hic etiam Chrisma cum Eucharistia; quod est argumentum vtrumque esse æquè propriè Sacramentum. SECUNDO nota, unguentum consecratum vim habere sanctificandi, quod est proprium verorum Sacramentorum, quæ sunt instrumenta sanctificationis. TERTIO, non solum vim habere sanctificandi, sed etiam re ipsa verè animam sancto Spiritu sanctificari, cum frons Chrismate perungitur. QUARTO nota, hunc auctorem cautè loquutum, cum ait, panem Eucharistiæ post consecrationem esse corpus Christi; unguentum autem post consecrationem non dixit esse Spiritum sanctum, ne putarem à Cyrillo fingi simile transubstantiatione unguenti, qualis fit in pane: sed dixit, non esse nudum unguentum, sed Chrisma Christi habens energiam sanctificandi à Spiritu sancto.

Idem Cyrillus ibidem docet, quemadmodum Christus primò Baptismum accepit; secundò descendit in eum columbas;

tertio excepit eum tentatio: ita nobiscum etiam fieri, qui primo baptizamus, deinde per Chrisma recipimus Spiritum sanctum, & sic tandem ad praelium descendimus cum Diabolo. Ibidem enim dicit, Christianum proprie denominari a Chrismate. Cum enim Christianus dicatur quasi unctus, non videtur dignus hoc nomine, qui non est unctus hoc unguento, quo Christiani perficiuntur. Denique ibidem etiam recte dicit, Ioannem in sua Epist. 1. cap. 2. cum ait: *Et vos unctionem, quam accepistis ab eo, in vobis maneat, & unctio docebit vos de omnibus.* ad hoc sanctum Chrisma alluisse per quod datur Spiritus sanctus, qui docet nos de omnibus.

VI. GREGORIUS Nazianzenus oratione in sanctum lauacrum. *At si tu, inquit, per Baptismum te ipsum obfirmaueris, ac preclarissimo, & firmissimo auxilio tibi in futurum cauere, omnium scilicet, & corpus unctione, & Spiritu consignans, quem admodum olim Israel nocturno illo, primigenosque tuente credere; quid tibi accideret? & quod tibi praesidium comparauerit? audi Salomonis paræmias, Si sederis, aut, inirepidus eris si dormieris, suavis erit somnus tuus.*

VII. AMPHILOCHIVS in vita S. Basilij, si tamen is est verus auctor eius libri: *Baptizauit, inquit, Maximinus Episcopus Basilium, & Eubulum, & vestiuit albus, atque ungens eos sancto Chrismate, tradidit enim viuificam communionem.*

VIII. THEODORETVS in comment. 1. cap. Cantic. *Qui initiatur Baptismo post Sathanae abnegationem, & confessionem fidei, veluti signo, ac nota regia spirituali unguenti Chrismate inuncti, sub ea visibili unguenti specie inuisibilem sanctissimi Spiritus gratiam percipiunt.*

IV. IOANNES DAMASCENVS lib. 4. de fide, cap. 10. *Oleum, inquit, in Baptismate assumitur; unctione significans, & Christos nos efficiens, & misericordiam Dei nobis annuncians per Spiritum sanctum.* Vbi apertissime loquitur de Sacramento Confirmationis, quod datur post Baptisma. Nam paulo ante dixit, Apostolis in forma ignis datum Spiritum sanctum; & mox subiungit, nobis dari per oleum. Certè autem Confirmatio Apostolorum in die Pentecostes non respondet Baptismo, sed Confirmationi per Chrisma. Et paulo post idem auctor dicit, sicut columba attulit ramum oliuae post diluuium; ita nobis post Baptismum, cuius figura fuit diluuium, aduenire Spiritum sanctum

Etum per oleū, cuius figura fuit illa columba cum ramo oliuę. Deniq; verba Græca. τὸ ἔλαιον βαπτίσματος παρὰ λαμβάνω, *vetα*, rectiùs verterentur: *Oleū Baptismati succedit*, quàm *Oleum in Baptismate assumitur*, vt Oecolampadius vertit. Nā in Græco nō est, in *Baptismate*; & verbum παρὰ λαμβάνω, propriè dicitur de eo, quod assumitur, vt alteri succedat.

CAPVT SEXTVM.

Idem probatur ex Latinis.

ERTULLIANVS in lib. de resurrectione carnis, videtur totum ritum breuissimè comprehendere, id est, vñctionē, signum crucis, & impositionem manus: *Caro*, inquit, *ungitur, vt anima consecretur; caro signatur, vt anima muniatur; caro manus impositione adumbratur, vt anima Spiritu illuminetur.* Et ibidē coniungit hoc Sacramentū cum Baptismo, & Eucharistia, nam antea dixerat: *Caro abluitur, vt anima emaculetur* Et post illa omnia subiūgit: *Caro corpore Christi vescitur, vt anima de Deo saginetur.* Idē in lib. I. contra Marcionem non procul à fine, iterum coniungit olei vñctionē cum aqua Baptismi, & pane Eucharistia: & similiter in li. de præscript hæreticorum. Deniq; in lib. de Baptismo, sic ait: *Exinde egressi de lauacro, per ūgimur benedicta vñctione.* Et paulò pòst: *In nobis carnaliter currit vñctio, sed spiritualiter p̄ficit.* Et paulò pòst: *Dehinc manus imponitur per benedictionē aduocans, & inuitans Spiritū sanctū.*

II. S. CYPRIANVS lib. I. epist. vlt. *Vngi quoq; necesse est eum qui baptizatus sit, vt accepto Chrismate esse vñctus Dei, & habere in se Christi gratiam possit.* Et lib. 2. epist. 1. *Tunc demum plene sanctificari, & esse Filij Dei possunt, si Sacramento vtroq; nascantur.* Vides, Sacramentū vocari Confirmationem & cum Baptismo conferri. Item in epistola ad Iubaianū: *Nunc quoque apud nos geritur, vt qui in Ecclesia baptizantur, per Præpositos Ecclesię offerantur, & per nostram orationem, & manus impositionē Spiritum sanctum consequantur, & signaculo Dominico consummentur.* Si quis obiiciat, Cyprianum in his omnibus locis agere causam Anabaptismi: Respondendū est, id quidem esse verum, sed non ob id esse falsa, quæ de ritu & effectū sacri Chrismatis ab eo dicuntur. Nam Ecclesia Catholica

tholica semper notauit errorē Cypriani de Anabaptismo; nunquam notauit vt errorē id, quod ille scripsit de Confirmatione; & s. August. lib. 5. de Baptismo refellit argumenta Cypriani pro Anabaptismo, nec tamē vnquam, vel vno verbulo damnat, quē Cyprianus de hoc Sacramento tam magnificē scripsit.

III. Auctor SERMONVM de operibus Cardinalibus Christi, quæ habentur inter opera Cypriani, tametsi reuera nō est Cyprianus, est tamen antiquus, & doctus, & apertissimē tribuit Chrismati consecrato vim sanctificandi eo modo, quo Cyprianum loquentē audiuius Sic enim loquitur in sermone de vntione Chriſmatis: *Hodie in Ecclesia ad populum acquisitionem sanctificandum, in participatione dignitatis, & nominis sacrum Chisma conficitur, in quo mixtum oleo balsamū regie, & sacerdotalis gloriæ exprimit vnitatē, quibus dignitatibus initiandi diuinitus est vntio instituta.* Et infra loquens de Chriſmate: *Sanctificati elementu iam non propria natura præbet effectum, sed virtus diuina potentius operatur, & ad est, veritas signo, & Spiritus Sacramento* Et infra: *Et huius vntionis beneficio, & sapientia nobis, & intellectus diuinitus datur, consilium, & fortitudo cœlitus illabitur, scientia & pietas, & timor inspirat: omnibus supernu infunditur Hoc oleu vnti cum spiritualibus nequitia colluctamur.*

IV. EYSEBIVS Emissenus, seu quicumque fuit Auctor (nam sine dubio Latinus fuit, & insignis) in sermone de Pentecoste. *Quod, inquit, nunc in confirmandu Neophytu manus impositione tribuit singulis, hoc tunc Spiritus sancti descensio in credentium populo donauit vniuersis.* Et infra: *Ergo Spiritus sanctus qui super aquas Baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.*

V. PRVDENTIVS IN $\psi\chi\omicron\mu\alpha\chi\iota\alpha$, cū pugnam luxuriæ & sobrietatis describit:

Post inscripta, inquit, oleo frontis signacula, per que Vnguentum regale datum est, & Chisma perenne.

Et in hymno ante somnum:

*Cultor Dei memento
Te fontis, & lauacri
Rorem subisse sanctum,
Te Chriſmate innotatum.*

VI. PACIANVS in lib. de Baptismo: Lauacro, inquit, peccata purgatur, Chrismate sanctus Spiritus superinfunditur: vtraque verò ista, manu & ore antistiti impetramus. Item in i. epist. ad Sympronianum Nouatianum: Si ergo & lauacri, & Chrimatis potestas, maiorum longè Charismatum ad Episcopos, inde (ex Apostolorū forma) descendit, & ligandi quoque ius adfuit, atque soluendi. Vbi vides, Chisma non solum coniungi cum Baptismi & Pœnitentiæ Sacramento, sed etiam anteponi Sacramento Pœnitentiæ: dicit enim esse potestatem maiorum Charismatum, posse Chrismate inungere, quam soluere, vel ligare: & inde probat posse Episcopum soluere, & ligare, quia potest baptizare, & Chrismate consignare, quæ sunt maiora munera. Idem in epist. 2. *Vestra plebi*, inquit, unde Spiritus, quam non consignat vnctus sacerdos?

VII. AMBROSIVS lib. 3. de Sacramentis, cap. 2. Sequitur, inquit, spirituale signaculum, quia post fontem sequitur vt perfectio fiat, quando ad inuocationem sacerdotis Spiritus sanctus infunditur. Et libro de iis, qui inuocantur mysteriis, cap. 7. Repete, quia accepisti signaculum spirituale. Et infra: Serua quod accepisti, signauit te Deus Pater, confirmauit te Christus Dominus.

VIII. HIERONYMVS in Dialogo cōtra Luciferianos, postquam dixerat, Episcopos baptizatis per impositionē manuum dare Spiritum sanctū, subiungit: Exigu, ubi scriptum sit: in Actibus Apostolorū. Sed etiam si Scripturæ auctoritas nō subesset totius orbis in hanc partē consensus instar præcepti obtineret.

IX. AVGVSTINVS lib. 15. Trinit. cap. 26. dicit, Ecclesiam adhuc seruare, quod fecerunt Apostoli Actor. 8. vt eius præpositi manus imponant ad Spiritum sanctū accipiendum. Ibidem etiam meminit Chrimatis. Itē in præfatione 2. concionis in Psal. 26. dicit, hac vnctione spiritualiter homines perfici. Item lib. 3. de Baptismo. cap. 16. & tract. 6. in epist. Ioānis dicit, nunc quidem non loqui linguis, quibus imponuntur manus post Baptismum, tamē reuera accipere Spiritū sanctum, & latenter, atq; inuisibiliter infundi charitatem. Sed præcipuus locus est lib. 2. contra literas Petilianī, cap. 104. In hoc unguento, inquit, Sacramentū Chrimatis vult Petilianus interpretari: quod quidem in genere visibiliū signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus; sed potest esse in hominibus pessimum

Et id.

Et infra: Discerne igitur visibile sanctum Sacramentum, quod esse in bonis, & in malis potest: illud ad premium, istud ad iudicium, ab inuisibili unctioe charitatis, quæ proprie bonorum est.

X. BEDA lib. 6. in Lucam, exponens illa verba Luc. 21. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem oliuarum. In montem, inquit, oliuarum discipulos educit, ut omnes in morte sua baptizatos altissimo sancti Spiritus Chrismate confirmandos esse designet.

His accedant qui de hoc Sacramento ex professo tractant. XI. Rabanus lib. 1. de Institut clericorum, cap. 30. XII. Amalarius lib. 1. de officiis Ecclesiasticis. XIII. Hugo libro 2. de Sacramentis, pag. 7. & XIV. Magister cum omni Schola libro 4. Sentent. distinct. 7.

His accedant tria miracula ad huius Sacramenti Confirmationem à Deo ostensa. PRIMVM exstat apud Opatum lib. 2. ubi refert, ampullam S. Chrismatis ab Arianis per fenestram proiectam, Angelica manu sustentatam collidi non potuisse. ALTERVM exstat in vita S. Remberti Bremensis Episcopi apud Surium tomo 1. in mense Februario, quæ scripta est ante annos DCC. Ibi legimus S. Rembertum inter confirmandum cæcum illuminasse. TERTIVM exstat in vita S. Malachie à S. Bernardo scripta: Puerum, inquit Bernardus, mente captum, ex his quos lunaticos vocant, inter confirmandum sacramento curauit. Loquitur autem de Malcho Episcopo S. Malachie præceptore.

CAPVT SEPTIMVM.

Diluuntur solutiones aduersariorum ad Patrum testimonia, quæ sunt etiam argumenta ipsorum contra veritatem.

Nunc quid aduersarij ad tam multa Patrum testimonia respondeant, & quid nobis obiciant, videamus. Calvinus PRIMO simpliciter reiicit Patres. Nam libro 4. cap. 19. §. 4. Hieronymum dicit in eo hallucinari, quod Apostolicam obseruationem esse putauerit ritum Confirmationis. Et §. 8. & 10. vehementissime inuehitur in S. Melchiam, ut supra capite 1. notauimus. Denique

ita loquitur: Iam verò cum verbo Dei, & probabili ratione defici se vident, prætexunt, quod solent, vetustissimam esse hanc observationem, & multorum seculorum consensu firmatam; Etiamsi id verum esset, nihil tamen efficiunt. Non è terra est Sacramentum, sed è cælo; non ex hominibus, sed ab uno Deo. Hæc ille. QVASI verò nos adferamus Patres, vt Sacramentum ab iis institutum doceamus. Fatemur Sacramenta esse de cælo, non de terra, sed tamentestes Sacramentorum homines adhibemus. Quanquam neq; testimoniū hoc de terra dici debet, sed de cælo: non enim hoc testimoniū ex capite suo ipsi confingunt, sed ex Apostolorum doctrina, & traditione deducunt. Adde, quòd nec admittimus nos destitui verbo Dei, vt in 2. cap. ostendimus.

SECUNDO; Idem Calvinus ibidem negat Patres agnouisse hoc Sacramentum: Sed quid, inquit, vetustatem obiectant, cum veteres dum propriè eloqui volunt, nusquam plura duobus Sacramentis recenseant? Si ab hominibus petendum esset nostræ fidei præsidium, habemus arcem inexpugnabilem, nunquam veteribus agnita fuisse pro Sacramentis, quæ isti Sacramenta ementiuntur. De manuū impositione loquuntur veteres, sed an Sacramentū vocant? Augustinus aperè affirmat lib. 3. de Baptismo, cap. 16. nihil aliud esse, quàm orationē. Addit Kemnitus pag. 319. Gratiani auctoritatem, qui can. Arianos l. q. 1. ex hoc loco Augustini colligit, manus impositionem, non esse Sacramentum, quia repeti potest; cum nihil sit, nisi oratio quædam.

HÆC secunda solutio duobus clarissimis mendaciis constat. Quod enim Calvinus ait, veteres non agnoscere nisi duo Sacramenta propriè dicta, constat esse mendacium ex testimoniis citatis, & idem mendacium refutauimus cum ageremus de numero Sacramentorum. Quod autem Calvinus negat veteres Sacramentum appellasse ritum Confirmationis, mendacium esse patet ex testimoniis Melchiadis, & Eusebij, Cypriani, atque Augustini supra citatis. Ad locum ex Augustino citatum, RESPONDEO Augustinum loqui de simplici manus impositione, quæ fiebat in reconciliatione penitentium, non de manus impositione cum Chrismate, quæ est propriè Sacramentum Confirmationis.

At instat Calvinus, atque ait: *Neg hinc mihi putidū suū distinctio.*

unctionibus obganniant, nō ad Confirmationem illud Augustinum retulisse, sed ad curatoriam, vel reconciliatoriam. Exstat liber, &c. Ac probat hic agi de vtraque simul, quia loquitur Augustinus de hæreticis, qui ad Ecclesiam redeunt, qui quidem non rebaptizantur: tamen imponuntur eis manus, & eo modo datur eis Spiritus sanctus. Et confirmat hoc idem et lib. 5. cap. 23. de Baptismo.

RESPONDEO, hæc omnia si quid probarent, probarent solum Confirmationem esse Sacramentum iterabile; non autem probarent, non esse Sacramentum propriè dictū, quod Caluino probandum erat. Nam sic loquitur **AUGUSTINUS:** *Manus autem impositio non sicut Baptismus repeti non potest quid enim est aliud, nisi oratio super hominem?* Vbi Augustinus ex eo, quod manus impositio est oratio, non colligit non esse Sacramentum, sed non esse Sacramentum tale, ut repeti non possit. Alioqui Sacramentum esse manifestè probatur. Nam hic est materia sensibilis, impositio manuum, est forma, oratio; est effectus, gratia Spiritus sancti, ut ipse Caluinus contendit. Cur ergo non est Sacramentū? At neque ex hoc probari potest Confirmationē esse Sacramentum iterabile. Nam (ut dixi) non agitur hic de Confirmatione, sed de reconciliacione pœnitentium. Id quod probo his rationibus.

PRIMO, Augustinus passim docet Confirmationem fieri Chrismate, ut patet ex locis supra allegatis. Hic autem nō solum non meminit Chrysmatis, sed apertè indicat se loqui de impositione manuum sine Chrismate; alioqui non diceret: *Quid est aliud, nisi oratio?* posset enim responderi, est consecratio, & consignatio per Chrysmatis unctionem.

SECUNDO; Sacramentum Confirmationis semel datum nō potest repeti, ut ex Concilio Tarraconensi, & ex rescripto Gregorij II. testatur Gratianus dist. 5. de consecrat. can. Dicitur est, & can. De homine. Et præterea idem apertè colligitur ex Augustino lib. 2. contra literas Petiliani, cap. 104. vbi dicit, Sacramentum Confirmationis, sicut etiam Baptismi interdum in pessimis hominibus esse, & manere, licet ad iudicium. Quod si manet etiam in pessimis, non debet, nec potest eis dari, cum reconciliantur, quia iam habent, nec amiserunt. At hoc loco dicit, manus impositionem repeti posse non igitur loquitur de manus impositione Confirmatoria.

TERTIO,

TERTIO, Augustinus loquitur de reconciliatione hereticorum, ut Calvinus fatetur, & ex utroque loco citato perspicuum est. Sed manus impositio reconciliatoria distincta erat, præsertim in Ecclesia Occidentali à manus impositione Confirmatoria; ergo non loquitur Augustinus de Confirmatoria. Assumptio probatur tum ex Vigilio Papa in epist. 1. cap. 3. ubi hoc expressè testatur: tum ex Gregorio lib. 9. epist. 61. ubi dicit, Arianos in Ecclesia Orientali, consueuisse recipi per unctionem Chrismatis; in occidentali per solam impositionem manuum. Cuius diuersitatis ratio assignari solet, quia Ariani Orientales non confirmabantur per Chrisma in sua secta, Occidentales autem confirmabantur, & idè in Oriente oportebat eos ungeri cum redibant ad Ecclesiam, quia hoc eis deerat. Unde etiam in Concilio Nicæno ex Arabico nuper translato can. 31. iubentur Ariani ungi, cum ad Ecclesiam veniunt. Vel certè si etiam in Occidente Ariani reiciebant Confirmationem; tamen cum ad Ecclesiam redibant, non statim Chrismate ungebantur, sed postea per oportunitatem, ut modò facimus cum Lutheranis. Vel denique illa unctio in Ecclesia Orientali non erat Sacramentum, sed ritus quidam. Quidquid sit, Gregorius expressè dicit, in Occidente non inungi, sed simpliciter reconciliari per impositionem manus. Quare S. Augustinus, qui de Ecclesia Occidentali erat, cum loquitur de reconciliatione hæreticorum per impositionem manuum, non agit de Confirmatione, quæ non fit sine unctione, sed de simplici reconciliatione.

At duo videntur ob stare huic nostræ explicationi. VNUM, quod Augustinus lib. 3. de Baptismo, cap. 16. id est, in illo ipso capite, ubi dicit, impositionem manuum nihil esse, nisi orationem, dicit etiam per eam manuum impositionem nunc non expectari, ut homines loquantur linguis, ut fiebat tempore Apostolorum, sed satis esse si infundatur Spiritus sanctus inuisibiliter; quem locum nos supra citauimus pro Sacramento Confirmationis. Ergo Augustinus loquitur de manus impositione Confirmatoria; vel certè æquiuocè accipit in vno, & eodem capite manus impositionem; quod videtur esse absurdum. ALTERVM est, quod lib. 5. de Baptismo, cap. 23. Augustinus dicat per manus impositionem reconciliatoriã dari Spiritum sanctum, At hic per nos est effectus Confirmationis; ergo eadem erat apud Augustinum impositio manus Confirmatoria, & reconciliatoria.

Respon-

Respondeo ad PRIMVM, vario modo accipere Augustinum in eo capite manus impositionem, sed sine ullo vitio. Nam propositum eius erat soluere argumentum sancti Cypriani, qui ex eo, quod in sola Ecclesia Catholica dari potest, & accipi Spiritus sanctus, colligebat Sacramenta hæreticorum non esse vera, & rata. Ad hoc argumentum diluendum Augustinus initio capitis explicat, quid intelligi debeat per Spiritum sanctum cum dicitur non posse dari, vel accipi, nisi in Ecclesia Catholica per manus impositionem: ac dicit intelligi donum charitatis; hoc enim non possunt habere nisi boni, & ideo non nisi in Ecclesia Catholica, quia extra illam nulli sunt boni. Hoc autem loco accipit Augustinus manus impositionem in genere, siue sit Confirmatoria, siue reconciliatoria, siue (ut sic loquar) Ordinatoria: semper enim per eam datur gratia, & charitas, nisi ponatur obex. Deinde vult Augustinus ostendere per manus impositionem dari reuera donum charitatis; & declarat exemplo manus impositionis Confirmatoriae, cum dicit; nunc non expectari, ut loquantur linguis, quibus manus imponitur, sed latenter eis infundi charitatem. Itaque hic iam accipit manus impositionem magis strictè (id est, pro sola Confirmatoria) nec tamen est vitiosa æquiuocatio; quia quod conuenit toti generi, rectè declaratur exemplo vnius speciei. Postea redit ad argumentum Cypriani, & distinguit tria; Sacramentum, donum Spiritus sancti gratis datum, ut prophetiam; & donum gratum faciens, id est, charitatem; ac dicit extra Ecclesiam, vel in malis hominibus esse posse duo priora, non tamen tertium; & idcirco debere ad Ecclesiam redire, ut in ea per manus impositionem reconciliatoriam illud accipiant. Et quia poterat aliquis suspicari, non posse repeti hanc manus impositionem, sicut non potest repeti Baptismus nec Confirmatio, nec Ordinatio, ideo Augustinus subiungit, posse repeti manus impositionem, id est, reconciliatoriam, quia nihil est aliud, nisi oratio super hominem, id est, non est consecratio aliqua, quæ maneat, & characterem imprimat, vnde repeti non possit, sed est tantum cæremonia adiuuans orationem.

Ad ALTERVM argumentum respondeo, ut iam dixi, Spiritum sanctum dari, per omnem impositionem manuum, sed ad varios effectus. Nam per impositionem manuum Confirmato-

riam

riam datur ad roborandam animam in fidei confessione; per Reconciliatoriam datur ad remissionem peccatorum; per Ordinatoriam datur ad potestatem ministrandi Sacramenta.

Ad locum Gratiani à Kemnitio additum RESPONDEO; Gratianam velle dicere non esse Sacramentum Ordinis, vel etiam Confirmationis, impositionē manuum, de qua loquitur Augustinus, id quod rectè ille dicit, ac rectè etiam probat ex eo quod repeti potest. Non autem negat esse Sacramentum reconciliationis: nam alioqui etiam Eucharistia repeti potest, & tamen est verissimum Sacramentum.

TERTIA solutio est, quòd apud veteres Confirmatio fuerit tantùm Catechesis puerorum, qui in infantia baptizati fuerant. Ita Calvinus ibid. §. 4. & 13. vbi citat Leonem epist. 35. & 77. & Hieronymum contra Luciferianos: quam eandem solutionem omnes alij amplectuntur. At vanissima est: nam PRIMO nec Scriptura, nec vllus veterum meminit huius Catechesis, Scriptura Act 8. & 19 dicit, Apostolos orasse, & imposuisse manus, & eò modo dedisse Spiritum sanctum: examinis puerorum nulla mentio. Similiter loquuntur Patres, vt supra ostendimus. Porro etiam S. Leo epist. 35. & 77. nihil dicit de hac re; nam loquitur de reconciliatione hæreticorum, non de examini puerili. Hieronymus quoque examen non nominat.

PRAETEREA ista solutio non solum non est conformis Patrum doctrinæ, sed etiã ei repugnat. Patres enim dabant Confirmationem per vñctionem, & manus impositionem etiam infantibus, vt expressè docet Innocentius I. epist. 1. & liber de Ecclesiasticis dogmatibus, c. 52. & Ordo Romanus. Et PRAETEREA id certissimum est, quia dabant olim infantibus etiam Eucharistiam, vt patet ex Cypriano in ferm. de lapsis, & tamen Eucharistiam non dabant, nisi post Confirmationem, vt ex Dionysio, Ambrosio, & aliis patet. At certè infantes non sunt capaces examinis, nec Catechismi; nec aduersarij volunt examen etiam infantium, sed puerorum iam aduultorum; igitur euidens est, omnes Patres non loqui de ritu Confirmationis, quam sibi hæretici hoc tempore confinxerunt. DENIQUE, omnes ferè Patres meminerunt Chrismatis, & signaculi crucis in fronte, & in hoc ponunt essentiam huius Sacramenti, vt ex eorum testimoniis constat.

Iam verò Kemnitius in 2. p. Examinis, pag. 297. & deinceps differit

differit de sententiis Patrum, ac ad quinque capita reuocat omnes suas solutiones. PRIMO dicit, multos auctores qui citantur pro Sacramento Confirmationis, esse apocryphos, & supposititios. At id nihil est. Nam etiam si epistolæ citatæ Melchiadis, Eusebij, & Urbani, necnon liber Dionisij Areopagitæ, homiliæ Eusebij Emisseni, & sermones Cypriani de operibus Cardinalibus Christi, sint apud nonnullos dubiæ Scripturæ, vel etiam supposititiæ: tamen multos habemus alios certissimos, & probatissimos auctores; & isti ipsi sunt antiquissimi, & optimi, licet non sit certum, an sint illi, quorum nomina præferunt.

2. SECUNDO Kēnitius addit, alios auctores qui de Chrismate agunt, certos quidem esse, sed ex schola Montani prodisse, ut Tertullianum, & Cyprianum. SED hoc esse impudens mendacium, demonstrauimus cap. 1.

3. TERTIO dicit, alios esse auctores certos, & probatos, qui de vnctione mentionem faciunt, sed eam vocare Sacramentum improprie, & largo modo, quia est humana cæremonia quædam in Baptismo adhiberi solita: sicq; exponit loca Augustini à nobis citata ex lib. 15. Trinit. cap. 26. & lib. 2. contra Iulianum Petilianum, cap. 104. At multum hic errat Kemnitius. Supra enim ostendimus, Patres ferè omnes distinguere Confirmationem à Baptismo, & effectum spiritualem ei tribuere, qui non conuenit nisi verè ac proprie dictis Sacramentis. Id quod etiam manifestè patet ex locis Augustini citatis, quæ suo more Kemnitius truncata, & imperfectè citauit. Nam in priori loco dicit, Præpositos Ecclesiæ imponere manum, & Chrismate unguere ad hoc, ut detur Spiritus sanctus, ut olim fecerunt Apostoli Act. 8. At certè Apostolorum actio non fuit humana cæremonia adiuncto Baptismo, sed alia, & quidem diuina, & efficacissima. In posteriore loco Augustinus multum laborat, ut ostendat veram Confirmationem posse dari, & accipi à malis, ut ipsum etiam Baptismum. At quid opus erat, hoc probare de humana, & sterili cæremonia? quis enim deo dubitare poterat? Deinde ibidem Augustinus dicit, malos accipere Sacramentum Confirmationis visibile, sine inuisibili gratia Spiritus sancti, idque ad iudicium. At certè non distingueret Sacramentum visibile ab inuisibili gratia in malis, nisi crederet in bonis ista coniungi, & vnum per alterum dari neque ad iudici-

judicium sumitur cæremonia humana, etiam si à malis sumatur. Denique ibidem Augustinus dicit, Sacramentum Chrifti-
matis esse sacrosanctum, licet ipse Baptismus. At quanta blas-
phemia fuisset æquare humanam cæremoniam Sacramento
Baptismi?

Q V A R T O Kemnitiuſ dicit, etiam si veteres variè loquan-
tur de hac re, tamen nullum esse in puriore antiquitate Pa-
trem, qui detrahat Baptismo suos effectus, vt eos tribuat Chriſ-
mati, vt modò faciunt Papistæ. Et quia Cyrillus videbatur illi
valde obſtare, in dubium reuocat, an sint eius illæ Catecheses,
& an ipse aliquando errauerit in fide; & tandem reiicit tan-
quam falsa, quæ dicit Cyrillus. S E D hæc omnia meræ nugæ
sunt. Nam nec nos dicimus detrahendos esse Baptismo suos
effectus, sed damus vtrique Sacramento effectus proprios. De
Catechesibus autem Cyrilli nemo vnquam dubitauit, neque
profert Kemnitiuſ vllam rationem, vel coniecturam, cur dubi-
tandum sit. De fide autem, & probitate Cyrilli exstat egregium
testimonium in epistola Concilij Constantinopolitani ad Da-
masum apud Theodoretum lib. 5. cap. 9. vbi tota illa Synodus
Oecumenica Cyrillum vehementer commendat, quòd mul-
ta, & varia certamina cum Arianis ob fidem Catholicam gef-
ferit.

Q V I N T O Kemnitiuſ dicit, Patres loqui valde dissimiliter
ab auctoribus recentioribus. Nam veteres inculcant manus
impositionem, quæ tamen nunc abolita est; item veteres no-
minant oleum, sed nullus probatus auctor addit mixtionem
cum balsamo, vt modò faciunt omnes recentiores: veteres tri-
buunt Baptismo eos effectus, quos recentiores tribuunt Con-
firmationi, vt dare gratiam, dare Spiritum sanctum, perficere,
armare contra Diabolum, &c. denique veteres Vnctionem an-
nectunt Baptismo; recentiores separant, ac si duo essent Sacra-
menta. A T hic etiam valde hallucinatur Kemnitiuſ. Nam
I N P R I M I S falsum est, esse abolitam manus impositionem,
vt supra ostendimus, cap. 2. D E I N D E balsami cum oleo mix-
ti expressè meminit Gregorius I. Papa in cap. 1. Canticor. qui
certè probatissimus auctor est; sed de hac re postea. P R A E T E-
R E A falsum est eosdem effectus tribui a Patribus Baptismo,
quos nos tribuimus Confirmationi, etiam si nomina effectuum
sepe sint eadem. Nam Baptismus dat gratiam, & Spiritum
san-

sanctum, sed alios effectus, quàm Confirmatio. Vnde etiam Dominus Ioan. 10 dedit Apostolis Spiritum sanctum per insufflationem; & tamen eo tempore promisit illis Spiritum sanctum Act. 1. & dedit Act. 2. sic etiam Baptismus armat, quia dat gratiam bene operandi: sed Confirmatio addit peculiare robur ad profitendam fidem. Vnde dicitur Apostolis iam baptizatis Lucae ult. *Sedere in ciuitate, donec induamini virtute ex alto.* DENIQUE Baptismus perficit in suo genere, quia facit verè, & integrè iustos, & Dei filios; & tamen Confirmatio adhuc perficit in alio genere: quomodo infans perfectus homo est, quoad essentiam, & tamen non est perfectus, quoad molem. Itaque iidem Patres, qui magnificè loquuntur de Baptismo, magnificè etiam loquuntur de Confirmatione, vt et locis citatis patet.

Quod autem Kemnitius obiicit de coniunctione vnctionis cum Baptismo, ostendit eius imperitiam. Nam solebant veteres etiam Eucharistiam coniungere cum Baptismo, siue adultos, siue infantes baptizarent, & tamen nemo negat Sacramenta esse distincta, Baptismum, & Eucharistiam. Hoc tempore cum baptizantur adulti, eodem die datur Baptismus, Confirmatio, & Eucharistia, vt veteres faciebant: sed cum baptizantur infantes, differuntur alia duo Sacramenta, donec ad vltimam rationis peruenerint, qui ea percepturi sunt; quia non sunt ea Sacramenta infantibus necessaria, & maiori cum fructu, & reuerentia percipiuntur ab adultis. Neque in hoc à nobis Lutheranis dissentiunt.

CAPVT OCTAVVM.

De materia Sacramenti Confirmationis.

 EQVIVR ALTERA quæstio de materia huius Sacramenti, de qua, etsi quædam iam dicta sunt in superioribus quæstione, tamè accuratius res explicanda est. Igitur materiam huius Sacramenti remoram Catholici cõmuni consensu esse docent, oleum balsamo admixtum, atq; ab Episcopo consecratum; materiam verò proximam, quæ propriè est altera pars Sacramenti, vnctionem ex prædicto oleo in fronte adhibitam ad formam, seu figuram crucis. Hæretici hoc totum non modò reiciunt, sed etiam rident,

dent, vt ex locis quæstione superiori indicatis intelligi potest; vbi pinguedinem per contumeliam vocant, & Kemnitius pagin 314. non putat impium, qui calceos in itinere torrefactos Chrysmate isto inungat: & reipsa in Gallia Calvinistæ dicuntur ocreas suas Chrysmate inunxisse. Vt autem commodius hæc veritas probari possit, statuam sequentes propositiones.

PRIMA propositio: *Chrysmata, siue vntio, materia est Sacramenti Confirmationis.* Hæc certissima est Catholicis, ex Concilio Florentino in Instructione Armenorum, & Concilio Tridentino, sess. 7. can. 2. de Confirmatione. Probat **PRIMO** ex duobus locis Scripturæ, vbi vel expressè sit mentio huius vntionis, vel certè ad eam alludatur. **PRIORE** est, 2. Cor. 1. *Qui confirmat nos Deus, & vnxit nos, & signauit, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* Hunc locum exponunt de Sacramento Confirmationis, Ambrosius libro de iis, qui initiantur mysteriis, capite 7. & Anselmus, ac Theodoretus in comment. & verba ipsa satis apertè hoc significant. Nam in primis verbum (*Confirmat*) proprium est huius Sacramenti in quo robur datur. Deinde (*Vnxit nos*) vel refertur ad ipsam vntionem externam, vel si referatur ad internam, fit allusio ad extenam; idè enim interna illa illustratio, & operatio Spiritus sancti dicitur vntio quia per vntionem externam, dari & significari solet. Illud autem (*Signauit nos*) referri potest tū ad internam ob signationem per characterem, tum ad externum signaculum crucis, quod in hoc Sacramento in fronte imprimitur. Denique illud (*Dedit pignus Spiritus in cordibus*) apertissimè designat effectum principale huius Sacramenti, qui est donum charitatis. **POSTERIOR** locus est 2. Ioan. 2. *Et vos vntionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis, &c.* Hunc locum de hoc Sacramento exponit Cyrillus catecheli 3. mystag. & Augustinus tract. 3. in epist. Ioan. vbi dicit, esse quoddam Sacramentum vntionis, cuius tantum virtus inuisibilis sit.

SECUNDO probatur, & quidem efficacius ex communi consensu Pontificum, Conciliorum, & Patrum Græcorum, ac Latinorum, quos supra citauimus. Tamen enim Scripturæ testimonia primum locum habent, quando perspicua sunt: tamen cum ea non sunt ita manifesta, plus momenti habet Ecclesiæ auctoritas, quam ipsa Scriptura apertissimè commendat.

SECUNDA propositio: *Materia Confirmationis non est oleum simplex, sed oleum mixtum balsamo.* ProbatuR PRIMO ex traditione maiorum. Nam in primis DIONYSIUS Areopagita, etiamsi non nominat balsamum, tamen apertè describit ab effectu, seu proprietate: siquidem in Eccles. hierat. cap. 4. part. 3. dicit, *Chrisma componi ex variis rebus, & odoriferum esse: Discimus, inquit, unguenti compositionem esse collectione suauiter spirantium materiaru.* SECUNDO CLEMENS li. 7. constit. Apostol. cap. 44. in benedictione Chrismatis mentionem facit fragrantie odoris. TERTIO FABIANVS Papa, & Martyr in epist. 2. ad Orientales apertè dicit, *Christum ipsum instituisse, vt Chrisma conficeretur ex oleo admixto balsamo.* QUARTO CYPRIANVS, vel quicumque est auctor, in serm. de vnctione Chrismatis: *Hodie, inquit, in Ecclesia sacerdotum Chrisma conficitur, in quo mixtum oleo balsamum sacerdotale, & regie glorie exprimit unitatem.* QUINTO GREGORIUS Turonicus lib. de gloria Martyrum, cap. 40. enarrans ingens miraculum, quod exstat etiam apud Prudentium in lib. contra Iudæos, pro eo, quod Prudentius dixerat: *Lotus, & vnctus* (sic enim requirebat ratio carminis) ille ait: *Baptismo lotus, & balsamo vnctus.* Vbi videmus, Gregorio interprete, tempore Prudentij in Chrismate fuisse balsamum: immò etiam diu ante Prudentij tempora. Is enim narrat historiam, quæ tempore Ethnici Imperatoris acciderat; qui cum victimarum intestina inspiceret, & inde per artes dæmonum responsa quæreret, nihil efficere potuit; quod dæmones timuerint præsentiam adolescentis, qui cum Imperatore aderat, qui & Baptismo lotus, & Chrismate in fronte delibutus fuerat. SEXTO GREGORIUS Papa, vt supra citauimus, in l. cap. Cant. disertis verbis asserit, *Chrisma ex oleo, & balsamo confici: neque aliquid noui instituit, sed solùm refert, quod in vsu Ecclesie erat.* SEPTIMO Concilium II. Bracarense, can. 4. celebratum paulò post Gregorij mortem, expressè etiam meminit balsami, vt etiam Concilium Florentinum in instructione Armenorum, & omnes Scholastici ac recentiores auctores.

Ceteri Patres veteres, etiamsi non expressè balsamum nominent, tamè satis apertè idem significare videntur, cum non oleum, sed Chrisma appellant vnctionem, quæ datur in Sacramento.

eramento Confirmationis : nam ex Ecclesiæ vſu Chriſma non ſignificat ſimplex oleum, ſed vnguentum confectum ex pluribus rebus. Id patet ex Innocentio III. cap. Paſtoralis, extra de Sacramentis non iterandis; vbi referens quendam in Sacramento Confirmationis per errorem vñctum ſimplici oleo benedicto, non autem vnguento ex oleo & balfamo, vt eſt conſuetudo; ſcribit eum vñctum fuiſſe ſimplici oleo benedicto, non Chriſmate: vbi diſtinguit Chriſma ab oleo propter alterius liquoris admitionem. Sic etiam Concilium II. Carthaginense, can. 3. & Concilium III. Carthaginense, can. 36. dicunt, non licere preſbytero Chriſma conficere. Quid autem eſt Chriſma conficere, niſi ex pluribus liquoribus vnum vnguentum facere?

SECUNDO accedit figura Teſtamenti veteris. Nam vnguentum, quod Deus iuſſit fieri Exodi 30. quo vngeretur tabernaculum, & ſacerdotes; figura erat Chriſmatis, quo vngitur Eccleſia, quæ eſt verum Dei tabernaculum, vt docent Cyprianus ſermone de vñctione Chriſmatis, & Petrus Damianus ſerm. 1. de dedicatione. Illud autem erat ex oleo oliuarũ cum admitione odoriferorũ ſuccorum, quorum vnum erat $\omega\psi\chi$ quod ſtaften, & etiam balfamum fuiſſe dicitur.

DENIQUE accedit etiam congruentia, quam dum ridiculam videri vult Kemnitius, ipſe ſe ridiculum probat. Ratio Theologorũ, & ipſius etiam S. Thomæ, 3. part. quæſt. 72. art. 2. eſt, quia debet materia Sacramenti ſignificare effectum Sacramenti. Porro effectus huius Sacramenti præcipuus eſt confirmatio in fide, quæ duo requirit; puritatem, & feruorem fidei in corde, & conſtantem confeſſionem in ore: primũ apertiffimè ſignificatur oleo, quod liquor puriſſimus, & ſubtilis, lucidus, & calidus eſt: ſecundum non minus aptè ſignificatur balfamo, quod bonum odorem effundit ad alios.

Præterea huius Sacramenti effectus ſignificati ſunt in illis igneis linguis, quæ apparuerunt ſuper Apoſtolos in die Pentecotes. Eſt enim Apoſtoli ſine Sacramento confirmati ſint illo die ab ipſo Deo immediatè; tamen non ſine viſibili ſymbolo effectum inuiſibilem ſignificante. Illis ergo duobus ſymbolis, igni & linguis, ſeu potius vni ex duabus partibus conſtanti, id eſt, linguis igneis reſpondent optimè in Sacramento noſtro oleum, & balfamum, ſeu Chriſma ex oleo, balfamoque confectum.

Hanc rationem his verbis Kemnitius irridet pag 286. *Arri-
ge aures, optime lector, magnum enim, & insigne audies acu-
men. Et infra: Miraberis scio, ubi audieris; Igni in Pentecoste
respondet in Pontificia Confirmatione oleum. Quæ ratione? quia
oleum nutrit ignem. Sed idem facit etiam baculus quercineus
fumo bene induratus. Speciei linguarum respondet balsamum
quia est odoriferum. Sed quid lingue commune est cum odori-
bus? num lingua odoramur? Hæc ille.*

At non mirum si absurdus homo absurdè intellexit, quæ
benè à doctis viris dicta, & scripta sunt, Non enim dicimus o-
leum respondere igni quia nutrit ignem, sed quia sicut in Scri-
pturis per ignem significatur sapientia, & charitas, & ipse Spi-
ritus sanctus illustrans, & calefaciens corda ut ignis illustrat, &
accendit corpora: ita etiam in Scripturis oleum, siue unctio si-
gnificat eandem charitatem, & sapientiam, & ipsum Spiritum
sanctum. Nam oleum res facit lucidas, & perspicuas, & simul
fouet, emollit, penetrat, &c. Itaq; de igne legimus Luc. 12. *Ignis
veni mittere in terram, & Hebr. 12. Deus noster ignis consumens
est.* & similiter de unctioe legimus Act. 10. *Unxit eum Spi-
ritu sancto, & virtute.* & 1. Ioan. 2. *Unctio docebit vos de omni-
bus.* Non inueniet autè Kemnitius, ubi in Scripturis Spiritus
sanctus baculo quercineo comparetur. Quod attinet ad lin-
guas & balsamum, in eo posita est similitudo, quod sicut per
linguam communicatur vox, & eo modo foras prodit confessio
fidei: ita per balsamum communicatur odor, & eodem modo
significatur exterior protestatio veræ fidei. Sed de nugis Kem-
nitianis satis.

3. TERTIA propositio: *Chrisma quod est materia Sacramenti
Confirmationis, prius consecratum ac benedictum esse debet.*
In hac etiam Catholici omnes conveniunt Et quia Calvinus,
& Kemnitius hanc benedictionem superstitionem, & magicam
vocant, ita ut Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. §. 8. vocet Chrisma
consecratum, oleum Diaboli mendacio pollutum; & Kemni-
tius pagina 287. dicat appellari debere Chrisma excantatum:
probanda est hæc veritas testimoniis veterum, sanctorum Pon-
tificum. Conciliorum, Patrum.

Igitur probatur PRIMO ex traditione Ecclesiastica sancto-
rum Pontificum. Clemens Romanus satis fusè de ista conse-
cratione tractat, quam etiam Apostolis tribuit lib 7. Apostol.
constit.

constit. cap. 42. & 44. Idem docet Fabianus Papa & Martyr, in epist. 2. supra notata, qui etiam addit singulis annis feria V. in Cœna Domini nouum Chrisma consecrandum. Damasus I. epist. 4. Innocentius I. epist. 1. c. 3. Leo I. epist. 88. Gelasius I. epist. 1. Ioannes III. in epistola vnica. Gregorius I. in c. 1. cant. & Innocentius III. c. Cùm venisset. extra de sacra vnctione, disertis verbis docet, Chrisma esse consecrandū, idq; à solo Episcopo.

SECUNDO probatur ex Conciliis Concilium Nicænum can. 69. secundum Arabicum codicem in Latinum nuper conuersum expressè meminit triplicis consecrationis, quæ etiam nunc in Ecclesia viget, id est, olei Catechumenorum, olei infirmorum, & Chriftatis. Concilium Laodicenum can. 48. sacratissimum Chrisma vocat, quo nomine non illud appellaret nisi consecratum esset. Concilium Romanum sub Syluestro can. 5. prohibet presbyteris, ne Chrisma faciant, quia nimirum id ad manus Episcopi pertinet. Porro Chrisma facere non est solum miscere oleum cum balsamo, sed etiam simul consecrare: nam alioqui etiam pharmacopolæ Chrisma facere possent. Idem paulò post prohibuerunt Concilia Carthaginensia II. can. 7. & III. can. 36. Concil. IV. Carthaginense can. 36. iubet Parochis, vt omni anno ante Pascha petant Chrisma ab Episcopo proprio, idq; non per clericos iuniores, sed per seiplos aut per illum, qui sacratio præst. Vbi videmus in hoc Concilio, quod apud omnes est maximæ auctoritatis, idem haberi de Chriftate singulis annis renouando, quod habetur in epistola Fabiani, quam nonnulli apocrypham esse volunt. Videmus præterea quantam reuerentiam huic sancto oleo Concilium detulerit, cùm prohibuerit deferri à clericis iunioribus sed expressè præceperit, vt ipse, qui præst parœciæ, aut certè qui præst sacrario, illud accipiat ab Episcopo. Idem habet Concilium Vasense can. 3. vbi etiam dicit, non decere, vt summa infimis cõmittantur, & idèd nõ debere Chrisma deferre clericum vllum, nisi vt minimum sit Subdiaconus. Conciliū Toleranum I. can. 20. iterum declarat soli Episcopo licere Chrisma consecrare, & ab eo petendum singulis annis paulò ante Pascha. Concilium II. Hispalense can. 7. I. Bracarense can. 37. Concilium S. Bonifacij Martyris, quod exstat in vita ipsius, & Wormaciense Concilium can. 2. & 8. ac denique Florentinū in instruct. Armenorum idem habent.

NOTANDVM autem est, hæc Consilia non solum antiquissima esse, præter Florentinum, sed in diuersissimis prouincijs, celebrata. Nicænum, & Laodicenum in Græcia, Romanum, & Florentinum in Italia, Carthaginensia in Africa, Tolentanum, & Hispalense in Hispania, Bracarense in Lusitania, Vassense in Gallia, Concilium S. Bonifacij, & Wormatiense in Germania. Ex quo intelligi potest omnino, totam veterem Ecclesiam concutere hereticos huius temporis, qui Chrismatis consecrationem vt rem magicam execrantur.

TERCIO probatur ex Patribus. DIONYSIVS Areopag. toto 4. cap. hierarch. Eccles. de ista consecratione agit, quam etiam ab Apostolis sedidicisse affirmat. THEORHILVS Antiochenus Episcopus ab Apostolo Petro VI. in li. I. ad Autolycum qui habetur in V. tomo bibliothecæ sanctorum Patrum) vocat S. Chrismadiuinum oleum; vbi etiam dicit Christianos ab hac vnctione denominari. Quod est NOTANDVM contra Kemnitium, qui pag. 305. arguit Cyrillum mendacij contra verbum Dei, quod dixerit non esse dignos nomine Christiani, qui non sunt vncti Chrismate: *Cum tamen constet, inquit Kemnitius, nomen Christianum ortum esse Antiochia, teste Luca Auctor. 16.* Quasi verò non potuerit Antiochiæ primum hoc nomen imponi, & tamè à Chrismate deriuari. Certè melius nouerat res Antiochenas Theophilus Antiochenus, & proximus Apostolicis temporibus, quam Kemnitius Germanus, & qui paulò antè viuere cœpit.

TERTVLLIANVS lib. de Baptismate: *Exinde, inquit, egressi de lauacro perungimur benedicta vnctione.* CYPRIANVS lib. 1. epist. 12. *Oleum, inquit, in altari sanctificatur; sanctificare autem olei creaturam non potuit, qui nec altare habuit, nec Ecclesiam. Vnde nec vnctio spiritualis apud hereticos esse potest, quando constet oleum sanctificari, & Eucharistiam fieri apud illos omnino non posse.* Auctor serm. de vnctione Chrismatis, apud eundem Cyprianum: *Hodie (id est, feria V. in cenâ Domini) unguentum ad sanctificationem paratur.* BASILIUS lib. de Spiritu sancto, cap. 27. *Benedicimus, inquit, aquam Baptismati, & oleum vnctionis.* CYRILLVS catechesi 3. mystag. *Sanctum unguentum non amplius est unguentum nudum, posteaquã consecratum est, sed Christi Chrisma.* OPTATVS lib. 2. *Vt omnia, inquit, sacrosancta Episcopi vestri violarent,*
Euch.

Eucharistiam iusserunt canibus infundi; & ampullā Chrismati per fenestram, ut eam frangerent, proiecerunt. At certe nec sacrosanctum Chrisma vocaretur, nec cum Eucharistia conferrī posset, nisi consecratum. AUGUSTINVS lib. 5. de Baptismo, cap. 19. & 20. tractans argumentū Cypriani, quo ille probare volebat, hæreticos nō habere vera Sacramenta, quia non possunt consecrare oleum, quo inunguntur baptizati, ut accipiant Spiritum sanctum: non ait (quod certe dicere debuit secundum Calvinum & Kemnitium) non esse opus oleum consecrare, immō superstitionem, & incantationem esse olei consecrationem; sed respondet, posse hæreticos oleum consecrare, quia nimirum potestas consecrandi non est in illis ab hæresi sed ab ordinatione, quam veram, & sanctam susceperunt. Et probat à simili: nam si possunt sacerdotes homicidæ, & adulteri in Ecclesia, etiam Cypriano consentiente, oleū consecrare; cur non hæretici, modò sint verè ordinati? Cur, inquit ad verba, quæ procedunt ex ore homicidæ, possit Deus oleum sanctificare, & in altari quod hæretici posuerunt, non possit, nescio. Vide etiam tract. 118. in Ioan. prope finem.

His accedant Beda in c. 8. Act. Rupertus li. 5. de diuinis officiis, c. 17. & 18. Isidorus li. 1. de diuinis officiis, c. 28. Rabanus li. 2. de Instit. cler. c. 26. Alcuinus lib. de diuinis officiis, c. de feria V. in cœna Domini, & Amalarius lib. 1. de officiis Eccles. c. de eadem feria V. & Petrus Damiani serm. 1. de dedicatione templi.

QUARTA propositio: *Vnctio Chrismati ad crucis figurā in fronte hominū baptizati fieri debet. ut sit vera, et proxima Sacramenti huius materia*. Hęc satis patet ex locis suprā citatis. Expresè enim nominant signaculū in fronte ex Pontificibus Damasus, Innocētius, Leo, Ioannes III, & Gregorius I. ex Cōciliis II. Hispalense, & Florentinū, ex Patribus TERTULLIANVS lib. de præscr. Signat, inquit, in fronte milites suos; Cyrillus, c. tech. 3. mysta. Prudentius in $\psi\upsilon\chi\omicron\mu\alpha\chi\iota\alpha$, Augustinus in Psal. 141. in illa verba: *In via hac, qua ambulabam absconderunt laqueum mihi*; vbi dicit, Sacramenta varia, in variis partibus accipi, quædam toto corpore, ut Baptismum, quædam in ore, ut Eucharistiam, quædam in fronte, ut signaculū crucis in Confirmatione. Et causam reddit, quia frons est locus pudoris: datur autem hoc signaculū, ut non erubescamus Dominū confiteri, etiam coram persecutoribus. Idē habent Rabanus, Petrus Damiani, & alij omnes.

CAPVT NONVM.

Soluuntur obiectiones contra materiam Confirmationis.

PRIMA obiectio Brentij in Confess. Wittemb. capite de Baptismo. Vfus Chrisimatis ad elementa huius mundi pertinet, & ad Iudaicas caeremonias, à quibus nos reuocat Paulus Col. 2. *Si mortui estis cum Christo, ab elemētis mundi huius, quid adhuc hū detinemini?*

RESPONDEO; Si argumentum valeret, probaret etiam non vtendum aqua in Baptismo, nec pane in Eucharistia, quia his rebus vtiebantur etiam Iudæi, cū haberent aquam expiationis, & panes propositionis: quare sicut potuit aqua, & panis deseruire vmbrae, & veritati, sic potest etiam oleum. Paulus autem reuocat nos à caeremoniis Iudaicis, quæ verè elementa erant, & egena, vt ipse alibi dicit, cū iustificare non possent: non autem à Sacramentis Christianis, licet in eadem materia consistant.

SECUNDA obiectio. Dionysius Arcopagita non obscure significat ritum Chrisimatis desumptum ab athleticis vntionibus Ethnicorum, & partim ex lege Mosàica. At Moses Deut. 12. *Caue, inquit, ne imiteris Gentes, & requiras caeremonias eorum, &c.* **R**ESPONDEO; Dionysium tribuere Chrisimatis doctrinam Apostolis Christi, non Ethnicis, aut Iudæis, vt supra ostendimus. Quod autem ait de Iudæis, pertinet ad figuram huius Sacramenti, non ad ipsam essentiã, & veritatem. Quod verò de athleticis dicit, non pertinet ad caeremoniã, & cultum, vt somniat Brentius, sed ad effectum Sacramenti per similitudinem explicandū, vt enim athletæ vnguntur, vt vincerent in certamine corporali, ita nos vngimur sancto Chrisimate, vt vincamus in certamine spiritali. Qua similitudine vtuntur plurimi Patres, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus, & alij. Non igitur facit ad rem testimonium Deuteronomij: non enim athletæ vnguntur, vt ea caeremonia Deum colant.

TERTIA obiectio. Acta Conciliorū testantur Chrisma institutum esse à Syluestro; nō igitur Apostolis in vsu esse potuit, vt Fabianus scribit. **R**ESPONDEO; Acta Conciliorum, seu potius Damasus in vita Syluestri, solūm testatur, Syluestrum præcepisse

uisse, ut Presbyteri tangerent verticem baptizati Chrismate, quæ unctio distincta est a Sacramento Confirmationis, quod in fronte ab Episcopo datur. Non potuisse autem Chrilma à Syluestro institui, euidenter patet ex Tertulliano, Theophilo Antiochono, Cypriano, Cornelio, & aliis suprà citatis, qui fuerunt ante Syluestrum, & expressè Chrismatis meminerunt.

PRIMUM argumentū obiicit Kemnitijs contra propositionem primā ex Scripturis. Nam Act 2. & 10. datur Spiritus sanctus sine vlllo Chrismate. Item Act 8. & 19. fit mentio impositionis manuum, non autem Chrismatis.

RESPONDEO; Quòd attinet ad cap. 2. & 10. Act non fuisse in his locis ministerio Sacramentorum datum Spiritum sanctum, sed singulari priuilegio datum à Deo effectum Sacramenti, sine Sacramento.

Quod verò pertinet ad alia duo loca, duæ dari solent responsiones. PRIOR est aliquorum Scholasticorum, qui dicunt Apostolos vario modo ministrasse hoc Sacramentum; ac primis quidem temporibus, quia visibiliter descendebat Spiritus sanctus, non vfos fuisse eos vlla unctioe, sed simplici manus impositione: siquidem, effectum internum satis testabatur externus ille ignis, qui diuinitus apparebat. At postea cum formæ illæ visibiles cessassent, tum adhibere eos cœpisse unctioem, ut per eam significarent id quod antea visibili specie diuinitus apparente significabatur. Si obiicias non potuisse Apostolos instituere materiã Sacramenti: respondent, eos non instituisse, sed à Christo id mandatum accepisse, ut modò vteretur manus impositione, modò Chrismate, prout oportunum esse iudicarent. Hæc solutio non est omnino improbabilis, & ab ea non abhorret S. Thomas 3. parte q. 72. art. 2. & fortasse possent huc trahi testimonia Concilij Florentini, & Innocentij cap. Cum venisset, extra de sacra unctioe, qui dicunt dari in Ecclesia Sacramentū Confirmationis loco manus impositionis Apostolicæ.

Est tamen ALIA solutio, quæ longè mihi probabilior videtur, Thomæ Waldensis tomo II. de Sacramentis, cap. 113. & Hugonis de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, p. 7, cap. 2. qui dicunt idem esse unctioem Chrismatis, & manus impositionem: qui enim inungit, manus imponit & idcirco vtrumq. significari, etiam si alterum tantum exprimi videatur. Hæc solutio

lucio

lutio probabilior est. Nam constat Apostolos in Confirmatione vfos esse Chrismate, cum id asserant Dionysius, & Clemens; & præterea vnctionis meminerint antiquissimi auctores, Theophilus Antiochenus, Tertullianus, Cyprianus, Cornelius, Origenes, & alij, ante quos non fuit vllum Concilium Oecumenicum, in quo id institui potuerit. Constat etiam oportundum esse, vt possit defendi, Apostolos semper eadem materia vfos, & non modò vna, modò altera: id enim tutius, & expeditius est. At cur, quæso, id non potest defendi? *Quia, inquit, Lucas meminit impositionis manuum, & non meminit Chrismatis, sed nec vsquam Lucas, aut alia Scriptura, aut etiã vilis veterum dicit, Apostolos vario loco hoc Sacramentum ministrasse.* Et præterea in verbis Lucæ posse intelligi etiam Chrisma, multis modis probare possumus; Apostolos autem mutasse materiam, nescio an vllò modo probari possit, nisi recentiorum auctoritate.

P R I M O igitur sic probò, Apostolos semper manus imponendo signasse Chrismate, ac proinde Lucam ritum illum compendio perstrinxisse, & ex vna parte rem totã intellexisse. Nam Patres, qui vno in loco dicunt per impositionem manus dari Spiritum sanctum, iidem in alio loco dicunt dari per vnctionem Chrismatis, & aliquando vtrumque simul coniungunt; ex quo apparet vtrumq; ad ritum hunc pertinere, & in illis perinde esse, siue vnum, siue alterum exprimant. Tertullianus lib. de resurrectione carnis supra citato, tractans hunc ritum, dicit, carnes vngi, signari, & manus impositione obumbrari: tamen in lib. de præscript. solum exprimit signari in fronte; & lib. 1. in Matricionem, solum exprimit vnctionem; lib. de Baptismo exprimit vnctionem, & manus impositionem. Ita videmus vnum auctorem modò vnã partem, modò duas, modò tres eiusdẽ ritus exprimere; & tamen semper rem eandem significare. Cyprianus lib. 1. epist. vlt. solum meminit vnctionis; lib. 2. epist. 1. solum meminit manus impositionis, cum de vna re, & eadem loquatur; in epist. verò ad Iubaianum, cum manus impositione addit signaculum dominicum, de quo nihil dixerat in prioribus duabus epistolis. Sic etiam Concilium I. Arelatense can. 8. tantum nominat manus impositionem; & tamen Concilium II. Arelatense paulò post celebratum, & eandem rem tractans, can. 17. nominat vnctionem Chrismatis. Damasus, & Leo supra cit.

præ citati, dicunt non licere Chorepiscopis vngere frontem baptizatorum Chrismate: & tamen Ioannes III. hoc ipsum decretum citans, & nominatim allegans Damasum, & Leonem, ne semel quidem meminit Chrismatis, aut frontis, sed perpetuò hunc ritum vocat manus impositionem; ac eiusmodi exempla plurima possent adferri. Quid igitur mirum si S. Lucas ex vna parte totum ritum significarit?

SECUNDO idem probo alia ratione. Nam Patres, quando dicunt solos Episcopos, per vñtionem Chrismatis dari Spiritum sanctum, semper allegant verba Lucae Act. 8. vt patet ex Innocentio epist. 1. Damaso epist. 4. Leone epist. 88. Cypriano ad Iubaianum, Augustino lib. 15. Trinit. cap. 26. & ex aliis supra citatis. Ergo aut Apostoli Act. 8. manus imponendo vngabant Chrismate, aut isti omnes Patres malè argumentantur. Dices: Benè illi argumentantur, quia licet Apostoli Act. 8. non vterentur Chrismate, tamen Chrisma successit in locum manus impositionis, qua illi vtebantur. SED CONTRA; nam si ita esset, saltè aliquis Patrum aliquando id significasset, vt intelligeremus vim argumenti ipsorum.

TERTIO idem probo ex aliis similibus Scripturæ locis, vbi breuissimè aliquid comprehenditur, & tamè necesse est plura intelligere. Exemplum esse potest, quod Paulus in epist. ad Tim & ad Titum semper Ordinationem vocat manus impositionem. Exemplum adfert Augustinus lib. de fide, & operibus, cap. 9. ex c. 8. Act. Ibidè enim legimus Eunuchum à Philippo baptizatum, cum dixisset: *Credo Filium Dei esse Iesum*. Augustinus autem rectè notat Lucam per compendium rem attigisse, sed omninò credendum esse de multis aliis interrogatum Eunuchum, & multas alias cæremonias adhibitas in illo Baptismo. Alterum Exemplum esse potest id, quod Lucas ait, *Apostolos baptizasse in nomine Christi Act. 8. 19. & alibi*. Nam vt supra ostendimus, Apostoli baptizabant in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: sed Lucas id per compendium dicere maluit sciens rem esse notissimam. Aliud exemplum esse potest in eo, quod Paulus ait ad Tit. 3. nos saluari per lauacrum regenerationis: vbi nihil dixit de verbo, & tamè intellexit sine vllò dubio lauacrum cum verbo, vt ipse idem alibi expressit Ephes. 5. Et multa sunt huiusmodi, quæ longum esset recensere.

Vna est hîc difficultas, quòd videretur hæc nostra solutio repugnare

pugnare

pugnare Innocentio III. cap. Cùm venisset, extra de sacra-
 ctione, & Concilio Florentino in instruct Armenorum. Nam
 Innocentius dicit, per frontis Chrismationē, designari manus
 impositionem Apostolorum: Conciliū autem dicit loco illum
 manus impositionis dari nunc in Ecclesia Confirmationem.

RESPONDEO; in primis, non omnia quæ habentur in Decre-
tis, aut Conciliis ad fidem pertinere, sed solum ea, quæ defini-
untur: hoc autem, de quo agimus, non definitur, sed tantum
obiter dicitur ad rem explicandam.

Dico tamen SECUNDO & melius, ac tutius, Innocentium, &
 Concilium non velle dicere, Chrisma esse loco impositionis
 manuum, quasi Apostoli non vterentur Chrismate, & nos non
 vtamur impositione manus: sed velle dicere, id ipsum quod A-
 postoli faciebant, cùm dicebatur imponere manus, facere nūc
 Episcopos, cùm dicuntur Confirmare, vel Chrismare. Distin-
 guitur enim in his locis, non ritus à ritu, sed modus loquendi
 a modo loquendi; & personæ a personis; & deniq; illa particu-
 laris impositio manuum ab ista, quæ modò est: siquidem tunc
 communiter dicebatur hoc Sacramentum, impositio manus,
 nunc dicitur communiter Confirmatio; præterea illam dabat
 Apostoli, istam Episcopi, denique illa erat efficacior, quia cum
 effectu interno, dabat etiam externum, & cum gratia gratum
 faciente dabat etiam dona gratis data linguarum, & miracu-
 lorum, &c. Hac ergo ratione dici potest, id quod nunc fit, esse
 loco eius, quod tunc fiebat, licet sit idem, quoad substantiam
 Et quod hic sit sensus eorum locorum, probatur dupliciter.
 PRIMO, quia Concilium & Innocentius, non dicunt, Chrisma
 esse loco impositionis manuum. Sed Sacramentum Confir-
 mationis esse loco impositionis manuum. At certè Apostoli
 omnium consensu dabant Sacramentū Confirmationis, siue
 adhibuerint Chrisma, siue non. SECUNDO, quia Concilium &
 Innocentius ibidem dicunt Episcopos esse in Ecclesia loco, seu
 vice Apostolorum. At certè Apostoli veri Episcopi erant, licet
 aliquid etiam amplius haberent.

SECUNDA obiectio Kemnitij contra eandē propositionem
 sumitur ex Patribus. Nam vt ipse dicit, Tertullianus in lib. de
 Baptismo dicit, hanc vnctionem sumptam esse ex veteri disci-
 plina, id est, ex Testamento veteri: proinde nō à Christo insti-
 tutā. Cyprianus in serm. de ablutione pedū, dicit has ceremonias

nias non à Christo, sed ab hominibus institutas. & in serm. de Chrismate dicit, relictam esse hanc vnctionem ex Testamento veteri. Basilus ait, nullū extare λόγον γεγραμμένον de vnctione Chrismatis. Atq; ex his auctoribus dicit Kemnitius satis apertè refelli mendacium Fabiani Papæ, & Martyris, qui asseruit hanc vnctionem à Christo ipso Apostolis traditam.

RESPONDEO Tertullianum id solum asserere, præcessisse in Testamento veteri figuras huius Sacramenti; ex quo non sequitur non esse à Christo institutum: nam ibidem asserit diluuium fuisse figuram Baptismi, & tamen fatetur Kemnitius nõ negasse Tertullianū Baptismum à Christo institutum. Cyprianus in sermone de ablutione pedum non loquitur de Sacramento Confirmationis, cūm dicit cæremonias Sacramentorum ab hominibus institutas, sed intelligit alios ritus, quos adhibemus: immò contrarium colligitur ex hoc auctore. Nam in isto sermone de ablutione pedum, dicit Christum esse auctorem sui Sacramenti, & sermone sequenti, qui est de Chrismate, dicit hanc vnctionem esse diuinitus institutam; & esse Sacramentum: ex quo certè colligitur à Christo institutam. Neque obstat, quòd asserat manasse ex Testamento veteri, quia id intelligit ratione figurarum, vt diximus de Tertulliano. Porro Basilus nihil affirmat contra nos, aut S. Fabianum: neque em̄ aut S. Fabianus, aut nos dicimus esse scriptam in diuinis literis institutionem Chrismatis, sed dicimus haberi ex traditione nõ scripta, & tamen certissima, & cui fides habenda est, vt ipsi verbo scripto, vt ibidem scribit Basil. lib. videlicet de Spiritu sancto, cap. 27. Neque id repugnat iis quæ dicta sunt initio capituli superioris. Nam in epistolis Pauli & Ioannis habetur mentio, non tamen institutio Chrismatis.

TERTIA obiectio Kemnitij contra secundam propositionem. Natiuum balsamū vnà cum arboribus iam periisse constat. Scribit enim Plinius libro 12. cap. 25. verum balsamum solum in duobus hortis Iudææ nasci solitum, qui horti iam dudum vastati sunt: *Periit igitur, inquit Kemnitius, materia Confirmationis, si ea necessariò balsamum requirit: neque potest suppleri artificioso, ex factitio balsamo balsamum naturale: quemadmodum nec aqua Baptismi factitia aqua, nec vinum Eucharistiæ factitio aliquo vino.* His addunt quidam Catholici, non esse probabile Christum instituisse

Sacra-

Sacramentum aliquod in re tam incerta, rara, pretiosa, que vix magno labore, & sumptibus obtineri potest.

RESPONDEO; Quæstionem esse inter Theologos, vtrum balsamum requiratur in Chrismate necessitate Sacramenti, an solum necessitate præcepti. Et quidem veteres omnes Theologi dist. 7. lib. 4. sent. & Iureconsulti in cap. Pastoralis, extra de Sacramentis non iterandis, docent balsamum requiri necessitate Sacramenti, ita vt Sacramentum irritum sit, si absq; balsamo detur. Tamen recentiores quidam, Caietanus in 3. par. q. 72. art. 2. Dominicus à Soto, lib. 4. sent. dist. 7. q. 1. art. 2. & Franciscus Victoria in summa de Sacramento Confirmationis, putant balsamum non requiri ad essentiam Sacramenti, sed necessario adhibendum ex diuino præcepto. Vtrique nituntur quodam textu Iuris canonici, cap. Pastoralis, extra de Sacramentis non iterandis; quæ textum vtraque opinio ad se trahit. Neutra opinio est de fide, vel contra fidem, & fallitur Kemnitius pag. 309. vbi docet, Concilium Florentinū definiuisse contra Scholasticos, balsamum requiri in Chrismate. Nam Concilium non expressit, quo modo requiratur sed dixit materiam esse oleum cum balsamo, vt etiam in Eucharistia dixerat materiam esse vinum cum aqua: & tamen omnes fatentur aquam non esse ita de essentia, vt sine ea sit irritum Sacramentum.

Ad argumentum autem Kemnitij nego balsamum verum, & natiuū periisse. Nam etsi aliquando opinione Plinij tantum in duobus hortis Iudææ nascebatur balsamum; tamen in Indiis nascitur, & inde adhuc aduehitur. Neq; refert si id Plinius ignorauit: nec enim ille omnia scire potuit. Neq; balsamum quod adfertur ex Indiis artificiosum, aut factitium dici debet, licet fortè non sit idem specie cum eo, quod nascitur in Palæstina. Variæ enim possunt esse species balsami, vt sunt variæ species vini; & quælibet idonea, est ad Sacramentū conficiendum. ADDE, Plinium id, quod refert de duobus hortis, referre de tempore antiquo: nam suo tempore fatetur multas fuisse arbores balsami in Palæstina: & Hieronimus, qui trecentis annis fuit post Plinium, in cap. 27. Ezechielis; immò, & Gregorius qui ducentis annis post Hieronymum, & quingentis post Plinium, in cap. 1. Cantic. affirmât tempore suo in vineis Engadibus balsamum gigni solitum. Falsum igitur est balsamum natiuum periisse. Ad confirmationem respondet praxis Ecclesiæ.

Licet

Licet enim rarum, & pretiosum sit balsamum: tamen adhuc nunquam defuit Ecclesiæ, neque ex penuria balsami prætermissa est aliquando Confirmatio. Quod si per annos mille, & ferè sexcentos Deus prouidit, certè non deerit deinceps.

QUARTA obiectio est contra tertiam propositionem, quia videtur esse quædam species magiæ & incantationis, ritus consecrandi Chrismatis. Sed de hoc argumento suprâ diximus in materia de Sacramentis in genere, & dicemus etiam postea cum agemus de cæremoniis huius Sacramenti.

QUINTAM obiectioem contra quartam propositionem sumit Kemnitiuſ ex Cyrillo, & Ambrosio. Cyrillus enim catechesi 3. mystagog dicit, Chrismate inungi omnes ferè corporis sensus; Ambrosius autem libro de iis, qui inician- tur mesteriis, capite 6. dicit caput inungi, & inde vnguentum ad barbam defluere. Non igitur certum est, quod nos diximus, Chrisma in fronte adhibendum esse. RESPONDEO; Cyrillum loco citato, præcipuè velle frontem inungi, vt ipse expressè ait, deinde alios sensus; quod quidem non est contra nos: siquidem id solùm asserimus, nisi in fronte adhibeatur Chrisma, Sacramentũ nullum esse; non tamen negamus, quin deinde possit iuxta varios Ecclesiæ mores inungi, etiã alia aliqua corporis pars. Porro Ambrosius loco citato à Kemnitio, non agit de Confirmatione, sed de vnctione, quæ fit in Baptismo, quam etiam nos fatemur in vertice capitis faciendam: de Confirmatione autem agit Ambrosius, cap. sequenti.

CAPVT DECIMVM.

De forma Sacramenti Confirmationis.

FORMA huius Sacramenti, sunt hæc verba: *Consigno te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Neque dubitari potest, quin hæc sit conueniens forma, cum apertè explicet, & causam principalem, quæ est sancta Trinitas, & causam ministerialem, quæ est ille, qui verba ipsa profert, & denique effectum Sacramenti, qui est, facere Christi militem insigniendo illum cruce, & roborare, atque armare confirmando Chrismate. Habetur autem hæc forma di-

n

sertis

fertis verbis in Concil. Florent in Pontificali Romano, & apud S. Thomam 3. parte, quæst. 72. art. 4.

Apud antiquiores auctores non habentur hæc omnia verba, & hoc ordine, tamen habetur idem sensus, & hoc sufficit, Nam vis formæ Sacramentalis posita est in sensu, non in sono aut numero literarum; alioqui si quis Græcè, aut Hebraicè, aut alio idiomate ista verba proferret, nihil efficeret. Igitur Ordo Romanus, qui est antiquissimus liber, cum ab Alcuino, & Amalario citetur, qui fuerunt ante annos DCCC, in officio Sabbathi sancti describens ritum Confirmationis, dicit Episcopum per modum orantis hæc verba pronunciare: *Signa eor Domine signo crucis*; ac deinde cum tangit pollice frontem, dicere: *Ego te confirmo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Vbi videmus planè eundem sensum verborum. Neque refert, quod ibi dicatur: *Signa eum*, & nos dicamus: *Signo te*: nam semper significamus Deum esse, qui signat principaliter, & hominem qui signat ministerialiter: unde etiam forma Græcorum, qua in Baptismo vtuntur: *Baptizetur servus Christi*, censetur ab omnibus legitima, etiamsi nos alio modo dicamus. Quod etiam in Ordine Romano non habetur (*Chrysmate salutis*) non videtur multùm retere: nam includitur in verbo (*Confirmo*) & satis ostenditur ipsa actio, Chrysmate illum confirmari; quomodo idem esset si quis diceret, baptizo te, vel baptizo te aqua. Quare non videtur illa particula essentialis, licet omitti non debeat, quia Ecclesia præscribit, ut dicatur: quemadmodum in forma Baptismi: *Ego te baptizo, &c.* illud (*ego*) non est de essentia, & in forma Eucharistiæ: *Hoc est enim corpus meum, illud (enim)* & in forma calicis (*mysterium fidei*) & quædam alia non sunt de essentia.

Ex quo duo quædam intelligimus. PRIMO ALCUINUS in libro de diuinis officiis, capite de Sabbatho sancto, ubi dicit, Romæ Pontificem, cum confirmat, solitum vngere frontem, & dicere: *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, non integram formam retulisse, sed solum partem: nam citat Ordinem Romanum, in quo expressè habentur plura, ut iam dixi. SECUNDO intelligimus, falli quosdam, qui existimant AMBROSIVM posuisse formam Confirmationis, cum ait: *Venisti ad sacerdotem; quid tibi dixit? Deus Pater omnipotens, qui te*

qui te regeneravit ex aqua, & Spiritu sancto, concessitq; tibi peccata tua, ipse te ungat in vitam æternam. libro 2. de Sacramentis capite 7. Nam hæc verba quæ Ambrosius ponit, in Ordine Romano dicuntur a Presbytero, cum linit verticem baptizati; postquam cæremoniã sequitur postea Confirmatio Episcopalis. Vnde etiam Amalarius libro 1. de officiis Ecclesiast. capite 27. dicit, ista verba esse presbyteri, qui solum forma deprecatoria vitur. Episcopus enim non solum deprecatoriè, sed etiam ex potestate sua, quam à Deo accepit, & dicit: *Ego te confirmo.* porro ex Patribus AMBROSIVS satis aperte huius formæ meminit, cum ait in libro de iis, qui initiantur mysteriis, cap 7. *Serva quod accepisti; signavit te Deus Pater, confirmavit te Christus Dominus.* Neque est mirum, quod quædam omiserit: nam eo loco non referebat ipsam formam, sed tantum reuocabat in memoriam Confirmatorum ipsum ritum, quo fuerant confirmati; ad id autem satis erat si principalia verba commemoraret.

Non debet autem mirum videri, si Patres non expressè ponunt hanc formam: nam neque aliorum Sacramentorum formas describunt, tum quod res essent omnibus Christianis notæ ob quotidianum usum, tum etiam ne Gentilibus, qui libros nostros videbant, proderent eiusmodi mysteria sine necessitate. Itaque nullus ferè est veterum, qui disertis verbis scripserit formam Baptismi esse: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* tantum dicunt Baptisma dari cum inuocatione Trinitatis. Immo DIONYSIVS, capite ultimo hierar. Ecclesiast. dicit, fas non esse literis mandare verba, quibus in administratione Sacramentorum vitur Ecclesia. Et INNOCENTIVS I. in epist. 1. can. 3. de Confirmatione loquens: *Verba, inquit, dicere non possum, ne magis proderè videar, quàm ad consolationem respondere.* Denique ipse etiã Magister sent. libro 4. dist. 7. noluit verba formæ huius Sacramenti ponere: tantum ait, formam esse manifestam, nimirum verba, quibus Episcopi vbique vtuntur, cum Sacramentum administrant.

Sed obiectiones hæreticorum videamus.

PRIMA obiectio Caluini est lib. 4. Instit. cap 19. §. 5. vbi post quã recitauerat formã illam: *Consigno te signo crucis, etc.*

n. 2

Pulchrè

pulchrè inquit, & venustè, sed ubi Dei verbum? RESPON-
 DEO; Dei verbum non scriptum, sed traditum, satis testari mo-
 rem vniuersæ Catholicæ Ecclesiæ. Nam neque aliorum Sacra-
 mentorum formæ expressè in Scripturis habentur: nusquam
 enim scriptum est, in Baptismo dicendum esse: *Ego te baptizo*:
 Et PRAETEREA Calvinus fatetur, Ordinationem ministrorum
 esse Sacramentum, in eodem capite 19. libro 4. Instit. §. 31. &
 tamen nusquam inueniet verbum in Scriptura, quod cum ele-
 mento faciat Sacramentum, vt ipse requirit de Confirmatio-
 ne ADDO præterea, nos in genere verbum habere Actor. §.
 vbi dicuntur Apostoli orasse, cum manus imponerent Nam
 formæ Sacramentorum passim à Patribus dicuntur preces
 mysticæ, licet interdum proferantur per verbum indicantis:
 nam semper à Deo expectatur, & petitur principalis opera-
 tio in Sacramentis. DENIQUE 2. Corinth. 1. alludens Pau-
 lus ad formam huius Sacramenti, expressit principalia ver-
 ba, cum ait: *Qui nos confirmat Deus, & signauit, &c.*

SECUNDA obiectio §. 7. Vnde, inquit, *vocant oleum salu-
 tis? qui eos in oleo salutem querere docuit?* Et infra: *Hoc ve-
 rò non à me, sed à Domino, audacter pronuncio; qui oleum
 vocant oleum salutis, salutem, quæ in Christo est, abiurant,
 Christum abnegant, partem in regno Dei non habent. Oleum
 venter, & venter oleo; vtrumq. Dominus destruet,* RESPON-
 DEO, Totum hoc argumentum niti Caluini auctoritate Nam
 verbum Dei non protulit, quamuis se ex Dei nomine loqui
 mentiatur, vbi dicantur salutem, quæ est in Christo, abiurare
 qui oleum Confirmationis vocant oleum salutis. Et quidem
 si in oleo sine Christo salutem quæreremus, aliquid Calvinus
 diceret; sed cum oleum faciamus instrumentum duntaxat ap-
 plicandæ gratiæ Christi, mirum est vnde suspicari poterit
 Calvinus, Christum negare, qui oleum vocat oleum salutis.
 Adde, quod eiusmodi phrasæ sunt in Scripturis frequentissi-
 mæ, vt 4. Reg. 13. sagitta salutis, 2. Corinth. 6. dies salutis, Act.
 13. verbum salutis, Luc. 1. scientia salutis. Adde etiam, quod
 Caluini argumentum non minùs valet contra aquam Baptis-
 mi, & panem Eucharistiæ, quàm contra oleum Confirmatio-
 nis: nam & illa dicitur, lauacrum regenerationis, & renouati-
 onis, Tit. 3. & panis Eucharistiæ dicitur panis vitæ, Ioan. 6.
 Respondet ibidè Calvinus in Sacramentis duo spectanda esse,
 naturam

naturam elementorum, & eam esse corruptibilem, & salutem adferre non posse, & vim spiritalem à verbo Dei impressam, & ratione illius aquam in Baptismo, & panem, ac vinum in Eucharistia salutem adferre. At cur, quæso, non idem nos de oleo dicere possumus?

TERTIA obiectio est Kemnitij 2. parte Examinis pagin. 288. forma huius Sacramenti: *Signo te signo crucis, &c.* non habetur in vetustis scriptoribus, nec in ipsis Canonibus, &c. RESPONDEO; iam reddidi causam huius rei.

QUARTA obiectio ibidem. In ipsis Pontificalibus non est eadem forma. Nam Gabriel recitat quosdam pro *Chrismate salutis*, dicere: *Chrisma sanctificationis*, & Gerson habet formam *Firmo te signo crucis, & Chrismate salutis*. RESPONDEO; ista omnia in idem coincidere cum nostra forma: semper enim est idem sensus, siue dicas: *Salutis*, siue *sanctificationis*, siue *confirmatio*, siue *firmitas*, &c. quamuis enim oporteat præscriptis verbis uti, & nihil mutare, & qui secus faciunt, peccent, tamen, (vt sepe diximus) dum idem sensus manet, semper Sacramentum conficitur: & potest facile fieri, vt in variis Ecclesiis sit aliqua varietas in vocibus, modò maneat sententia eadem: vt etiam patet in forma Baptismi Latinorum, & Græcorum.

CAPVT XI.

De effectu huius Sacramenti.

DVPLEX est Sacramenti huius effectus. VNVS, quòd gratiam confert gratum facientem, & quidem maiorem, quàm ipse Baptismus, in ordine ad roborandam animam contra Diaboli impetus: sed minorè in ordine ad remissionem peccati, quia non remittit totam poenam, vt facit gratia Baptismi. Neque est opus hic aliquid addere, cum id satis copiosè probatum sit supra in prima Conrouersia: inde enim probauimus, Confirmationem esse Sacramentum propriè dictum, quia Scripturæ, & Patres omnes affirmant, dari per hanc cæremoniam copiosissimam gratiam, atque aded ipsam Spiritum sanctum.

ALTER effectus est character, quo adscribimur in Christi militiam, sicut per Baptismum in Christi familiam. Probat

antem iste character Confirmationis, eo modo, quo character Baptismi, ex eo, quod non potest repeti Confirmatio. Nam supra ostendimus, rationem, cur Sacramenta quædam sint initerabilia, nullam posse reddi sufficientem, præter characterem; quocirca etiam ab effectu demonstratur evidenter character, cum ostendimus aliquod Sacramentum esse initerabile.

Esse autem initerabilem Confirmationem. PRIMO expressè probatur ex Apostolo Hebr. 6. *Non iterum iacentes fundamentum penitentiae ab operibus mortuæ, & fidei ad Deum baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, &c.* ubi teste Chrysostomo, Theodoro, Theophylacto, & aliis, Apostolus per impositionem manuum intelligit Confirmationem, quæ dabatur statim post Baptismum; ac docet non licere ei, qui labitur post Baptismum, & Confirmationem, iterum redire ad Baptismum, & Confirmationem: hæc enim sunt fundamenta, quæ non iaciuntur nisi semel. SEPTIMO idem patet ex Concilio Toletano VIII. can. 7. ubi apertè dicitur, *Chrisma semel collatum, repeti non posse ut nec sacrum Ordinem.* Item ex Concilio Tarraconensi, & ex decreto Gregorij II. apud Gratianum, dist. 5. de consecr. can. dictum est, & can. de honore: quibus adde Concilium Florentinum instruct. Armenorum & Trident. sess. 7. can. 9. TERTIO idem patet ex Patribus. Nam CYPRIANVS, seu quicumque fuit auctor, in serm. de ablutione pedum: *Baptismum, inquit, repeti Ecclesiasticæ prohibent regule: nemo sacros Ordines semel datos iterum renouat: nemo sacro oleo lita iterum linis, aut consecrat: nemo impositione manuum, vel ministerio derogat sacerdoti: quia contumelia esset Spiritus sancti, si euacuari posset, quod ille sanctificat, vel aliena sanctificatio emendaret, quod ille semel statuit, & confirmat.* IUGUSTINVS lib. 2. contra literas Petilinae, cap. 104 (vt supra notauimus) apertè docet, Sacramentum Chrismatis semel datum, non manere etiam in pessimis, nec vnquam aboleri: ex quo manifestè sequitur repeti non posse. Similia docent Rabanus libro 1. de instit. clericorum capite 30. Amalarius libro 1. de officiis Ecclesiasticis, capite 27. & alij recentiores.

CAPVT XII.

De ministro huius Sacramenti.

EQVITVR Controverſia QVINTA; Vtrum miniſter Sacramenti Confirmationis ſit ſolus Episcopuſ. Et quidem hæretici licet hunc ritum è numero Sacramentorum auferant, tamen etiamſi Sacramentum eſſet ipſorum quoque opinione, negant ad ſolos Episcopos eius miniſterium vlllo modo pertinere. Ioan. Wicleſ libro 4. Trialogi, capite 14. aperte negat eſſe Episcoporuꝝ proprium munus confirmare. Idem habet Calvinuſ libro 4. Inſtit. cap. 19. ſ. 10. Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 324. & alij, fortè omnes, præſertim cùm ipſe vix agnoſcant differentiam inter Episcopum, & præbyterum, vt in libro de clericis oſtendimus.

Ex Catholicis ſolus eſt Richarduſ Armachanuſ, qui in libro II. Armenicarum quæſt. capite 4. exiſtimat, commune eſſe Episcopis, & Præbyteris munus confirmandi, atque ab hoc Armachano arbitratur Thomuſ Walden. libro 2. de Sacramentis, capite 114. hauſiſſe Wicleſum ſuam hæreſim: Fuit enim Armachanuſ paulò antiquior Wicleſo, quamuiſ eodem ſeculo vixerint. Ceteri omnes communi conſenſu doceant, ſolum Episcopum eſſe proprium huius Sacramenti miniſtrum.

Eſt quidem inter Catholicos quæſtio, an ſaltem ex diſpenſatione poſſit præbyter hoc Sacramentum conferre. Nam S. Bonauentura, Durandus, & Adrianuſ in 4. diſtinct. 7. contendunt id nullo modo cõmitti poſſe præbyteris; ſed S. Thomuſ 3. par quæſt. 72. art. 11. & omnes eius diſcipuli, & multi alij Theologi in 4. diſtinct. 7. vt Richarduſ, Paludanuſ, Marſiliuſ, & alij, & omnes Canoniſtæ in can. 1. diſt. 95. contrarium doceant: & quidem longè verius eſt, quod iſti poſteriores affirmant. NAM AMBROſIVS in cap. 4. ad Ephel. teſtatur in Ægypto præbyteros confirmare in abſentia Episcoporuꝝ neque reprehendit eum uſum. GREGORIVS. lib. 3. epiſt. 26. apertiffimè permittit præbyteris Sardinia, vt in abſentia Episcoporuꝝ confirmet: & quia corruptuſ eſt hic locus Gregorij, fortè a fautori-
bus cõtrariæ ſententiæ (nã dicit ſe permittere, vt baptizandos un-
gât, cùm dicere deberet, vt baptizatos) cõferatur hic locus
cum

cum epistola 9. eiusdem lib. 3. inde enim manifestè apparebit corruptio. Siquidem in epistola 26. dicit, se permittere, quod in epistola 9. prohibuerat: prohibuerat autem, ne presbyteri vngerent in fronte baptizatos. Vnde etià Gratianus, & S. Thomas hunc locum ita citant, vt esse debet, non vt modò legitur in codicibus impressis. PRAETerea Concilium Arausicanū, cano. 1. & 2. & Toletanum I. can. 20. & Martinus Bracarenis, capite 52. Graecarum Synodorum, & Florentinum in instruct. Armenorum, idem habent. DENIQUE Concilium Trident. sess. 7. can. 3. de Confirmatione, idè ait, ordinariū ministrum esse Episcopum, vt indicaret, posse extraordinaria potestate idem fieri etià à presbytero. Ex quo apparet error Kemnitij, qui in suo Exam. parte 2. pag. 325. dicit, Concilium definiisse contra S. Thomam, & alios quosdam doctores, immò & contra ipsum S. Gregorium, solum Episcopum esse ministrum Confirmationis.

Sed his omissis, probatur Catholica veritas apertissimo Scripturae testimonio. Nam Actorum 8. missi sunt Petrus, & Ioannes, vt per impositionem manuum darent Spiritum sanctum iis, quos Philippus in Samaria baptizauerat. & Actorum 19. Paulus ipse Apostolus manus imponit illis, quos alij baptizauerat, At certè nulla videtur posse fingi causa, cur soli Apostoli manus imponant; immò cur ad hoc ipsum veniant ex no loco ad alium, nisi quia hoc munus propriè pertinet ad primum gradum Ecclesiasticum, qui est sine controuersia Episcopalis.

AD HOC Wiclefus respondet, illos, quos Philippus baptizauerat, fortè non fuisse legitimè baptizatos, & idè rursus fuisse baptizandos ab Apostolis, vt acciperent Spiritum sanctum.

SED hæc solutio ineptissima est. Nam quis credat, Philippum Diaconum post acceptum Spiritum sanctum, non rectè baptizasse? & deinde si erant rebaptizandi, quid opus erat, vt Apostoli venirent ex Hierusalem? non poterant significare per literas, aut alium mittere, qui illos ritè, baptizaret? Denique Apostoli cur tantùm imposuerunt manus, & non etià baptizauerunt, si illi non erant ritè baptizati? Neque obstat, quòd dicantur baptizati in nomine Domini Iesu, & non in nomine Trinitatis. Nam (vt supra ostendimus) Lucas breuiter describit ritum Baptismi, ex parte intelligi volens totum.

Calvinus

Calvinus loco citato respondet, quod Apostoli fecerunt, non posse tribui Episcopis, aut certè non solis Episcopis. Nam Episcopi non sunt Apostoli: quod si tenent, quoad aliquid, locum Apostolorum, eundem locum tenent etiam presbyteri. Nam alioqui non liceret presbyteris, sed solis Episcopis communicare sub utraque specie: id enim soli Apostoli in Cœna Domini fecerunt.

RESPONDEO; Episcopos solos simpliciter, & absolutè Apostolis succedere. Observandum enim est in Apostolica auctoritate contineri omnem Ecclesiasticam potestatem. Erant enim Apostoli PRIMVM Christiani, & membra Ecclesiæ. SECUNDO erant Sacerdotes. TERTIO summi Sacerdotes. QUARTO summi non vno in loco, sed in toto orbe terrarum: poterant enim ubique prædicare, baptizare, ordinare, leges ferre, punire, &c. Sed hoc vltimum in solo Petro fuit ordinarium munus, in ceteris extraordinarium, & quasi delegatum: & idcirco soli Petro succedi videmus, non autem vlli alteri Apostolo in illa summa in totum orbem potestate. Cetera tria erant omnibus ordinaria. Quare licet omnes Christiani alquo modo succedant Apostolis, quatenus illi fuerunt primi Christiani: & oēs Sacerdotes eisdem Apostolis succedant, quatenus illi fuerunt primi Sacerdotes: & omnes Episcopi eisdem succedant, quatenus illi fuerunt primi summi Sacerdotes: tamen soli isti simpliciter illis succedunt, quia succedunt in tota eorum ordinaria auctoritate, in qua sola succedi potest. Idq; patet etiam ex praxi & testimonio Sanctorum. Nam si quis petat, quis successit Apostolo Iacobo? omnes respondēt, Episcopus Hierosolymę. Quis Apostolo Ioanni? Episcopus Ephesus. Ad hæc Concilium Neocæsariense can. 13. Damasus in epist. 4. de Chorepiscopis. Hieronymus in epist. ad Marcellā de erroribus Mōtani. Leo epist. 88. Augustin. in Psal. 44. in illud: *Pro patribus nati sunt tibi filij.* & alij veteres passim affirmāt, Episcopos Apostolis succedere

Sed DICES, vnde scimus Apostolos manus imposuisse, Act. 8 vt Episcopos, & non vt Presbyteros, vel vt Apostolos per extraordinariam potestatem? RESPONDEO; quod non vt presbyteri, inde constar, tūm quia Scriptura nunquam tribuit hoc officium nisi ipsis Apostolis, cūm alia officia, vt prædicandi, & baptizandi tribuat etiā aliis inferioribus ministris: quod non

vt Apostoli per extraordinariam potestatem; colligitur tum ex eo, quod Hebr. 6. numeratur hæc manus impositio cum reliquis ordinariis Ecclesiæ ritibus; tum ex eo, quod semper in Ecclesia mansit ista consuetudo, vt Episcopi manus imponerent baptizatis.

SECUNDO probatur eadem veritas testimoniis, & traditione Ecclesiastica. Nam Concilia, Pontifices, & Patres citati in prima controuersia, communi consensu docent, solos Episcopos esse propriè Sacramenti huius ministros: idque probant ex cap. 3. Actor.

TERTIO, probatur etiam ratione. Nam Confirmatio est complementum, & perfectio Baptismi; proinde conuenit, vt à primario ministro detur: sic enim in omnibus aliis rebus vltima forma imprimitur à primo agente. Præterea in Confirmatione adscribimur ad Christi militiam; adscribere autem ad militiam, proprium est Ducum, & Imperatorum.

Neque argumenta Caluini, & Kemnitij difficulter soluntur. Argumentum **PRIMUM** Caluini. Error est Donatistarum, quod Sacramentum pendeat à dignitate ministri. **RESPONDEO** Si de dignitate morali agatur, verum est, si de Ecclesiastica, falsissimum. Alioqui esset etiam error Donatistarum, quod soli presbyteri ministrarent Corpus Domini, immò & Baptismum, secundum Caluinum.

SECUNDVM argumentum. Presbyteri succedunt Apostolis, vt patet de ministerio Eucharistiæ, quod solis Apostolis commissum fuerat. **RESPONDEO**, Apostolos in vltima Cæna presbyteros creatos fuisse, non autem Episcopos, Episcopi enim post resurrectionem facti sunt, cum eis diceretur, Ioan. 10. *Ecce ego mitto vos, &c.* Itaque presbyteri in aliqua re Apostolis succedunt, sed non in omnibus, neque absolutè, vt diximus.

TERTIVM argumentum, I. Tim. 4. Paulus ait: *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per impositionem manuum presbyterorum.* & Ananias Act. 9. imposuit manus Paulo, & tamè non erat Episcopus. **RESPONDEO** ad hoc argumentum, quod est Armachani; non tractari eo loco de Confirmatione, sed de Ordinatione Timothei; & præterea per illam vocem (*Presbyterorum*) intelligi chorum presbyterorum, id est, Episcoporum, vt exponunt Chrysostomus & alij: multi enim Episcopi, vnum Episcopum ordinant; vnus autem solus confirmat.

Ad illud

Ad illud de Anania, quod mutud accepit Calvinus à Wiclefo, ut ille ab Armachano; dico Ananiam imposuisse manū Paulo ad hoc, ut visum reciperet, ut ibidem legimus. Quare nō fuit confirmatoria, sed curatoria illa impositio manus: unde facta est ante Baptismum, non postea, ut fieri debet Confirmatio neq; descendit tunc visibiliter Spiritus sanctus, sed ceciderunt tanquam squamæ ab oculis eius: *At, inquit, Ananiam cū imponeret manus, dicebat; Saule frater, Dominus Iesus misit me, ut videas, & implearis Spiritu sancto: igitur sinu illius impositionis manus fuit donū Spiritus sancti.* RESPONDEO Ananiā exposuisse simul finem proximum, & remotum sui aduentus. *Finis enim proximuserat, curatio à cæcitate, finis remotus, perfecta iustificatio, & infusio Spiritus sancti, quam pauld post consequutus est Paulus per Baptismū.* Unde pauld antea describitur visio Pauli, qua antè præuidit, quod futurum erat: *Et vidit, inquit Lucas, virum introeuntē ad se, Ananiam nomine, & imponentē sibi manum, ut visum recipiat, &* cap. 21. Actor. ubi narrat ipse Paulus totam hanc historiam, nihil se accepisse dicit ab Anania, nisi de pulsionem cæcitatē, & postea Baptismum. Est autem valde probabile Paulum, ut ceteros Apostolos, immediatē à Deo accepisse Confirmationē sine humana impositione manuum.

Argumentum QUARTVM. Si iure diuino Episcoporum est proprium confirmare, quomodo id etiam presbyteris Gregorius concessisse legitur? RESPONDEO; iure diuino solos Episcopos esse ordinarios ministros huius Sacramenti. At nō inde sequitur, quin extra ordinaria concessione id possit etiam presbyteris conuenire: sicut etiam iure diuino proprium est Episcoporum prædicare; & tamen eorū concessione prædicant etiam Presbyteri, & aliquando etiam Diaconi.

Sed instant quidam Catholicorum; Confirmare, aut conuenit Episcopo ratione ordinis, aut ratione iurisdictionis. Si ratione ordinis, nullo modo potest id concedi iis, qui non habent eum ordinem, ut patet in similibus; nec enim potest vlla dispensatione fieri, ut Diaconus consecret Eucharistiam. Si ratione iurisdictionis, ergo posset Episcopus non consecratus confirmare; quia habet ipse ordinem presbyteralem & iurisdictionem Episcopalem. RESPONDEO; Confirmare esse actum ordinis; & eum ordinem esse etiam in presbytero, saltem inchoatum

choatum, & imperfectum. **OBSERVANDUM** est enim, characterem Episcopalem, siue sit alius à presbyterali, siue idem extensior, & maior; esse potestatem absolutam, & perfectam & independentem conferendi Sacramenta Confirmationis, & Ordinis, & ideò non solùm posse Episcopum sine alia dispensatione confirmare, & ordinare; sed etiam non posse impediri ab vlla superiori potestate, quin reuera Sacramenta ista conferat, si velit, licet peccet si id faciat, prohibente sumò Pontifice: characterem autem presbyteralem esse quidè potestatem absolutam, perfectam, & independentem, quoad Sacramentum Baptismi, & Eucharistiæ; esse autem potestatem inchoatam, imperfectam, & dependentem, à voluntate superioris, quoad Sacramentum Confirmationis. Quocirca nisi perficiatur per dispensationem superioris ea potestas, presbyter confirmando nihil ageret: at si perficiatur, iam ex ipso suo characterem confirmabit. Id quod minus mirum videbitur, si cogitemus, characterem non esse physicam aliquam potentiam, quæ physice aliquid operetur, (tunc enim difficile esset intelligere quomodo possit perfici per dispensationem Pontificiam) sed esse signum diuini cuiusdam pacti, quo Deus concurret ad effectum sacramentalem producendum cum eo, qui habet characterem, & non cum aliis: facile enim est intelligere, vnum characterem esse signum pacti absoluti, alium autem esse signum pacti conditionati. Sed de his hactenus.

QVINTVM argumentum est Kemnitij, loco citato. Scriptura ignorat differentiam Episcopi, & Presbyteri. **RESPONDEO.** Nò Scriptura id ignorat, sed Kemnitijs Scripturâ ignorat. Nam *1. Tim. 6.* cum dicitur: *Aduersus presbyterum accusationem nolite recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus:* apertissimè tantum discrimen ponitur inter Episcopum, & presbyteros, quantùm est inter principem, & eius subditos. Quocirca Ariani ob hoc ipsum hæretici dicuntur ab Epiphanio hæres. 75. & Augustino hæres. 53. quod negauerint hoc discrimen.

SEXTVM argumentum eiusdem Kemnitij. Hieronymus in dialogo contra Lucifer. dicit, ob honorem sacerdotij fieri, vt soli Episcopi manus imponant, non ob legis necessitatem. **RESPONDEO;** Locum hunc pro nobis maximè facere. Nam **HIERONYMVS** non negat, solis Episcopis licere Confirmationem dare post Baptisma; imò hoc affirmat, & infra id ipsum probat exemplo

exemplo Apostolorum, qui in Samariam profecti sunt, ut eos confirmaret, quos Philippus baptizauerat. Et praeterea causam reddit, cur id voluerit Dominus proprium esse Episcoporum; quia id requirebat honor summi sacerdotij. Nam ut paulo post ipse id magis explicat, necesse est in singulis Ecclesiis esse unum Episcopum, ne si multi sint pares, & non ad unum summa referatur, schismata fiant: hinc igitur Dominus voluit quaedam esse propria Episcoporum, ut inde eorum eminentia supra ceteros, appareret. Illud autem (*non ob legum necessitatem*) non refertur ad legem ministrandi Confirmationem, sed ad legem consequendam salutis: significat enim Hieronymus non esse necessarium ad salutem absolute, ut quis ab Episcopo confirmetur, nam etiam sine tali Confirmatione per solum Baptisma saluari potest. Unde continuo subiungit, explicans quod dixerat: *Non ob legum necessitatem; alioqui lugendi essent, qui in vinculis a presbyteris vel diaconis baptizati ante moriuntur, quam ab Episcopis inuisantur.* Quod si id non placeat dici potest, loqui Hieronymum de lege, quae sumatur ex natura rei, ut sensus sit; id esse tributum solis Episcopis, non ob legis necessitatem, id est, non quod id necessarium requirat natura rei, quasi aliter fieri non posset; sed quia voluit Dominus hac re honorare Episcopalem dignitatem.

SEPTIMUM argumentum. A multis iam annis in Germania nulli ferè Episcopi confirmant, sed suffraganei quidam, qui sunt fictitij Episcopi, & larvæ Episcoporum potius, quam Episcopi. RESPONDEO; Suffraganeos esse veros Episcopos, quia & Ordinationem habent, & iurisdictionem, licet careant possessione propriae Ecclesiae. Quocirca licet non possint extra suam Ecclesiam confirmare sua auctoritate, possunt tamen si ad id inuitentur a proprio Episcopo.

CAPVT XIII.

De caeremoniis Confirmationis.

DUPLICES sunt caeremoniae in hoc Sacramento. Primum enim multae caeremoniae adhibentur in consecratione Chriftatis feria V. in Coena Domini. DEINDE quaedam etiam adhibentur in ipsa collatione huius Sacramenti

ACTE

Ac ut à PRIMO genere incipiámus, tractant de ritu consecrationis omnes qui scribunt de diuinis officiis, cap. de feria V. in Cœna Domini, vt Isidorus, Alcuinus, Amalarius, Rabanus, Rupertus, & alij.

Fiunt autem quatuor cæremonia. PRIMO benedictiones olei, & balsami per orationes: & hoc reprehendi non potest, cum Apostolus, 1. Tim. 4. dicat omnia sanctificari per verbum Dei, & orationem.

SECUNDO, fiunt etiam benedictiones olei, & balsami per signum crucis: ac ne id quidem reprehendi potest, cum sine hoc signo nihil consecrari possit, vt testatur omnes ferè Patres, præcipuè Chrysostomus homil. 55. in Matth. & in lib. quod Christus sit Deus; & Augustinus tract. 118. in Ioannem, & sermone de tempore, capite 3.

TERTIO,halat Episcopus aliquoties super ampullâ Chris-matis Et quidem hæc cæremonia ridicula, & magica videtur hæreticis: nam id apertè scribit Kemnitius pag. 285. & Calvinus ad hanc cæremoniam respexit, cum ait lib. 4. Instit. cap. 19. §. 10. Chrisma fœtido anhelitu inquinari: tamen & antiquissima est cum eius meminerint auctores citati, Amalarius, & alij, & præterea ab exemplo Domini sumpta, qui in Apostolos insufflauit Ioan. 20. vt ea cæremonia demonstraret, Spiritu sanctum in eos descendere. Et sanè cum vult Ecclesia descensum sancti Spiritus designare ad aliquid sanctificandum; quo meliori signo vti potest, quam eo, quo Christus ipse ad rem eandem designandã vti voluit? Quòd si magica est hæc cæremonia, Christu Magiã doctorem faciemus, quod est impium, & blasphemum. Neque magica dici potest vlla cæremonia, nisi cum effectus mirabilis expectatur à Diabolo, cum quo fœdus ineunt Magi: nos autem effectum à Diabolo nullum expectamus, sed à solo Deo, à quo id per orationes petimus, vt sæpe dictum est.

QUARTA cæremonia est, quòd Chrisma iam consecratum, salutatur ab Episcopo, & Presbyteris, his verbis. *Aue S. Chrisma.* atq; hanc cæremoniam idololatricam esse dicunt aduersarij. Tilmannus Heshusius libro de erroribus Pontific. tit. 22. au. 26. *Chrisma*, inquit, *tantum non adorandum: Siquid hæc verba dici iubent, Aue S. Chrisma.* Reprehendit etiã hanc cæremoniam Kemnit, pag. 289. & Calvinus l. 4. Instit. c. 19. §. 11. sed ineptè in primis ad idololatriam hoc referunt, cum aliud sit salu-

fit salutare, aliud adorare: alioqui etiam Dominus, qui Mart-
 ylt. dixit mulieribus; *Auete*, eas adorasse diceretur. Adhibetur
 quidem Chrismati consecrato reuerentia, quia est res sacra, &
 vim habet vt Dei instrumentum sanctificandi: sed non ado-
 ratur vt Deus, alioqui etiam Hebræi idololatræ fuissent, qui
 arcam Domini ligneam adorabant; idque faciebant Propheta
 monente Psal. 98. *Adorate scabellum pedum eius, quoniã san-
 ctum est.* DICES, ridiculum videtur salutare rem inanimã. RE-
 SPONDEO, id esse vsitatissimum, in signum gratulationis etiã
 res inanimas salutare, ac si viuerent & sentirent. Ita Nazianze-
 nus oratione ad CL. Patres cùm Episcopatu se abdicaret, *uale-
 dicit cathedræ, templo, psalmodiæ, aliisque id genus rebus*
 Hieronymus in epist. de obitu Paulæ, describit salutationem.
 quam B. Paula ad Bethlehem habuit, cùm eam primùm vidit,
 Immo & Æneas apud Virgilium in 7. Æneidos Italiã salu-
 rat, cùm eam primùm ingreditur. Suntque eiusmodi exempla
 planè infinita.

IAM verò in ipsa Confirmatione præter cæremoniam essen-
 tialem vngendi, & signandi frontem cruce, adhibentur etiam
 aliæ octo cæremoniæ. PRIMA, vt Suceptor adsit, sicut in Ba-
 ptismo, qui confirmandum offerat Episcopo. Estq; hæc cære-
 monia antiquissima, vt patet ex decretis antiquorum Pontifi-
 cum, & Conciliorum, quæ citantur à Gratiano 30. quæ 1. can.
 Si quis. & can. de his. & quæst. 4. can. Si quis ex vno. & de con-
 secr. dist. 4. can. In Catechismo.

SECUNDA, vt variæ preces dicantur super confirmandos, &
 quidem cum manus impositione; quem ritum solùm aduer-
 sarij non reprehendunt.

TERTIA, vt confirmato pax detur ab Episcopo, in signũ
 acceptæ gratiæ Spiritus sancti, cuius effectus est pax.

QUARTA, vt confirmatum Episcopus manu leuiter cedat,
 vt is intelligat se contra ignominiam, & verbera pro Christo
 ferenda, patientia præcipuè armandum.

QUINTA, vt fascia ligetur frons, tum ne Chrisma facile de-
 fluat, tum vt significet, acceptam gratiam diligenter conser-
 uandam, iuxta illud, 1. Ioan. 2. *Vnctionem, quam accepistis ma-
 neat in vobis.* Sed in hac re seruanda est Ecclesiæ consuetu-
 do: alicubi enim ad septē dies frontis fascia conseruatur, alicu-
 bi ad tres, alicubi cōtinuò abluitur, & exiccatur Chrisma a sa-
 cerdotibus, vt fascia opus non sit.

SEXTA

SEXTA, vt ad septem dies, non lauetur caput, seu frons. Cuius cæremoniæ meminit Hugo libro 2. de Sacramentis par. 7. capite 6. Tertullianus libro de Baptismo scribit à die Baptismi per totam hebdomadam Christianos lauacro abstinere solitos: quod quidem faciebant non tantum ob Baptismum, sed etiam, & fortasè, præcipuè ob Chrisma, quod eodem die dari solebat.

SEPTIMA, vt in Sabbatho Paschæ, & Pentecostes detur Confirmatio, quia videlicet iis diebus dari debet Baptismus, vt supra diximus. Hoc tamen tempore, quia vt plurimum non datur simul hæc Sacramenta, laudabilis est consuetudo multorum Episcoporum, vt in festis Pentecostes præcipuè confirmant, quia nimirum in eo festo data est prima Confirmatio à Deo sanctis Apostolis.

OCTAUA, vt à ieiunio detur, & accipiatur Confirmatio, de qua re exstant canones Conciliorum, apud Gratianum de consecrat. distinct. 5. can. Vt Ieiuni. & can. Vt Episcopi.

Ad hæc omnia Kemnitiuſ addit pag. 323. miruſ esse cur Pontificij malint has suas cæremonias, quam examen puerorum, professionem fidei, & adhortationem, ac tragicè querunt, à nobis ista omnia reiici, nec pati nos velle, vllam emendationem.

SED sunt ista omnia verba ociosa. Nos enim nihil horum reiicimus, sed volumus omnia fieri suo loco, & tempore; nec patimur nobis eripi Sacramentum à Christo institutuſ, & cæremonias à Patribus traditas prætextu examinis puerilis. Ac de Sacramento Confirmationis satis dictuſ est.

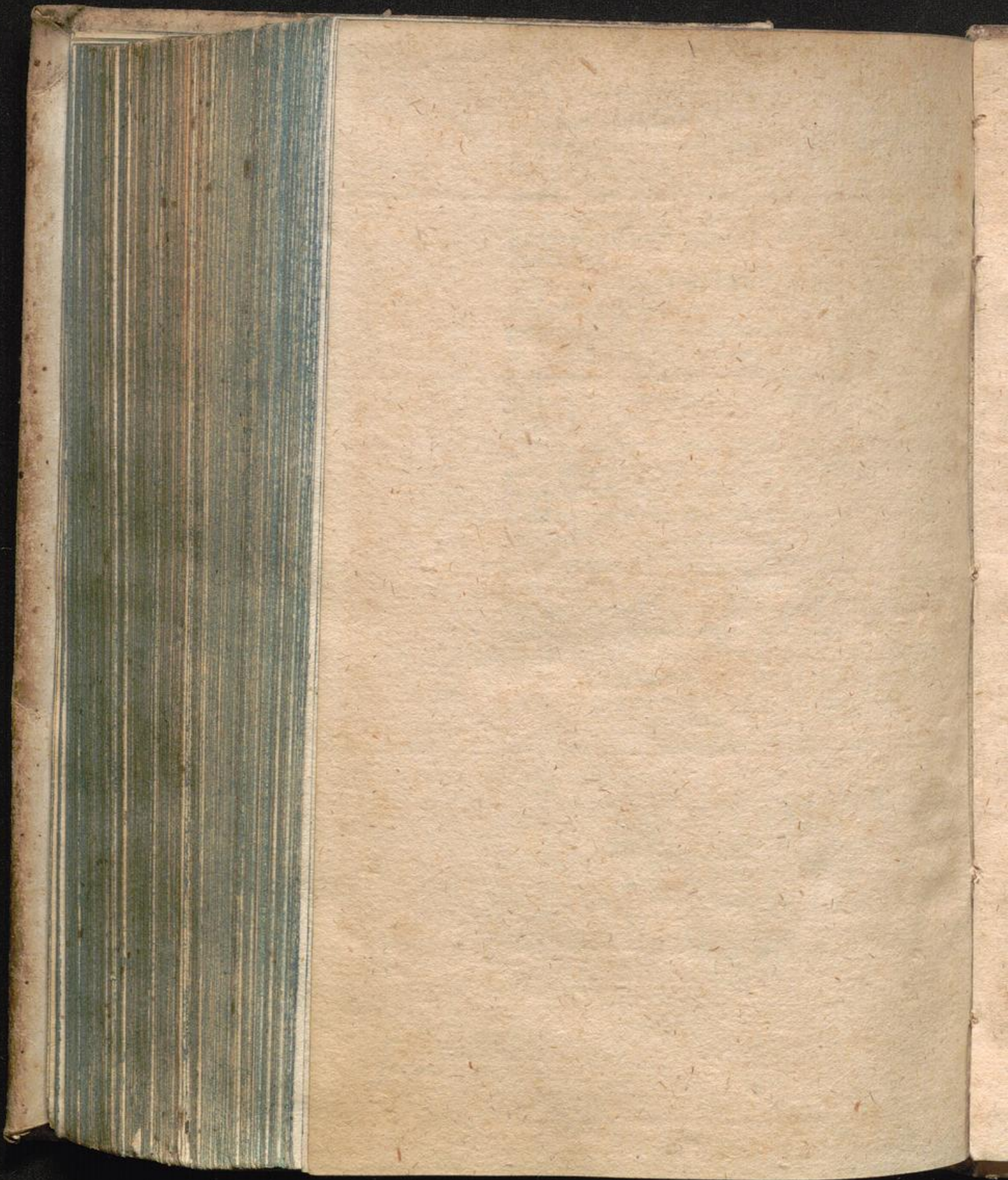

ons. Cu-
s pat. 7.
Baptif.
ostinere
ismum,
dem die

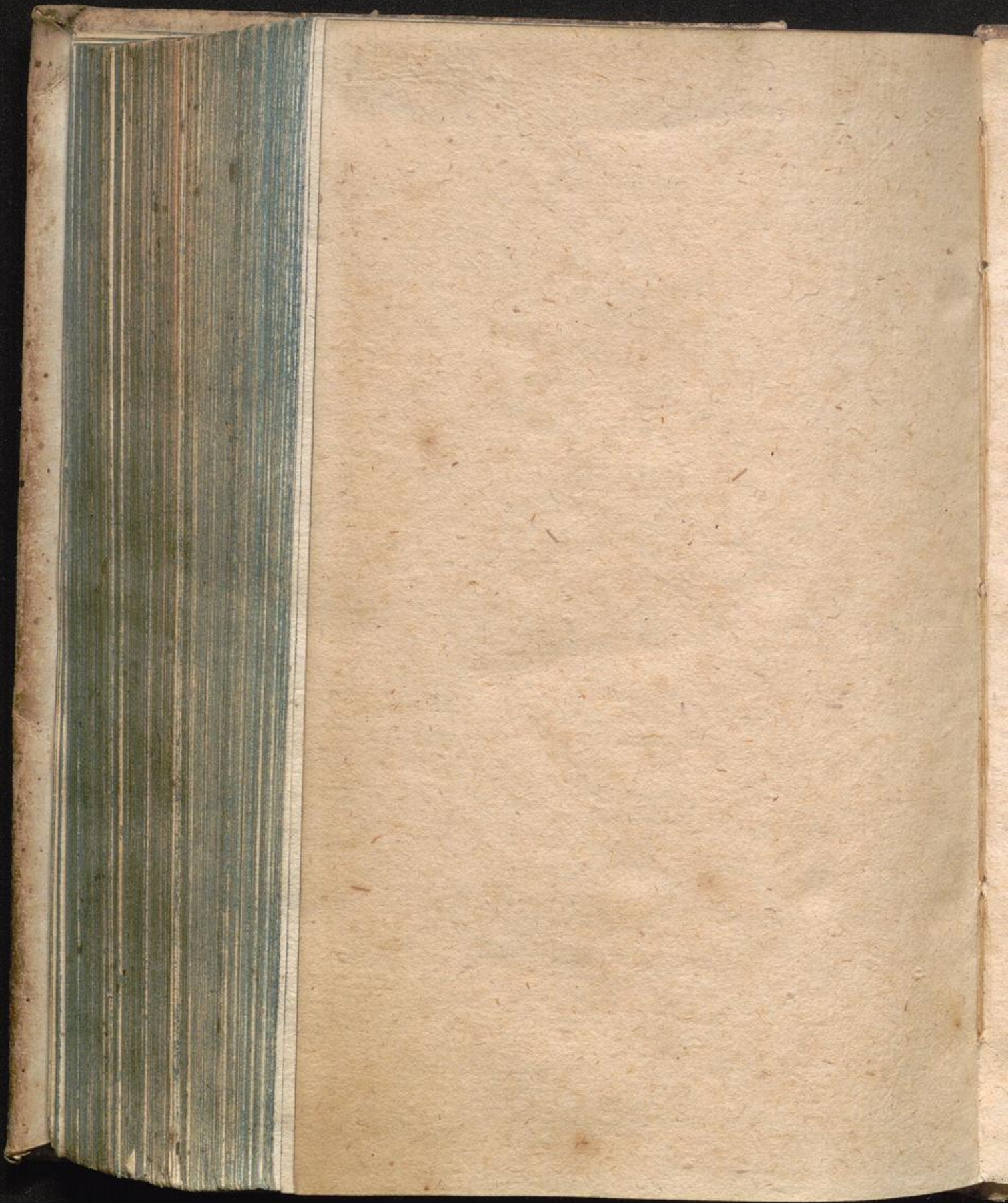
tur Cō-
is, vt fa-
on dan-
multori
firmen,
o à Deo

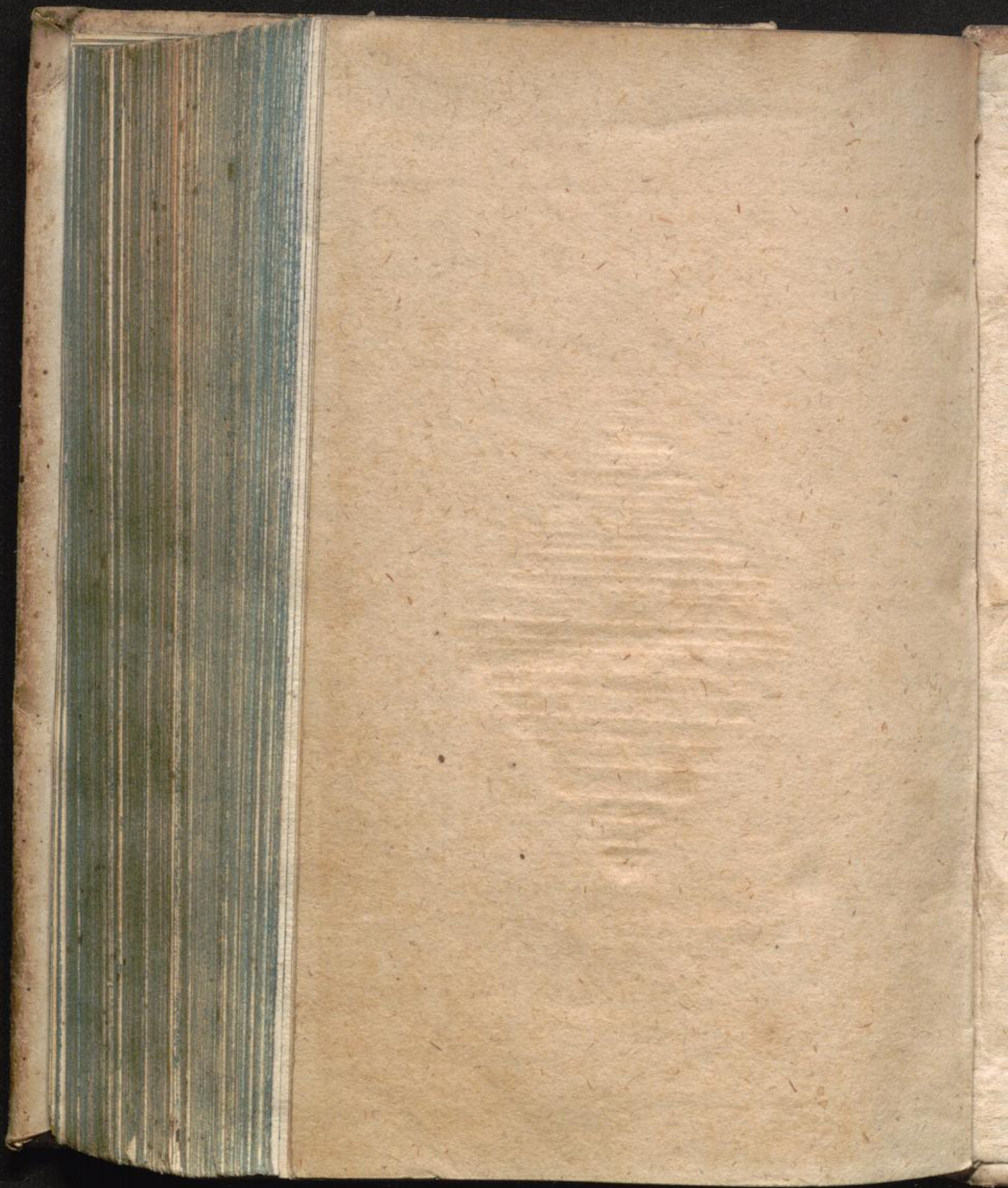
atio, de
n de cō

ur Pon-
rorum,
ritat, à
ationē.
um re-
e; nec
i.

II 1. 2

Th
1507